

Kjære kunde,

Det gleder oss at du har valgt en bobil fra **HYMER**, og vi takker for den tillit du dermed viser vårt selskap.

Denne bruksanvisningen hjelper deg til å bli kjent med og bruke din bobilen. **Les og følg sikkerhetsanvisningene i kapittel 2.**

Henvend deg ved behov til en av våre **HYMER**-servicestasjoner. Disse verkstedene har medarbeidere som kjenner ditt kjøretøy og som står til disposisjon for deg. Vår oversikt over **HYMER**-servicestasjonene i Europa oppdateres regelmessig. Nyeste utgave får du hos vår kundeserviceavdeling eller din **HYMER**-forhandler.

I tillegg til bruksanvisningen gir vi deg også

- **en servicemappe med all informasjon om inspeksjonsintervaller og tetthetskontroller,**
- **separate bruksanvisninger for basiskjøretøyet og de ulike innebygde apparatene.**

Du vil sikkert ha mye glede av bobilen din. Vi ønsker deg god tur.

Du finner **HYMER GmbH & Co. KG** på Internett også, adressen er: <http://www.hymer.com>

Ditt **HYMER GmbH & Co. KG**

1	Innledning..... 9	4.12	Ekstrasete..... 42
1.1	Generelt 9	4.13	Sitteplassforordning..... 43
1.2	Miljøvernansvisninger..... 10	4.14	Elektrisk vindusheis..... 43
2	Sikkerhet..... 11	4.15	Elektrisk justerbar og oppvarmet ytterspeil 44
2.1	Brannvern 11	4.16	Blendingsfoldegardiner for fører- og passasjervindu..... 44
2.1.1	Hvordan unngå brannfare..... 11	4.17	Forheng for førervindu, frontrute og passasjervindu..... 44
2.1.2	Brannslukking 11	4.18	Bakre kamera/kamera for spillvannstanken..... 45
2.1.3	Ved brann 11	4.19	Motorlokk..... 46
2.2	Generelt 12	4.20	Påfylling av spylevæske 47
2.3	Trafikksikkerhet 12	4.21	Kontrollere oljenivå 47
2.4	Kobling av tilhenger 14	4.22	Fylle på drivstoff 48
2.5	Gassanlegg 14	4.23	Ad-Blue® 48
2.5.1	Generelle råd..... 14	4.24	Sleping..... 49
2.5.2	Gassflasker..... 15		
2.6	Elektrisk anlegg 16		
2.7	Vannanlegg 16		
3	Før kjøring 17	5	Oppstilling av bobilen 51
3.1	Første igangsetting..... 17	5.1	Håndbremse 51
3.2	Last 17	5.2	Stigtrinn 51
3.2.1	Begrep 17	5.3	Oppkjøringsklosser..... 51
3.2.2	Beregning av last..... 20	5.4	Støttekloss..... 51
3.2.3	Last kjøretøyet riktig 21	5.5	Belysing for bakre område 52
3.2.4	Taklast 22	5.6	Støtter..... 52
3.2.5	Bakre lasteluke/oppbevaringsrom 24	5.6.1	Generelle råd..... 52
3.2.6	Sykelstativ..... 25	5.6.2	Støttebein 53
3.3	Kobling av tilhenger 26	5.7	Hydrauliske støttebein 54
3.4	Tilhengerkobling 26	5.8	230 V-tilkobling 57
3.5	Stigtrinn..... 27	5.9	Kjøleskap..... 57
3.5.1	Stigtrinn..... 27	5.10	Markise 57
3.5.2	Stigtrinn førerdør 28		
3.6	Elektrisk oppvarmbar frontrute 28	6	Å bo i bobil 61
3.7	Multimedia-System (Mercedes)..... 29	6.1	Dører 61
3.8	TV-anlegg 29	6.1.1	Sentrallås..... 61
3.9	Vaskbeskyttelse..... 29	6.1.2	Inngangsdør, utvendig..... 62
3.10	Gassregulator 30	6.1.3	Inngangsdør, innvendig..... 62
3.11	Kjettinger..... 30	6.1.4	Førerdør, inngangsdør, utvendig..... 63
3.12	Produsent-service for innebygde original-apparater og original-deler 31	6.1.5	Førerdør, inngangsdør, innvendig..... 63
3.13	Trafikksikkerhet 31	6.1.6	Garasjeport med sentrallås 64
		6.1.7	Myggnetting til inngangsdøren, uttrekkbart..... 65
4	Under kjøring..... 33	6.2	Utvendige luker..... 65
4.1	Kjøre med bobilen 33	6.2.1	Klaffelås, ellipseformet 66
4.2	Nedbruddshjelp ved kjøretøYTEKniske problemer 33	6.3	Lufting..... 66
4.3	Kjørehastighet 34	6.4	Vinduer 67
4.4	Luftfjæring..... 35	6.4.1	Passasjervindu 68
4.5	Bremser 35	6.4.2	Vindu som kan åpnes utover med armer med automatisk låsing 68
4.6	Sikkerhetsbelter 36	6.4.3	Taklukevindu med dreiearmer..... 70
4.6.1	Generelt 36	6.4.4	Blendingsfoldegardin og insektnettjalusi 71
4.6.2	Riktig feste av sikkerhetsbeltet..... 36	6.4.5	Blendingsfoldegardiner for fører- og passasjervindu..... 72
4.7	Barnesikringssystemer 36	6.4.6	Blendingsfoldegardin for frontrute, fører- og passasjervindu..... 72
4.8	Førersete og passasjersete..... 38		
4.9	Setevarme 40		
4.10	Nakkestøtter (sittebenk) 40		
4.11	Setesokkel 41		

6.5	Takluker	72	8.4	HYMER-smartbatterisystem	117
6.5.1	Vippe-takluke	73	8.4.1	Indikatorpanel	118
6.5.2	Takluke med sveiveløfting	75	8.5	Strømsentral (EBL 30)	119
6.5.3	Takluke med vifte	76	8.5.1	Batteri-skillebryter	121
6.6	Dreie seter	77	8.5.2	Batteri-valgbryter	121
6.7	Oppbevaringsrom	77	8.5.3	Batteriovervåking	121
6.7.1	Oppbevaringsrom i dobbeltgulvet	78	8.5.4	Batterilading	121
6.8	Multifunktions-Buffer	79	8.5.5	Ettermontere flere 12 V-forbrukere	122
6.9	Bord	80	8.6	Strømsentral (EBL 402)	122
6.9.1	Hevebord med opplåsingsknapp	80	8.7	Panel (LT 94)	125
6.9.2	Bord med søylebordben	81	8.7.1	Koble inn/ut 12 V-forsyning	125
6.9.3	Anhengsbord med delbar støtteben	81	8.7.2	Indikere batterispenning	126
6.9.4	Innfellbart bord i kjøkkenbenken	82	8.7.3	Visning av tankens fyllenivå	127
6.10	TV-anlegg	83	8.7.4	Alarmer	127
6.10.1	Satellittanlegg med automatisk antenneposisjonering (Oyster)	84	8.8	7"-panel	128
6.11	Belysning	86	8.9	System Control Unit (SCU - kontroll av BUS-funksjoner)	129
6.11.1	Lys i førerhus	86	8.10	Vekselretter (MSI 1812T)	129
6.11.2	Lamper med to koblingstrinn	86	8.11	230 V-spenning	132
6.12	Senger	87	8.11.1	230 V-tilkobling (CEE-stikkontakt)	133
6.12.1	Nedfellbar seng, mekanisk betjent	87	8.11.2	Kople til 230 V-forsyning	133
6.12.2	Bakre seng (med flatskjerm som spesialutstyr)	88	8.12	Solaranlegg	134
6.12.3	Nedfellbar seng, elektrisk betjent	89	8.13	Sikringer	135
6.12.4	Dobbelt seng bak, kan justeres mekanisk i høyden	91	8.13.1	Sikringer 12 V	135
6.12.5	Skjerm/sengehest	92	8.13.2	Monteringssted sikring	136
6.12.6	Utvidelse, bakre seng	93	8.13.3	230 V-sikring	139
6.12.7	Liggeflateforlenger enkelt seng (XXL-senk) bak	94	8.14	Strømløpsskjema	140
6.12.8	Konvertering L-sittegruppe og enkeltsete til ekstralem	95	8.14.1	Blokkskjema 230 V	140
6.12.9	Konvertering langsgående benk og enkeltsete til ekstralem	96	8.14.2	Blokkskjema 12 V	141
7	Gassanlegg	97	9	Innebygde apparater	143
7.1	Generelle råd	97	9.1	Generelt	143
7.2	Gassflasker	98	9.2	Varmeanlegg og varmtvannsbereder	143
7.3	Gassavstengeventiler	99	9.2.1	Riktig oppvarming	144
7.4	Ekstern gasstilkobling	100	9.2.2	Varmlufts-varmeanlegg og varmtvannsbereder med digitalt kontrollpanel CP plus	145
7.5	Gasskaputtrekk	101	9.2.3	Varmtvanns-varmeanlegg og varmtvannsbereder Alde	150
7.6	Gasskap	102	9.2.4	Varmtvanns-varmeanlegg bakre lasteluke	157
7.7	Gasstrykk-kontrollsystem DuoControl CS	103	9.2.5	Veggpipe	158
7.8	Gassfilter	106	9.3	Klimaanlegg Truma Aventa	158
7.9	Å bytte gassflaske	106	9.3.1	Betjening og visning på apparatet	160
8	Elektrisk anlegg	109	9.4	Kontroll av Truma-apparater med en mobilenhet (spesialutstyr)	162
8.1	Generelle sikkerhetsanvisninger	109	9.5	Kokeplass	163
8.2	Begrep	109	9.5.1	Gasskomfyr	164
8.3	12 V-spenning	110	9.5.2	Komfyr med gassgrill og gass-stekeovn	166
8.3.1	Stikkontakter USB og 12 V	110	9.6	Kjøleskap	169
8.3.2	Bluetooth-tilkobling	111	9.6.1	Kjøleskapets luftegitter	169
8.3.3	Startbatteri	112	9.6.2	Thetford serie N3000 E/A	170
8.3.4	Boenhets-batteri	112	9.6.3	Kjøleskapedør-lås	173
8.3.5	Energistatus til boenhets-batteri	115			
8.3.6	Montering av vekselretter	116			

10	Sanitæranlegg	175	12	Kundeservice og vedlikehold	207
10.1	Vannforsyning, generelt.....	175	12.1	Service- og distribusjonspartnere.....	207
10.2	Vannanlegg	176	12.2	Lovlige kontroller	207
10.2.1	Vanntank.....	176	12.3	Inspeksjonsarbeider	208
10.2.2	Påfylling av vannanlegget.....	176	12.4	Vedlikeholdsarbeid	208
10.2.3	Etterfyll med vann.....	178	12.5	Smør bakakselen	208
10.2.4	Redusere vannmengden for kjøring ...	179	12.6	Bytte gassfilterets filterpute	209
10.2.5	Tappe vann (dreiehåndtak for sikkerhetsavløp)	179	12.7	Varmtvanns-varmeanlegg Alde	209
10.2.6	Tømme vannanlegg.....	179	12.7.1	Skifte ut varmevæske	209
10.3	Vannfilter (ekstrautstyr)	180	12.7.2	Kontroll av væsknivået	210
10.4	Spillvannstank	181	12.7.3	Etterfylling av varmevæske	210
10.5	Bad	182	12.7.4	Utlufting av varmeanlegget.....	211
10.6	Toalett.....	183	12.8	Kokeplass/stekeovn/kjøleskap	211
10.6.1	Svingbart toalett.....	184	12.8.1	Kjøleskap.....	211
10.6.2	Toalett med fast benk.....	184	12.9	Skifte vindusviskerblad.....	212
10.6.3	Tømme kloakktanken	185	12.10	Utskiftning av lyspærer, utvendig	213
10.6.4	Elektrisk ventilasjonssystem.....	186	12.10.1	Belysning front.....	214
10.6.5	Vinterdrift	186	12.10.2	Belysning bak	216
10.6.6	Midlertidig lagring	186	12.10.3	Belysning side	218
10.7	Monteringssteder.....	187	12.10.4	Lyspæretyper for utelys.....	219
			12.11	Belysning i boenheten	220
11	Stell	189	12.12	Luftfjæring.....	220
11.1	Utvendig stell	189	12.13	Elektrisk ventilasjonssystem.....	220
11.1.1	Generelt	189	12.14	Reservedeler	221
11.1.2	Vaske med høytrykksspyler.....	189	12.15	Typeskilt kjøretøy	222
11.1.3	Vaske kjøretøyet.....	189	12.16	Typeskilt Chassis	222
11.1.4	Vindusruter av akrylglass	190	12.17	Varsel- og henvisningsklistremerker ..	222
11.1.5	Deler i glassfiberforsterket plast (GRP).....	190	12.18	Reservenøkkel.....	223
11.1.6	Undergulv	191	13	Hjul og dekk.....	225
11.1.7	Motorrom	191	13.1	Generelt.....	225
11.1.8	Vindusspyleranlegg og vindusvisker ..	192	13.2	Dekkutvalg.....	226
11.1.9	Klimaanlegg.....	192	13.3	Betegnelser på dekket.....	226
11.1.10	Stigtrinn.....	193	13.4	Håndtering av dekkene	227
11.2	Innvendig stell.....	193	13.5	Reservehjul.....	227
11.3	Veggbelegg, innvendig (Renolit)	194	13.6	Nødsett	227
11.4	Kjøkkeninnredning	195	13.7	Hjulbytte.....	228
11.4.1	Generelle vedlikeholdsanvisninger.....	195	13.7.1	Generelle råd.....	228
11.4.2	Kjøleskap	195	13.7.2	Tiltrekningsmoment	229
11.5	Overflater i rustfritt stål	196	13.7.3	Bytte hjul.....	229
11.6	Puter	197	13.7.4	Bytte hjul med alufelger	230
11.7	Vannanlegg	198	13.8	Dekktrykk.....	231
11.7.1	Rengjør vanntanken	198	14	Feillokalisering.....	233
11.7.2	Rengjøre vannledninger	199	14.1	Bremseanlegg	233
11.7.3	Desinfisere vannanlegget.....	200	14.2	Luftfjæring.....	233
11.7.4	Rengjør spillvannstanken	200	14.3	Takluke	233
11.8	Takluke med vifte	200	14.4	Elektrisk anlegg	233
11.9	Stell ved bruk av kjøretøyet om vinteren	201	14.5	Vekselretter	236
11.10	Lagring.....	201	14.6	Gassanlegg	237
11.10.1	Midlertidig lagring	201	14.7	Kokeplass	237
11.10.2	Lagring generelt/om vinteren.....	201	14.8	Varmeanlegg/varmtvannsbereder	238
11.10.3	Aktiver hvilemodusen til kjøretøyet.....	204	14.8.1	Varmtvannsbereder for varmeanlegg med digitalt kontrollpanel CP plus	238
11.10.4	Igangsetting av kjøretøyet etter midlertidig lagring eller etter overvintring	205			

14.8.2	Varmeanlegg/varmtvannsbereder	
	Alde.....	240
14.9	Klimaanlegg.....	240
14.10	Kjøleskap.....	241
14.10.1	Generelt.....	241
14.11	Vannforsyning.....	242
14.12	Karosseri	244
15	Spesialutstyr	245
15.1	Vekt og spesialutstyr	245
16	Tekniske data	247
16.1	Tekniske data	247
16.2	Dimensjoner og tillatt antall personer	247
17	Merknader for service- partnere	249

Før kjøretøyet tas i bruk første gang, må du legge merke til følgende anvisninger:

- ▶ Trekk til hjulmuttere/hjulskruer etter 50 km.
- ▶ Les bruksanvisningen for å unngå skader på personer og utstyr.

Før hver igangsetting av kjøretøyet, må du legge merke til følgende anvisninger:

- ▶ **Kontroller trykket i dekkene.**
Se avsnittet Dekktrykk.
- ▶ **Last kjøretøyet riktig. Ta hensyn til teknisk tillatt totalvekt.**
Se avsnittet Last.
- ▶ **Lad batteriene helt opp før hver tur.**
Se avsnittene Starterbatteri og Boenhets-batteri.
- ▶ **Ved utetemperaturer under 0 °C må kjøretøyet varmes opp før vannanlegget fylles.**
Se avsnittet Vannforsyning/Påfylling av vanntanken.
- ▶ **Gassflasker skal bare transporteres godt sikret i gasskapene.**
- ▶ **De automatiske luftesystemet må ikke tildekkes.**
Se avsnittene Takluker og Lufthing.
- ▶ **Før det fylles drivstoff skal de gassdrevne innebygde apparatene slås av.**

Følg følgende anvisninger ved frostfare:

- ▶ **Varm alltid opp kjøretøyet hvis det er fare for frost.**
Se avsnittet Varmeanlegg.
- ▶ **Når kjøretøyet ikke benyttes ved frostfare, skal hele vannanlegget tømmes. Kontroller at 12 V-forsyningen på panelet er slått av. Ellers går vannpumpen varm og kan skades. La vannkranene stå åpne i midtstilling. La alle tappekranene stå åpne. Slik unngår man frostskaader på innebygde apparater i kjøretøyet.**
Se avsnittet Tømming av vannanlegget.

Vennligst les bruksanvisningen før første start!

Bruksanvisningen skal alltid ligge i kjøretøyet. Sørg for at alle brukere gjøres kjent med sikkerhetsbestemmelsene.

- ▷ Fare for personskader dersom dette tegnet ignoreres.

- ▷ Fare for skader på eller i kjøretøyet dersom dette tegnet ignoreres.

- ▷ Dette tegnet viser til anbefalinger eller spesielle forhold.

- ▷ Dette tegnet viser til miljøvennlig opptreden.

Denne bruksanvisningen inneholder avsnitt hvor modellavhengig utstyr eller spesialutstyr er beskrevet. Disse avsnittene er ikke spesielt merket. Det kan hende at ditt kjøretøy ikke er utstyrt med dette spesialutstyret. Utstyret i kjøretøyet kan derfor avvike fra enkelte bilder og beskrivelser.

På den annen side kan ditt kjøretøy være utstyrt med mer spesialutstyr, som ikke er beskrevet i denne bruksanvisningen.

Spesialutstyret beskrives når du trenger en forklaring.

Se de separat vedlagte bruksanvisningene.

- ▷ Angivelsene "høyre", "venstre", "foran", "bak" refererer alltid til kjøretøyet sett i kjøreretningen.

- ▷ Alle mål- og vektangivelser er "circa"-verdier.

Oppstår det skader på kjøretøyet som følge av at anvisningene i denne bruksanvisningen ikke overholdes, bortfaller garantiansvaret.

Våre kjøretøyer utvikles stadig videre. Vi ber om forståelse for at vi tar forbehold om endringer vedr. form, utstyr og teknikk. Av denne grunn kan det ikke stilles krav overfor produsenten på bakgrunn av bruksanvisningen. Bruksanvisningen beskriver det utstyr som var kjent og i bruk på trykkingstidspunktet.

Opptrykk, oversettelse og kopiering er ikke tillatt uten skriftlig tillatelse fra produsenten.

1.1 Generelt

Kjøretøyet er konstruert på grunnlag av nyeste tekniske standard og anerkjente sikkerhetstekniske regler. Likevel kan personer eller kjøretøyet bli skadet hvis sikkerhetsanvisningene i denne bruksanvisningen ikke overholdes.

Før første igangsetting, sørg for at kjøretøyet er utrustet med lovlig påkrevet utstyr (f.eks. førstehjelpsskrin, refleksevest, varseltrekant osv.). Ved utenlandsreiser må de gjeldende regler for utrustningen overholdes.

Kjøretøyet må kun brukes i teknisk feilfri tilstand. Følg bruksanvisningen.

Feil som kan redusere passasjerenes og kjøretøyets sikkerhet, må straks repareres av fagfolk. For å unngå ytterligere skader må brukeren overhold sin plikt til å redusere skadeomfanget når det foreligger feil.

Bremse- og gassanlegget til kjøretøyet må kun kontrolleres og repareres av et autorisert fagverksted.

Forandringer på karosseriet må kun utføres med tillatelse fra produsenten.

Kjøretøyet er bare beregnet til transport av personer. Det kan kun tas med bagasje og tilbehør inntil teknisk tillatt totalvekt.

Overhold de foreskrevde kontroll- og inspeksjonsfrister som produsenten har fastsatt.

1.2 Miljøvernansvisninger

- ▷ Vis hensyn til naturen.
- ▷ Prinsipielt gjelder følgende: Spillvann og avfall må ikke etterlates i renne- steiner eller i naturen.
- ▷ Samle spillvann om bord kun i spillvannstanken eller i nødstilfeller i eg- nede beholdere som er beregnet til dette.
- ▷ Spillvannstank og kloakktank må kun tømmes på deponier, camping- plasser eller oppstillingsplasser. Følg lokale og kommunale anvisninger eller informer deg om videre deponeringsstasjoner.
- ▷ Tøm spillvannstanken så ofte som mulig, selv om spillvannstanken ikke er helt full (hygiene).
Når det er mulig bør man spyle spillvannstanken og evt. avløpslednin- gen med rent vann ved hver tømming.
- ▷ Pass på at kloakktanken aldri blir for full. Tøm kloakktanken senest når fyllnivåmåleren lyser.
- ▷ Også på tur bør man kildesortere; glass, hermetikk, plastikk og våt søp- pel. Forhør deg om deponeringsmulighetene der du befinner deg. Tøm ikke søppelet ditt i søppelkassene på parkeringsplasser.
- ▷ Tøm avfallsbeholderne så ofte som mulig i containere som er beregnet til dette. På denne måten unngår man lukt og problematisk oppsamling av søppel om bord.
- ▷ Ikke la motoren gå unødig på tomgang. En kald motor frigjør miljøskade- lige stoffer når den går på tomgang. Motorens driftstemperatur oppnås raskest under kjøring.
- ▷ Bruk små doser av miljøvennlige og biologisk nedbrytbare kjemikalier til toalettet.
- ▷ Under lengre opphold i byer og kommuner bør du oppsøke de spesielle parkeringsplassene for bobiler. Lokale myndigheter gir informasjon om parkeringsmuligheter.
- ▷ Sørg for at oppstillingsplassen er ren når du forlater den.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du viktige sikkerhetsanvisninger. Sikkerhetsanvisningene beskytter personer og eiendeler.

2.1 Brannvern

2.1.1 Hvordan unngå brannfare

- ▶ Etterlat aldri barn alene i kjøretøyet.
- ▶ Hold brennbare materialer borte fra varme- og kokeapparater.
- ▶ Bruk aldri bærbare varme- eller kokeapparater.
- ▶ Kun autoriserte fagfolk skal endre det elektriske anlegget, gassanlegget eller innbyggingsapparatene.

2.1.2 Brannslukking

- ▶ Ha alltid med et tørrpulver-brannslukkingsapparat i kjøretøyet. Brannslukkingsapparatet må være godkjent, kontrollert og lett tilgjengelig.
- ▶ Sørg for at autoriserte fagfolk kontrollerer brannslukkingsapparatet regelmessig. Sjekk kontrolldato.
- ▶ Oppbevar alltid et brannteppe i nærheten av kokeplassen.

2.1.3 Ved brann

- ▶ Evakuer alle passasjerer.
- ▶ Slå av strømmen og koble kjøretøyet fra strømmettet.
- ▶ Steng gassflaskens hovedventil.
- ▶ Slå alarm og varsle brannvesenet.
- ▶ Slukk ilden, dersom dette er mulig uten fare.

- ▷ Gjør deg kjent med hvor nødutgangene befinner seg og hvordan de betjenes.
- ▷ Hold rømningsveiene frie.
- ▷ Les bruksanvisningen for brannslukkingsapparatet.

2.2 Generelt

- ▶ Ikke fest gjenstander til dobbeltgulvet i kjøretøyet. Ikke bor hull i dobbeltgulvet eller utfør andre operasjoner. Slike tiltak endrer kjøretøyets statikk og kan utgjøre fare for sikkerheten. Ved overtredelse er garantikrav ugyldige.
- ▶ Oksygenet i luften inne i kjøretøyet forbrukes av passasjerenes pusting og ved bruk av gassdrevne innebygde apparater. Derfor må den brukte luften stadig skiftes ut. Derfor er det montert inn luftesystemer i kjøretøyet (f.eks. takluker med automatisk luftesystem, takhettevifter eller gulvvifter). Luftesystemet må ikke blokkeres eller dekket til, f.eks. med en vintermatte, verken fra innsiden eller utsiden. Hold det automatiske luftesystemet fritt for snø og løv. Det er fare for kvelning på grunn av høynet CO₂-konsentrasjon.
- ▶ Stuerom og bakre lasteluke må ikke brukes som soveplass eller oppholdsplass for mennesker eller dyr. Disse rommene er ikke mekanisk ventilert. Det er en kvelningsfare på grunn av surstoffmangel og oppvarmingsluft.
- ▶ Ta hensyn til dørenes høyde.

- ▷ For de innebygde apparatene (varmeanlegg, kokeplass, kjøleskap osv.) og for basiskjøretøyet (motor, bremses osv.) gjelder de respektive driftsinstruksjoner/bruksanvisninger. Disse må følges.
- ▷ Montering av tilbehør eller spesialutstyr kan forandre kjøretøyets dimensjoner, vekt og kjøreforhold. Deler må i enkelte tilfeller føres inn i vognkortet.
- ▷ Bruk kun felger og dekk som er tilpasset kjøretøyet. Se vognkortet for informasjon om tillatte dimensjoner på felger og dekk, eller spør hos autoriserte forhandlere og servicestasjoner.
- ▷ Dra alltid håndbremsen på ved parkering av kjøretøyet.
- ▷ Hvis teknisk tillatt totalvekt for kjøretøyet overskrider 4 t, må det ved parkering i stigninger eller hellinger brukes en støttekloss. Støtteklossen er standardutstyr for kjøretøyer med totalvekt på over 4 t.

- ▷ Steng alle dører, utvendige luker og vinduer når kjøretøyet forlates.
- ▷ Rettslig påkrevet utrustning (f.eks. førstehjelpsskrin, refleksevest, varsel trekant, osv.) må alltid være med. Ved utenlandsreiser gjelder de tilsvarende reglene i oppholdslandet.
- ▷ Kjøretøyet skal bare brukes i veitrafikk når føreren av kjøretøyet har gyldig førerkort for kjøretøyklassen.
- ▷ Ved salg av kjøretøyet må ny eier få den komplette bruksanvisningen for kjøretøyet og de innebygde apparatene.

2.3 Trafikksikkerhet

- ▶ Før start må det kontrolleres at signal- og lysanlegg, styring og bremsesystem fungerer.
- ▶ Har kjøretøyet stått stille over lengre tid (ca. 10 måneder), må bremse- og gassanlegg kontrolleres på fagverksted.
- ▶ Før avreise, og også etter korte stopp, skal det kontrolleres at stigtrinene er trukket helt inn.

- ▶ Før avreise må den nedfellbare sengen sikres.
- ▶ Før avreise skal blendingsgardiner ved frontruten og på fører-/passasjersiden trekkes opp og låses.
- ▶ Før start skal samtlige seter dreies i kjøreretningen og blokkeres. Under kjøring skal de dreibare setene være låst i kjøreretningen.
- ▶ Før avreise må alle bevegelige deler og alle løse gjenstander lagres trygt.
- ▶ Før avreise må fjernsynsapparatet sikres.
- ▶ Før avreise skal du fjerne den løse vaskbeskyttelsen (hvis tilgjengelig) og oppbevare den sikkert i kjøkkenbenken eller i klesskapet.
- ▶ Under kjøring må passasjerene kun sitte på de foreskrevne sitteplassene (se kapittel 4). Se vognkortet for tillatt antall sitteplasser.
- ▶ Det er påbudt å bruke sikkerhetsbelte.
- ▶ Før avreise må man feste sikkerhetsbeltene og man må ha dem festet under hele kjøreturen.
- ▶ Barn under 13 år som er kortere enn 150 cm skal sikres med et egnet og lovlig barnesikringssystem under kjøring.
- ▶ Plasser barnesikringssystemer kun på seter som er spesielt utpekt til dette. Vi anbefaler på det sterkeste å installere barnesikringssystemer fortrinnsvis i den andre seteraden.
- ▶ Barnesikringssystemer som er bakovervendt må **aldri** brukes på et sete med **aktivert fremre kollisjonspute**. Dette kan føre til **død** eller **alvorlige personskader** hos barn.
- ▶ Basiskjøretøyet er et nyttekjøretøy (liten lastebil). Kjøremåten må tilpasses dette.
- ▶ I underkjøringer, tunneler eller liknende vær oppmerksom på totalhøyden til kjøretøyet (inkludert taklast).
- ▶ Fjern snø og is fra taket før start.
- ▶ Før start eller annenhver uke skal dekktrykket kontrolleres. Feil dekktrykk fører til forhøyet slitasje og kan føre til alt fra skade på dekkene til punktering. Sjåføren kan miste kontrollen over kjøretøyet (se avsnittet 13.8).
- ▶ Ikke bruk varmeanlegget på bensinstasjoner. Eksplosjonsfare!
- ▶ Ikke bruk varmeanlegget i lukkede rom. Kvelningsfare!

- ▷ Fordel lasten jevnt i kjøretøyet før avreise (se kapittel 3).
- ▷ Ved lasting av kjøretøyet og ved senere lasting av f.eks. bagasje eller proviant, skal det tas hensyn til teknisk tillatt totalvekt og tillatt akseltrykk (se vognkortet).
- ▷ Før avreise må alle innvendige dører, skillevegger som kan endres, skuffer og klaffer lukkes og eventuelt sikres. Dørsikringen til kjøleskapet skal smekkes i lås.
- ▷ Før du starter kjøringen må du lukke vinduer og takluker.
- ▷ Steng og lås samtlige utvendige luker og klaffelåser før avreise.
- ▷ Før avreise må de eksterne støttene fjernes, og de innebygde støttene på kjøretøyet kjøres inn.
- ▷ Plasser antennen i parkeringsstilling før du begynner å kjøre.

- ▷ Under den første turen og etter hvert dekkskifte skal hjulskruene/hjulmutrene ettertrekkes etter 50 km. Senere skal de også kontrolleres regelmessig. Tiltrekningsmoment se kapittel 13.
- ▷ Dekkene må ikke være eldre enn 6 år, fordi materialet blir slitt med tiden (se kapittel 13).
- ▷ Bruk av kjettinger er en ekstra belastning for dekk, hjulopphengning og styringssystem. Når man bruker kjettinger må man kjøre sakte (maks. 50 km/t) og kun på veier som er helt dekket med snø. Ellers kan kjøretøyet skades.

2.4 Kobling av tilhenger

- ▶ Vær forsiktig ved til- og frakobling av tilhenger. Risiko for ulykker og personskader!
- ▶ Ved til- og frakobling av tilhenger må ingen personer oppholde seg mellom bobilen og tilhengeren.

2.5 Gassanlegg

2.5.1 Generelle råd

- ▶ Operatøren av gassanlegget er ansvarlig for å gjennomføre regelmessige kontroller, og for å overholde vedlikeholdsintervallene.
- ▶ Når DuoControl-kontrollsystem med kollisjonssensor **ikke** er installert: Før avreise, når kjøretøyet forlates eller når gassapparatene ikke brukes, må alle gass-stengeventiler og hovedventilen på gassflasken stenges av.
Hvis det er montert et DuoControl-kontrollsystem med kollisjonssensor, kan gassavstengeventilene og hovedventilen være åpne under kjøring.
- ▶ Under tanking, på ferjer eller i garasje må alle gassdrevne apparater være slått av (avhengig av utstyret: varmeanlegg, kokeplass, stekeovn, grill, kjøleskap). Eksplosjonsfare!
- ▶ Dersom et apparat drives med gass, skal det ikke være i drift i lukkede rom (f.eks. garasjer). Forgiftnings- og kvelningsfare!
- ▶ Gassanlegget må vedlikeholdes, repareres eller endres kun av et autorisert fagverksted.
- ▶ Før igangsetting skal gassanlegget alltid kontrolleres på autorisert fagverksted, i samsvar med de nasjonale forskrifter. Dette gjelder også for kjøretøy som ikke er registrert. Ved endringer på gassanlegget må gassanlegget straks sjekkes på autorisert fagverksted.
- ▶ Gasstrykkregulatoren, gasslangene og avgassrørene må også kontrolleres. Gasstrykkregulatoren og gasslangene skal byttes ut i samsvar med tidsfristene som er fastlagt nasjonalt (senest etter 10 år). Kjøretøyets eier er ansvarlig for at dette tiltaket utføres.
- ▶ Ved defekt på gassanlegget (gassluk, høyt gassforbruk) er det fare for eksplosjon! Steng snarest gassflaskens hovedventil. Åpne vinduer og dører og luft godt.

- ▶ Ved feil på gassanlegget: Ikke røyk, ikke bruk åpen ild og ikke betjen noen elektriske brytere (lysbrytere osv.). Sjekk tettheten av gassførende deler og rør med lekkasjesøkingspray. Ikke bruk åpen flamme for å sjekke.
- ▶ Kun tiltenkte apparater skal kobles til den innvendige tilkoblingsstussen. Ikke bruk apparatet utenfor kjøretøyet hvis det er koblet til en innvendig tilkoblingsstuss.
- ▶ Luft godt før komfyren settes i gang. Åpne vindu eller takluke.
- ▶ Det er forbudt å lage mat under kjøring.
- ▶ Gassdrevne komfyrer og bakeovner må ikke brukes som varmeapparat.
- ▶ Benyttes flere gassapparater, må hvert gasapparat ha en egen gassavstengeventil. Når enkelte gassapparater ikke er i bruk, skal de respektive gasavstengeventilene stenges.
- ▶ Tennsikringene må lukkes innen ett minutt etter at gassflammen går ut. I denne forbindelse høres en klikking. Kontroller funksjonen fra tid til annen.
- ▶ De installerte gassapparatene er kun konstruert for drift med propan- eller butangass eller en blanding av disse gassene. Gasstrykkregulatoren og alle installerte gassapparater er konstruert for et driftstrykk på 30 mbar.
- ▶ Propangass beholder sin gassform til -42 °C , butangass derimot bare til 0 °C . Ved lavere temperaturer forsvinner gasstrykket. Butangass er derfor ikke egnet til vinterdrift.
- ▶ På grunn av sin funksjon og konstruksjon er gasskapet et rom som er åpent mot utsiden. Det automatiske luftesystemet som er montert som standard må aldri tildekkes eller blokkeres. Ellers kan ikke gass som strømmer ut bli ledet ut.
- ▶ Gasskapet må ikke brukes som oppbevaringsrom.
- ▶ Sørg for at uvedkommende ikke har adgang til gasskapet. Lås tilgangen for å sørge for dette.
- ▶ Gassflaskens hovedventil må være lett tilgjengelig.
- ▶ Koble kun til gassdrevne apparater som er konstruert for et gasstrykk på 30 mbar.
- ▶ Eksosrøret må kobles tett og fast til varmeanlegget og pipen. Eksosrøret må ikke være skadet.
- ▶ Eksos må slippe uhindret ut i det fri og friskluft må komme uhindret inn. Derfor skal eksosavtrekk og innsugningsåpninger holdes rene og fri (for f.eks. snø og is). Det må ikke ligge snøskavler eller is på kjøretøyet.

2.5.2 Gassflasker

- ▶ Fulle eller tomme gassflasker utenfor kjøretøyet skal kun håndteres med lukket hovedventil og med beskyttelseshette på.
- ▶ Gassflasker skal kun oppbevares i gasskapet.
- ▶ Sett gassflaskene loddrett i gasskapet.
- ▶ Surr fast gassflaskene slik at de ikke kan dreies eller vippes.
- ▶ Koble gasslangen spenningsfritt til gassflasken.

- ▶ Sett alltid beskyttelseshetter på gassflaskene når de ikke er koblet til gasslangen.
- ▶ Lukk hovedventilen på gassflasken før gasstrykkregulatoren eller gasslangen fjernes fra gassflasken.
- ▶ Avhengig av kobling, skru av gasslangen for hånd eller med spesialnøkkel og skru tilbake på gassflasken. Skruforbindelsen på gassflasken er som regel venstregjenget. **Ikke** trekk for hardt til.
- ▶ Bruk kun spesielle gasstrykkregulatorer med sikkerhetsventil i bobilen. Andre gasstrykkregulatorer er ikke tillatt og tåler ikke så store belastninger.
- ▶ Ved temperaturer under 5 °C, brukes avisingsanlegg (Eis-Ex) for gasstrykkregulator.
- ▶ Bruk kun gassflasker på 11 kg eller 5 kg. (Gassflaskestørrelser kan variere fra land til land.)
- ▶ Bruk kortest mulige slanger for eksterne gassflasker (maks. 150 cm).
- ▶ Blokker aldri luftåpningene i bunnen under gassflaskene.

2.6 Elektrisk anlegg

- ▶ Arbeid på det elektriske anlegget må kun utføres av fagpersonell.
- ▶ Før det utføres arbeid på det elektriske anlegget må alle apparater og lamper slås av, batteriet kobles fra og kjøretøyets strømforsyning fra strømmettet kobles fra.
- ▶ Bruk kun originalsikringer med angitte verdier.
- ▶ Defekte sikringer skal kun byttes ut når årsaken til feilen er kjent og feilen er utbedret.
- ▶ Sikringer må aldri kortsluttes eller repareres.

2.7 Vannanlegg

- ▶ Vann som blir stående i vanntank og i vannledninger blir ubrukelig etter kort tid. Sørg derfor for at vannledningene og vanntanken rengjøres grundig hver gang før du tar i bruk kjøretøyet. Sørg for at vanntanken og vannledningene tømmes helt etter bruk av kjøretøyet.
- ▶ Hvis kjøretøyets vannanlegg er ute av bruk i mer enn en uke, må det desinfiseres før det tas i bruk igjen (se kapittel 11).

- ▷ Dersom kjøretøyet ikke skal benyttes på flere dager, eller dersom det står på varme ved frostfare, skal hele vannanlegget tømmes. Kontroller at 12 V forsyningen på panelet er slått av. Ellers går vannpumpen varm og kan skades. La vannkranene stå åpne i midtstilling. La alle tappekranene stå åpne. Derved unngås fare for frostskafer på innbyggingsapparatene, frostskafer på kjøretøy og avlagringer i vannførende komponenter.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du viktige opplysninger om hva du skal passe på og hva du må gjøre før start.

På slutten av kapitlet finner du en sjekklister hvor de viktigste punktene er sammenfattet en gang til.

3.1 Første igangsetting

- ▷ Under den første turen og etter hvert dekkskifte skal hjulskruene/hjulmutrene ettertrekkes etter 50 km. Senere skal de også kontrolleres regelmessig. Tiltrekningsmoment se kapittel 13.

Et nøkkelsett med nøkler til basiskjøretøyet og til karosseriet leveres sammen med bobilen.

Sørg for å ha en reservenøkkel utenfor kjøretøyet. Noter samtlige nøkkelnummer. Ved tap kan våre autoriserte forhandlere og verksteder hjelpe deg videre.

Nærmere opplysninger i kapittel 12.

3.2 Last

- ▶ Overbelastning av kjøretøyet og feil dekktrykk kan føre til at dekkene eksploderer. Sjåføren kan miste kontrollen over kjøretøyet (se avsnittet 13.7).
- ▶ Vognkortet inneholder bare den teknisk tillatte totalvekten i kjøreklar tilstand, evt. vekten inkludert spesialutstyr fra fabrikk (faktisk vekt), men ikke kjøretøyet vekt med last (se avsnittet 3.2.1). For din egen sikkerhet anbefaler vi å veie det fullastede kjøretøyet (med alle gjenstander som skal tas med på reisen og med alle personer) på en offentlig vekt før turen starter.
- ▶ Tilpass hastigheten til lasten. For høy last øker bremsestrekningen.

- ▷ Teknisk tillatt totalvekt (tillatt totalvekt) som er angitt i vognkortet og det maksimale akseltrykket, må ikke overskrides under lasting av bagasje.
- ▷ Innebygd tilbehør og spesialutstyr reduserer muligheten for ytterligere belastning.
- ▷ Ved lasting må man påse at tyngdepunktet til lasten er direkte på kjøretøyet gulvet. Ellers kan kjøretøyet kjøreegenskaper forandres.

3.2.1 Begrep

- ▷ Innen teknikken har begrepet "masse" i mellomtiden avløst begrepet "vekt". I generell språkbruk er det imidlertid mest vanlig å bruke begrepet "vekt". For at det skal være lettere å forstå, blir derfor i de følgende avsnittene begrepet "masse" kun brukt i faste formuleringer.

Teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand

Teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand er vekten som et kjøretøy aldri må overskride.

Teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand er den **faktiske vekten** og **lasten**.

Teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand er oppgitt av produsenten i vognkortet.

Faktisk vekt Den faktiske vekten er vekten til bilen i kjøreklar tilstand pluss vekten til eventuelt spesialutstyr.

Vekt i kjøreklar tilstand Vekten i kjøreklar tilstand er vekten til det kjøreklare standardkjøretøyet (uten spesialutstyr fra fabrikk).

Vekten i kjøreklar tilstand utgjøres av:

- Tomvekt (massen til det tomme kjøretøyet) med innmontert standardutstyr fra fabrikk (uten spesialutstyr fra fabrikk)
- Vekten til sjåføren
- Vekten til grunnutstyret

Tomvekten inkluderer påfylt smøremiddel som olje og kjølevæske, håndverktøy og 90 % fylt drivstofftank.

Som vekt for sjåføren blir det alltid beregnet 75 kg, uavhengig av den virkelige vekten til sjåføren.

Grunnutstyret omfatter alt utstyr og væsker som er nødvendig for sikker og forskriftsmessig bruk av kjøretøyet. Vekten til grunnutstyret består av:

- Et fylt ferskvannsystem
- En opptil 100 % fylt gassflaske
- Et fylt varmeanlegg
- Forsyningsledningene for 230 V-forsyningen
- Et fylt toalettspyleanlegg
- Innbyggingssett for ekstrabatteri, når det er ekstrabatteri er mulig

Spillvannstank og kloakktank er tom.

Eksempel på beregning av grunnutstyr

Vanntank med 20 l (under kjøringen)	20 kg
Gassflasker (11 kg _{gass} + 14 kg _{flaske})	+ 25 kg
Varmtvannsbereder på 12 l	+ 12 kg
230 V-forsyningsledning	+ 4 kg
Innbyggingssett ekstrabatteri	+ 20 kg
Sum	= 81 kg

Vekten i kjøreklar tilstand og den faktiske vekten er oppgitt av produsenten i vognkortet.

Last Lasten består av:

- Konvensjonell belastning
- Tilleggsutstyr
- Personlig utstyr

- ▷ Kjøretøyets last kan økes idet den faktiske vekten reduseres. Til dette er det eksempelvis tillatt å tømme væskebeholderne eller å ta ut gassflaskene.

Forklaringer til de enkelte bestanddelene i lasten finner du i den følgende teksten.

Konvensjonell belastning	<p>Konvensjonell belastning er vekten som er beregnet for passasjerene og oppgitt av produsenten.</p> <p>Konvensjonell belastning betyr: For hver sitteplass som produsenten har beregnet, blir det beregnet 75 kg, uavhengig av hvor mye passasjerene egentlig veier. Førersetet er allerede inkludert i vekten i kjørekklar tilstand og skal ikke regnes med.</p> <p>Antall sitteplasser oppgis i vognkortet av produsenten.</p>
Tilleggsutstyr	<p>Tilleggsutstyr inkluderer tilbehør og spesialutstyr som ikke er fabrikkinstallert. Eksempler på tilleggsutstyr er:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Tilhengerkobling ● Sykkel- eller motorsykkelstativ ● Satellittanlegg <p>Vektangivelsene for forskjellig spesialutstyr finner du i kapittel 15 eller du kan få dem hos produsenten.</p>
Personlig utstyr	<p>Personlig utstyr omfatter alle gjenstander som er tatt med i kjøretøyet og som ikke er inkludert i den konvensjonelle belastningen og tilleggsutstyret. Personlig utstyr er for eksempel:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Matvarer ● Servise ● Fjernsynsapparat ● Radio ● Klær ● Sengetøy ● Leker ● Bøker ● Toalettsaker <p>Dessuten regnes følgende som personlig utstyr, uavhengig av hvor det er plassert:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Dyr ● Sykler ● Båter ● Surfebrett ● Sportsutstyr <p>For personlig utstyr må produsenten planlegge en minstevekt etter gjeldende bestemmelsepunkt i en minstevekt som kan regnes ut etter følgende formel:</p>
Formel	$\text{Minstevekt } M \text{ (kg)} = 10 \times N + 10 \times L$
Forklaring	<p>N = maks. antall personer inklusive fører iht. til produsentens opplysninger</p> <p>L = Kjøretøyets totale lengde i meter</p>

3.2.2 Beregning av last

- ▶ Teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand må aldri overskrides!
- ▶ Vognkortet inneholder bare den teknisk tillatte totalvekten i kjøreklar tilstand, evt. vekten inkludert spesialutstyr fra fabrikk (faktisk vekt), men ikke kjøretøyets vekt med last (se avsnittet 3.2.1). For din egen sikkerhet anbefaler vi å veie det fullastede kjøretøyet (med alle gjenstander som skal tas med på reisen og med alle personer) på en offentlig vekt før turen starter.

Lasten (se avsnittet 3.2.1) er vektforskjellen mellom

- teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand og
- faktisk vekt.

Eksempel på beregning av last

	Beregnet vekt i kg	Beregning
Teknisk tillatt totalvekt iht. vognkortet	3500	
Faktisk vekt inklusive grunnutstyr iht. vognkortet	- 3070	
Fremgår som tillatt last	430	
Konvensjonell belastning, f.eks. 3 personer à 75 kg	- 225	
Tilleggsutstyr	- 40	
Utgjør til personlig utstyr	= 165	

Beregningen av lasten ut fra differansen mellom teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand og den faktiske vekten som er angitt av produsenten, er imidlertid kun en teoretisk verdi.

Kun når kjøretøyet veies på en offentlig vekt med fylte tanker (drivstoff og vann), fylte gassflasker og komplett tilleggsutstyr, kan den virkelige lasten registreres.

Gå fram på følgende måte:

- Kjør først kjøretøyet opp på vekten med bare framhjulene og vei.
- Deretter kjører du kjøretøyet opp på vekten med bare bakhjulene og veier.

De enkelte verdiene angir det momentane akseltrykket. Disse er viktige for riktig belastning av kjøretøyet (se avsnittet 3.2.3). Summen av verdiene gir den momentane vekten av kjøretøyet.

Differansen mellom teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand og den veide vekten til kjøretøyet gir den virkelige lasten.

Ut fra dette kan man igjen bestemme hvilken vekt som blir igjen til personlig utstyr:

- Registrer vekten til personene som er med og trekk den fra verdien for den virkelige lasten.

Resultatet er vekten som virkelig kan lastes på det personlige utstyret.

3.2.3 Last kjøretøyet riktig

- ▶ Av sikkerhetsmessige grunner må teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand ikke overskrides.
- ▶ Fordel lasten jevnt på venstre og høyre side av kjøretøyet.
- ▶ Fordel lasten jevnt på begge akslingene. Overhold akseltrykket som er oppgitt i vognkortet. Overhold i tillegg dekkenes tillatte bæreevne (se kapittel 13).
- ▶ Tunge laster bak bakakslingen kan avlaste framakslingen på grunn av vektarmprinsippet ($\frac{t}{\sigma} \frac{1}{\sigma}$). Det gjelder spesielt ved langt utspring på bakstativet, når det transporteres en motorsykel på stativ bak eller når bakre oppbevaringsrom er tungt lastet. Avlastningen av fremre aksel har negativ virkning på kjøreegenskapene spesielt på biler med forhjulsdrift.
- ▶ Plasser alle gjenstander slik at de ikke sklir.
- ▶ Tyngre gjenstander (fortelt, hermetikkbokser o. l.) plasseres i nærheten av akslingene. For oppbevaring av tunge gjenstander er fremfor alt de nedre oppbevaringsrommene, hvis dører ikke lar seg åpne i kjøretøretningen, spesielt godt egnet.
- ▶ Lettere gjenstander (tøy) plasseres i takscape.
- ▶ Sykkelstativet må kun lastes med sykler.
- ▶ Av sikkerhetsmessige grunner må teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand ikke overskrides.

- ▷ Belast skuffene kun med maksimalt 15 kg.

Store oppbevaringsrom som f.eks. bakre lasteluke har plass til store gjenstander (f.eks. scootere). Akseltrykket til bakakselen blir dermed overskredet under visse omstendigheter.

De enkelte akslene må imidlertid aldri overbelastes. Derfor er det viktig med hvilken avstand fra akslingene lasten blir plassert.

For å fordele lasten riktig trenger man en vekt, et målebånd, en kalkulator og litt tid.

Ved hjelp av to enkle formler kan man beregne hvordan vekten av lasten virker på akslingene:

Formler

$A \times G : R = \text{Vekt på bakakslingen}$

$\text{Vekt på bakakslingen} - G = \text{Vekt på framakslingen}$

Forklaring

A = Avstand mellom oppbevaringsrom og framaksling i cm

G = Vekt til lasten i oppbevaringsrommet i kg

R = Kjøretøyets hjulavstand (avstand mellom akslingene) i cm

- ▷ Mål avstandene utenfor kjøretøyet vannrett fra midten av framhjulet til midten av oppbevaringsrommet eller til midten av bakhjulet.

Beregne akseltrykk:

- Multipliser avstanden mellom oppbevaringsrommet og framakslingen (A) med vekten til lasten i oppbevaringsrommet (G) og del resultatet med hjulavstanden (R). Derav får man vekten som lasten i oppbevaringsrommet belaster bakakslingen med. Noter denne vekten og oppbevaringsrommet.
- I neste trinn trekker man vekten i oppbevaringsrommet (G) fra vekten som nettopp er utregnet. Hvis det blir en **positiv** verdi (eksempel 1), betyr det at framakslingen blir **avlastet** med denne summen. Hvis det blir en **negativ** verdi (eksempel 2), betyr det at framakslingen blir **belastet**. Noter denne verdien.
- På denne måten beregnes alle oppbevaringsrommene i kjøretøyet.
- Som et siste trinn beregnes alle vektene til bakaksellasten som er beregnet for bakakselen og alle vektene for framaksellasten som er beregnet for framakselen, eller man trekker fra disse.
Hvordan bakaksellast og framaksellast beregnes, er beskrevet i avsnittet 3.2.2.

Når den beregnede verdien overskrider tillatt akseltrykk, må lasten plasseres annerledes.

Når bakakselen blir avlastet for sterkt, reduseres dekkenes festeevne til kjørebanelen (traksjon), spesielt på kjøretøy med framhjulsdrift. Også i dette tilfellet må lasten plasseres annerledes.

Eksempel på beregning

		Eksempel 1	Eksempel 2
Avstand til framakslingen	A	(A1) 450 (cm)	(A2) 250 (cm)
Vekt i oppbevaringsrommet	G	x 100 (kg)	x 50 (kg)
Kjøretøyets hjulavstand	R	÷ 325 (cm)	÷ 325 (cm)
Belastning på bakakslingen (må regnes til akseltrykket)		138,5 (kg)	38,5 (kg)
Vekt i oppbevaringsrommet		- 100 (kg)	- 50 (kg)
Avlastning på framakslingen (trekkes fra akseltrykket)		38,5 (kg)	
Belastning av framakslingen (må regnes til akseltrykket)			-11,5 (kg)

3.2.4 Taklast

- ▶ Det er kun tillatt å gå på taket når det er montert takreling og trinnflate. Bruk stigen bak når du klatrer opp på taket.
- ▶ Vær forsiktig når du går opp i stigen. Sklifare når stigen er fuktig eller isete.
- ▶ Vær forsiktig når du går på taket. Sklifare når taket er fuktig eller isete.
- ▶ Ikke belast taket for mye. Med økende taklast blir kjøreegenskapene og bremseegenskapene dårligere.

- ▷ Hvis kjøretøyet er utstyrt med takreling, kan man feste lastestativ for taklast på takrelingen (f.eks. surfebrett, gummibåt eller lettere kanoer). Spesielle bæresystemer fås som tilbehør. Autoriserte forhandlere eller servicestasjoner hjelper deg gjerne.
- ▷ Maksimalt tillatt taklast er 75 kg.

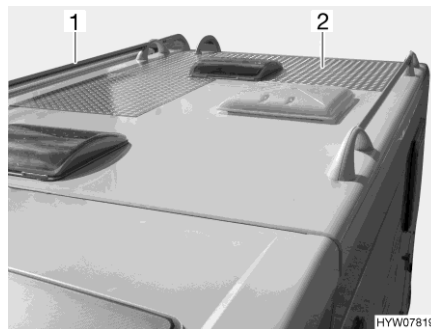

- ▷ Hvis det finnes en trinnflate, må du bare trå på trinnflaten som er beregnet for det.
- ▷ Taklasten må festes på en sikker måte med strammeseler. Bruk ikke festebånd av gummi.
- ▷ Kontroller kjøretøyets totalhøyde etter pålastet takrail.

- ▷ Fest en lapp med totalhøyden godt synlig i førehuset. Så trenger du ikke å beregne totalhøyden hver gang du vil kjøre under en bro eller en gjennomkjøring.

Takreling og trinnflate

Bilde 1 Takreling og trinnflate

Hvis kjøretøyet er utstyrt med takreling (Bilde 1,1), er det alt etter utstyrsnivå også montert en trinnflate på taket (Bilde 1,2). I så fall må du bare trå på trinnflaten på taket.

Stige bak

Bilde 2 Lås (stige bak)

Slå ned:

- Stikk nøkkelen inn i låsesylindern (Bilde 2,2) på låsen til stigen bak (Bilde 2,1) og dreii en kvart omdreining til nøkkelen står loddrett.
- Hold den sammenfoldbare delen av stigen bak (Bilde 2,4) fast og sving ut sikringsbøylen (Bilde 2,5).
- Trekk ut nøkkelen og fold stigen bak nedover.

Slå oppover:

- Fold stigen bak oppover og hold den fast.
- Stikk nøkkelen inn i låsesylindern (Bilde 2,2) til låsen på stigen bak (Bilde 2,1).
- Sving sikringsbøylen (Bilde 2,5) innover rundt røret til den faste delen på stigen bak (Bilde 2,3).
- Dreii nøkkelen en kvart omdreining til nøkkelen står vannrett.
- Kontroller låsen til stige bak: Trekk lett i stigen bak.

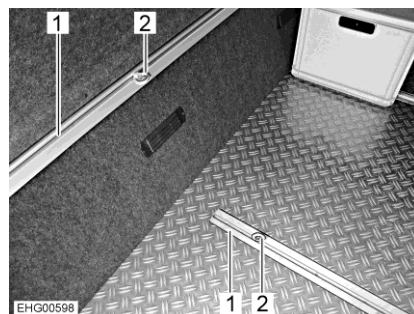
3.2.5 Bakre lasteluke/oppbevaringsrom

- ▶ Ta hensyn til tillatt akseltrykk og teknisk tillatt totalvekt ved lasting av bakre lasteluke og bakre oppbevaringsrom.
- ▶ Den maksimalt tillatte belastningen for den bakre lasteluken og oppbevaringsrommet er 350 kg. Hvis det er montert en tilhengerkobling eller et motorsykelstativ på kjøretøyet, er tillatt belastning 450 kg. Tillatt akseltrykk på bakaksling må ikke overskrides.
- ▶ OBS: Når den bakre lasteluken eller (avhengig av modell) det bakre lasterommet blir maksimalt **belastet**, **avlastes** framakselen på grunn av vektarmprinsippet. Kjøreegenskapene blir dårligere.
- ▶ Maksimalt tillatt utvendig belastning av bakvegg/bakdeksel må ikke overskrides. Det er kun tillatt med utstyrskomponenter som er godkjent av produsenten (f.eks. bestemte sykkelstativ).

- ▷ Vær oppmerksom på at det på bakdør/bakdekselet kun er tillatt med utstyrskomponenter (f.eks. oppbevaringsnett) som er montert av produsenten.
- ▷ Vær oppmerksom på at den maksimalt tillatte lasten for de fabrikkmonterte oppbevaringsnettene er 5 kg.
- ▷ Avhengig av kjøretøyutrustning, er det montert festeskinner med festemaljer i den bakre lasteluken hhv. det bakre lasterommet. Fest alltid lasten på festeøyene. For sikker strammesele eller evt. festenet, må man aldri bruke festebånd av gummi.
- ▷ Før man fester lasten, må man alltid kontrollere at festemaljene i festeskinnene sitter godt. Hvis festemaljen ikke er festet godt i festeskinnen, kan lasten begynne å gli og løsne ved brå styrebevegelser eller ved bremsing.
- ▷ Fordel lasten jevnt. Altfor tunge lastepunkter skader gulvbelegget.
- ▷ Bruk holdesystemet som selges hos forhandleren når sykler medbringes i bakre lasteluke.
- ▷ Det skal ikke bores i kjøretøygulvet. Det skal ikke skrues inn skruer i kjøretøygulvet.

- 1 Festeskinne
- 2 Festemalje

Bilde 3 Festemaljer (bakre lasteluke)

Forskyve festemaljer:

- Drei festemaljen (Bilde 3,2) en halv omdreining mot urviseren. Festemaljen (Bilde 4) lar seg nå forskyve.

Bilde 4 Festemalje (forskyvbar)

Bilde 5 Festemalje (klemmt)

- Skyv festemaljen i festeskinnen (Bilde 3,1) til ønsket posisjon.
- Drei festemaljen en halv omdreining med urviseren. Festemaljen (Bilde 5) sitter igjen fast i festeskinnen.
- Kontroller at festemaljen sitter som den skal.

3.2.6 Sykkelstativ

- ▶ Ta hensyn til tillatt akseltrykk og teknisk tillatt totalvekt ved lastning av sykkelstativet.
- ▶ En total bredde på 2,55 m må ikke overskrides. Still inn festene for syklene tilsvarende. Hvis festet eller syklene stikker ut til siden eller bak, må dette merkes på forskriftsmessig måte.
- ▶ Sykkelstativet må kun lastes med sykler.
- ▶ Ikke transporter mer enn tillatt antall sykler for sykkelstativet (maks. 50 kg).
- ▶ Kontroller at syklene er godt festet til sykkelstativet etter 10 km kjøring, og deretter ved hver stans.
- ▶ Bruk ikke sykkelstativet som bagasjebærer eller stige.

- ▷ Nummerskiltet og baklysene må ikke tildekkes.
- ▷ Ikke kjør med utfelt sykkelstativ dersom det er tomt.
- ▷ Før hver avreise skal det sjekkes om:
  - Sykkelstativet - uten sykler - er slått riktig sammen?
  - Syklene er festet godt til stativet med beltene?

Å laste sykler på sykkelstativet

Ta hensyn til tyngdepunktet ved lastning på sykkelstativet. Syklens tyngdepunkt må ligge helt inntil kjøretøyets bakvegg. Begynn alltid lastingen av sykkelstativet innerst.

Slik laster du sykkelstativet riktig:

- Slå ned sykkelstativet.
- Den tyngste sykkelen står inntil bakveggen.
- De lettere syklene står i midten eller ytterst på stativet.
- Fest henholdsvis framhjulet og bakhjulet på sykkelen med holdebøylene som finnes på sykkelstativet.
- I tillegg fester du den ytterste sykkelen på holdebøylen eller holdearmen.

Lastes sykkelstativet bare med **én** sykkel, skal den plasseres helt inntil bakveggen.

3.3 Kobling av tilhenger

- ▶ Vær forsiktig ved til- og frakobling av tilhenger. Risiko for ulykker og personskader!
- ▶ Ved til- og frakobling av tilhenger må ingen personer oppholde seg mellom bobilen og tilhengeren.
- ▶ Legg merke til tillatt akseltrykk for støtte- og bakaksel. Støttelast og bakakseltrykk må ikke overskrides. Følg verdiene til støttelasten og bakakseltrykket som finnes i vognkortet og i tilhengerpapirene.

- ▷ Tilhenger med kollisjonsbremse: Tilhengeren må ikke kobles til eller fra når bremsen er aktivert.
- ▷ Tilhengerkobling med avtagbar kulehals: Ved feilmontering av kulehalsen kan tilhengeren rykkes løs. Følg bruksanvisningen til tilhengerkoblingen.

- ▷ Den maksimalt tillatte støttelast for kjøretøyet er på 100 kg.

3.4 Tilhengerkobling

- ▶ Ved montering av tilhengerkobling finner du maks. støttelast og tilhengerlast i vognkortet.
- ▶ Etter 1 000 driftstimer trekkes festeskrueene til tilhengerkoblingen til.

- ▷ Sykkelstativ og tilhengerkobling må ikke brukes samtidig.

- ▷ Tilbehøret skal monteres av din autoriserte forhandler eller autorisert servicestasjon. De vil også ta hånd om alle formaliteter for deg.
- ▷ Følg bruksanvisningen til produsenten.

Bilde 6 Tilhengerkobling (avtagbar)

3.5 Stigtrinn

- ▶ Før avreise, og også etter korte stopp, skal det kontrolleres at stigtrinnene er trukket helt inn.
- ▶ Stå ikke i svingradiusen til stigtrinnene når de trekkes inn og skyves ut.
- ▶ Trå på stigtrinnet først når det er skjøvet helt ut. Fare for personskade!
- ▶ For å unngå sklifare, skal stigtrinnet rengjøres ved behov (snø, is, søle ...), før du trår på det.
- ▶ Man må aldri løfte eller senke personer med stigtrinnene.
- ▶ Etter kaldstart på motoren kan det vare noen sekunder før varselsignalet går, avhengig av kjøretøyet.
- ▶ Den maksimalt tillatte belastningen på stigtrinnet iht. bruksanvisningen til produsenten må følges.

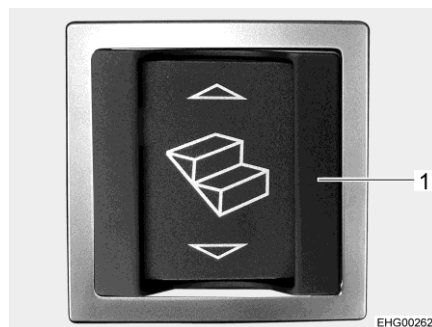

- ▷ Stigtrinnenes dreielager og ledd må ikke smøres med fett eller olje (se kapittel 11).

3.5.1 Stigtrinn

Det elektriske stigtrinnet gjør det enklere å gå inn og ut av kjøretøyet gjennom inngangsdøren.

Avhengig av modellen er bryterpanelet utstyrt med vippebryterne i dashbordet eller på siden av førerdøren.

Bilde 7 Vippebryter for stigtrinn (inngangsområde)

Bilde 8 Vippebryter for stigtrinn (bryterpanel)

- ▷ Vippebryteren i inngangsområdet (Bilde 7,1) har en ekstra ramme for å beskytte mot utilsiktet betjening.

Trekke in: ■ Trykk på vippebryteren oppe i inngangsområdet (Bilde 7,1) eller på vippebryteren (Bilde 8) på bryterpanelet i førerhuset.

Skyve ut: ■ Trykk vippebryteren nede i inngangsområdet (Bilde 7,1).

Når motoren går og stigtrinnene er skjøvet ut, hører du et varselsignal. Varselsignalet stopper, når stigtrinnet trekkes inn.

3.5.2 Stigtrinn førerdør

Det automatiske stigtrinnet for førerdøren gjør det enklere å gå inn og ut gjennom førerdøren.

- Skyve ut:* ■ Åpne førerdøren. Stigtrinnet skyves ut automatisk.
- Trekke in:* ■ Lukk førerdøren. Stigtrinnet trekkes inn automatisk.

3.6 Elektrisk oppvarmbar frontrute

- ▷ Frontruten varmes opp kun når motoren er i gang.
- ▷ Halvsidene til frontruten varmes opp av hver en varmetråd. Når en varmetråd svikter, blir den andre halvsiden av frontruten fortsatt varmet opp.

Fronruteoppvarmingen brukes til avfukting av frontruten ved duggdannelse og til avriming ved isdannelse.

Avhengig av modellen er bryterpanelet utstyrt med vippebryterne i dashbordet eller på siden av førerdøren.

Bilde 9 Vippebryter (varme i frontruten)

- For å slå på:* ■ Trykk på nedre halvdel av vippebryteren (Bilde 9). Den røde LED-en i vippebryteren lyser.

- ▷ For å beskytte batteriet slår fronruteoppvarmingen seg automatisk av etter ca. 18 minutter. Den røde LED-en i vippebryteren slukkes.

- For å slå av:* ■ Trykk på øvre halvdel av vippebryteren (Bilde 9). Den røde LED-en i vippebryteren slukkes.

3.7 Multimedia-System (Mercedes)

Med Multimedia-System tilhører det en DSP-boks der setekonsollen til passasjeret er installert. DSP-boksen inneholder prosessoren til Sound-programmeringen.

- ▷ Ikke åpne DSP-boksen! Kun et autorisert fagverksted kan åpne DSP-boksen.

- ▷ Hvis du bytter til en Bluetooth-tilkoblet mobilenhet mens lyden spilles av på Multimedia-Systemet, vil avspillingsavbrudd være ca. 2 minutter.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

3.8 TV-anlegg

- ▶ Før avreise settes flatskjermen og skjermholderen tilbake i utgangsstilling og sikres.
- ▶ Før hver avreise skal du kontrollere at antennen er plassert i parkeringsstilling. Fare for ulykker!

- ▷ Du finner mer informasjon om plassering av flatskjermen i kapittel 6.

3.9 Vaskbeskyttelse

- ▶ Når vaskbeskyttelsen er ordentlig festet: Steng vaskbeskyttelsen.
- ▶ Når vaskbeskyttelsen kan fjernes: Fjern vaskbeskyttelsen fra vasken og lasser den trygt.

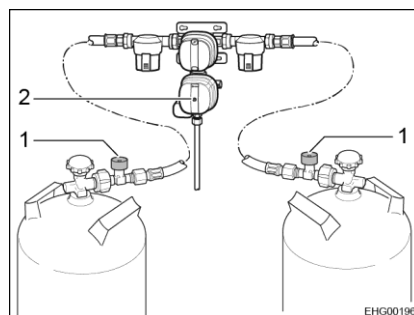
3.10 Gassregulator

- ▶ Drift av gassdrevne apparater under kjøring er bare tillatt hvis gassanlegget er utstyrt for dette. Slangebruddsikring og kollisjonssensor forhindrer gasslekkasje i tilfelle en ulykke.

Avhengig av utstyr, kan det være forskjellige gassregulatorer montert i kjøretøyet.

Hvis en annen gassregulator enn de som er oppført under er montert i kjøretøyet, må hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen stenges under kjøring.

Bilde 10 Gassregulator (DuoControl CS)

Gassregulator med kollisjonssensor og slangebruddsikring

Når det er en gassregulator med kollisjonssensor (Bilde 10,2) og slangebruddsikring (Bilde 10,1) fastmontert i kjøretøyet:

Hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen "Varmeanlegg" kan forbli åpen under kjøring. Gassdrevne apparater kan være påslått under kjøring.

Gassregulatorene kan variere i utføring (vertikal eller horisontal), og kan være forskjellig i detaljene.

- ▶ Ved usikkerhet kan informasjon fås hos autoriserte forhandlere eller servicestasjoner.

3.11 Kjettinger

- ▶ Monter kjettinger kun når avstanden mellom dekkene og kjøretøyets karosseri er minimum 50 mm.
- ▶ Bruk av kjettinger er en ekstra belastning for dekk, hjulopphengning og styringssystem. Når man bruker kjettinger må man kjøre sakte (maks. 50 km/t) og kun på veier som er helt dekket med snø. Ellers kan kjøretøyet skades.
- ▶ Følg monteringsanvisninger fra kjettingprodusenten.
- ▶ Legg ikke kjettinger på alufelger.

Bruk av kjettinger er underlagt bestemmelsene i de enkelte landene.

- Legg alltid kjettinger på drivhjulene.
- Sjekk kjettingenes spenning etter noen få meters kjøring.

3.12 Produsent-service for innebygde original-apparater og original-deler

Kontroller før kjøring om det tilbys produsent-service for innebygde original-apparater og original-deler i mållandet (Original Equipment Manufacturer (OEM) Service).

3.13 Trafikksikkerhet

- ▶ Før start eller annenhver uke skal dekktrykket kontrolleres. Feil dekktrykk fører til forhøyet slitasje og kan føre til alt fra skade på dekkene til punktering. Sjåføren kan miste kontrollen over kjøretøyet (se avsnittet 13.7).
- ▶ Delene kan utsettes for ugunstige forhold (storm, is, vibrasjoner osv.) og krever nøye inspeksjon til tross for grundig konstruksjon og produksjon. Sjekk derfor at delene sitter ordentlig med jevne mellomrom samt før lange reiser.

Bruk sjekklisten før hver avreise:

	Nr.	Kontroll	Kontrollert
Servicepartner	1	Service- og distribusjonspartnere notert (se avsnittet 12.1)	
	Basiskjøretøy		
	2	Alle bilpapirer om bord	
	3	Dekk og lufttrykk i dekk i god stand	
	4	Sjekk at kjøretøysbelysning, bremse- og baklys virker	
	5	Oljenivået i motor, gir og servostyringen er kontrollert	
	6	Kjølevæske og væske for vindusvisker-spyleanlegget fylt opp	
	7	Bremsene fungerer	
	8	Bremsene reagerer jevnt/regelmessig	
	9	Kjøretøyet holder sporet under bremsing	
Boenhet utvendig			
	10	Markise kjørt helt inn	
	11	Sjekk at det ikke er snø og is på taket (om vinteren)	
	12	Utvendige tilkoblinger frakoblet og ledninger lagret	
	13	Eksterne støtter fjernet	
	14	Innebygde støttebein kjørt inn og festet	
	15	Støtteklossene fjernet og stuert bort	
	16	Trekk inn stigtrinn (varselsignal)	
	17	Utvendige luker lukket og låst	
	18	Steng den bakre inngangsdøren	
	19	Kjøretøyets totalhøyde med pålastet takrail målt og notert. Totalhøyden skal oppbevares godt synlig i førerhuset	

Boenhet innvendig

Nr.	Kontroll	Kontrollert
20	Vinduer og takluker lukket og låst	
21	Fjernsynsapparat sikret	
22	Fest eller sikre alle løse gjenstander	
23	Valgfritt sminkespeil tatt av og plassert sikkert i en skuffe	
24	Tøm åpne hyller etc.	
25	Løse vaskbeskyttelsen (hvis tilgjengelig) sikkert lagret	
26	Sikre kjøleskapdøren	
27	Kjøleskap satt på 12 V-drift	
28	Alle skuffer og klaffer lukket	
29	Sikre stuedører og skyvedører	
30	Nedfellbar seng sikret i kjøreposisjon	
31	Barneseter kun montert på seter som er tillat for dette	
32	Svingsetelås for fører sete og passasjer sete i lås	
33	Blendingsgardiner i førerhuset åpnet og sikret	
34	Satelittanlegget er utkoblet	

Gassanlegg

35	Fest gassflaskene i gasskapet slik at de ikke kan skli	
36	Sett alltid beskyttelseshetter på gassflaskene når de ikke er koblet til gasslangen	
37	Steng gassflaskens hovedventil og gassavstengeventil ▷ Hvis det er montert et DuoControl-kontrollsystem med kollisjonssensor, kan gassavstengeventilene og hovedventilen være åpne under kjøring.	

Elektrisk anlegg

38	Sjekk spenningen i startbatteriet og i boenhets-batteriet (se kapittel 8). Viser panelet for lav batterispenning, må de respektive batteriene lades. Se anvisningene i kapittel 8 ▷ Start reisen med fullt ladet start- og boenhets-batteri.	
----	---	--

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger vedrørende kjøring av bobilen.

4.1 Kjøre med bobilen

- ▶ Basiskjøretøyet er et nyttekjøretøy (liten lastebil). Kjøremåten må tilpasses dette.
- ▶ Før avreise, og også etter korte stopp, skal det kontrolleres at stigtrinnene er trukket helt inn.
- ▶ Når du starter motoren på kjøretøyet, kan varselsignaler høres, f.eks. varselsignalet "Stigtrinn kjørt ut". Under visse forhold (kaldstart om vinteren) kan det etter at kjøretøymotoren er startet vare inntil 15 sekunder til varselsignalet høres.
- ▶ Det er montert sikkerhetsbelte ved alle kjøretøyets godkjente sitteplasser. Under kjøring må man alltid bruke sikkerhetsbelte.
- ▶ Sikkerhetsbeltet må være festet under hele turen.
- ▶ Passasjerene må bli sittende på de fastlagte plassene.
- ▶ Dørlåsen må ikke åpnes.
- ▶ Unngå rykkete bremsing.
- ▶ Ved bruk av navigasjonsutstyr, må kjøremålet bare endres når kjøretøyet står i ro. Sving inn på en parkeringsplass eller et trygt stoppested når du ønsker å endre kjøremål.
- ▶ Under bruk av monitoren til navigasjonsutstyret må man ikke spille DVD-er under kjøring.

- ▷ Kjør langsomt på dårlige veier.
- ▷ Kjør særlig forsiktig ved innkjøring på ferger, ved ujevnheter i veien og ved rygging. Større kjøretøy kan begynne å slingre på grunn av det relativt lange overhenget, under dårlige kjøreforhold kan de subbe i bakken. Det kan føre til at undergulvet eller delene som er montert på det, f.eks. et motorsykelstativ, blir skadet.

- ▷ Produsenten påtar seg intet ansvar for ulykker eller skader som oppstår som følge av at disse punktene ikke er overholdt.
- ▷ Sikkerhetsforanstaltningene som er oppført i kapittel 2 må overholdes.

4.2 Nedbruddshjelp ved kjøretøytekniske problemer

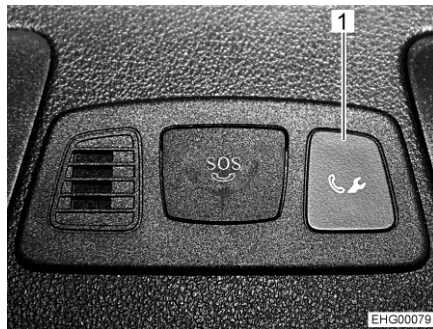
- ▶ I nødstilfeller, ring det nasjonale nødnummeret eller bruk Mercedes-Benz nødansropssystemet (SOS-knappen, se bruksanvisningen til basiskjøretøy).

Mercedes-Benz kundesenter er tilgjengelig for nedbruddshjelp og forespørsler om basiskjøretøyet. Samtalen til Mercedes-Benz kundesenter etableres i kjøretøyet via kommunikasjonsmodulen "me connect".

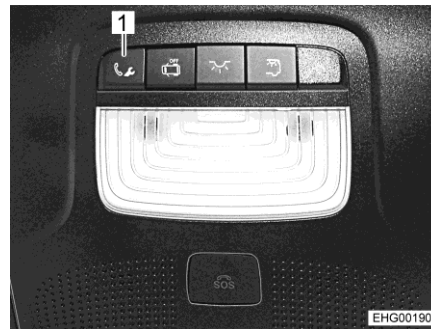

- ▷ Bare bruk knappen for nedbruddsansrop hvis det oppstår tekniske problemer med basiskjøretøyet. Forespørsler om kjøretøyets boenhet kan ikke besvares.

Avhengig av modellen er knappen for nedbruddsanrop installert i midtkonsollen eller i overstyringsenheten.

Bilde 11 Knapp for nedbruddsanrop (Midtkonsoll)

Bilde 12 Knapp for nedbruddsanrop (Takkonsoll)

- Anrop:**
- Trykk knappen (Bilde 11,1 hhv. Bilde 12,1) for nedbruddsanrop. Anrop til Mercedes-Benz kundesenter utløses.

Multifunksjonsdisplayet viser melding om at tilkoblingen blir opprettet. Lydutgangen blir dempet. Kjøretøyets data overføres, noe som kan ta noen sekunder. Deretter svarer en ansatt hos Mercedes-Benz kundesenter.

- ▷ I noen land ber en taletekst om bekreftelse av overføring av kjøretøyets data. Etter bekreftelsen overføres kjøretøyets data.

- Avslutte anrop:**
- Trykk på telefonknappen på multifunksjonsrattet.

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen for basiskjøretøyet.

4.3 Kjørehastighet

- ▶ Kjøretøyet er utstyrt med en kraftig motor. Dermed har man tilstrekkelig reserve i tunge trafikksituasjoner. Denne høye ytelsen muliggjør høy sluthastighet og krever kjøreferdigheter over gjennomsnittet.
- ▶ Kjøretøyet har en stor angrepsflate for vind. Det er spesielt farlig hvis det oppstår plutselig sidevind.
- ▶ Ujevn eller ensidig lasting forandrer kjøreegenskapene.
- ▶ På ukjente veier kan det være vanskelig veiforhold og det kan oppstå overraskende trafikksituasjoner. Tilpass derfor kjørehastigheten til den aktuelle trafikksituasjonen og omgivelsene forøvrig.
- ▶ Følg nasjonale regler for fartsgrenser.

4.4 Luftfjæring

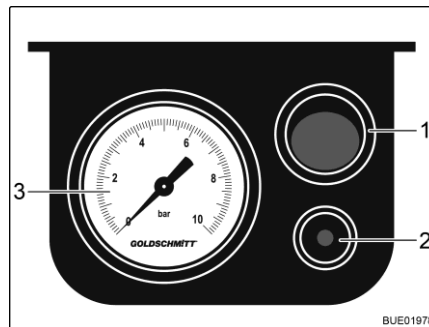
- ▶ Pass på at folk ikke er under kjøretøyet eller mellom hjulene når kjøretøyet senkes.

- ▷ Ikke overbelast kjøretøyet (ikke overskride akseltrykk og maksimal tillatt masse).
- ▷ Pass på at kjøretøyet senkes fritt selv etter at det har stått stille over lengre tid.
- ▷ Før du begynner å kjøre på manometeret, kontroller systemtrykket. Systemtrykket må ligge i et område på mellom 1 til 6 bar. Hvis det er nødvendig, øk eller senk trykket.
- ▷ Ved bruk av kjettinger: Kontroller at det er nok ledig plass til kjettingene.

1-krets-system

I tillegg til standardutstyret til kjøretøyet med stålfelgen, er to belg montert på bakakselen. Dette gjør at kjøretøyet kan heves med flere centimeter.

- 1 På/av-knapp
- 2 Lufteventil
- 3 Manometer

Bilde 13 Elektrisk betjeningsdel

Heve kjøretøyet:

- Trykk på på/av-knappen (Bilde 13,1) på den elektriske betjeningsdelen. Fyll systemet med en ekstern kompressor via en ventil (venstre til venstre førersetekonsollen).

Senke kjøretøyet:

- Frigi trykket. Trykk deretter på lufteventilen (Bilde 13,2) til den elektriske betjeningsdelen.

- ▷ Fordel lasten jevnt på bælgen, ellers kan spenningen bygge opp i karosseriet. Spenningen kan føre til feil ved åpning og stening av dørere og klaffer.
- ▷ Følg også bruksanvisningen til produsenten.

4.5 Bremseser

- ▶ Defekter ved bremseanlegget må straks repareres på autorisert fagverksted.

Ved hver kjørestart

Kontroller med prøvebremsing ved hver kjørestart:

- Fungerer bremsene?
- Reagerer bremsene jevnt?
- Holder kjøretøyet sporet under bremsing?

4.6 Sikkerhetsbelter

4.6.1 Generelt

Kjøretøyet er utstyrt med sikkerhetsbelter i boenheten på sitteplassene hvor det er påbudt med sikkerhetsbelte. De nasjonale forskriftene gjelder for bruk av sikkerhetsbeltet.

- ▶ Før avreise må man feste sikkerhetsbeltene og man må ha dem festet under hele kjøreturen.
- ▶ Sikkerhetsbeltene må ikke skades eller klemmes. Defekte sikkerhetsbelter byttes ut på et autorisert fagverksted.
- ▶ Beltefestene, innrullingsautomatikken og beltelåsene må ikke endres.
- ▶ Hvert sikkerhetsbelte må kun brukes av **en** person.
- ▶ Ikke spenn fast gjenstander sammen med personer.
- ▶ Sikkerhetsbeltene er ikke beregnet for personer på under 150 cm. I slike tilfeller må det brukes ytterligere festeanordninger. Se kontrollsertifikatet.
- ▶ Plasser barnesikringssystemer kun på seter som er spesielt utpekt til dette. Vi anbefaler på det sterkeste å installere barnesikringssystemer fortrinnsvis i den andre seteraden.
- ▶ Skift ut sikkerhetsbeltene etter ulykke.
- ▶ Under kjøring må ryggstøet til setet ikke være lent for langt bakover. Ellers fungerer ikke sikkerhetsbeltet som det skal lenger.

4.6.2 Riktig feste av sikkerhetsbeltet

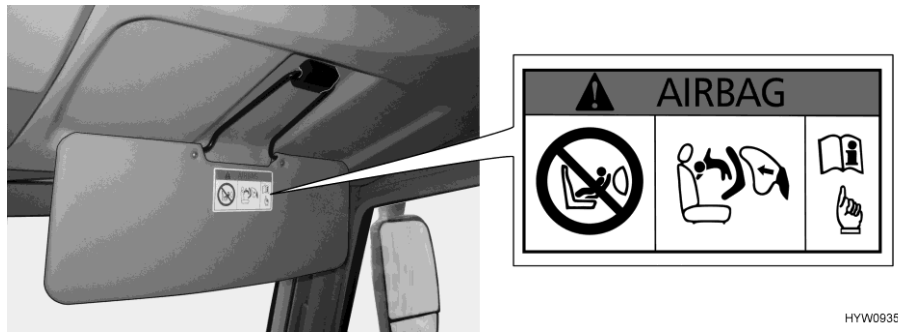
- ▶ Sikkerhetsbeltet må ikke vris. Sikkerhetsbeltet skal ligge jevnt inntil kroppen.
- ▶ Sitt riktig i setet når du fester sikkerhetsbeltet.

Sikkerhetsbeltet er riktig festet når hoftebeltet under magen går over hoftebenet. Skulderbeltet må gå over brystet og skulderen (ikke halsen). Beltet må dessuten alltid sitte stramt på kroppen. Ta av klær med tykt fôr før turen begynner.

4.7 Barnesikringssystemer

- ▶ Barn under 13 år som er kortere enn 150 cm skal sikres med et egnet og lovlig barnesikringssystem under kjøring.
- ▶ Under kjøring må man spenne fast barna og passe på at de er fastspent under turen.
- ▶ Når det er montert passasjer-kollisjonspute i kjøretøyet, må man ikke bruke barnesikringssystemer som vender bakover på passasjeret ("Reboard-systemer"). Følg advarslene som finnes i kjøretøyet.
- ▶ Plasser barnesikringssystemer kun på seter som er spesielt utpekt til dette. Når den fremre kollisjonsputen på passasjeret foran er aktivert, kan bare forovervendte barnesikringssystemer, brukes på passasjeret foran.
- ▶ Barnesikringssystemer som er bakovervendt må **aldri** brukes på et sete med **aktivert fremre kollisjonspute**. Dette kan føre til **død** eller **alvorlige personskader** hos barn.

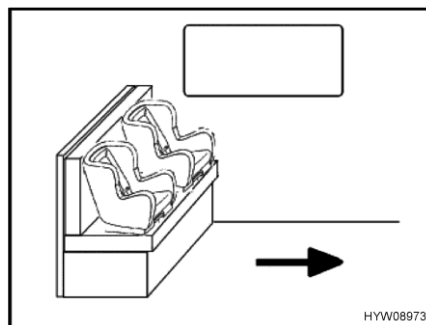

Bilde 14 Advarsel barnesikringssystem (solskjerm for passasjer)

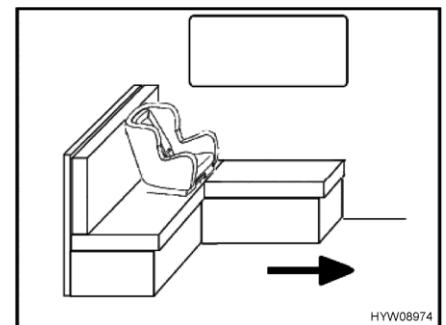
Ikke bruk bakovervendte barnesikringssystemer på passasjeret

Passasjeret er utstyrt med en kollisjonsspute. Når denne kollisjonssputen er aktivert, skal ingen bakovervendte barnesikringssystemer brukes på passasjeret. I en ulykke vil kollisjonssputen som utløses resultere i alvorlig skade eller død for barnet. På solskjerm er det plassert en advarsel (Bilde 14) som informerer om denne faren.

Kollisjonssputen på passasjeret kan deaktiveres, informasjon om dette finner du i bruksanvisningen til basiskjøretøyet.

Bilde 15 Barneseter på sittebenken

Bilde 16 Barnesete på L-sittebenken

Pilen i Bilde 15 og Bilde 16 angir kjøreretningen.

På sittebenken (Bilde 15) tillates kun barneseter når bordet er fjernet og lagret på trygt vis. Maksimalt 2 barneseter kan settes inn.

På L-sittebenken (Bilde 16) er det kun tillatt med et barnesete ved vinduet. Ryggputen på sideveggen må fjernes når et barnesete benyttes. Når bordet står festet, skal bordplaten skyves mot midten av kjøretøyet og låses.

Barnesikringssystemene er inndelt i fem klasser:

Klasse	Kroppsvekt	Ca. alder
0	Inntil 10 kg	Inntil 9 måneder
0+	Inntil 13 kg	Inntil 18 måneder
I	9 kg til 18 kg	9 måneder til 4 år
II	15 kg til 25 kg	3 år til 7 ½ år
III	22 kg til 36 kg	6 år til 12 år

Følgende tabell viser hvilke barnesikringssystemer som kan brukes på hvilke sitteplasser.

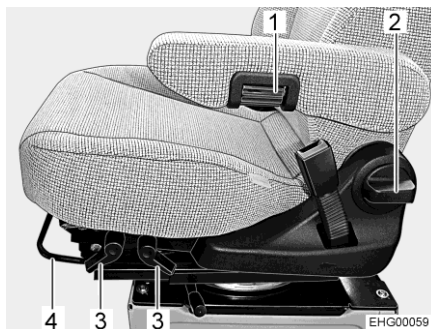
Seter	Aldersgrupper			
	< 10 kg (0-9 måneder)	< 13 kg (0-24 måneder)	9-18 kg (9-48 måneder)	15-36 kg (4-12 år)
Passasjerse- te foran	X	X	UF	UF
Andre seterekke (enkeltsete, se- tesokkel mot kjø- reretningen)	X	X	X	X
Tredje seterekke (ved 3-punkts- seler, variant L-sittegruppe)	U ^{**})	U ^{**})	U	U
Tredje seterekke (ved 3-punkts- seler, variant sit- tegruppe med av- takbart bord)	U ^{***})	U ^{***})	U	U

Betydning av merkingen:	
U:	Passer for sikringssystemer, av kategorien "universal", som er tillatt brukt for denne vektclassen
UF:	Egnet for fremoverrettede sikringssystemer, av kategorien "universal", som er tillatt brukt for denne vektclassen
X:	Sete er uegnet for barn i denne aldersgruppen
*):	Kun ved deaktivert kollisjonspute
**):	Kun sitteplass ved vinduet
***):	Kun når bordet er fjernet

4.8 Førersetete og passasjerse- te

- ▶ Før start skal samtlige seter dreies i kjøreretningen og blokkeres.
- ▶ Under kjøring må alle seter være festet i kjøreretningen. De må ikke snus.
- ▶ Snu alltid setene slik at setet vender mot midten av kjøretøyet og ikke mot ytterveggen.

Bilde 17 Setejustering

Dreie setet i kjørestilling

- Still begge armlenene oppover.
- Skyv setet bakover eller til midtstilling.
- Drei setet i kjøreretningen og lås det.

▷ Dreiiing av setene når kjørøtøyet står i ro er beskrevet i kapittel 6.

Innstilling av setets lengderetning

Still inn førersetet slik at føreren kan trå pedalene helt ned uten vanskeligheter.

- Trekk bøylene (Bilde 17,4) opp.
- Skyv setet framover eller bakover.
- Slipp bøylene. Setet må gå hørbart i inngrep.

Innstilling av setehelling

Still setets helling inn slik at lårene hviler på seteflaten uten noe trykk.

- Trekk den respektive stangen (Bilde 17,3) opp.
- Plasser seteflaten i ønsket hellingsposisjon ved å belaste eller avlaste.
- Slipp stangen. Seteflaten må gå hørbart i inngrep.

Innstilling av setehøyde

- Trekk stangen bak på høyre setet eller trykk ned.

Innstilling av ryggstø

Hellingen på førersetets ryggstø stilles inn slik at rattet kan holdes med armene i lett vinkel.

- Drei håndtaket (Bilde 17,2).
- Plasser ryggstøet i ønsket hellingsposisjon ved å belaste eller avlaste.
- Slipp håndtaket. Ryggstøet må gå hørbart i inngrep.

Innstilling av armlenene

Armlenene kan høydejusteres trinnløst.

- Sving armlenet litt opp slik at det blir enklere å håndtere.
- Drei det riflede hjulet (Bilde 17,1) for finjustering. Avhengig av hvilken retning hjulet dreies, heller armlenet seg oppover eller nedover.
- Sving armlenet ned og kontroller posisjonen.

4.9 Setevarme

Avhengig av modell og funksjoner, kan fører- og passasjersele på forsiden oppvarmes. Bryteren på setevarmeren er festet til siden av setet.

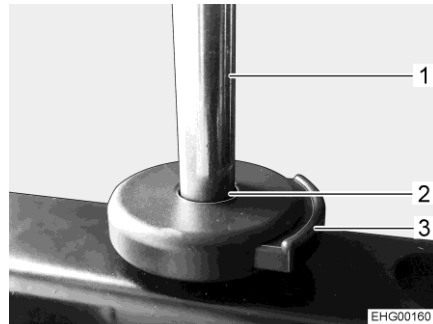

Bilde 18 Bryter for setevarme

▷ Setevarmen arbeider kun når motoren går.

4.10 Nakkestøtter (sittebenk)

Bilde 19 Opplåsingsknapp (nakkestøtte)

Før avreise må nakkestøtten innstilles slik at bakhodet støttes omtrent på høyde med ørene.

Innstill nakkestøtten:

- Trykk på opplåsingsknappen (Bilde 19,3).
- Trekk nakkestøtten oppover eller trykk den nedover til den smetter inn i den ønskede låste stillingen.

Demonter nakkestøtten:

- Trykk på opplåsingsknappen (Bilde 19,3).
- Trekk nakkestøtten oppover.

Sette på nakkestøtten:

- Holdestangen (Bilde 19,1) settes inn i føringen (Bilde 19,2).
- Trykk nakkestøtten nedover til den smetter inn i den ønskede låste stillingen.

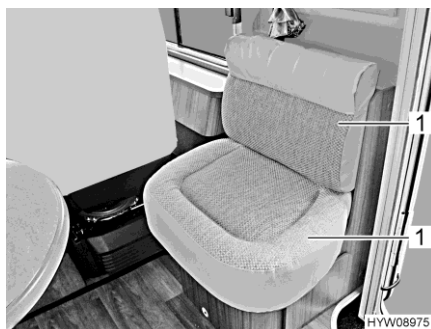
4.11 Setesokkel

► Setet skal bare benyttes mot kjøreretningen.

Avhengig av modell og utstyr kan det monteres et ekstrasete under sittebenken som kan settes inn.

Setesokkelen er utstyrt med hoftebelte.

Bilde 20 Sittebenk

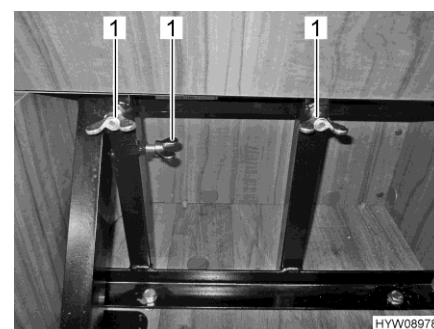
Bilde 21 Oppbevaringsrom under sittebenken

Montering av setesokkel:

- Sitteputen (Bilde 20,1) fjernes.

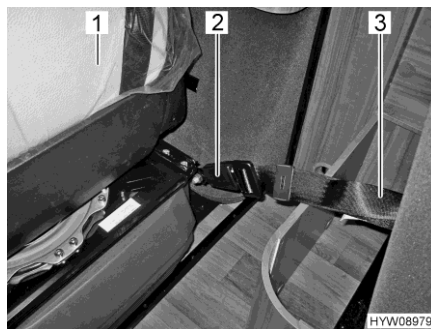

Bilde 22 Setesokkelen plasseres i holderen

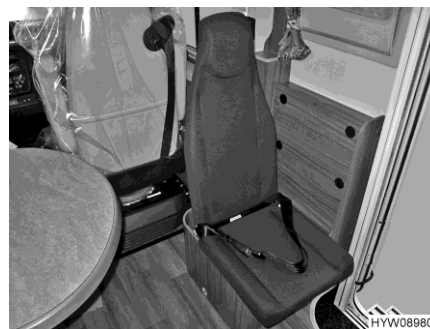

Bilde 23 Setesokkelen sikres med vingemutre

- Setesokkelen (Bilde 22,1) settes inn i holderen (Bilde 22,2).
- Slå opp den halvdelen av sittebenkens lokk som kan foldes oppover, for å få tilgang til vingemutrene på staget.
- Setesokkelen sikres med vingemutre (Bilde 23,1).

Bilde 24 Setesokkelen sikres med beltelås

Bilde 25 Setesokkel (utslått)

- Sikkerhetsselet (Bilde 24,3) på setets bakside sikres i beltelåsen (Bilde 24,2) på baksiden av passasjeretset (Bilde 24,1).
- Seteflaten slås ned (Bilde 25).

- ▷ Hvis kjøretøyet er utstyrt med en nedfellbar seng, må du trykke på setesokkelen før du senker den nedfellbare sengen.

4.12 Ekstrasete

Avhengig av modell og utstyr er det plassert sammenleggbare ekstrasete for kjøring i oppbevaringsrommet under sittebenken.

Ekstrasetet er montert i kjøreretningen, og er utstyrt med et trepunktssikkerhetsbelte. Ved behov kan ekstrasetet demonteres helt.

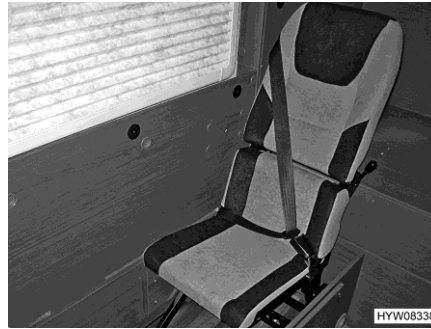
Bilde 26 Slå opp ekstrasete 1

Bilde 27 Slå opp ekstrasete 2

Slå opp ekstrasete:

- Åpne oppbevaringsrommet.
- Trykk inn stangen (Bilde 26,1) og hold den inne. Slå ryggstøtet helt forover.
- Trykk inn stangen (Bilde 27,1) og hold den inne.
- Slå det oppslåtte ryggstøtet helt bakover. Ryggstøtet må gå hørbart i inn-grep. Ekstrasetet med sikkerhetsbeltet er klart til bruk.

Bilde 28 Slå opp ekstrasete 3

Demontere ekstrasete:

- Løft seteflaten.
- Løsne fire stjernegrepsskruer.
- Løsne krokene fra de fire slisseåpningene.
- Ta ut setet.

Ekstrasetet monteres i omvendt rekkefølge.

4.13 Sitteplassforordning

- ▶ Under kjøring må passasjerene kun sitte på de godkjente sitteplassene. Se vognkortet for tillatt antall sitteplasser.
- ▶ Under kjøring er det forbudt å sitte på de langsgående benkene.
- ▶ Det er påbudt å bruke sikkerhetsbelte.

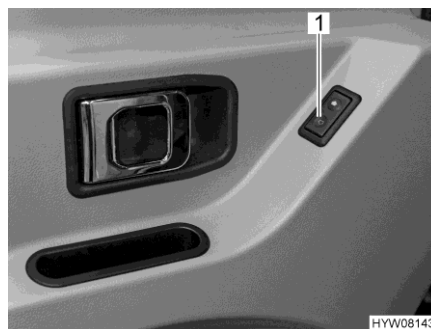
Sitteplasser som kan brukes under kjøring er utstyrt med sikkerhetsbelte.

4.14 Elektrisk vindusheis

- ▶ Ukontrollert stenging av vinduet kan forårsake klemmeulykker.
- ▶ Trekk nøkkelen ut av låsen selv om du bare forlater bilen for en kort stund. Barn kan komme til å trykke på vindusåpneren og dermed skade seg på vinduet.

Førerhusdøren er utstyrt med en elektrisk vindusheis. Vippebryteren (Bilde 29,1) for den elektriske vindusheisen er installert i den venstre førerhusdøren.

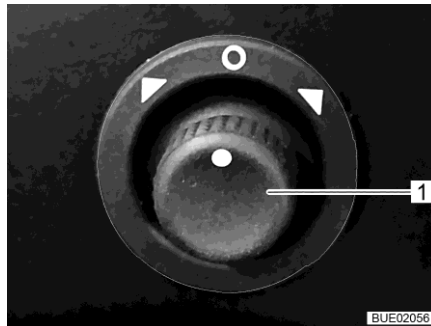
Bilde 29 Bryter (elektrisk vindusheis på i førerdøren)

4.15 Elektrisk justerbar og oppvarmet ytterspeil

- ▷ Hovedspeilet i det todelte ytterspeilet kan justeres og varmes opp elektrisk.

Kjøretøyet er utstyrt med to elektrisk justerbare og oppvarmbare sidespeil. Bryterne for speiljustering og speiloppvarming er installert i dashbordet.

Bilde 30 Bryter (elektrisk justerbare ytterspeil)

Bilde 31 Bryter (speiloppvarming)

- Justere:*
- Velg speilet du ønsker å justere. Drei dreiebryteren (Bilde 30,1) mot venstre eller høyre.
  - Juster speilet ved å vippe dreiebryteren (Bilde 30,1) i ønsket retning.

- Slå på varmeanlegg:*
- Trykk bryteren (Bilde 31) nede. Den røde kontrollampen i bryteren viser at funksjonen er aktivert.

- Slå av varmeanlegg:*
- Trykk bryteren (Bilde 31) oppe. Den røde kontrollampen i bryteren slukker.

4.16 Blendingsfoldegardiner for fører- og passasjervindu

- ▶ Blendingsfoldegardinene for fører- og passasjervindu skal være trukket opp, blokkert og sikret under kjøring.

- Sikre:*
- Skyv blendingsfoldegardinene for sidevinduene forsiktig helt tilbake.
  - Sikre blendingsfoldegardinene.

4.17 Forheng for førervindu, frontrute og passasjervindu

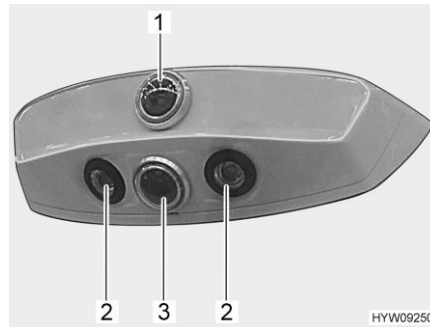
- ▶ Under kjøring må forhengene være åpne og sikret.

- Sikre:*
- Skyv tilbake forhengene og sikres med sløyfer og trykknapper.

4.18 Bakre kamera/kamera for spillvannstanken

Kjøretøyet er utstyrt med flere kamera. Bildet fra kameraene mates inn i multimedia-/navigasjonssystemet og vises på den eksisterende skjermen eller på en ekstern skjerm avhengig av hvordan kjøretøyet er utstyrt.

En kameraenhet er påbygd øverst bak på kjøretøyet.

- 1 Bakspeilkamera
- 2 Belysing for bakre område (LED)
- 3 Ryggekamera

Bilde 32 Kameraenhet

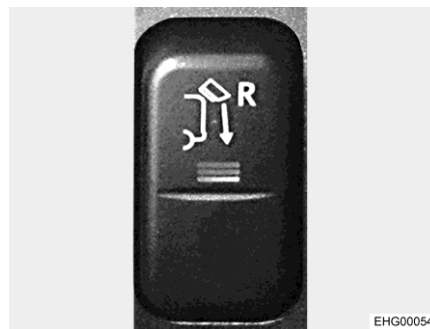
Kameraenheten kan veksle mellom følgende driftsmåter:

- Ryggemodus/overvåkningsmodus: Ryggekameraet (Bilde 32,3) filmer området like bak kjøretøyet. Området like bak kjøretøyet vises på displayet. Ved foroverkjøring vises ikke noe kamerabilde.
- Kjøremodus: Bakspeilkameraet (Bilde 32,1) filmer området lenger bak kjøretøyet. Området lenger bak kjøretøyet vises på displayet ("3. bakspeil").

Når du skifter gir til rygging slår kameraenheten automatisk om til ryggemodus.

I kameraenheten er det integrert LED-belysning (Bilde 32,2). Med dette LED-lyset kan området bak kjøretøyet belyses (når kameraet benyttes og også uavhengig av kameraet).

Et ytterligere kamera (kameraet for spillvannstanken) under kjøretøyet overvåker området hvor spillvannet tømmes. Dette gjør det enklere å plassere kjøretøyet riktig ved en tømmestasjon.

Bilde 33 Vippebryter (kameraenhet/kamera for spillvannstank)

Bilde 34 Bilde fra kamera for spillvannstank (eksempel)

Slå på ryggekameraet:

- Slå vippebryteren (Bilde 33) opp. Ved revers viser displayet området like bak kjøretøyet.

Slå på bakspeilkameraet:

- Still vippebryteren (Bilde 33) i midtstilling. Ved foroverkjøring viser displayet området lenger bak kjøretøyet. Ved revers vises automatisk området like bak kjøretøyet.

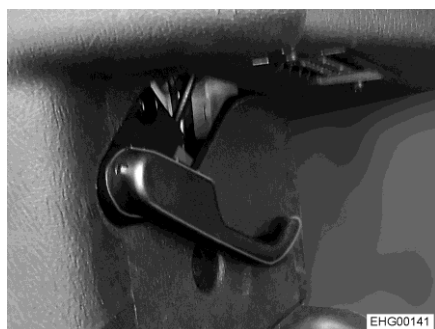
Slå på kameraet for spillvannstanken:

- Trykk vippebryteren (Bilde 33) ned. Displayet viser området hvor spillvannet kommer ut fra spillvannstanken (Bilde 34) under kjøretøyet.

4.19 Motorlokk

- ▶ Fare for skader i motorrommet når motorlokket er åpent.
- ▶ Motoren kan fortsatt være varm selv om den har vært avslått lenge. Fare for at man kan brenne seg!
- ▶ Det må ikke utføres arbeid i motorrommet mens motoren går.
- ▶ Motorlokket må være lukket og låst under kjøring. Kontroller at låsen er gått i lås etter lukking. Trekk da i motorlokket.

Bilde 35 Låsespak motorlokk

Bilde 36 Riktig håndtaksposisjon for åpning av motorlokket

For å åpne:

- Trekk låsespaken (Bilde 35) til venstre under dashbord. Motorlokket er låst opp.
- Ta tak i midt under kanten til motorlokkets øvre og nedre kant med begge hender (Bilde 36).
- Trekk motorlokk til venstre (i kjøreretningen) (Bilde 36).
- Sving motorlokket oppover.

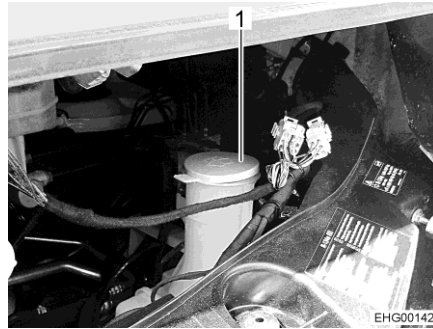
For å stenge:

- Sving motorlokket nedover. Klikklåsen klikker hørbart på plass.
- Kontroller at motorlokket er ordentlig låst. Dra motorlokket oppover.

- ▷ På kjøretøy med start/stopp-automatikk forhindrer en endebryter i låsen til motorlokket, at vindusviskeren kan starte mens motorlokket er åpent. Motorlokket kan ellers bli skadet.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

4.20 Påfylling av spylevæske

Bilde 37 Påfyllingsstuss (spylevæsketank)

- Frigjør og åpne motorlokket.
- Ta lokket (Bilde 37,1) av påfyllingsstussen på spylevæsketanken.
- Fyll spylevæsken langsomt på.
- Trykk lokket (Bilde 37,1) på spylevæsketankens påfyllingsstuss.
- Lukk motorlokket.

4.21 Kontrollere oljenivå

- ▷ Oljepeilepinnen ligger bak fremre tverrstreber. Oljepeilepinnen er merket med rødt.

4.22 Fylle på drivstoff

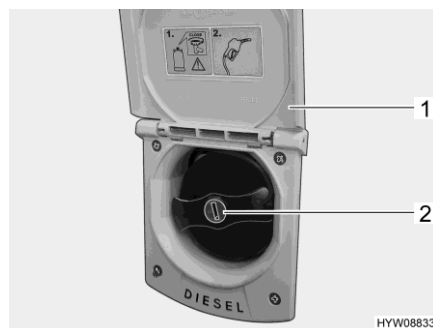

- ▶ Under tanking må alle gassdrevne apparater være slått av (varmeanlegg, kokeplass, stekeovn, grill, kjøleskap, avhengig av utrustning). Eksplosjonsfare!
- ▶ Dekslene for påfyllingsstussene for drivstoff og for drikkevann-påfyllingsstussene er svært like. Før man fyller tanken skal merkingen kontrolleres.

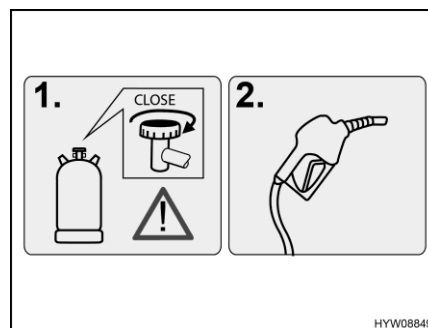

- ▷ Påfyllingsstussen for drivstoff er merket med teksten "Diesel".

Tankens drivstoffpåfyllingsstuss befinner seg på utsiden, foran på venstre side.

Bilde 38 Påfyllingsstuss for drivstoff

Bilde 39 Advarsel (påfyllingsstuss for drivstoff)

- For å åpne:*
- Sving luken (Bilde 38,1) oppover.
  - Stikk nøkkelen inn i låsesylinderen (Bilde 38,2) og vri mot urviseren.
  - Fjern dekslet.
- For å stenge:*
- Sett dekslet på påfyllingsstussen for drivstoff.
  - Drei nøkkelen med urviseren.
  - Trekk ut nøkkelen.
  - Sjekk at dekslet sitter godt fast på påfyllingsstussen for drivstoff.
  - Lukk og trykk på luken.

4.23 Ad-Blue®

- ▷ Informasjon og merknader om Ad-Blue® finnes i bruksanvisning til basiskjøretøyet.

Monteringssted Ad-Blue®-tank

Ad-Blue®-tanken er montert i motorrommet foran til høyre.

4.24 Sleping

- ▶ For å unngå kjøretøyskader på grunn av feil sleping, følg instruksjonene i bruksanvisningen til basiskjøretøyet før sleping.
- ▶ Hvis ikke tenningsøkkelen kan vris i tenningslåsen, skal ikke kjøretøyet slepes. Styringssystemet er låst.
- ▶ Hvis motoren ikke kjører på et kjøretøy med forhjulsdrift med automatgir: Skyv kjøretøyet forsiktig i maksimalt 15 meter. I tilfelle av nedbrudd må slike kjøretøyer bare fraktes på en tilhenger eller transporter.

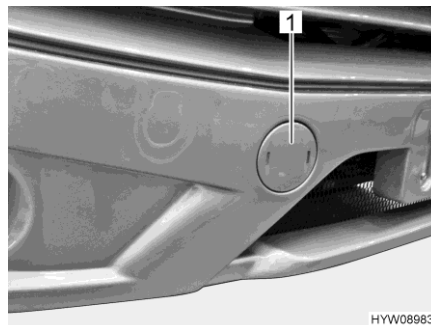
- ▷ Når motoren ikke går eller spenningen er forstyrret, fungerer ikke servostøtten for styre- og bremsesystemene. For å styre og å bremse kreves stor fysisk styrke.

Kjøretøysprodusenten anbefaler å frakte kjøretøyet på en transporter eller tilhenger. Hvis kjøretøyet skal slepes, bruk en slepestag. Slepestangen må være godkjent for kjøretøyets vekt.

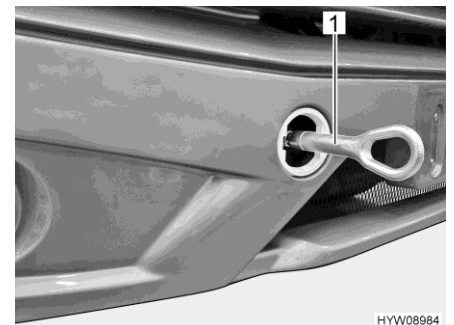

- ▷ De nasjonale forskriftene gjelder ved sleping.

Festet for slepeøyet befinner seg bak et deksel på støtstangen foran på høyre side.

Bilde 40 Deksel (opptak for slepeøyet)

Bilde 41 Slepeøye (montert)

Montere slepeøye:

- Dekslet (Bilde 40,1) vippes opp med en skrutrekker.
- Ved integrerte kjøretøy: Monter slepeøyeforlengelsen.
- Monter slepeøyet (Bilde 41,1) i henhold til anvisningene i bruksanvisningen til basiskjøretøyet.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger vedrørende oppstilling av kjøretøyet i campingdrift.

5.1 Håndbremse

Dra alltid håndbremsen på ved parkering av kjøretøyet.

5.2 Stigtrinn

- ▷ Hvis stigtrippet blir belastet før det kjørt helt ut, kan mekanismen bli skadet. Stigtrippet må derfor først brukes, når det er kjørt helt ut.

- ▷ Hvis stigtrippet kjøres ut, mens motoren fortsatt går, lyder et varselsignal.

5.3 Oppkjøringsklosser

- ▷ Oppkjøringsklosser følger ikke med i leveringen. Tilbehørsforretninger tilbyr forskjellige modeller.

Oppkjøringsklosser utjevner høydeforskjellen ved stigninger og ujevne flater, slik at kjøretøyet kan parkeres vannrett.

5.4 Støttekloss

Ved parkering av kjøretøyet i stigninger eller hellinger må det brukes en støttekloss.

Hvis teknisk tillatt totalvekt for kjøretøyet overskrider 4 t, må det ved parkering i stigninger eller hellinger brukes en støttekloss. Støtteklossen er standardutstyr for kjøretøyer med totalvekt på over 4 t.

5.5 Belysing for bakre område

På enkelte modeller er kjøretøyet utstyrt med en belysing for bakre område, avhengig av utstyret.

Bilde 42 Vippebryter (belysing for bakre område)

Slå på belysing for bakre område:

- Trykk vippebryteren (Bilde 42) ned. Belysningen for det bakre området er slått på.

- ▷ Belysningen for det bakre området kan bare slås på når kjøretøymotoren er avslått. Hvis belysningen for det bakre området er på og kjøretøymotoren startes, slukner LED-belysningen. Hvis kjøretøymotoren slås av, slår belysningen for det bakre området seg på igjen (såfremt vippebryteren er slått ned).

5.6 Støtter

5.6.1 Generelle råd

- ▷ De innebygde støttene må ikke brukes til jekk. Støttene bidrar til å stabilisere kjøretøyet mot bakakselens innfjæring når det er stanset.
- ▷ Ved oppstilling av kjøretøyet, påse at ingen av støttene belastes mer enn de andre.
- ▷ Før start må støttene skrues helt opp til anslag, kjøres helt inn og sikres.

- ▷ Er underlaget mykt eller ustabilt, bør det legges en stor plate under støttene for å forhindre at de synker ned i bakken.
- ▷ Sett kjøretøyet slik at det står mest mulig vannrett. Ellers kan ikke vannet renne riktig ut av dusjkaret.

5.6.2 Støttebein

- ▶ Støttebeina må ikke brukes som jekk for arbeid under kjøretøyet (f.eks. hjulbytte eller vedlikeholdsarbeid).
- ▶ Ingen må legge seg under kjøretøyet når det er løftet.

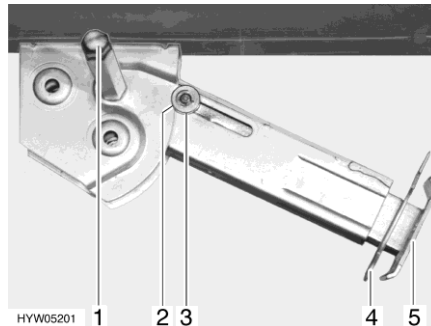
- ▷ Trekk til håndbremsen før støttebeina kjøres ut.

- ▷ Alt etter modell har sekskanten et ledd. Ved bruk av dette blir det enklere å bruke pipenøkkelen.

For å kunne opprettholde en feilfri funksjon, må rørene i støttebeina rengjøres regelmessig og smøres med fett.

Avhengig av modellen kan støttebeina justeres i lengden.

Bilde 43 Støttebein

- Skyve ut:*
- Sett pipenøkkelen på sekskanten (Bilde 43,1) og vri til støttebeinet står loddrett ned.
  - Trekk splinten (Bilde 43,4) ut av støttebeinforlengeren (Bilde 43,5).
  - Dra støttebeinforlengeren ut til ønsket lengde.
  - Stikk splinten inn i støttebeinforlengeren igjen.
  - Skru på sekskanten til støttebeinet står støtt på bakken og kjøretøyet står vannrett.

- Trekke in:*
- Sett pipenøkkelen på sekskanten (Bilde 43,1) og vri til støttebeinet ikke lenger berører bakken.
  - Trekk splinten (Bilde 43,4) ut av støttebeinforlengeren (Bilde 43,5).
  - Skyv støttebeinforlengeren (Bilde 43,5) helt inn og stikk splinten (Bilde 43,4) inn i hullet i støttebeinforlengeren.
  - Bruk pipenøkkelen til å vri på sekskanten (Bilde 43,1) til støttebeinet er svingt opp og styringsskiven (Bilde 43,3) er ført helt inn i utsparingen (Bilde 43,2).

- ▷ Pass på før avreise: Er alle støttebein kjørt helt inn, alle støttebeinforlengere helt innskjøvet og sikret med splinten?

5.7 Hydrauliske støttebein

- ▶ Kjøretøyet skal ikke løftes fullstendig fra bakken. Dersom ingen av hjulene, fremfor alt hjulene som bremses, har bakkekontakt lenger, kan det oppstå ustabile og farlige situasjoner.
- ▶ Ved drift av hydrauliske støttebein skal det påses at ingen personer utsettes for fare, og at inn-/utkjøringsområdet til støttebeina er fritt.
- ▶ Støttebeina må ikke brukes som jekk for arbeid under kjøretøyet (f.eks. hjulbytte eller vedlikeholdsarbeid).
- ▶ Ingen må legge seg under kjøretøyet når det er løftet.
- ▶ Før avreise kontrolleres at alle støttebein er kjørt helt inn.

- ▷ Før bruk av hydrauliske støttebein skal kjøretøyet sikres mot uønskede bevegelser.

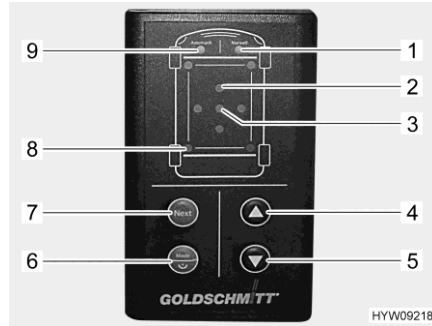
- ▷ Er underlaget mykt eller ustabil, bør det legges en stor plate under støttene for å forhindre at de synker ned i bakken.
- ▷ Dersom et av støttebeina ikke ligger på bakken etter den automatiske justeringen, kan kjøretøyet vibrere når personer beveger seg på innsiden, til tross for at justeringen er korrekt. I et slikt tilfelle skal det aktuelle paret med støttebein kjøres inn og ut igjen.
- ▷ Mens den automatiske justeringen pågår skal ingen bevege seg i kjøretøyet.
- ▷ Det er mulig å starte motoren når støttebeina er kjørt ut. Men det er ikke mulig å kjøre avsted. Etter motorstart kjøres støttebeina automatisk inn igjen. Et akustisk signal lyder når støttebeina er kjørt inn helt.

Driftsmåter Det hydrauliske støttebein-anlegget har to driftsmåter:

- Manuell drift
- Automatikk-modus (alltid aktivert etter innkobling)

I automatikk-modus blir et kjøretøy automatisk justert slik at det står vannrett på langs og på tvers.

Begge driftsmåter styres via betjeningsdelen.

- 1 LED "Manuell drift"
- 2 LED-er "Helling" (rød, 4 stykker, viser på hvilken side et kjøretøy heller)
- 3 LED "Posisjon ok" (grønn)
- 4 Knapp "Innkjøring"
- 5 Knapp "Utkjøring"
- 6 Knapp "På/Av/Driftsmåte"
- 7 Knapp "Next" (velger neste par støttebein)
- 8 LED-er "Støttebein" (grønn, 4 stykker, blinker ved bevegelse)
- 9 LED "Automatikk-modus"

Bilde 44 Betjeningsdel (hydrauliske støttebein)

Dersom et kjøretøy blir for skjevt, blinker den respektive røde LED-en "Helling" (Bilde 44,2). Velg en mer egnet plassering, eller foreta manuell betjening av støttebein på egen risiko.

Dersom en fordypning i bakken fører til at et støttebein når sin maksimale lengde ved utkjøring, blinker LED-ene "Manuell drift" (Bilde 44,1) og "Automatikk-modus" (Bilde 44,9) tre ganger. I et slikt tilfelle skal støttebeina kjøres inn, og egnet middel legges under det aktuelle støttebeinet, så gjentas prosedyren.

- Innkobling/utkobling:*
- Trykk på knappen "På/Av/Driftsmåte" (Bilde 44,6) i mer enn 1 sekund. Etter innkobling lyder et varselsignal og LED-en "Automatikk-modus" (Bilde 44,9) lyser.

Ved manglende anvendelse vil støttebein-anlegget slå seg av på egen hånd etter 30 minutter.

- Endring av driftsmåte:*
- Trykk raskt på knappen "På/Av/Driftsmåte" (Bilde 44,6). Veksle driftsmåte mellom manuell drift og automatikk-modus. Den respektive LED-en (Bilde 44,1 eller Bilde 44,9) lyser.

- Stans hver bevegelse:*
- Trykk på en vilkårlig knapp.

- Utkjøring av støttebein i automatikk-modus:*
- Slå på tenningen.
  - Dra i håndbremsen.
  - Trykk på knappen "Utkjøring" (Bilde 44,5). Justeringsprosedyren utføres på egen hånd. LED-ene "Støttebein" (Bilde 44,8) blinker så lenge støttebeina er i bevegelse.

Dersom kjøretøyet er utstyrt med vippestøtte: Bevegelsen av støttebein stanser etter å ha blitt vippet ut, for å gi anledning til å legge en kloss under. LED "Automatikk-modus" (Bilde 44,9) blinker raskt.

- Trykk på knappen "Utkjøring" (Bilde 44,5) en gang til. Justeringsprosedyren utføres fremdeles.

- Innkjøring av støttebein i automatikk-modus:*
- Slå på tenningen.
  - Dra i håndbremsen.
  - Trykk gasspedalen.
  - Trykk på knappen "Innkjøring" (Bilde 44,4). Støttebeina kjøres helt inn. LED-ene "Støttebein" (Bilde 44,8) blinker så lenge støttebeina er i bevegelse.

- Manuell drift:*
- I automatikk-modus trykkes det raskt på knappen "På/Av/Driftsmåte" (Bilde 44,6). LED-en "Manuell drift" (Bilde 44,1) lyser.
  - Følg med på LED-en "Helling" (Bilde 44,2). En lysende LED angir at et kjøretøy må heves på denne siden.
  - Trykk på knappen "Next" (Bilde 44,7) så ofte det trengs inntil ønsket par av støttebein er valgt. De respektive LED-ene "Støttebein" (Bilde 44,8) lyser.
  - Trykk på knappen "Innkjøring" (Bilde 44,4) eller knappen "Utkjøring" (Bilde 44,5) så lenge til ønsket posisjon nås.
  - Trykk på knappen "Next" (Bilde 44,7) igjen inntil enda et ønsket par av støttebein er valgt. Fortsett prosedyren inntil kjøretøyet er justert. Kjøretøyet er justert når den grønne LED-en "Posisjon ok" (Bilde 44,3) lyser.
  - Det sikkerstilles at alle støttebein har bakkekontakt.

Etter et spenningsbortfall (sikring defekt, batteri frakoblet) skal OK-posisjonen til posisjonssensoren kalibreres på ny.

Kalibrering av posisjonssensor:

- Kjøretøyet justeres i manuell modus med hjelp av et vaterpass.
- Trykk samtidig på knappene "På/Av/Driftsmåte" (Bilde 44,6), "Utkjøring" (Bilde 44,5) og "Innkjøring" (Bilde 44,4) og hold de innetrykt i 3 sekunder.
- Etter akustisk kvittering og at LED-en "Posisjon ok" (Bilde 44,3) begynner å lyse, kan knappene slippes fri. Posisjonen er lagret som OK-posisjon.
- Innkjøring av støtter i automatikk-modus. Kontrollen justeres på den måten på ny.

Nødbetjening

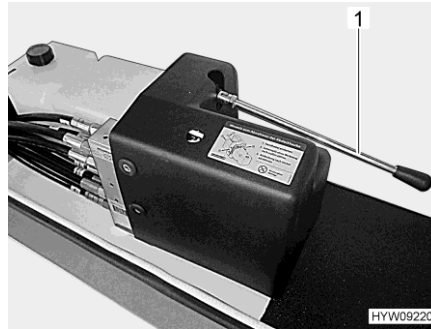

- ▶ Når støtteventilen åpnes kan det skje at kjøretøyet senkes uventet. Opphold deg ikke under kjøretøyet. Hold hendene unna området hvor en kan bli fastklemt.

- ▷ Dersom det elektriske anlegget svikter, kan støttebeina kjøres inn manuelt.

Bilde 45 Stang (nødbetjening)

- Trekk av den røde beskyttelseshetten på støtteventilen hos støttebeina.
- Bruk skrutrekker for å åpne støtteventilen. I den forbindelse dreies skruen i støtteventilen med urviseren inntil det kommer motstand.
- Støttebein kjørt inn med håndpumpe. Pump med stangen (Bilde 45,1) inntil støttebeina er kjørt inn.
- Steng av støtteventilen igjen. Skru ut skruen i den forbindelse.
- Sett den røde beskyttelseshetten på støtteventilen.
- Ta kontakt med kundeservice.

5.8 230 V-tilkobling

Kjøretøyet kan tilkobles en 230 V-forsyning (se kapittel 8).

5.9 Kjøleskap

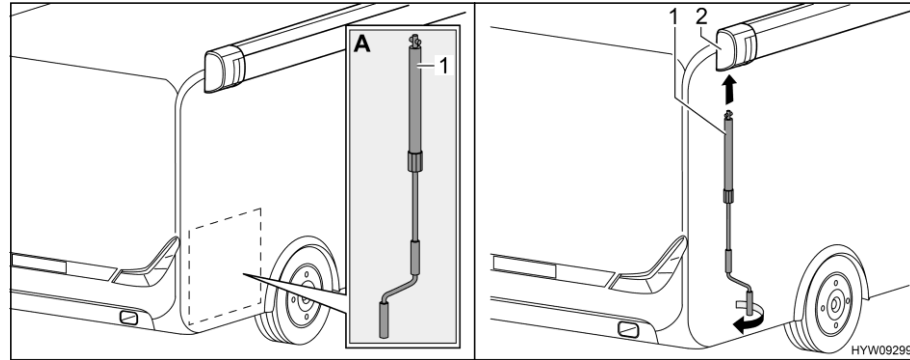
- ▶ Når kjøleskapet er stilt på 12 V-drift, bruker det hele tiden strøm. Koble derfor om til gassdrift når kjøretøyets motor **ikke** går og kjøretøyet **ikke** er koblet til 230 V-forsyningen.

På apparater med automatisk energivalgssystem fungerer 12 V-drift av kjøleskapet i automatisk drift kun når kjøretøyets motor er i gang. Når kjøretøyets motor er stoppet settes kjøleskapet på 230 V-drift eller gassdrift.

5.10 Markise

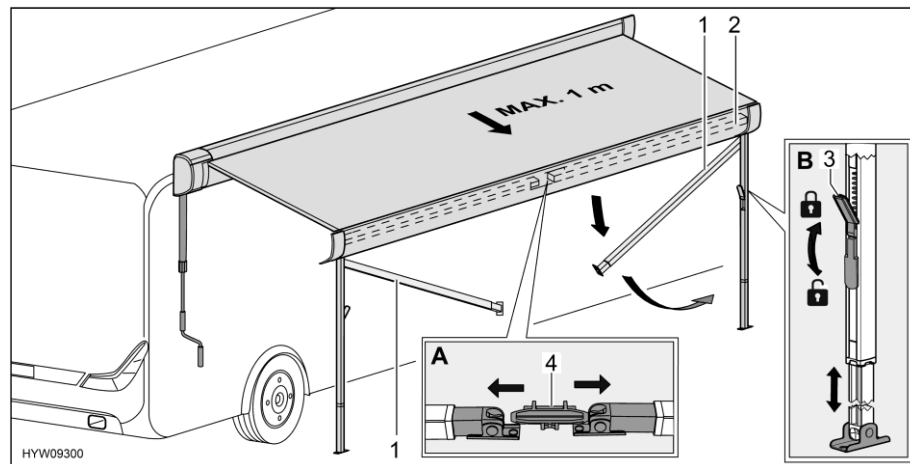
- ▷ Når støttebenene ikke er satt opp, kjøres markisen ut maks. 1 m.
- ▷ Når det er kraftig vind, mye regn eller sne, kjøres markisen inn.
- ▷ Når det er litt regn, forkortes ett av støttebenene, slik at vannet kan renne av.
- ▷ Ved lett vind eller regn skal markisen strammes med tau på begge sider.
- ▷ Kjør inn markisen kun når duken er tørr. Hvis markisen må kjøres inn med våt duk: Kjør ut markisen igjen så fort som mulig for å få tørket duken.
- ▷ Fjern løv og smuss fra markisen før den kjøres inn.

Bilde 46 Montere sveiv

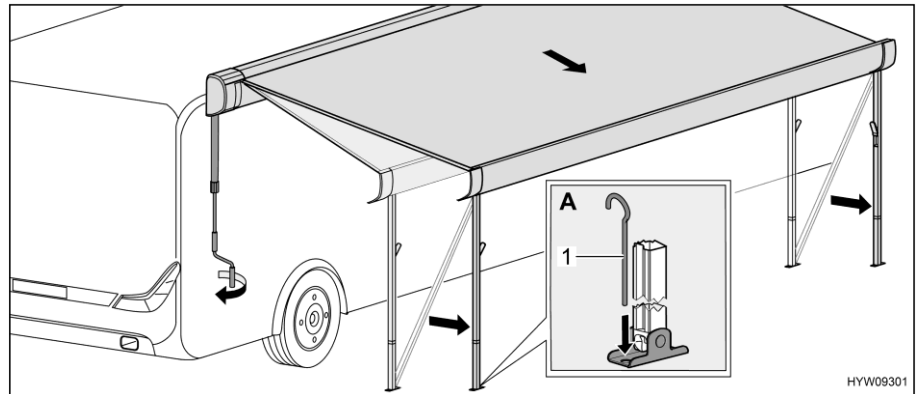
Kjøre ut markise:

- Ta sveiv (Bilde 46,1) ut av bakre lasteluke (Bilde 46,A).
- Sett sveiv inn i bajonettfestet (Bilde 46,2) til markisen.
- Drei sveiven mot urviseren, helt til markisen er trukket ut maks. 1 m.

Bilde 47 Forberede støttebenene

- Løsne støtteben (Bilde 47,1) fra festeanordning (Bilde 47,4) i frontlisten (Bilde 47,2). Til dette trykkes støttebenene lett ut til siden (Bilde 47,A).
- Folde ut støttebenene.
- Løsne låsen (Bilde 47,3) til støttebenene. For å gjøre dette, folder du låsehåndtaket nedover.
- Trekk ut den nederste delen av støttebenene til ønsket lengde (Bilde 47,B).
- Sette opp støttebenene.
- Steng låsen (Bilde 47,3) til støttebenene. For å gjøre dette, folder du låsehåndtaket oppover.

Bilde 48 Sett markisen i endevisjon

- Kjør markisen helt ut med sveiven. Når du gjør dette, må du repositionere støttebenene flere ganger.
- Stille inn støttebenene til endelig høyde.
- Trekk av sveiven og legg den i den bakre lasteluken.
- Fest støtteben med teltplugger (Bilde 48,1) på gulvet (Bilde 48,A).

Kjøre inn markise:

- Hvis det finnes, fjern strammetau og teltplugger.
- Sett sveiven i bajonettfestet til markisen og drei med urviseren, frem til markisen er kjørt inn til ca. 1 m.
- Om nødvendig, rengjør støttebenene.
- Åpne låsen på støttebenene. For å gjøre dette, vrir du låsehåndtaket nedover.
- Skyv inn den nedre delen av støttebenene fullstendig.
- Fold begge støttebenene etter hverandre oppover i frontlisten og la de gå i lås. Til dette trykkes støttebenene lett ut til siden.
- Drei sveiven videre til markisen er kjørt inn fullstendig.
- Trekk sveiven ut av bajonettfestet og pakk den bort.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger vedrørende det å bo i kjøretøyet.

6.1 Dører

- ▶ Dørene skal være lukket under kjøring.

- ▷ Ved å låse dørene kan du forhindre at de åpner seg av seg selv, f.eks. ved uhell.
- ▷ Låste dører hindrer også uvedkommende i å trenge inn, f.eks. ved lyskryss. I nødsituasjoner gjør låste dører det vanskelig for hjelpemansker å ta seg inn i bilen.
- ▷ Lås alltid dørene når du forlater kjøretøyet.

6.1.1 Sentrallås

- ▷ Sentrallåsen låser førerdøren, inngangsdøren og høyre og venstre garasjeport på karosseriet. Utvendige luker (unntatt gasskapdeksel og toalettdeksel) overvåkes.
- ▷ Hvis en av dørene, garasjeportene eller de utvendige lukene (unntatt gasskapdeksel og toalettdeksel) er åpen, kan sentrallåsen ikke låses.
- ▷ Når motoren startes, vises åpne dører og åpne oppbevaringsrom og service-luker som fører inn i bilens indre (unntatt gasskapdeksel og toalettdeksel) på kombiinstrumentet.

Bilde 49 Fjernkontroll (sentrallås)

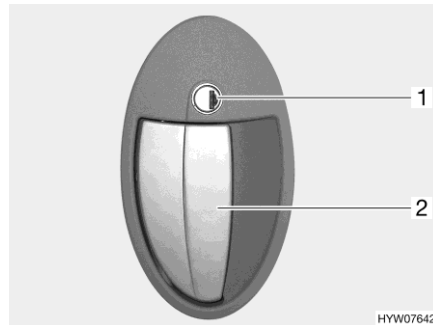
Låse opp: ■ Trykk én gang kort på knappen (Bilde 49,1). Dørlåsene er låst opp.

For å låse: ■ Trykk én gang kort på knappen (Bilde 49,2). Dørlåsene er låst. Når alle låsene har blitt låst kommer en tilbakemelding via kjøretøyets retningsviser.

- ▷ Når knappen (Bilde 49,2) trykkes, avslutter fjernkontrollen kommunikasjonen med kjøretøyet. En motorstart er kun mulig, når knappen (Bilde 49,1) trykkes eller fjernkontrollen settes i nødstart-åpningen under dashbordet. For ytterligere informasjon, se bruksanvisningen til basiskjøretøyet.

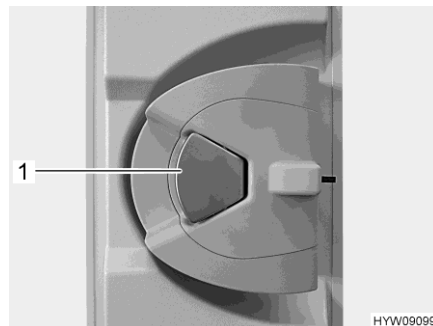
6.1.2 Inngangsdør, utvendig

Bilde 50 Dørlås (inngangsdør, utvendig)

- For å åpne:*
- Stikk nøkkelen i låsesylinderen (Bilde 50,1) og drei den med urviseren til dørlåsen åpnes.
  - Vri nøkkelen tilbake til midtstilling og dra den ut.
  - Dra i dørhåndtaket (Bilde 50,2). Døren er åpen.
- For å låse:*
- Stikk nøkkelen i låsesylinderen (Bilde 50,1) og drei den mot urviseren til dørlåsen stenges.
  - Vri nøkkelen tilbake til midtstilling og dra den ut.

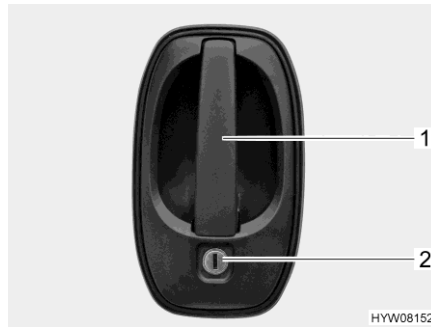
6.1.3 Inngangsdør, innvendig

Bilde 51 Dørlås (inngangsdør, innvendig)

- For å åpne:*
- Når dørlåsen er låst: Dra én gang i dørhåndtaket (Bilde 51,1). Døren er låst opp.
  - Dra i dørhåndtaket (Bilde 51,1). Døren er åpen.
- For å låse:*
- Trykk på dørhåndtaket (Bilde 51,1).

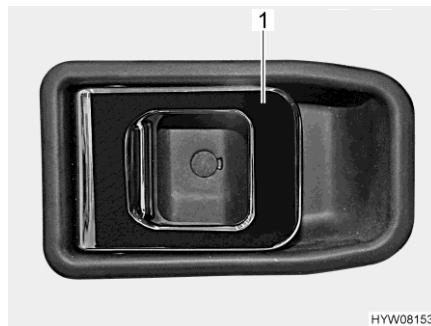
6.1.4 Førerdør, inngangsdør, utvendig

Bilde 52 Dørlås (førerdør/inngangsdør, utvendig)

- For å åpne:*
- Stikk nøkkelen i låsesylinderen (Bilde 52,2) og drei den til dørlåsen åpnes.
  - Vri nøkkelen tilbake til midtstilling og dra den ut.
  - Dra i dørhåndtaket (Bilde 52,1). Døren er åpen.
- For å låse:*
- Stikk nøkkelen i låsesylinderen (Bilde 52,2) og drei den til dørlåsen låses.
  - Vri nøkkelen tilbake til midtstilling og dra den ut.

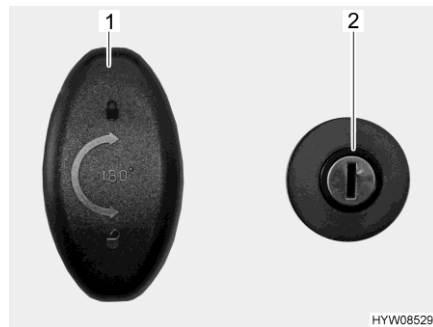
6.1.5 Førerdør, inngangsdør, innvendig

Bilde 53 Dørlås (førerdør/inngangsdør, innvendig)

- For å åpne:*
- Dra i håndtaket (Bilde 53,1). Dørlåsen låses opp eller åpnes.
- For å låse:*
- Trykk på håndtaket (Bilde 53,1). Dørlåsen låses.

6.1.6 Garasjeport med sentrallås

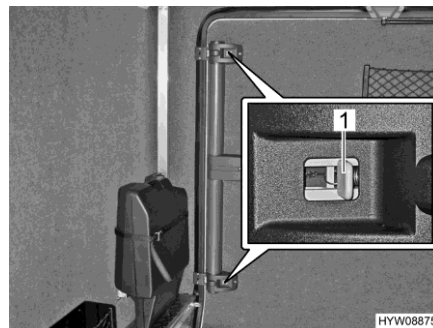
Bilde 54 Dørlås (garasjeport)

- For å åpne:*
- Stikk nøkkelen inn i låsesylindern (Bilde 54,2) og vri med urviseren. Sentrallåsen er låst opp.
  - Drei låsehåndtaket (Bilde 54,1) en halv omdreining med urviseren og åpne garasjeporten.

- For å låse:*
- Lukk garasjeporten.
  - Drei låsehåndtaket (Bilde 54,1) en halv omdreining mot urviseren.
  - Stikk nøkkelen inn i låsesylindern (Bilde 54,2) og vri mot urviseren. Sentrallåsen er låst.

Nødopplåsing

Garasjeporten kan alltid åpnes fra innsiden via nødopplåsing. Dette gjelder også når garasjeporten er blitt låst med nøkkelen eller via sentrallåsen.

Bilde 55 Garasjeport (nødopplåsing fra innsiden)

- Låse opp:*
- Trykk den grå skyveren (Bilde 55,1) på den øvre og nedre låsen i retning dørmidten.
  - Åpne garasjeporten ved å trykke den utover.

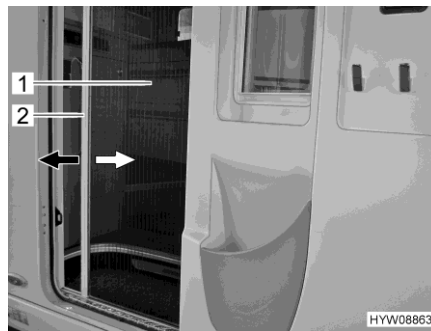
6.1.7 Myggnetting til inngangsdøren, uttrekkbart

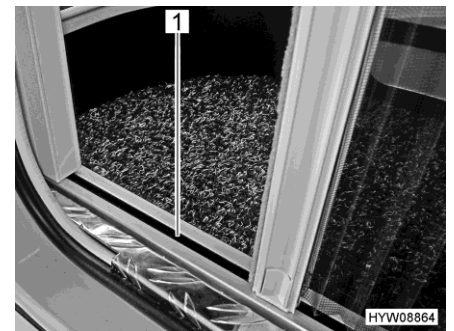
- ▷ Åpne myggnettingen helt, før inngangsdøren lukkes.
- ▷ Hold listen med begge hender ved lukking og åpning. Dette reduserer risikoen for at myggnettingen går i klem i føringene (Bilde 57,1).
- ▷ Ikke trykk på nettingområdet ved åpning og lukking av myggnettingen.
- ▷ Hold hunder og katter borte fra myggnettingen.
- ▷ Før kjøretøyet forlates må alltid myggnettingen føres fullstendig tilbake i dørfestet.

- ▷ Produsenten overtar intet ansvar, når skaden på enheten kan føres tilbake til påvirkning av tredjepart eller er selvforskyldt.

Bilde 56 Myggnetting (inngangsdør)

Bilde 57 Myggnetting (nedre føring)

For å stenge:

- Ta tak i listen (Bilde 56,2) med begge hender og trekk myggnettingen (Bilde 56,1) jevnt ut av dørfestet.
- Skyv myggnettingen frem til anslaget på den motsatte siden.

For å åpne:

- Ta tak i listen (Bilde 56,2) med begge hender og skyv myggnettingen (Bilde 56,1) med lett trykk tilbake i dørfestet.

6.2 Utvendige luker

- ▷ Steng og lås samtlige utvendige luker og klaffelåser før avreise.
- ▷ For å åpne eller lukke utvendige luker må alle lås på den utvendige lukken åpnes eller stenges.
- ▷ Ikke ta tak i den utvendige lukken til gasskapet ved det nedre dekkelet.

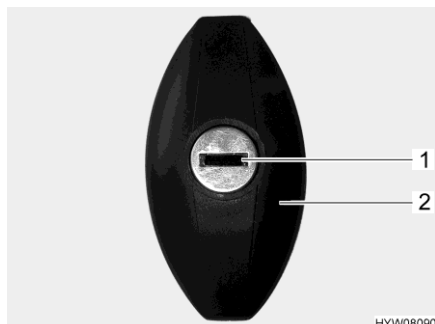
- ▷ Steng alle utvendige luker når du forlater kjøretøyet.

De utvendige lukene som er montert på kjøretøyet er utstyrt med enhetlige låsesylindre. Derfor kan alle låser åpnes med samme nøkkel.

6.2.1 Klaffelås, ellipseformet

- ▷ Det kan trenge vann inn i den åpne klaffelåsen når det regner. Steng derfor låsehåndtaket.

Bilde 58 Klaffelås (ellipseformet, låst)

- For å åpne:*
- Stikk nøkkelen inn i låsesylinderen (Bilde 58,1) og dri den en halv omdreining mot urviseren. Låsehåndtaket (Bilde 58,2) spretter ut.
  - Trekk ut nøkkelen.
  - Drei låsehåndtaket en halv omdreining mot urviseren. Klaffelåsen er åpnet.
- For å stenge:*
- Steng igjen den utvendige luken.
  - Drei låsehåndtaket en halv omdreining med urviseren. Klaffelåsen er nå stengt, men ikke låst.
  - Stikk nøkkelen i låsesylinderen.
  - Press inn låsehåndtaket med isatt nøkkel og dri nøkkelen en halv omdreining med urviseren. Låsehåndtaket forblir låst.
  - Trekk ut nøkkelen.

6.3 Lufting

- ▶ Oksygenet i luften inne i kjøretøyet forbrukes av passasjerenes pusting og ved bruk av gassdrevne innebygde apparater. Derfor må den brukte luften stadig skiftes ut. Derfor er det montert inn luftesystemer i kjøretøyet (f.eks. takluker med automatisk luftesystem, takhettevifter eller gulvvinger). Luftesystemet må ikke blokkeres eller dekkes til, f.eks. med en vintermatte, verken fra innsiden eller utsiden. Hold det automatiske luftesystemet fritt for snø og løv. Det er fare for kvelning på grunn av høynet CO₂-konsentrasjon.

- ▷ Under enkelte værforhold kan det dannes kondens på metallgjenstander (f.eks. gulv-understellforskruinger) til tross for tilstrekkelig ventilasjon.
- ▷ Det kan også trekke ved skjøter og kanter (f.eks. ved takhettevifter, takluker, stikkontakter, påfyllingsstusser, luker osv.).

Kondens Sørg for stadig tilførsel av frisk luft ved hyppig og målrettet lufting. Kun slik unngår man at det danner seg kondens i kaldt vær, med påfølgende dannelse av jordslag. Når varmeeffekt, luftfordeling og lufting er tilpasset hverandre, oppnår man et behagelig boklima i den kalde årstiden. For å forhindre gjennomtrekk, stenges luftdysene på dashbordet og luftspredningen i bobilen stilles på resirkulering.

Ved lengre lagring bør kjøretøyet luftes godt med jevne mellomrom, særlig om sommeren, på grunn av stillestående, varm luft. Her skal ikke bare innvendige rom, men også rom som er tilgjengelige utenfra, luftes. Når kjøretøyet er parkert i et lukket rom (f.eks. en garasje), skal også oppstillingsplassen luftes. Hvis det oppstår kondens, kan det føre til dannelse av jordslag.

6.4 Vinduer

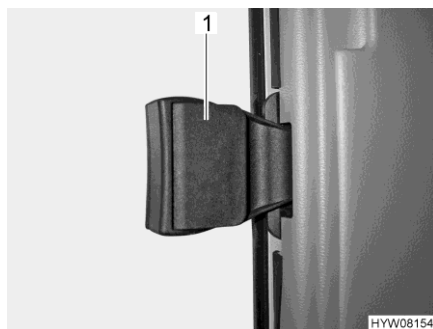

- ▷ Vinduene er utstyrt med blendingsgardiner eller blendingsfoldegardiner og insektnettsjalousier eller sammenleggbare insektnett. Når låsen frigjøres, spretter insektnettsjalousien og blendingsgardinen automatisk tilbake i utgangsposisjonen. For ikke å skade trekkmekanikken, anbefales det å holde blendingsgardinen/insektnettsjalousiene fast og langsomt føre dem tilbake til utgangsposisjonen. Blendingsfoldegardinen og den foldbare myggnettingen er laget av tynt vevet stoff. For at blendingsfoldegardinen eller myggnettingen ikke skal bli skadet, føres blendingsfoldegardinen og myggnettingen forsiktig tilbake til utgangsstillingen etter håndtaket.
- ▷ Hold ikke rullegardiner lukket over lengre tid, da man i så fall må regne med økt materialtretthet.
- ▷ Ta tak i midten av avslutningslisten til rullegardinene når du åpner og lukker dem. Hvis du ikke tar tak i midten av avslutningslisten, kan rullegardinen bli klemt og skadd.
- ▷ Når blendingsgardinen eller blendingsfoldegardinen er helt lukket, kan det ved sterkt sollys bli svært varmt mellom blendingsgardinen/blendingsfoldegardinen og vinduet. Vinduet kan skades. Lukk derfor blendingsgardinen/blendingsfoldegardinen bare 2/3 ved sterkt sollys. Dessuten skal vinduet settes i posisjon "langvarig lufting".
- ▷ Steng vinduene før kjøring.
- ▷ Hold vinduene lukket når været tilsier det, slik at det ikke kan trenge inn fuktighet.

- ▷ Steng alltid vinduene når du forlater kjøretøyet.
- ▷ På innsiden av akrylglass-dobbeltvinduet kan det ved store temperaturforskjeller eller ekstreme værforhold dannes litt kondens. Vinduet er konstruert slik at kondens kan fordampe når utetemperaturen stiger. Det er ingen fare for skader på akrylglass-dobbeltvinduet på grunn av kondens.
- ▷ Når putetrekkene utsettes for sollys, falmer de etter hvert. Hvis temperaturen samtidig stiger i kjøretøyet, påskyndes fargeendringen. Derfor anbefaler vi at man lukker blendingsgardinene på vinduene ved sterkt sollys. Påse at det ikke oppstår noen varmeakkumulering når vinduene blendes.

6.4.1 Passasjervindu

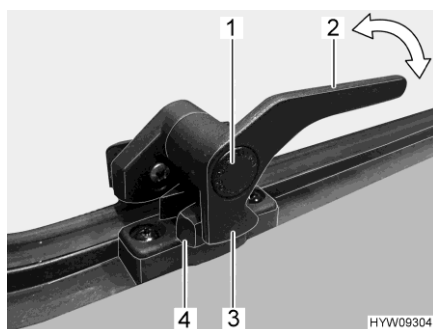
Bilde 59 Passasjervindu

- For å åpne:*
- Vipp ut håndtaket (Bilde 59,1).
  - Skyv eller trekk vindushalvdelen framover til ønsket stilling.
- For å stenge:*
- Lukk vinduet til anslag og la håndtaket smette i lås.

6.4.2 Vindu som kan åpnes utover med armer med automatisk låsing

- ▷ Åpne vinduet helt for å frigjøre vindushaken. Frigjøres den ikke, og vinduet lukkes likevel, er det fare for at vinduet kan sprekke på grunn av sterkt mottrykk.
- ▷ Påse at vinduet med åpning utover ikke forvris når det åpnes. Åpne og lukke vinduet jevnt.
- ▷ Låsehåndtaket er utstyrt med en sikringsknapp. Trykk på sikringsknappen for hver betjening av låsehåndtaket.

Bilde 60 Låsehåndtak (stilling "lukket")

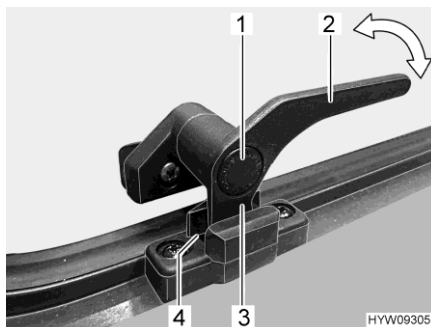

Bilde 61 Vindu som kan åpnes utover med armer med automatisk låsing

- For å åpne:*
- Trykk inn sikringsknappen (Bilde 60,1) og hold den inne.
  - Drei låsehåndtaket (Bilde 60,2) en kvart omdreining mot midten av vinduet.
  - Åpne vinduet med åpning utover til ønsket stilling. Armen (Bilde 61,1) låses automatisk.

Vinduet blir stående i ønsket posisjon.

- For å stenge:*
- Åpne vinduet så mye at haken frigjøres.
  - Lukk vinduet.
  - Trykk inn sikringsknappen (Bilde 60,1) og hold den inne.
  - Drei låsehåndtaket (Bilde 60,2) en kvart omdreining mot vindusrammen. Låsetappen (Bilde 60,3) på låsehåndtaket ligger helt på innsiden av vinduslåsen (Bilde 60,4).

Bilde 62 Låsehåndtak (stilling "langvarig lufting")

Langvarig lufting

Med låsehåndtaket kan vinduet stilles i to ulike posisjoner:

- I stilling "langvarig lufting" (Bilde 62)
- I stilling "lukket" (Bilde 60)

For å stille vindu med åpning utover i posisjon for "langvarig lufting":

- Trykk inn sikringsknappen (Bilde 62,1) og hold den inne.
- Drei låsehåndtaket (Bilde 62,3) en kvart omdreining mot midten av vinduet.
- Skyv vinduet litt utover.
- Vri låsehåndtaket tilbake igjen. Låsetappen (Bilde 62,3) på låsehåndtaket må gripe inn i utsparingen i vinduslåsen (Bilde 62,4).
- Slipp sikringsknappen (Bilde 62,1).
- Kontroller at sikringsknappen ikke er trykket inn, men at låsehåndtaket er sikret.

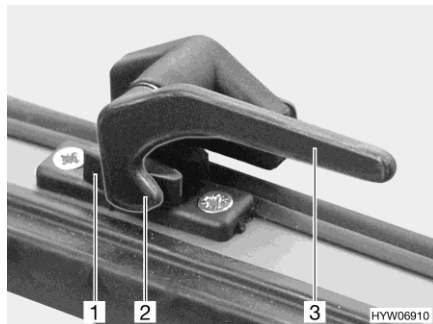
Vinduet med åpning utover skal under kjøring ikke stå i stillingen "langvarig lufting".

Ved regn kan det komme vann inn i boenheten hvis vinduet med åpning utover står i stillingen "langvarig lufting". Derfor bør vinduet stenges helt.

6.4.3 Taklukevindu med dreiearmer

- ▷ Påse at ruten ikke forvrís når taklukevinduet åpnes utover. Åpne og lukke taklukevinduet jevnt.

Bilde 63 Låsehåndtak (stilling "lukket")

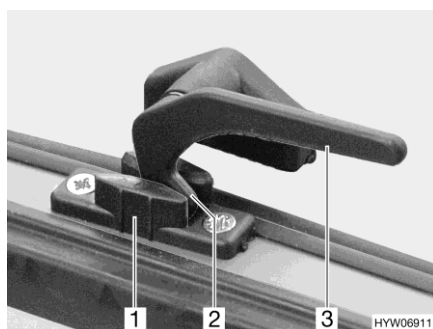

Bilde 64 Dreiearm (taklukevindu)

- For å åpne:*
- Drei alle låsehåndtakene (Bilde 63,3) en kvart omdreining mot midten av vinduet.
  - Åpne taklukevinduet til ønsket posisjon og fest det med den riflete knappen (Bilde 64,1).

Taklukevinduet blir stående i ønsket posisjon.

- For å stenge:*
- Skru på den riflete knappen (Bilde 64,1) helt til haken frigjøres.
  - Lukk taklukevinduet.
  - Drei alle låsehåndtakene (Bilde 63,3) en kvart omdreining mot vindusrammen. Låsetappen (Bilde 63,2) ligger da på innsiden av vinduslåsen (Bilde 63,1).

Bilde 65 Låsehåndtak (stilling "langvarig lufting")

Langvarig lufting

Taklukevinduet kan stilles i 2 forskjellige posisjoner med låsehåndtakene:

- I stilling "langvarig lufting" (Bilde 65)
- I stilling "lukket" (Bilde 63)

For å stille taklukevindu i posisjon for "langvarig lufting":

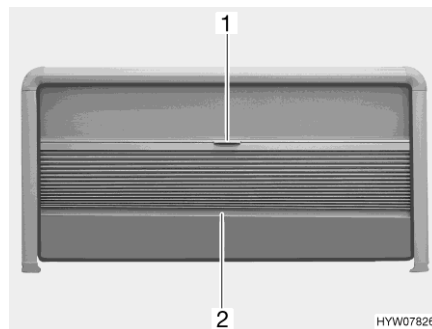
- Drei alle låsehåndtakene (Bilde 65,3) en kvart omdreining mot midten av vinduet.
- Skyv taklukevinduet litt utover.
- Vri alle låsehåndtakene tilbake igjen. Skyv så låsetappen (Bilde 65,2) inn i utsparingen i vinduslåsen (Bilde 65,1).

Taklukevinduet skal under kjøring ikke stå i stillingen "langvarig lufting".

Ved regn kan det komme vann inn i boenheten hvis taklukevinduet står i stillingen "langvarig lufting". Derfor bør taklukevinduet stenges helt.

6.4.4 Blendingsfoldegardin og insektnettsjalusi

Vinduene er utstyrt med blendingsfoldegardiner og insektnettsjalusier. Blendingsfoldegardin og insektnettsjalusi er forbundet med hverandre.

Bilde 66 Blendingsfoldegardin og insektnettsjalusi (vindu med åpning utover)

Blendingsfoldegardin

Blendingsfoldegardinen er i øvre vindusramme.

For å stenge:

- Ta tak i blendingsfoldegardinen midt på avslutningslisten (Bilde 66,2) og trekk forsiktig nedover.

For å åpne:

- Hold avslutningslisten (Bilde 66,2) til blendingsfoldegardinen på midten og skyv blendingsfoldegardinen forsiktig oppover.

Insektnettsjalusi

Insektnettsjalusien er i øvre vindusramme.

For å stenge:

- Trekk ned insektnettsjalusien på håndtaket (Bilde 66,1).
- Forskyv insektnettsjalusien trinnløst.

Når insektnettsjalusien ikke trekkes helt ned, kan blendingsfoldegardinen trekkes til enden av vindusrammen på siden.

For å åpne:

- Trekk insektnettsjalusien helt opp på håndtaket (Bilde 66,1).

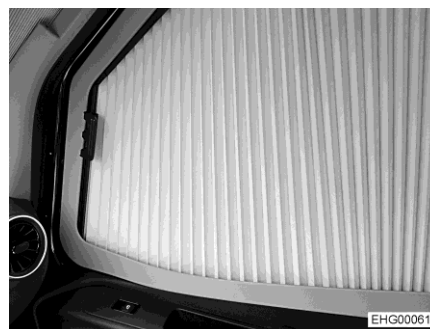
6.4.5 Blendingsfoldegardiner for fører- og passasjervindu

- For å stenge:*
- Løsne holdestroppen til blendingsfoldegardinen.
  - Stram til blendingsfoldegardinen forsiktig til magnetlåsen holder blendingsfoldegardinen lukket.
- For å åpne:*
- Trekk eller skyv blendingsfoldegardinen forsiktig tilbake.
  - Sikre blendingsfoldegardinen med holdestropper.

6.4.6 Blendingsfoldegardin for frontrute, fører- og passasjervindu

Bilde 67 Låsehåndtak (passasjervindu)

Bilde 68 Blendingsfoldegardin (passasjervindu)

- For å stenge:*
- Trykk sammen låsehåndtakene (Bilde 67) og hold dem sammen.
  - Stram til blendingsfoldegardin forsiktig på motsatt side til magnetlåsen holder blendingsfoldegardin (Bilde 68) lukket.
- For å åpne:*
- Trykk sammen låsehåndtakene (Bilde 67) og hold dem sammen.
  - Trykk forsiktig på låsehåndtaket til blendingsfoldegardinen.
  - Løsne låsehåndtaket. Låsen må inngå.

6.5 Takluker

Avhengig av modellen har kjøretøyet takluker med eller uten automatisk luftesystem. Når det er montert en takluke uten automatisk luftesystem, skjer den automatiske luftingen via det automatiske luftesystemets sopphormete takluker.

- ▶ Ventilasjonsåpningene i det automatiske luftesystemet skal alltid holdes åpne. Luftesystemet må aldri dekkes til, f.eks. med en vintermatte eller blokkeres. Hold det automatiske luftesystemet fritt for snø og løv.

- ▷ Taklukene er utstyrt med blendingsgardiner eller blendingsfoldegardiner og insektnettsjalusier. Når låsen frigjøres, spretter insektnettsjalusien og blendingsgardinen automatisk tilbake i utgangsposisjonen. For ikke å skade trekkmekanikken, anbefales det å holde blendingsgardinen/insektnettsjalusiene fast og langsomt føre dem tilbake til utgangsposisjonen.
- ▷ Hold ikke rullegardiner lukket over lengre tid, da man i så fall må regne med økt materialtretthet.

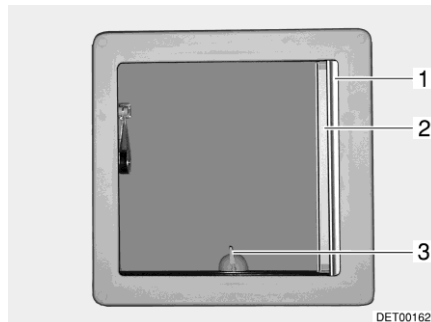
- ▷ Nå blendingsgardinen hhv. blendingsfoldegardinen er helt lukket, kan det ved sterkt sollys bli svært varmt mellom blendingsgardinen/blendingsfoldegardinen og takluken. Takluken kan skades. Lukk derfor blendingsgardinen/blendingsfoldegardinen bare 2/3 ved sterkt sollys. Åpne takluken litt eller sett den i luftstilling.
- ▷ Hold taklukene lukket når været tilsier det, slik at det ikke kan trenge inn fuktighet.
- ▷ Tråkk ikke på taklukene.
- ▷ Steng taklukene før kjøring.
- ▷ Kontroller at taklukene er stengt før avreise.

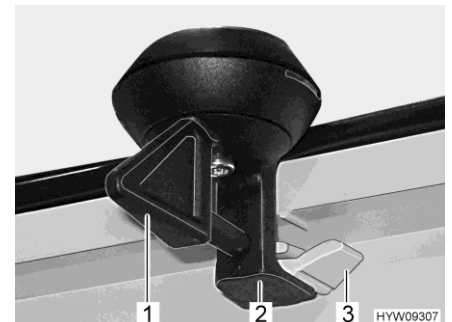
- ▷ Steng alltid taklukene når du forlater kjøretøyet.
- ▷ Når putetrekke utsettes for sollys, falmer de etter hvert. Hvis temperaturen samtidig stiger i kjøretøyet, påskyndes fargeendringen. Derfor anbefaler vi at man lukker blendingsgardinene på taklukene 2/3 ved sterkt sollys når kjøretøyet står i ro.

6.5.1 Vippe-takluke

Vippe-takluken kan åpnes en vei. Den kan stilles i tre skråstillinger og en luftstilling.

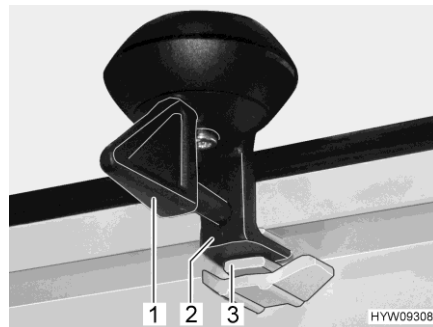
Bilde 69 Vippe-takluke

Bilde 70 Lås (vippe-takluke)

- Åpne:**
- Drei løftearmen (Bilde 69,3 hhv. Bilde 70,1) en kvart omdreining.
  - Dra i løftearmen og trykk vippe-takluken opp.

- For å stenge:**
- Dra i løftearmen og trekk vippe-takluken ned.
  - Drei løftearmen en kvart omdreining. Låsen (Bilde 70,2) må gli inn i den nedre haspen (Bilde 70,3).

Bilde 71 Lås (luftestilling)

Låse i luftestilling:

- Dra i løftearmen og trekk vippe-takluken ned.
- Drei løftearmen (Bilde 71,1) en kvart omdreining. Låsen (Bilde 71,2) må gli inn i den øvre utsparingen (Bilde 71,3).

- ▷ Ved regn kan vannet komme inn i boenheten hvis vippe-takluken står i luftestilling. Lukk derfor vippe-takluken helt.

Blendingsfoldegardin

Blendingsfoldegardinen kan stå i hvilken som helst ønsket posisjon både når vippe-takluken er åpen og når den er stengt.

For å stenge:

- Trekk blendingsfoldegardinen (Bilde 69,1) ut og slipp den i ønsket posisjon. Blendingsfoldegardinen blir stående i denne høyden.

For å åpne:

- Ta tak i håndtaket og skyv blendingsfoldegardinen sakte til utgangsstilling.

Insektnettsjalusi

- ▷ Insektnettsjalusien kan bli skadet hvis den lukkes når vippe-takluken er lukket. Lukk derfor bare insektnettsjalusien når vippe-takluken er åpen.

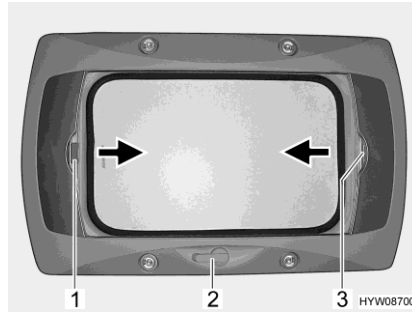
For å stenge:

- Trekk insektnettsjalusien (Bilde 69,2) ut til den knepper i lås på motsatt side.

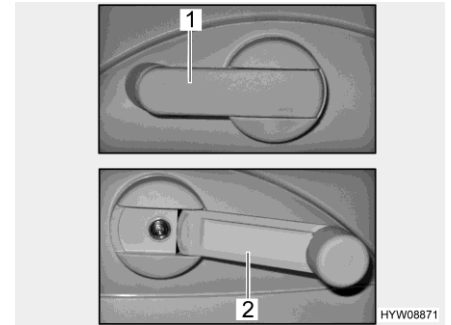
For å åpne:

- Trykk insektnettsjalusiens stang forsiktig opp. Hakene slipper taket.
- Før insektnettsjalusien forsiktig tilbake til utgangsstilling.

6.5.2 Takluke med sveiveløfting

Bilde 72 Takluke med sveiveløfting

Bilde 73 Hånd sveiv

Takluken med sveiveløfting kan åpnes med hånd sveiven. For åpning og lukking vippes hånd sveiven opp (Bilde 73,2). I hvilestilling er hånd sveiven vipet inn (Bilde 73,1).

- For å åpne:*
- Vri hånd sveiven (Bilde 72,2) til det kjønes motstand.
- For å stenge:*
- Vri hånd sveiven til takluken med sveiveløfting er stengt. Deretter kan takluken med sveiveløfting låses ved å vri håndtaket to til tre ganger til.
  - Kontrollere låsing. Dette kjøres ved å trykke med hånden mot akrylglas-set.

Blendingsfoldegardin

Blendingsfoldegardinen kan om ønskelig lukkes. Når blendingsfoldegardinen er låst til insektnettsjalusien, følger insektnettsjalusien med ved lukking av blendingsfoldegardinen.

- For å stenge:*
- Trekk blendingsfoldegardinen etter håndtaket (Bilde 72,3) i pilens retning og slipp i ønsket stilling. Blendingsfoldegardinen blir stående i denne høyden.
- For å åpne:*
- Ta tak i håndtaket og skyv blendingsfoldegardinen sakte til utgangsstilling.

Insektnettsjalusi

Når insektnettsjalusien er låst til blendingsfoldegardinen, vil blendingsfoldegardinen følge med når man lukker insektnettsjalusien.

- For å stenge:*
- Trekk håndtaket på insektnettsjalusien (Bilde 72,1) i pilens retning over til håndtaket på blendingsfoldegardinen (Bilde 72,3) på motsatt side og la det kneppe inn.
- For å åpne:*
- Trykk håndtaket på insektnettsjalusien (Bilde 72,1) bakover og oppover og heng insektnettsjalusien på blendingsfoldegardinen (Bilde 72,3).
  - Ta tak i håndtaket og før insektnettsjalusien forsiktig tilbake.

6.5.3 Takluke med vifte

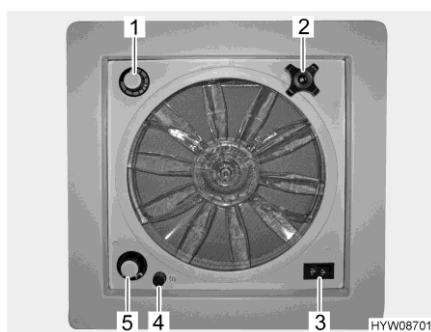
- ▶ Slå ikke på viften uten myggnett. Ikke grip inn i viften når den kjører. Koble fra strømforsyningen før rengjøring.

- ▷ En sikring 4 A (Bilde 74,4) beskytter viftemotoren mot overbelastning. Hvis det har oppstått en overbelastning: Først finne og utbedre årsaken (f.eks. forurensning av viften), og skift deretter sikringen.

- ▷ Når takluken er lukket, slås viften av med en kontaktbryter. Viften kjører kun når takluken er åpnet noen centimeter.
- ▷ For å oppnå en optimal virkning fra viften: Lukk alle andre takluker og åpne minst ett vindu.
- ▷ Følg også bruksanvisningen til produsenten.

Bilde 74 Takluke med vifte

Åpne takluke: ■ Drei dreiehåndtaket (Bilde 74,2) til den ønskede åpningsvinkelen er nådd.

Lukke takluke: ■ Drei dreiehåndtaket til takluken er stengt.

Ventilasjon/lufting: ■ Sett vippebryteren (Bilde 74,3) til "Lufting" (luftstrøm fra utsiden til innsiden), eller "Ventilasjon" (luftstrøm fra innsiden til utsiden).

Slå av viften: ■ Sett vippebryteren (Bilde 74,3) i midtstilling.

Still inn viftehastigheten: ■ Still dreiebryteren (Bilde 74,5) på ønsket trinn:
 0 = av
 1 = langsom
 2 = middels
 3 = rask

Still inn temperatur: ■ Drei termostaten (Bilde 74,1) til anslaget i retning "blå".
 ■ Når ønsket temperatur er nådd: Drei termostaten i retning "rød" til viften slås av. Når temperaturen stiger igjen, vil viften slås på igjen.

- Skift sikring:*
- Drei den svarte hetten (Bilde 74,4) en kvart omdreining mot urviseren.
  - Trekk av hetten forsiktig ned. Sikringen befinner seg på baksiden av hetten.
  - Sjekk om tråden i sikringen er revet.
  - Forsiktig bytte sikringen, om nødvendig. Type og merkeytelse for den nye sikringen må passe med den originale sikringen.
  - Sett på hetten med sikringen.
  - Drei hetten fast med en kvart omdreining med urviseren.

6.6 Dreie seter

- ▶ Før start skal samtlige seter dreies i kjøreretningen og blokkeres. Under kjøring skal de dreibare setene være låst i kjøreretningen.
- ▶ Snu alltid setene slik at setet vender mot midten av kjøretøyet og ikke mot ytterveggen.

- ▷ Innstilling av seteposisjon og av armlenene er beskrevet i kapittel 4. Stangen til å dreie setet med er plassert ved siden av setet.

Bilde 75 Stang (til å dreie setet)

- Dreie:*
- Still begge armlenene på fører sete/passasjer sete oppover.
  - Skyv fører setet/passasjer setet bakover eller til midtstilling.
  - Skyv stangen (Bilde 75,1) framover for å dreie setet. Setet frigjøres.

6.7 Oppbevaringsrom

- ▶ Overhold sikkerhetsanvisningene (klistremerker) som angir når et rom ikke er tillatt brukt som oppbevaringsrom (f.eks. gassflaskekassen eller rom i nærheten av elektriske ledninger).
- ▶ Overhold de tillatte fram- og bakaksellastene og overhold den tillatte totalvekten (se avsnittet 3.2.3).
- ▶ Det må det ikke oppbevares væsker som avgir helseskadelige gasser i boligrommet.
- ▶ Lukk væskebeholdere tett og sikre de slik at de ikke sklir og faller ned.
- ▶ Tunge gjenstander må alltid oppbevares i gulvområdet og sikres mot å skli. Lettere gjenstander kan også oppbevares trygt på høyereliggende steder.

- ▷ Ikke oppbevar fuktige klær i skap eller oppbevaringsrom.

- ▷ Ved pakking bør det tas hensyn til, hvor lett tilgjengelige de ulike gjenstandene skal være og hvor ofte de brukes.

I kjøretøyet foreligger følgende oppbevaringsmuligheter:

- Dobbeltgulvrområde (tilgjengelig fra innsiden og utsiden)
- Bakre lasteluke
- Oppbevaringskasser
- Veggskap

6.7.1 Oppbevaringsrom i dobbeltgulvet

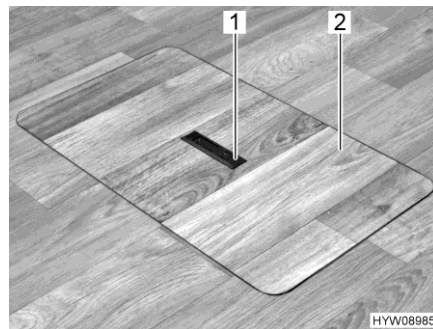
- ▷ Fyll oppbevaringsrommet i dobbeltgulvet med maks. 40 kg.

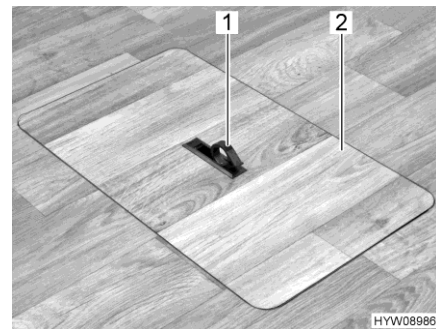
- ▷ Avhengig av utførelsen må først et teppegulvsegment legges til siden, for at oppbevaringsrommene skal være tilgjengelige.

Flaten under gulvet er inndelt i flere oppbevaringsrom.

Disse oppbevaringsrommene er tilgjengelige fra boarealet via deksler. Anordningen av oppbevaringsrommene er modellavhengig.

Bilde 76 Deksel for gulvoppbevaringsrom (håndtak senket)

Bilde 77 Deksel for gulvoppbevaringsrom (håndtak sving ut)

For å åpne:

- Legg evt. teppegulvsegment til siden.
- Trykk håndtakplaten (Bilde 76,1) nedover. Håndtaket (Bilde 77,1) svinges oppover.
- Dekslet (Bilde 77,2) trekkes opp og av.

- ▶ Lukk igjen dekslet så snart som mulig og forsenk håndtaket. Det består ellers snublefare på grunn av det åpne gulvoppbevaringsrommet eller det utstående håndtaket.
- ▶ Ikke brett teppegulvsegmenter.
- ▶ Ikke la teppegulvsegmenter ligge i rommet. Snublefare!

For å stenge:

- Dekslet (Bilde 77,2) settes inn i rammen på gulvet.
- Sving håndtaket nedover.

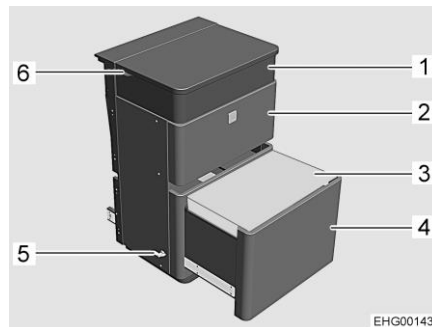
6.8 Multifunktions-Buffer

- ▷ Sikker uttrekk (Bilde 78,4) med lås (Bilde 78,5) mot utilsiktet tilbaketrekking eller forlengelse.
- ▷ Belast (Bilde 78,4) uttrekket med maks. 80 kg.

I stedet for den høyre sittebenken kan kjøretøyet være utstyrt med et multifunktions-buffer. Bruksmulighetene til multifunktions-buffers:

- Opplading av multimediaenheter
- Lagring av gjenstander, sko etc.
- Fotstøtte
- Oppstigningshjelp for den nedfellbare sengen
- Ekstrasete

- 1 Multimediakupé med to USB-stikkontakter og to 230 V-stikkontakter
- 2 Skuff
- 3 Puter
- 4 Uttrekk med oppbevaringsrom og innsetningsdeksel
- 5 Lås
- 6 Kabelutgang for multimedia-apparater

Bilde 78 Multifunktions-Buffer

Bruk som ekstrasete/fotstøtte

Uttrekket (Bilde 78,4) kan sammen med puten (Bilde 78,3) brukes som ekstrasete eller som fotstøtte.

Når uttrekket er forlenget: Sikre uttrekket med lås (Bilde 78,5).

Bruk oppstigningshjelp

Uttrekket (Bilde 78,4) kan brukes som oppstigningshjelp for den nedfellbare sengen. Maksimal belastning for dette formålet må ikke overskride 80 kg.

Når uttrekket er forlenget: Sikre uttrekket med lås (Bilde 78,5).

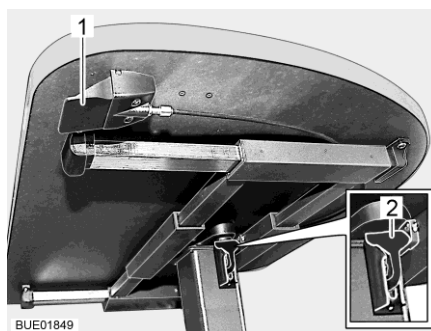
6.9 Bord

6.9.1 Hevebord med opplåsingsknapp

- ▷ Den senkede bordplaten skal belastes etter at putene er lagt riktig på bordplaten (se avsnittet 6.12.9). Ellers kan bordet bli skadet.

Bordplaten kan flyttes i lengde- og i tverretningen. Man kan bruke løftemekanismen til å senke bordet – i tillegg kan det brukes som sengebase.

Bilde 79 Hevebord med opplåsingsknapp

Forskyve bordplate:

- Trekk eller trykk ned låsehåndtaket (Bilde 79,2).
- Skyv bordplaten til ønsket posisjon.
- Trykk låsehåndtaket (Bilde 79,2) oppover.

Innstilling av bordhøyde:

- Trykk inn opplåsingsknappen (Bilde 79,1) og hold den inne. Bordplaten går av seg selv opp til stopp.
- Trykk bordplaten ned til ønsket posisjon. Trykk midt på bordplaten.
- Slipp opplåsingsknappen (Bilde 79,1). Bordplaten blir stående i den valgte stillingen.

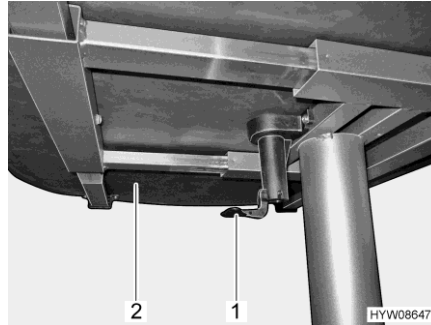
Ominnredning til sengebase:

- Trykk inn opplåsingsknappen (Bilde 79,1) og hold den inne.
- Trykk bordplaten helt ned. Trykk midt på bordplaten.
- Slipp opplåsingsknappen (Bilde 79,1). Bordplaten blir stående i den nederste stillingen.

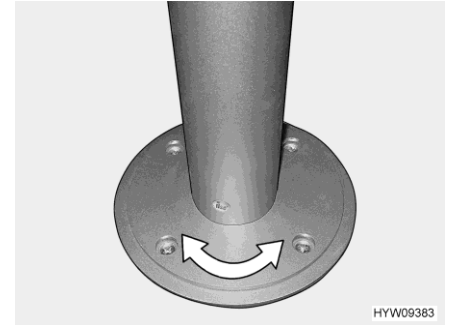

6.9.2 Bord med søylebordben

Bordplaten kan flyttes og dreies i lengde- og i tverretningen. Ominnredning til sengebase er ikke mulig.

Bilde 80 Stang for forskyving av bordplate

Bilde 81 Søylebordben (kan dreies)

Forskyve bordplate:

- Trekk eller trykk ned stangen (Bilde 80,1).
- Skyv bordplaten (Bilde 80,2) til ønsket posisjon.
- Trykk stangen oppover igjen.

Dreie bordplaten:

- Drei bordplaten til ønsket stilling. For å gjøre dette, må man bruke litt kraft, siden bordplaten dreier seg mot friksjonsmotstanden på søylebordbenet (Bilde 81).

6.9.3 Anhengsbord med delbar støtteben

- ▷ Maksimalt godkjent belastning av den ekstra bordplaten som er svingt ut er 3 kg.

Bilde 82 Anhengsbord med delbar støtteben

Bordflaten kan utvides ved å svinge ut en ekstra bordplate.

Utvide:

- Trekk knappen (Bilde 82,2) på låsen nedover og sving ut den ekstra bordplaten (Bilde 82,1).

Forminske:

- Sving den ekstra bordplaten (Bilde 82,1) under bordplaten (Bilde 82,6) til du hører at låsen går i lås.

Anhengsbord kan takket være det delbare støttebenet brukes som sengebase.

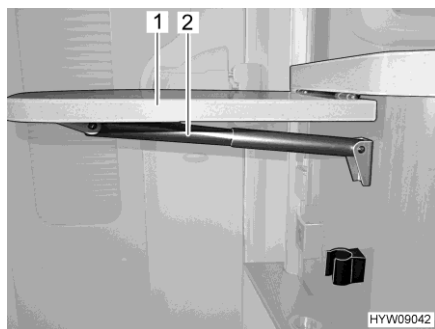
Ominnredning til
sengebase:

- Løft bordplaten (Bilde 82,6) ca. 45° foran.
- Trekk den nedre delen av støttebeinet (Bilde 82,4) ned og legg til side.
- Ta bordplaten ut av den øvre holdelisten.
- Heng inn bordplaten i 45°-vinkel med holderne inn i den nedre holdelisten (Bilde 82,3) og sett den på gulvet med den øvre delen av støttebeinet (Bilde 82,5).

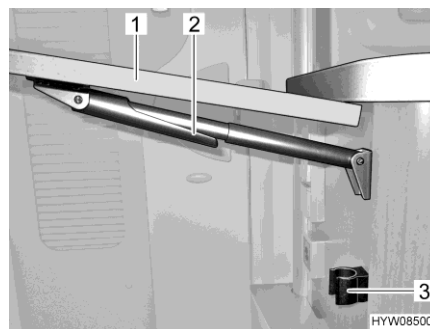
6.9.4 Innfellbart bord i kjøkkenbenken

- ▷ Det innfellbare bordet i kjøkkenbenken er bare beregnet for lett belastning (f.eks. for kjøkkenredskaper). Store, tunge gjenstander må ikke plasseres på det innfellbare bordet i kjøkkenbenken.
- ▷ Ikke sett skjøre gjenstander eller gjenstander som er fylt med væske, på bordplaten. Hvis bordplaten løftes lett opp når man ved uhell kommer borti bordet, kan bordet foldes sammen ved uhell.
- ▷ Innfellbart bord i kjøkkenbenken skal belastes med maks 5 kg.

Bilde 83 Innfellbart bord i kjøkkenbenken

Bilde 84 Felle bordet inn i kjøkkenbenken

For å få større arbeidsflate på kjøkkenet, kan et innfellbart bord på siden av kjøkkenbenken felles opp.

Sette innfellbart bord i
kjøkkenbenken i
arbeidsstilling:

- Grip bordet (Bilde 83,1) i underkant, og løsne det fra låseposisjon ved å trekke lett i det.
- Skyv bordplaten oppover, inntil festet i teleskopholderen (Bilde 83,2) går i inngrep. Slipp bordplaten.

Sette innfellbart bord i
kjøkkenbenken i
kjørestilling:

- Ta tak i ytterkanten av bordet (Bilde 84,1) og løft den litt oppover. Bruk den andre hånden til å trekke ned festet (Bilde 84,2) på teleskopholderen.
- Sving ned bordplaten, inntil teleskopholderen går i inngrep i holderen (Bilde 84,3).

6.10 TV-anlegg

- ▶ Før avreise settes flatskjermen og skjermholderen tilbake i utgangsstilling og sikres.

- ▷ Ved utførelse med **HYMER-Smart-Multimedia-System**: Hvis det benyttes et fjernsynsapparat i forbindelse med spesialutstyret "**HYMER-Smart-Multimedia-System**", må fjernsynsapparatet inneholde følgende data, for å sikre en feilfri funksjon:
  - Fjernsynsapparatets inngangsstrøm i stand-by < 0,5 W
  - Fjernsynsapparatets inngangsstrøm ved drift ≥ 15 W (maks. 30 W)
  - Hodetelefonutgang (3,5-mm-jack-inngang) på fjernsynsapparatet må ha en spenning på 1,2 V_{SS} ved en tredjedel av den maksimale lydstyrket

Flatskjerm, integrerte

Flatskjermen sikres sidelengs med en styreskinne (Bilde 85,1).

Bilde 85 Flatskjerm

Flatskjermens plassering:

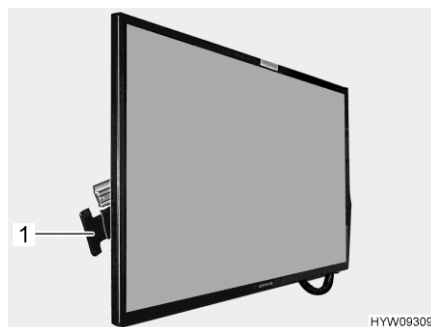
- Trykk på opplåsingsknappen (Bilde 85,2).
- Dra flatskjerm med styreskinne (Bilde 85,1) i ønsket posisjon.
- Ta tak i flatskjermen i øvre og nedre kant og still inn ønsket helling.

Sette flatskjermen i utgangsposisjon:

- Ta tak i flatskjermen i øvre og nedre kant og redd den ut.
- Skyv tilbake flatskjermen til den går i sidelengs stilling i styreskinnen (Bilde 85,1).

Flatskjermen, kan skyves til sidene

Flatskjermen kan flyttes sidelengs på en skinne.

Bilde 86 Flatskjerm

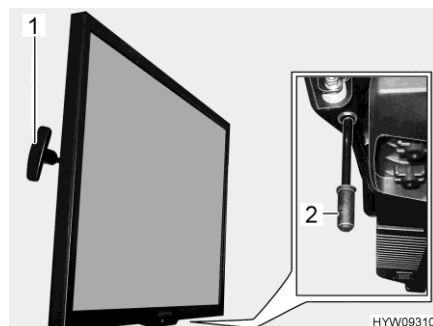
Skyve flatskjerm:

- Trykk håndtak (Bilde 86,1) i retning av flatskjermen og hold den inne. Flatskjermen er låst opp.

- Skyv flatskjermen i ønsket posisjon.
- Slipp håndtaket. Flatskjermen er låst.

Flatskjerm, kan skyves

Flatskjermen kan flyttes opp og ned eller sidelengs.

Bilde 87 Flatskjerm

Juster flatskjermhøyden:

- Dra i håndtaket (Bilde 87,1) og hold det. Flatskjermen er låst opp.
- Skyv flatskjermen ned i ønsket posisjon.
- Slipp håndtaket. Flatskjermen er låst.

Skyv flatskjermen til sidene:

- Trekk ned håndtaket (Bilde 87,2) og hold det. Flatskjermen er låst opp.
- Skyv flatskjermen i ønsket posisjon.
- Slipp håndtaket. Flatskjermen er låst.

6.10.1 Satellittanlegg med automatisk antenneposisjonering (Oyster)

- ▶ Før hver avreise skal du kontrollere at antennen er plassert i parkeringsstilling. Fare for ulykker!

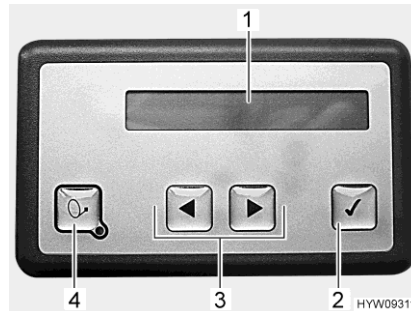

- ▷ Ved innkobling av tenningen kjører antennen selvstendig inn i løpet av kort tid og går så i lås. Føreren må likevel kontrollere at antennen er i forskriftsmessig posisjon før kjøring.
- ▷ Kjør inn satellittantennen ved sterk vind eller storm.
- ▷ Kjøretøy med satellittantenne må ikke vaskes i børstevasker, vasker eller med høytrykksspyler.

- ▷ Kjøretøyet må stå i ro mens satellittsøket pågår. Ikke gå rundt i kjøretøyet.
- ▷ Sørg for "fri sikt i retning syd". Sett fra Europa står alle satellitter omtrent til syd.
- ▷ Satellittmottak er kun mulig når antennen er rettet direkte mot den ønskede satellitten, og sikten ikke er sperret av hindringer.
- ▷ Satellittanlegget kan innstilles på betjeningsdelen. Se hertil bruksanvisningen til produsenten.
- ▷ Når oppstillingsstedet stilles inn ved hjelp av listen over land, går satellittsøket raskere.

Satellittantennen posisjoneres automatisk på en forhåndsinnstilt satellitt, når mottakssystemet befinner seg innenfor rekkevidden til denne satellitten. Drift av satellittanlegget er ikke mulig når tenningen er slått på.

- 1 Belyst display
- 2 Knapp OK
- 3 Frem/tilbake-knapp
- 4 På/av-knapp

Bilde 88 Betjeningsdel (satellittanlegg)

Monteringssted for betjeningsdel

Betjeningsdelen er montert i et veggskap over sittegruppen.

Det belyste displayet viser informasjonen for den aktuelle driftstilstanden til satellittanlegget. For å spare batteriet, slukker belysningen etter en viss tid.

Innkobling, oppstilling og posisjonering:

- Slå på mottakeren. Satellittantennen retter seg opp automatisk etter oppstart av mottakeren (inntil 90 sekunder).
- Alternativ: Trykk på/av-knappen på betjeningsdelen.

- ▷ Satellittanlegget starter søket med det sist innstilte oppstillingsstedet. Når oppstillingsstedet til kjøretøyet er endret, startes det helautomatiske satellittsøket. Når satellitten er funnet, kommer automatisk den valgte TV-kanalen opp.

Utkobling, innkjøring:

- Slå av mottakeren. Satellittanlegget går inn i hviletilstand. Alt etter innstilling forblir satellittantennen utkjørt eller kjøres inn.
- Alternativ: Trykk på/av-knappen på betjeningsdelen. Satellittantennen kjører inn.

Stoppe satellittantennen:

- Trykk på OK-knappen. Bevegelsen til satellittantennen stoppes omgående.

Velge og endre innstillinger:

- Trykk på frem- eller tilbakeknappen, frem til ønsket meny punkt vises.
- Trykk på OK-knappen. Meny punkt aktiveres.
- Trykk på frem- eller tilbakeknappen, for å endre innstillinger.
- Trykk OK-knappen, for å lagre innstillinger.
- Trykk på/av-knappen, for å forlate meny punkt uten å lagre.

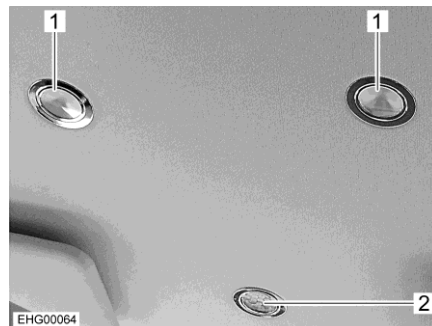

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

6.11 Belysning

6.11.1 Lys i førerhus

Lysene til førerhuset er anbrakt på undersiden av den nedfellbare sengen.

- 1 Leselampe
- 2 Innvendig lys

Bilde 89 Lys (førerhus)

Det innvendige lyset (Bilde 89,2) slår seg på automatisk ved opplåsing eller når en av kjøretøyets dører åpnes.

Det innvendige lyset (Bilde 89,2) slukker automatisk noen sekunder etter låsing av alle dørene eller ved låsing av kjøretøyet eller etter innkobling av tenningen.

- Slå på/av lampen:*
- Berør kanten på leselampen (Bilde 89,1). Leselampen er slått på.
  - Berør kanten på leselampen på nytt. Leselampen er slått av.

6.11.2 Lamper med to koblingstrinn

Bilde 90 Lampe med bryter

- Slå på/av skumringslys:*
- Berør bryteren (Bilde 90,1) kort. Bryteren lyser som skumringslys.
- For å slå på:*
- Berør bryteren kort på nytt. Lampen er slått på.
- For å slå av:*
- Berør bryteren kort på nytt. Lampen er slått av.
- Dimmer:*
- Berør bryteren lenger.

6.12 Senger

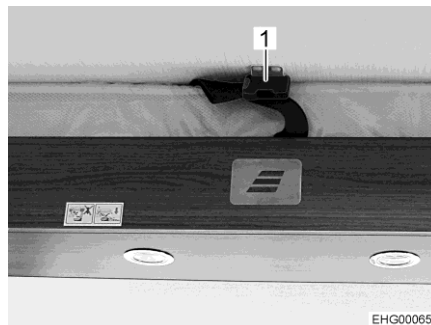
6.12.1 Nedfellbar seng, mekanisk betjent

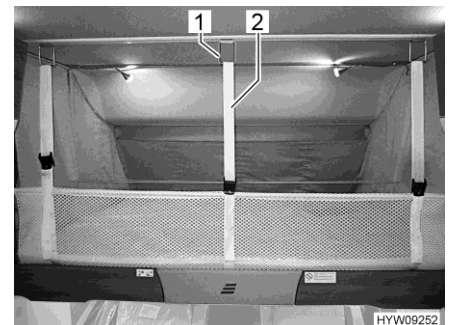
- ▶ Belast den nedfellbare sengen med maks. 200 kg.
- ▶ Den nedfellbare sengen må ikke brukes til oppbevaring av bagasje. Når sengen ikke er i bruk, må kun sengetøy (maks. 8 kg) for to personer oppbevares der.
- ▶ Før avreise må du sørge for at den nedfellbare sengen er låst i øvre posisjon.
- ▶ Bruk kun den nedfellbare sengen når sikkerhetsnettet er spent opp.
- ▶ La aldri små barn ligge i den nedfellbare sengen uten oppsyn.
- ▶ Pass særlig på at små barn under 6 år ikke faller ut av den nedfellbare sengen.
- ▶ Bruk egnede, separate barnesenger eller reisebarnesenger til barn.
- ▶ Sett stigen under madrassen under kjøring.

- ▷ Ikke bruk armlenene på setene i førerhuset som oppstigningshjelp.
- ▷ Den nedfellbare sengen må kunne lukkes uten å bruke for stor kraft, uten spenning i låseposisjonen. Gjenstander på nedfellbare sengen kan føre til at sengens mekanisme spennes på en side og fører til skade.

Bilde 91 Sikkerhetssele

Bilde 92 Sikkerhetsnett (nedfellbar seng)

Åpne nedfellbar seng:

- Nedre høydejusterbart ratt.
- Still fører- og passasjerstolene i kjøreretningen, blokker dem, skyv dem bakover og slå ryggstøtene helt framover.
- Trekk opp blendingsgardinen i førerhuset.
- Løsne sikkerhetssele (Bilde 91,1).
- Trekk den nedfellbare sengen ned med begge hender til den stopper.
- Kontroller at den nedfellbare sengen står i nedre endeposisjon og at den ikke ligger på hindringer som nakkestøtter, puter eller liknende.

Låse nedfellbar seng:

- Slå av leselampene i taket.
- Løsne sikkerhetssele (Bilde 92,2) og legg sikkerhetsnettet under madrassen.
- Trekk den nedfellbare sengen opp med begge hender til den stopper. Du må passe på at smekklåsen i låsehåndtaket klikker på plass.
- Stenge sikkerhetssele (Bilde 91,1).

Sikkerhetsnett Sikkerhetsnettet med sikkerhetsseleene ligger under madrassen i den nedfellbar sengen. Spenn sikkerhetsnettet fast først når personene befinner seg i den nedfellbare sengen.

Feste: ■ Fest sikkerhetsseleene (Bilde 92,2) i krokene (Bilde 92,1) i taket.

Stige Avhengig av modell og utstyr, kan den nedfellbar sengen kun klatres opp i via den vedlagte stigen, over den langsgående benken eller over det utfoldede sparket på buffet.

Bilde 93 Stige (nedfellbar seng)

Feste: ■ Stigen festes med to bøylere (Bilde 93,1) i sengekanten (Bilde 93,2) på den nedfellbare sengen. Når du henger stigen over kanten, må du passe på at bøylerne sitter i de indre festene. Dette sørger for at stigen ikke kan bevege seg sideveien.

Sette bort: ■ Hekt av stigen (Bilde 93,1).
■ Plasser stigen trygt under madrassen.

6.12.2 Bakre seng (med flatskjerm som spesialutstyr)

▷ Ved oppfelling av madrassen eller sengebunnen til den bakre sengen (Bilde 94,2) kan flatskjermen utsettes for støt og skades.

Bilde 94 Flatskjerm over den bakre sengen

■ Lås opp flatskjermen og sett den tilbake i utgangsposisjon.
■ Vipp madrassen eller sengebunnen forsiktig opp.

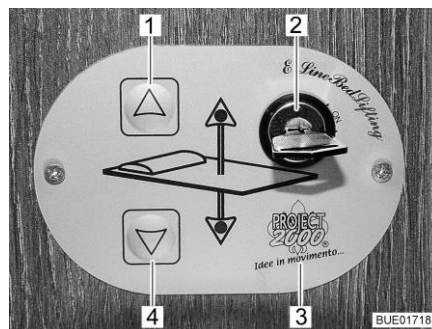
6.12.3 Nedfellbar seng, elektrisk betjent

- ▶ Før kjøring skal den nedfellbare sengen settes i øvre stilling.
- ▶ Belast den nedfellbare sengen med maks. 200 kg.
- ▶ Hold ikke mellom sengen og sideveggen ved senking eller løfting. Klemfare!
- ▶ Sengen må kun senkes eller heves når ingen personer befinner seg i den nedfellbare sengen.
- ▶ Hvis stikkontakten er installert i den nedfellbare senge, og apparatet er tilkoblet der: Koble apparatet fra før den nedfellbare sengen senkes.
- ▶ Sengen må kun senkes når senkeområdet er fritt.
- ▶ Senk kun den nedfellbare sengen så langt at den ikke hviler på hindringer som nakkestøtter, puter eller lignende. Hvis mulig, fjern slike hindringer før senking.
- ▶ Ved hengig på hengeskap, hvor kjøreakselen på den nedfellbare sengen er installert, må du kontrollere at drivakslen forblir fri. Drivakslen må kunne bevege seg fritt.
- ▶ Ikke la barn leke med den nedfellbare sengen.
- ▶ Hold nøkkelen til betjeningsdelen utilgjengelig for barn.
- ▶ Bruk kun den nedfellbare sengen når sikkerhetsnettets er spent opp.
- ▶ Bruk egnede, separate barnesenger eller reisebarnesenger til barn.
- ▶ La aldri små barn ligge i den nedfellbare sengen uten oppsyn.
- ▶ Pass særlig på at små barn under 6 år ikke faller ut av den nedfellbare sengen.
- ▶ Når stikkontakten er montert: Koble fra setesokkelen før den nedfellbare sengen senkes.

- ▷ Før avreise må den nedfellbare sengen være i den øvre stillingen. Store gjenstander eller sengetøy skal ikke lagres på den nedfellbare sengen, slik at den nedfellbare sengen ikke stoppes fra å bevege seg til den øvre stillingen.

Bilde 95 Betjeningsdel

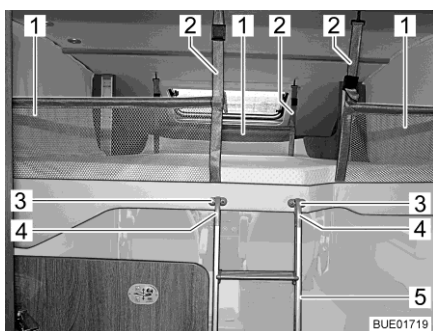
Betjeningsdel

Den nedfellbare sengen kan senkes og heves med knappen (Bilde 95,1 og 4) på betjeningsdelen (Bilde 95,3). Med nøkkelbryter (Bilde 95,2) kan betjeningsdelen sikret mot uautorisert bruk.

Høyden til den nedfellbare sengen kan justeres trinnløst.

- Senke ned nedfellbar seng:*
- Fjern hindringer i forlengelsesområdet til den nedfellbare sengen: Skyv setene fremover og snu de om, om nødvendig, fjern eller brett putene. Trekk ut alle stikkontaktene.
  - Slå på lampen under den nedfellbare sengen.
  - Vri nøkkelen i nøkkelbryter (Bilde 95,2) 90° med urviseren til "On"-stilling. Betjeningsdel (Bilde 95,3) er aktivert.
  - Trykk på piltasten (Bilde 95,4) og hold den inne til den nedfellbare sengen er kjørt til ønsket stilling.
  - Kontroller at den nedfellbare sengen ikke ligger på hindringer som nakkestøtter, puter eller liknende.

- Hev den nedfellbare sengen:*
- Slå av leselysene i den nedfellbare sengen.
  - Trykk på piltasten (Bilde 95,1) og hold den inne til den nedfellbare sengen er kjørt til den øvre endestillingen.
  - Pass på at det ikke er befinnere seg noen gjenstander mellom taket og den nedfellbare sengen.

Bilde 96 Nedfellbar seng med spent sikkerhetsnett

Bilde 97 Senk den nedfellbare sengen helt (modellavhengig)

Sikkerhetsnett

Sikkerhetsnettet (Bilde 96,2) med sikkerhetsseleene ligger under madrassen i den nedfellbare sengen. Spenn sikkerhetsnettene fast først når personene befinner seg i den nedfellbare sengen.

- ▷ Når den nedfellbare sengen er senket til under 1 m (Bilde 97), kan ikke sikkerhetsnettet spenne seg mer.

Feste: ■ Fest sikkerhetsseleene (Bilde 96,1) i krokene i taket.

Stige Hvis den nedfellbare sengen er hevet mer enn 1 m, skal man kun klater opp i den nedfellbare sengen med den medfølgende stigen.

Feste: ■ Heng bøylene (Bilde 96,4) til stigen (Bilde 96,5) i festeanordningen (Bilde 96,3).

Sette bort: ■ Stigen (Bilde 96,5) henges på festeanordningen (Bilde 96,3).
■ Lagre stigen på et sikkert sted.

Nøddrift

Hvis den nedfellbare sengen ikke kan flyttes elektrisk, må du først kontrollere motorens sikringen 25 A (ved strømsentralen) og sikringen 2 A for kontrollen (F3, ved siden av strømsentralen). Hvis sikringene er i orden, og den nedfellbare sengen fortsatt ikke kan bevege seg, kan den betjenes manuelt med en sveiv.

▷ Avhengig av modellen er den nedfellbare sengen montert bak et deksel eller i en vegg enhet.

- Hvis det er til stede, fjern dekselet for å få tilgang til sveiven.
- Hvis motoren er installert i veggskapet: Åpne det venstre hengeskabet.
- Fjern madrassen fra den nedfellbare sengen og senk lasten på eventuelle monterte stueskapet så langt som mulig.
- Sett inn den vedlagte sveiven eller unbrakonøkkel inn i beholderen på motoren.
- Vri sveiv- eller unbrakonøkkel manuelt til den nedfellbare sengen har nådd den øvre parkeringsposisjonen.
- Ta kontakt med kundeservice.

6.12.4 Dobbelt seng bak, kan justeres mekanisk i høyden

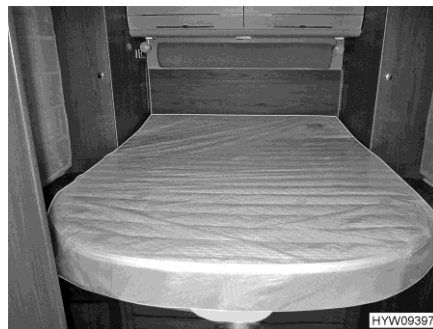
▶ Senk sengen til sin laveste posisjon for å sove.

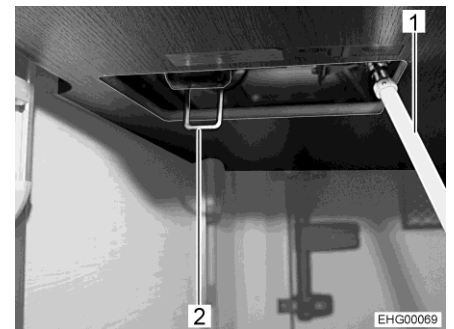
▷ Før du bruker sengen, må du kontrollere at stangen (Bilde 99, 2) er i lukket stilling (horisontal).

Sengen kan heves ved hjelp av en sveiv i bakre lasteluke.

Før avreise kan sengen bli hevet. Dette øker lagringsplassen under sengen.

Bilde 98 Dobbelt seng (eksempel)

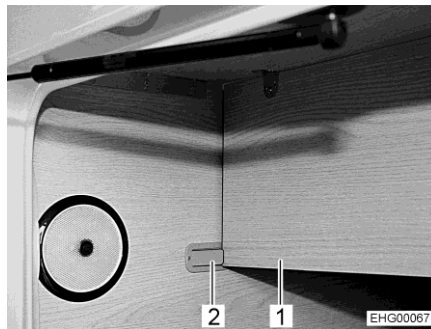

Bilde 99 Sveiv i bakre lasteluke

- Sett sveiven (Bilde 99,1) på stifen på stasjonen.
- Sving stang (Bilde 99,2) ned i en senket stilling.
- For å heve sengen: Drei sveiven (Bilde 99,1) med urviseren.
- For å senke sengen: Drei sveiven (Bilde 99,1) mot urviseren.
- Sving stang (Bilde 99,2) ned i en horisontal stilling.
- Ta av sveiven og lagre den.

Sammenleggbare deksel

Når sengen er hevet til toppposisjonen, er det mulig å bruke det sammenleggbare dekslet til den bakre lasteluken.

Bilde 100 Deksel (lukket)

Bilde 101 Deksel (åpen)

Åpne deksel:

- Trykk på låsen (Bilde 100,2) og brett dekslet (Bilde 100,1) oppover.
- Sikre dekslet med stangen (Bilde 101,1).

Stenk dekslet:

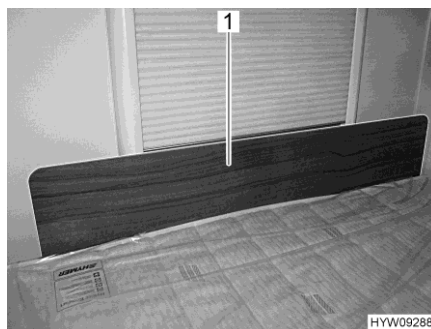
- Trekk stangen (Bilde 101,1) til siden og brett dekslet under.
- Sikre dekslet med låsen (Bilde 100,2).

6.12.5 Skjerm/sengehest

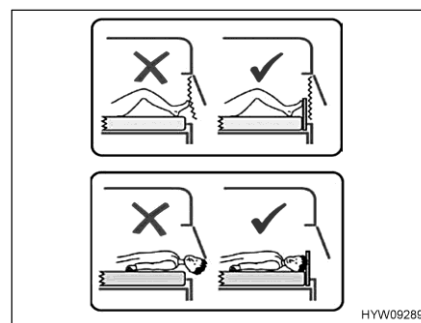
Kjøretøy med enkeltenger eller tverrsenger bak, der sengene er plassert i vindushøyde, har vedlagt en skjerm som kan plugges inn.

Skjermen beskytter blidingsgardinene i liggeområdet mot vesentlig skade.

Dessuten fungerer skjermen som sengehest ved åpnet vindu.

Bilde 102 Skjerm/sengehest

Bilde 103 Informasjon om skjerm

Bruk av skjerm:

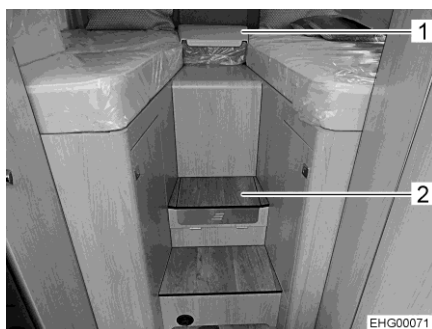
- Plugg inn skjerm (Bilde 102,1) foran vinduet mellom madrass og vindusramme. Klemmevirkningen fra madrassen holder skjermen i posisjon foran vindusrammen.
- Når sengen ikke er i bruk (eller før avreise) oppbevares skjermen under madrassen.

6.12.6 Utvidelse, bakre seng

- ▷ Belast den lange hyllen (Bilde 105,1) med maksimalt 80 kg.
- ▷ Bruk den lange hyllen (Bilde 105,1) kun med ekstraputer på toppen.
- ▷ Følg anvisningene på etikettene.

De to enkeltsengene bak kan bygges om til en sammenhengende liggeflate.

Bilde 104 Kort hyll (på hodeenden)

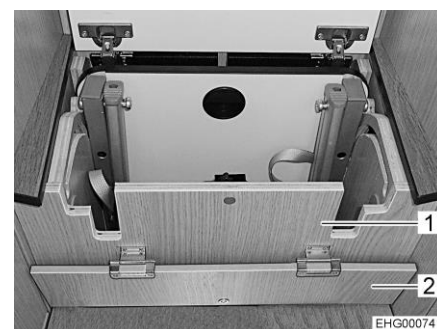
Bilde 105 Lang hyll (opphengt)

Øk liggeflaten:

- Fjern den korte hyllen (Bilde 104,1).
- Heng den lange hyllen (Bilde 105,1) på grensen til enkeltsenger.
- Legg ekstraputen på hyllen.

Bilde 106 Stigtrinn (lukket)

Bilde 107 Stigtrinn (åpnet)

Legg sammen stigen:

- Åpne klaffen (Bilde 106,1 og Bilde 104,2).
- Ta av dekselet (Bilde 106,2).
- Trekk den smale klaffen (Bilde 107,2) fremover.
- Sving foten av stigen (Bilde 107,1).

Bilde 108 Stigen (legg sammen)

- Fell ut sparsene (Bilde 108,1) helt og legg dem på bakken.

- ▷ Avhengig av utstyret finnes det et sikkerhetsnett. Hvis det finnes et sikkerhetsnett, skal også dette brukes.

6.12.7 Liggeflateforlenger enkelt seng (XXL-senk) bak

Liggeflaten til den høyre enkelt sengen kan forlenges.

Bilde 109 Liggeflateforlenger med ekstrapute

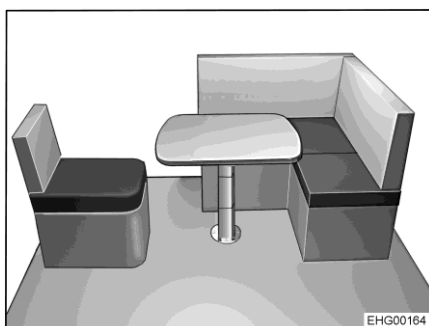
- Plasser ekstraputen (Bilde 109,1) på hyllen (Bilde 109,2) over halvhøyde garderoben.

6.12.8 Konvertering L-sittegruppe og enkeltsete til ekstralem

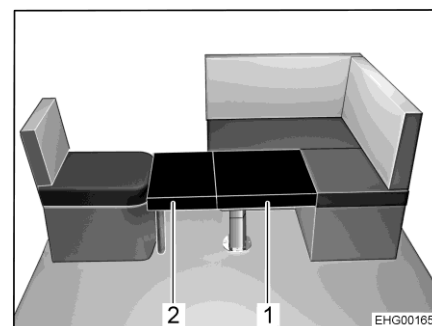

- ▷ Den senkede bordplaten skal belastes etter at putene er lagt riktig på bordplaten. Ellers kan bordet bli skadet.

L-sittegruppen kan monteres sammen med det sideliggende enkeltsetet og det skyvbare hevebordet til en ekstralem. For å lage liggeflater er det nødvendig med to ekstraputer. En av ekstraputene (Bilde 111,2) er utstyrt med en utbrett fotstøtte og en brakett. Den andre ekstraputen (Bilde 111,1) er plassert på bordplaten.

Bilde 110 Før ominnredning

Bilde 111 Etter ominnredning

Bygg opp ekstralemen:

- Den skyvbare hevebord kan skyves slik at bordplaten kan senkes.
- Bygg om det skyvbare hevebordet til sengebase (se avsnittet 6.9.1).
- Demonter sittepute til enkeltsete.
- Brett fotstøtten på den mindre ekstraputen (Bilde 111,2).
- Heng braketten på ekstraputen (Bilde 111,2) på enkeltsete og legg ekstraputen på bordplaten.
- Legg den andre ekstraputen (Bilde 111,1) på bordplaten.
- Sett sitteputen til enkeltsetet på igjen.

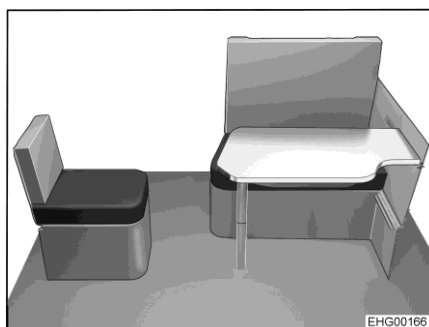

6.12.9 Konvertering langsgående benk og enkeltsete til ekstralem

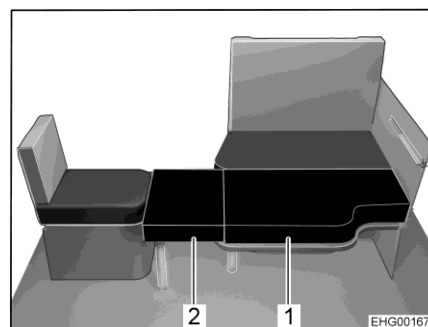

- ▷ Den konverterte bordplaten skal belastes etter at putene er lagt riktig på bordplaten. Ellers kan bordet bli skadet.

Den langsgående benken kan monteres sammen med det sideliggende enkeltsete og den senkede bordplaten til anhengsbordet til en ekstralem. For å lage liggeflater er det nødvendig med to ekstraputer. En av ekstraputene (Bilde 113,2) er utstyrt med en utbrett fotstøtte og en brakett. Den andre ekstraputen (Bilde 113,1) er plassert på bordplaten.

Bilde 112 Før ominnredning

Bilde 113 Etter ominnredning

Bygg opp ekstralemen:

- Konvertert anhengsbordet til sengebase (se avsnittet 6.9.3).
- Demonter sittepute til enkeltsete.
- Brett fotstøtten på den mindre ekstraputen (Bilde 113,2).
- Heng braketten på ekstraputen (Bilde 113,2) på enkeltsete og legg ekstraputen på bordplaten.
- Legg den andre ekstraputen (Bilde 113,1) på bordplaten.
- Sett sitteputen til enkeltsetet på igjen.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om gassanlegget i kjøretøyet.

Betjeningen av de gassdrevne apparatene i kjøretøyet er beskrevet i kapittel 9.

7.1 Generelle råd

- ▶ Operatøren av gassanlegget er ansvarlig for å gjennomføre regelmessige kontroller, og for å overholde vedlikeholdsintervallene.
- ▶ Når DuoControl-kontrollsystem med kollisjonssensor **ikke** er installert: Før avreise, når kjøretøyet forlates eller når gassapparatene ikke brukes, må alle gass-stengeventiler og hovedventilen på gassflasken stenges av.
Hvis det er montert et DuoControl-kontrollsystem med kollisjonssensor, kan gassavstengeventilene og hovedventilen være åpne under kjøring.
- ▶ Under tanking, på ferjer eller i garasje må alle gassdrevne apparater være slått av (avhengig av utstyret: varmeanlegg, kokeplass, stekeovn, grill, kjøleskap). Eksplosjonsfare!
- ▶ Dersom et apparat drives med gass, skal det ikke være i drift i lukkede rom (f.eks. garasjer). Forgiftnings- og kvelningsfare!
- ▶ Gassanlegget må vedlikeholdes, repareres eller endres kun av et autorisert fagverksted.
- ▶ Før igangsetting skal gassanlegget alltid kontrolleres på autorisert fagverksted, i samsvar med de nasjonale forskrifter. Dette gjelder også for kjøretøy som ikke er registrert. Ved endringer på gassanlegget må gassanlegget straks sjekkes på autorisert fagverksted.
- ▶ Gasstrykkregulatoren, gasslangene og avgassrørene må også kontrolleres. Gasstrykkregulatoren og gasslangene skal byttes ut i samsvar med tidsfristene som er fastlagt nasjonalt (senest etter 10 år). Kjøretøyets eier er ansvarlig for at dette tiltaket utføres.
- ▶ Ved defekt på gassanlegget (gasslukt, høyt gassforbruk) er det fare for eksplosjon! Steng snarest gassflaskens hovedventil. Åpne vinduer og dører og luft godt.
- ▶ Ved feil på gassanlegget: Ikke røyk, ikke bruk åpen ild og ikke betjen noen elektriske brytere (lysbrytere osv.). Sjekk tettheten av gassførende deler og rør med lekkasjesøkingsspray. Ikke bruk åpen flamme for å sjekke.
- ▶ Kun tiltenkte apparater skal kobles til den innvendige tilkoblingsstussen. Ikke bruk apparatet utenfor kjøretøyet hvis det er koblet til en innvendig tilkoblingsstuss.
- ▶ Luft godt før komfyren settes i gang. Åpne vindu eller takluke.
- ▶ Det er forbudt å lage mat under kjøring.
- ▶ Gassdrevne komfyrer og bakeovner må ikke brukes som varmeapparat.
- ▶ Benyttes flere gassapparater, må hvert gasapparat ha en egen gassavstengeventil. Når enkelte gassapparater ikke er i bruk, skal de respektive gasavstengeventilene stenges.

- ▶ Tennsikringene må lukkes innen ett minutt etter at gassflammen går ut. I denne forbindelse høres en klikking. Kontroller funksjonen fra tid til annen.
- ▶ De installerte gassapparatene er kun konstruert for drift med propan- eller butangass eller en blanding av disse gassene. Gasstrykkregulatoren og alle installerte gassapparater er konstruert for et driftstrykk på 30 mbar.
- ▶ Propangass beholder sin gassform til -42 °C, butangass derimot bare til 0 °C. Ved lavere temperaturer forsvinner gasstrykket. Butangass er derfor ikke egnet til vinterdrift.
- ▶ På grunn av sin funksjon og konstruksjon er gasskapet et rom som er åpent mot utsiden. Det automatiske luftesystemet som er montert som standard må aldri tildekkes eller blokkeres. Ellers kan ikke gass som strømmer ut bli ledet ut.
- ▶ Gasskapet må ikke brukes som oppbevaringsrom.
- ▶ Sørg for at uvedkommende ikke har adgang til gasskapet. Lås tilgangen for å sørge for dette.
- ▶ Gassflaskens hovedventil må være lett tilgjengelig.
- ▶ Koble kun til gassdrevne apparater som er konstruert for et gasstrykk på 30 mbar.
- ▶ Eksosrøret må kobles tett og fast til varmeanlegget og pipen. Eksosrøret må ikke være skadet.
- ▶ Eksos må slippe uhindret ut i det fri og friskluft må komme uhindret inn. Derfor skal eksosavtrekk og innsugningsåpninger holdes rene og fri (for f.eks. snø og is). Det må ikke ligge snøskavler eller is på kjøretøyet.

7.2 Gassflasker

- ▶ Fulle eller tomme gassflasker utenfor kjøretøyet skal kun håndteres med lukket hovedventil og med beskyttelseshette på.
- ▶ Gassflasker skal kun oppbevares i gasskapet.
- ▶ Sett gassflaskene loddrett i gasskapet.
- ▶ Surr fast gassflaskene slik at de ikke kan dreies eller vippes.
- ▶ Koble gasslangen spenningsfritt til gassflasken.
- ▶ Sett alltid beskyttelseshetter på gassflaskene når de ikke er koblet til gasslangen.
- ▶ Lukk hovedventilen på gassflasken før gasstrykkregulatoren eller gasslangen fjernes fra gassflasken.
- ▶ Avhengig av kobling, skru av gasslangen for hånd eller med spesialnøkkel og skru tilbake på gassflasken. Skruforbindelsen på gassflasken er som regel venstregjengen. **Ikke** trekk for hardt til.
- ▶ Bruk kun spesielle gasstrykkregulatorer med sikkerhetsventil i bobilene. Andre gasstrykkregulatorer er ikke tillatt og tåler ikke så store belastninger.
- ▶ Ved temperaturer under 5 °C, brukes avisingsanlegg (Eis-Ex) for gasstrykkregulator.

- ▶ Bruk kun gassflasker på 11 kg eller 5 kg. (Gassflaskestørrelser kan variere fra land til land.)
- ▶ Bruk kortest mulige slanger for eksterne gassflasker (maks. 150 cm).
- ▶ Blokker aldri luftåpningene i bunnen under gassflaskene.

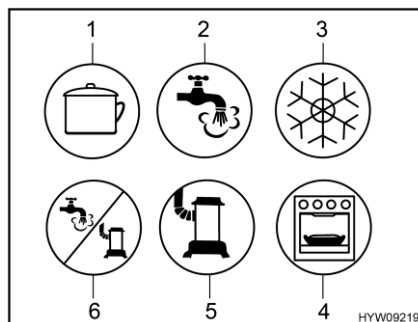

- ▷ I enkelte modeller er gasskapet plassert rett ved siden av inngangsdøren. Ved disse modellene må gasskapet kun åpnes når inngangsdøren er lukket, ellers er det fare for skade på døren. Fare for skader.

- ▷ Skrueforbindelser på gassflaskene har som regel venstregjenger.
- ▷ For gassdrevne apparater må gasstrykket reduseres til 30 mbar.
- ▷ Koble en ujusterbar gasstrykkregulator med sikkerhetsventil direkte på flaskeventilen.
- ▷ Gasstrykkregulatoren reduserer gasstrykket i gassflasken til gassapparatets driftstrykk.
- ▷ For påfylling og tilkobling av gassflasker i Europa fører tilbehørsforretninger passende euro-påfyllingssett hhv. euro-flaskesett.
- ▷ Ytterligere informasjon fås hos forhandlere eller servicestasjoner.

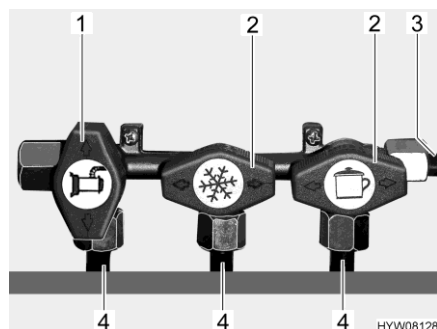
7.3 Gassavstengeventiler

- 1 Kokeplass
- 2 Varmtvann
- 3 Kjøleskap
- 4 Stekeovn/grill
- 5 Varmeanlegg
- 6 Varmtvann/varmeanlegg

Bilde 114 Mulige symboler på gassavstengeventilene

I kjøretøyet er det en gassavstengeventil (Bilde 114) for hvert gassapparat. Gassavstengeventilene befinner seg under kokeapparatet.

- 1 Gassavstengeventil åpnet
- 2 Gassavstengeventil stengt
- 3 Gasstilførselsledningen
- 4 Ledning til gassapparatet

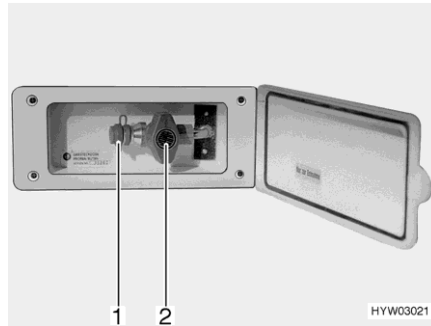
Bilde 115 Posisjon gassavstengingsventiler (eksempel)

- For å åpne:*
- Stil gassavstengeventilen til det respektive gassapparatet parallelt (Bilde 115,1) mot ledningen (Bilde 115,4) som fører til gassapparatet.
- For å stenge:*
- Stil gassavstengeventilen til det respektive gassapparatet på tvers (Bilde 115,2) mot ledningen (Bilde 115,4) som fører til gassapparatet.

7.4 Ekstern gasstilkobling

- ▶ Dersom den eksterne gasstilkoblingen ikke brukes, skal gassavstengeventilen alltid stenges.
- ▶ Det må kun kobles gassapparater med passende adaptere til ekstern gasstilkoblingen.
- ▶ Kople kun til eksterne gassapparater som er konstruert for et driftstrykk på 30 mbar.
- ▶ Etter tilkobling, og når gassavstengeventilen er åpnet, må det påses at det ikke siver ut gass fra koblingspunktet. Er den eksterne gasstilkoblingen ikke tett, strømmer gass ut. Steng straks gassavstengeventilen og gassflaskens hovedventilen. Den eksterne gasstilkoblingen må kontrolleres på autorisert fagverksted.
- ▶ Under tilkobling av et eksternt gassapparat må det påses at det ikke er noen tennkilder i nærheten av den eksterne gasstilkoblingen.
- ▶ Bare koble et gassapparat til den eksterne gasstilkoblingen. Ikke bruk den eksterne gasstilkoblingen som mateledning (tilkobling av en ekstra gassflaske).
- ▶ Ikke bruk den eksterne gasstilkoblingen til påfylling av gassflaskene. Ta hensyn til klistremerket på den eksterne gasstilkoblingen.

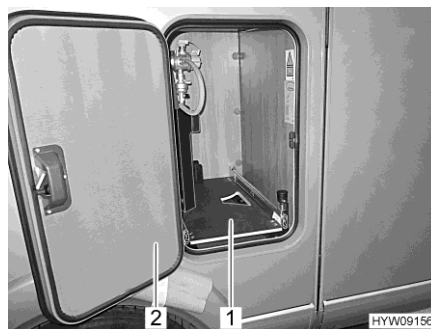
Bilde 116 Ekstern gasstilkobling
(gassavstengeventiler
stengt)

Avhengig av modellen befinner den eksterne gasstilkoblingen seg bak eller på venstre hhv. høyre side av bilen.

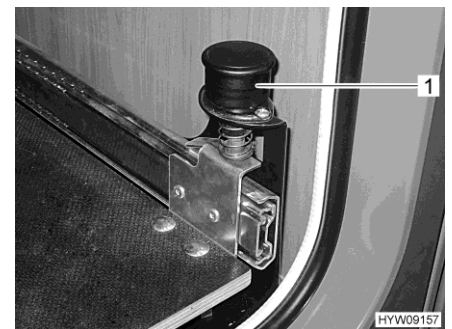
- Koble til eksternt gassapparat på tilkoblingsstedet (Bilde 116,1).
- Åpne gassavstengingsventilen (Bilde 116,2).

7.5 Gasskaputtrekk

For å gjøre det enklere å skifte gassflasker er gassflaskene og DuoControl-omkoblingsanlegget plassert i et uttrekkbart gasskap.

Bilde 117 Gasskaputtrekk

Bilde 118 Knapp med sperrelås

Trekke ut gasskapet:

- Åpne luken (Bilde 117,2) til gasskapet.
- Trekk knappen (Bilde 118,1) opp. Gasskaputtrekket utløses.
- Trekk ut gasskaputtrekket (Bilde 117,1) til knappen låses igjen. Gasskaputtrekket er nå låst i denne posisjonen.

Skifte gassflaske:

- Skift gassflasken som beskrevet i avsnitt 7.9.

Bilde 119 Gasskaputtrekk i posisjon for utskifting

Skyve inn gasskapet:

- Trekk knappen (Bilde 119,1) opp. Gasskaputtrekket utløses.
- Skyv gasskaputtrekket inn til knappen låses igjen.
- Lukk luken.

7.6 Gasskap

- ▷ Ikke ta tak i den utvendige luken til gasskapet ved det nedre dekselet (Bilde 120,1). Ta tak i den uvdendige luken sidelengs for å åpne og lukke den.

Bilde 120 Gasskap (uvendig luke åpent)

7.7 Gasstrykk-kontrollsystem DuoControl CS

- ▷ Kontrollsystemet og slangene må skiftes ut senest 10 år etter produksjonsdatoen. Brukeren er ansvarlig for dette.
- ▷ Følg også bruksanvisningen til produsenten.

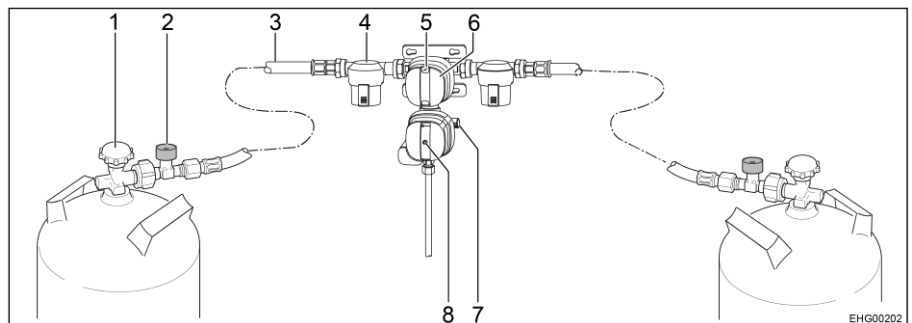
DuoControl CS er et sikkerhetssystem for gasstrykkregulering med automatisk omkobling, beregnet på gassanlegg med to flasker og med kollisjons-sensor. DuoControl-kontrollsystemet kobler automatisk om gasstilførselen fra driftsflasken til reserveflasken når driftsflasken er tom eller ikke er driftsklar lenger. På denne måten kan gassforbrukerne fortsatt være i drift. DuoControl-kontrollsystemet er egnet for alle kommersielle gassflasker med flytende gass (propan/butan) med et trykk på 0,7 til 16 bar.

DuoControl-kontrollsystemet garanterer et konstant gasstrykk for gassapparatene, uavhengig av typen gassflasker.

Ved ulykker avbrytes gasstilførselen automatisk av kollisjons-sensoren i DuoControl-kontrollsystemet.

Gassflaskene er tilkoblet med høytrykkslanger. En slangebruddsikring forhindrer gasslekkasje hvis det oppstår skade på slangene.

Bruk av gassdrevne enheter under kjøring er tillatt i hele Europa, når kjøretøyet er utstyrt med et gasstrykk-kontrollsystem med kollisjons-sensor og høytrykkslanger med slangebruddsikring.

Bilde 121 Sikkerhetsgasstrykk-kontrollsystem DuoControl CS

- 1 Hovedventil
- 2 Slangebruddsikring
- 3 Høytrykkslange
- 4 Gassfilter
- 5 Statusindikering – driftsflaske/reserveflaske (grønn/rød)
- 6 Dreiebryter for omkobling av driftsflaske/reserveflaske
- 7 Skruhetten (testtilkobling)
- 8 Nullstillingsknapp for kollisjons-sensoren (gul)

Anleggets oppbygging

DuoControl-kontrollsystemet består av en omkoblingsventil og en kollisjons-sensor. DuoControl-kontrollsystemet er montert mellom høytrykkslangerne (Bilde 121,3) med slangebruddsikring (Bilde 121,2). Med dreiebryteren (Bilde 121,6) på omkoblingsventilen kan du bestemme hvilken gassflaske som skal brukes som driftsflaske, og hvilken som skal brukes som reserveflaske.

Statusen på gassforsyningen vises i sevinduet (Bilde 121,5):

- Grønn: Driftsflaske
- Rød: Reserveflaske.

Bruk av kun én gassflaske er tillatt, men da må den åpne tilkoblingen tildekkes med et bilddeksel.

Kollisjonssensor

Kollisjonssensoren stenger av gasstilførselen ved kraftige sammenstøt (f.eks. ulykker). Man kjenner igjen driftstilstanden til kollisjonssensoren på stillingen til den gule nullstillingsknappen (Bilde 121,8):

- Når den gule nullstillingsknappen (Bilde 121,8) er trykket inn, er kollisjonssensoren klar til drift.
- Når den gule nullstillingsknappen (Bilde 121,8) står ut, er kollisjonssensoren **ikke** klar til drift. Igangsetting, se under.

Slangebruddsikring

Slangebruddsikringen (Bilde 121,2) stenger av gasstilførselen hvis den tilkoblede slangen skades. Slangebruddsikringen må aktiveres ved å trykke på den grønne knappen.

Eis-Ex

DuoControl-kontrollsystemet kan varmes opp (Eis-Ex). Hvis kontrollpanelet er innstilt til vinterdrift, varmes DuoControl-kontrollsystemet automatisk opp. Dermed unngås feil i gassanlegget på grunn av frost.

- 1 Gul kontrollampe - Eis-Ex
- 2 Posisjonen vinterdrift
- 3 Posisjonen AV
- 4 Posisjonen sommerdrift
- 5 Rød kontrollampe - driftsflaske tom
- 6 Grønn kontrollampe - tilførsel fra driftsflaske
- 7 Vippebryter

Bilde 122 Kontrollpanel (DuoControl)

Kontrollpanel

Kontrollpanelet viser statusen til driftsflasken. Hvis den grønne kontrollampen (Bilde 122,6) lyser, er driftsflasken full. Hvis den røde kontrollampen (Bilde 122,5) lyser, er driftsflasken tom. Gassforsyningen foregår deretter via reserveflasken.

Når varmeanlegget til DuoControl-kontrollsystem (Eis-Ex) er aktiv, lyser den gule kontrollampen Eis-Ex (Bilde 122,1).

I tillegg brukes kontrollpanelet (Bilde 122) til å stille inn sommerdrift eller vinterdrift.

Innstilling av sommerdrift:

- Trykk vippebryteren (Bilde 122,7) nede (posisjonen sommerdrift (Bilde 122,4)).

Innstilling av vinterdrift:

- Trykk vippebryteren (Bilde 122,7) oppe (posisjonen vinterdrift (Bilde 122,2)).

Ta i bruk:

- Koble til gassflasker.
- Med dreiebryteren (Bilde 121,6) på omkoblingsventilen velger du gassflasken som først skal brukes (driftsflaske). Drei dreiebryteren alltid til stopp.
- Åpne gassflaskens hovedventiler (Bilde 121,1).

- Trykk og hold inne den grønne knappen for slangebruddsikring (Bilde 121,2) i ca. 5 sekunder. Du vil se den grønne markeringen i sevinduet (Bilde 121,5).
- Når kollisjonssensoren er blitt utløst (den gule nullstillingsknappen (Bilde 121,8) står ut):
Trykk kraftig inn den gule nullstillingsknappen (Bilde 121,8), drei den lett med urviseren og hold den inne i 5 sekunder. Sikre at nullstillingsknappen blir værende i nedtrykket stilling ("driftsklar").
Hvis det ikke er mulig, må anlegget tilbakestilles på følgende måte: Bruk Torx-innsats T20 på den medfølgende skruhjelpen til å støtte dreiebevegelsen.

For å slå av:

- Sett vippebryteren (Bilde 122,7) i posisjonen AV (Bilde 122,3). Kontrolllampene slukkes.
- Lukk gassflaskens hovedventiler (Bilde 121,1).

Bytte gassflasker

- ▶ Ved bytting av gassflaskene må man ikke røyke og ikke antenne åpen flamme.
- ▶ Etter at gassflaskene er byttet ut, må det kontrolleres om det siver ut gass fra koblingspunktet. Spray koblingspunktet med en lekkasjesøkingsspray. Tilbehørsforretninger har dette.

- ▷ Bruk den medfølgende skruhjelpen for å skru av og på høytrykksslange. Med skruhjelpen kan du oppnå nødvendig tiltrekkingsmoment, og det forhindrer at skrueforbindelsen blir skadd av feil verktøy.
- ▷ Hvis det finnes et gassfilter, må filterputen også byttes ut hver gang gassflasken byttes ut (se avsnittet 12.6).

Hvis den grønne kontrollampen (Bilde 122,6) slukkes under drift og den røde kontrollampen (Bilde 122,5) begynner å lyse, er driftsflasken tom og må skiftes ut. Du vil se den røde markeringen i sevinduet (Bilde 121,5) til den tilhørende gassflasken. Reserveflasken forsyner gassforbrukeren videre med gass.

En tom gassflaske kan også skiftes ut mens gassapparatet er i bruk.

Skifte gassflaske:

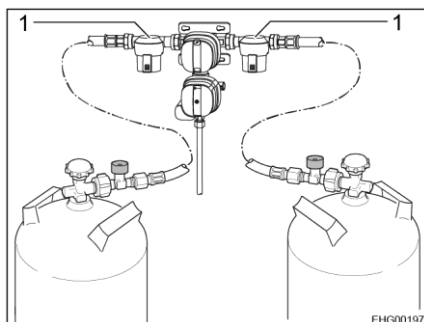
- Vri dreiebryteren (Bilde 121,6) til den stopper, i samme retning som gassflasken som brukes for øyeblikket. Da blir denne gassflasken driftsflasken, og den tomme gassflasken blir reserveflasken. Markeringen i sevinduet (Bilde 121,5) endres fra rød til grønn.
- Steng hovedventilen (Bilde 121,1) på den tomme gassflasken. Vær oppmerksom på pilens retning.
- Skru høytrykksslangen av den tomme gassflasken (som regel venstregjenge).
- Løsne remmene og ta ut den tomme gassflasken.
- Sett en full gassflaske i gasskapet og fest den med remmene.
- Koble høytrykksslangen til fylt gassflaske (som regel venstregjenge).
- Åpne gassflaskens hovedventil.
- Trykk på den grønne knappen på slangebruddsikringen (Bilde 121,2).

7.8 Gassfilter

- ▷ Hvis gastykkregulatoren svikter på grunn av oljeutslipp eller fremmedlegemer, finnes det ingen garanti for gastykkregulatoren.

Gassfilteret (Bilde 123,1) må kontrolleres regelmessig. Ved bytte av gassflaske må filterputen byttes ut (se avsnittet 12.6).

Bilde 123 Gassfilter

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

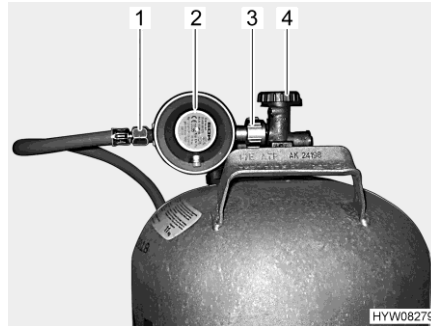
7.9 Å bytte gassflaske

- ▶ Ved bytting av gassflaskene må man ikke røyke og ikke antenne åpen flamme.
- ▶ Etter at gassflaskene er byttet ut, må det kontrolleres om det siver ut gass fra koblingspunktet. Spray koblingspunktet med en lekkasjesøkingspray. Tilbehørsforretninger har dette.

- ▷ Fremgangsmåten som beskrives i påfølgende del, gjelder for kjøretøy som er utstyrt med en enkel gasstilkobling. Når kjøretøyet er utstyrt med et kontrollsystem: Ved skifte av gassflasken, må man gå frem slik det står beskrevet for kontrollsystemet.

Bilde 124 Tilkobling gassflaske

- Åpne luken til gasskapet.
- Steng gassflaskens hovedventil (Bilde 124,4). Vær oppmerksom på pilens retning.
- Hold fast gasstrykkregulatoren (Bilde 124,2) og åpne fingerskruen (Bilde 124,3) (som regel venstregjenge).
- Fjern gasstrykkregulatoren med gasslange (Bilde 124,1) fra gassflasken.
- Løsne remmene og ta ut gassflasken.
- Sett den fulle gassflasken inn i gasskapet.
- Fest gassflasken med remmene.
- Sett gasstrykkregulatoren (Bilde 124,2) med gasslangen (Bilde 124,1) på gassflasken og trekk til fingerskruen (Bilde 124,3) (som regel venstregjenge). **Ikke** trekk for hardt til.
- Lukk luken til gasskapet.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om det elektriske anlegget i kjøretøyet. Betjeningen av de elektrisk drevne apparatene i boenheten beskrevet i kapittel 9.

8.1 Generelle sikkerhetsanvisninger

- ▶ Arbeid på det elektriske anlegget må kun utføres av fagpersonell.
- ▶ Alle elektriske apparater (f.eks. mobiltelefoner, radioer, fjernsynsapparater eller DVD-spillere) som er ettermontert i kjøretøyet og som brukes under kjøring, må tilfredsstillende bestemme merking: Dette er CE-merking, EMV-kontroll (elektromagnetisk kompatibilitet) og e-kontroll. Bare dette kan garantere funksjonssikkerheten til kjøretøyet under kjøring. Hvis dette ikke skjer kan kollisjonsputen bli utløst eller elektronikken i kjøretøyet bli forstyrret.

- ▷ Forsinkelser i sending eller videresending av elektriske impulser etter start av kjøretøyet er mulig.
Styreenheten på basiskjøretøyet frigir først signalet D+ når motoren har nådd full effekt. Dette kan f.eks. vare i inntil 15 sekunder ved kaldstart om vinteren.
Derfor avgis varselsignaler (f.eks. "Stigtrinn kjørt ut") av og til med en forsinkelse.
Også automatisk inntrekking av en satellittantenne kan bli forsinket.
- ▷ I tordenvær må for sikkerhets skyld 230 V-tilkoblingen kobles fra og antennene må trekkes inn for å beskytte de elektriske apparatene.

8.2 Begrep

Hvilespenning

Hvilespenning er batteriets spenning i hviletilstand, dvs. når det ikke tas ut strøm og batteriet ikke lades.

- ▷ Før målingen må batteriet være litt i ro. Etter siste lading eller siste strømforbruk fra forbrukere må du derfor vente ca. 2 timer før hvilespenningen måles.

Hvilestrøm

Enkelte elektriske forbrukere, som f.eks. kontrollamper, TV-anlegg eller USB-stikkontakter trenger permanent strøm. Disse betegnes derfor som kontinuerlig innkoblede forbrukere. Denne hvilestrømmen finnes også når apparatet er slått av.

Fullstendig utlading

Det er fare for fullstendig utlading av batteriet når et batteri belastes av innkoblede forbrukere og av hvilespenning og hvilestrømmen faller under 12 V.

- ▷ Fullstendig utlading skader batteriet.

- Kapasitet** Kapasitet er elektrisitetmengden som et batteri kan mate. Kapasiteten til et batteri angis i amperetimer (Ah). Som regel brukes den såkalte K20-verdien til dette. K20-verdien angir hvor mye strøm et batteri kan levere over en tidsperiode på 20 timer, uten at det tar skade av det. Hvis et batteri kan avgi f.eks. 4 ampere i 20 timer, har det en kapasitet på $4 \text{ A} \times 20 \text{ h} = 80 \text{ Ah}$. Hvis det trekkes mer strøm, reduseres utladningstiden til batteriet proporsjonalt. Ytre påvirkninger som temperatur og alder forandrer mateevne til batteriet. Kapasitetsangivelsene gjelder nye batterier i romtemperatur.

- ▷ Kapasitetsangivelsene har, avhengig av batteriteknologien, en omregningsfaktor på 1,3 til 1,7, som reduserer den faktiske kapasiteten med denne verdien.
- ▷ Et praktisk eksempel er vist i avsnitt 8.3.5.

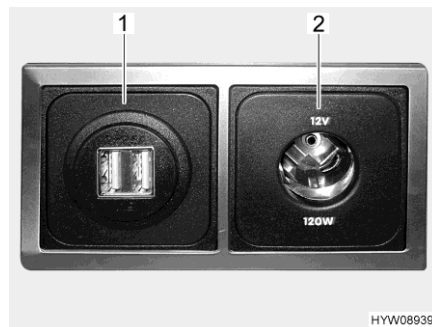
8.3 12 V-spenning

- ▷ Til stikkontaktene til 12 V-nettet kan det kun tilkobles apparater med maks. 10 A.

8.3.1 Stikkontakter USB og 12 V

I kjøretøyet er det innebygget flere stikkontakter for driften og lading av elektriske apparater. Stikkontaktene kan være montert enkeltvis eller i kombinasjon.

Bilde 125 Kombinasjon USB- og 12 V-stikkontakt (eksempel)

- USB-stikkontakter** På USB-stikkontakten (Bilde 125,1) kan de oppladbare batteriene til apparater med en ladestrøm på inntil 2,5 A lades.

- Stikkontakt 12 V** På 12 V-stikkontakten (Bilde 125,2) kan det kobles til apparater med et strømforbruk på inntil 10 A (tilsvarer en effekt på 120 W).

- ▷ Passende kabler og adaptere er tilgjengelige i tilbehørhandelen.

8.3.2 Bluetooth-tilkobling

- ▷ Bluetooth er et registrert varemerke for Bluetooth SIG, Inc.
Bluetooth-tilkoblingen er kun tilgjengelig i forbindelse med et innebygd multimedieanlegg.

Med Bluetooth-tilkobling kan det innebygde multimedieanlegget kobles trådløst til en kompatibel mobilenhet (smarttelefon eller nettbrett).

Begge enhetene må være parvis tilkoblet for at du skal kunne bruke Bluetooth-tilkoblingen. Denne prosessen kalles parvis tilkobling. Du trenger bare opprette en parvis tilkobling til en mobilenhet én gang.

Bilde 126 Vippetast (Bluetooth-tilkobling)

Parvis tilkobling av mobilenhet (Pairing):

- Trykk oppe på vippetasten (Bilde 126), og vent i ca. 2 sekunder til LED-en på vippetasten begynner å blinke.
- Koble til mobilenheten innen 60 sekunder (se mobilenhetens bruksanvisning). Multimedieanlegget vises med navnet "HY BT-DSP PP85" under den parvise tilkoblingen. LED-en på vippetasten blinker i ca. 60 sekunder. I denne perioden er multimedieanlegget i modus for parvis tilkobling og kan kobles til mobilenheten. Når mobilenheten først er parvis tilkoblet, kan tilkoblingen enkelt slås av og på med vippebryteren.

Slå av Bluetooth-tilkoblingen:

- Trykk nede på vippetasten (Bilde 126). LED-en slukker.

Slå på Bluetooth-tilkoblingen:

- Sett vippetasten (Bilde 126) i midtstilling. LED-en på vippetasten lyser.

Teknisk informasjon

Avstand: Apparatene må ikke være i direkte siktlinje til hverandre. Den maksimale avstanden mellom apparatene kan ikke overskride 10 m. Tilkoblingen kan opprettes gjennom hindringer som f.eks. vegger og andre elektriske apparater.

Kompatibilitet: Funksjonen avhenger av mobilenhetens Bluetooth-teknologi (se bruksanvisningen til mobilenheten).

Tekniske data:

- Bluetooth-standard: V3.0+DER
- Bluetooth-profil: A2DP
- Bluetooth-kodeks: SBC og aptX
- Maksimalt antall tilkoblede apparater: 8

8.3.3 Startbatteri

Startbatteriet er beregnet for start av motoren, og forsyner basiskjøretøyets elektriske forbrukere samt tilleggsutstyr som radio, navigasjonsutstyr eller sentrallås med strøm.

- ▷ Fullstendig utlading skader batteriet. Det kan oppstå deformasjoner, varmetvikling og brannskader.
- ▷ Hvis et batteri med syre lades ut, kan det fryse i kuldegrader. Dette ødelegger batteriet.
- ▷ Lad batteriet til riktig tid.

Startbatteriet kan over tid lades fullstendig ut av hvilestrøm (kontinuerlig innkoblede forbrukere). Kontinuerlig innkoblede forbrukere er f.eks. tilleggsapparater som radio, alarmanlegg, navigasjonsutstyr eller sentrallås. Kontinuerlig innkoblede forbrukere lader ut startbatteriet også når kjøretøyets motor er slått av.

Tilgjengelig kapasitet reduseres ved lave utetemperaturer.

Lade For sikkerhetsanvisninger og informasjon om oppladning av startbatteriet, se bruksanvisningen til basiskjøretøyene.

Moneringssted Startbatteriet er montert i fotrommet i førerhuset under en gulvlem.

8.3.4 Boenhets-batteri

Boenhetsbatteriet består av ett eller flere bly-fleece-batteri(er) (i det følgende referert til som blybatteri(er)) og - hvis et **HYMER**-smartbatterisystem er installert - ett eller to HY-Tec litiumbatterier 135 (heretter kalt litiumbatteri(er)).

- ▷ Bly-fleece-batteriene beskrives også som AGM-batterier. AGM er forkortelse for Absorbent Glass Matt.

- ▷ Boenhets-batteriet må ikke åpnes.
- ▷ Bruk kun den innebyggede strømsentralen for lading av boenhets-batteriet. For å gjøre dette, kobler du 230 V-tilkoblingen (CEE-støpsel) på kjøretøyet til en ekstern 230 V-forsyning.
- ▷ Start alltid reisen med et fulladet boenhets-batteri. Lad derfor boenhetsbatteriet minst 20 timer før du starter reisen.
- ▷ Benytt enhver anledning til å lade opp boenhets-batteriet under kjøring.
- ▷ Lad alltid boenhets-batteriet helt opp etter reisen.
- ▷ Lad alltid batteriet helt opp før kortere lagring.
- ▷ Skift alltid ut boenhets-batteriet med et batteri av samme type og kapasitet.
- ▷ Når du skifter ut batteriet alltid først koble ut minuspolen og deretter plusspolen. Ved tilkobling anvendes motsatt rekkefølge: først plusspolen og deretter minuspolen.

- ▷ Ved utskifting av batteriene må man kun bruke batterier hvor en ladekurve står til disposisjon. Etter utskifting av batteriet skal ladekurven stilles inn på strømsentralen hhv. det ekstra ladeapparatet.
- ▷ Hvis det er flere blybatterier til stede, må alle blybatteriene skiftes ut samtidig. Batteriene må alltid være like gamle og ha samme kapasitet.
- ▷ Etter at batteriet er byttet, må batterispenningsindikatorerne kontrolleres av et autorisert spesialistverksted/servicestasjon.
- ▷ Ved utskifting av batterier må man kun bruke batterier som tilsvarer minimumskapasiteten til ladeapparatet. Følg bruksanvisningen til ladeapparatet. Batterier med for lav kapasitet blir for varme under ladingen. Eksplosjonsfare!
- ▷ Når et **HYMER**-smartbatterisystem er montert, må det nye blybatteriet ha en kapasitet på minst 95 Ah.
- ▷ Hvis boenhets-batteriet skiftes ut og ladeapparatet ikke kan få ladestrømmen til det nye batteriet opp til minst 10 % av nominell kapasitet, må det monteres inn et ekstra ladeapparat. Eksempel: Ved en batterikapasitet på 80 Ah må ladeapparatet levere minst 8 A ladestrøm.
- ▷ Før frakobling og tilkobling av batteriet, må kjøretøyets motor slås av, og 230 V-forsyningen og 12 V-forsyningen og alle apparater være utkopleet. Kortslutningsfare!
- ▷ Når startbatteriet og boenhets-batteriet er koblet ut, må ikke tenningen slås på. Kortslutningsfare pga. åpne kabelender!
- ▷ Hvis det er to boenhets-batterier tilgjengelig: Ved utskifting må du påse at batteriene monteres korrekt. Monter batteriene slik at plusspolen på det ene batteriet ligger ved siden av minuspolen på det andre batteriet.
- ▷ Hvis det er to boenhets-batterier tilgjengelig: Ved utskifting må du påse at batteriene kobles til korrekt (se Montere ekstrabatteri).

- ▷ Avhengig av modell og utstyr er det koblet opptil to ekstrabatterier blybatteriet.
- ▷ Blybatterier er vedlikeholdsfrie. Vedlikeholdsfritt betyr:
  - Man trenger ikke å kontrollere syrenivået.
  - Man trenger ikke å smøre batteripolene.
  - Man trenger ikke å etterfylle destillert vann.
  - Også et vedlikeholdsfritt batteri må lades regelmessig.
  - Anbefaling: Hver 6. til 8. uke må det gjennomføres en komplett ladesyklus. Avhengig av batterikapasitet og ladeapparat kan ladesyklusen vare fra 24 til 48 timer.

Når kjøretøyet ikke er tilkoblet 230 V-forsyningen, eller når 230 V-forsyningen er av, forsyner boenhets-batteriet boenheten med 12 V likespenning. Boenhets-batteriet har kun et begrenset energiforråd. Derfor må elektriske strømforbrukere som f.eks. radio eller lys, ikke stå på over lengre tid uten 230 V-forsyning.

Monteringssted

Boenhets-batteriet er installert i dobbeltgulvet og er tilgjengelig via en gulvlem i boenheten.

Utladning Hvilestrømmen, som forbrukes kontinuerlig av noen elektriske forbrukere, lader ut boenhets-batteriet.

- ▷ Fullstendig utlading skader batteriet. Det kan oppstå deformasjoner, varmetvikling og brannskader.
- ▷ Lad batteriet til riktig tid.

Selv et fulladet boenhets-batteri kan lades fullstendig ut av hvilestrøm (kontinuerlig innkoblede forbrukere).

Tilgjengelig kapasitet reduseres ved lave utetemperaturer.

Batteriets selvutlading er avhengig av temperaturen. Ved 20 til 25 °C er selvutladingsraten ca. 3 % av kapasitet/måned. Selvutladingsfrekvensen tiltar ved stigende temperaturer: Ved 35 °C er selvutladingsraten ca. 20 % av kapasitet/måned.

Et eldre batteri har ikke lenger full kapasitet.

Jo fler elektriske forbrukere som er innkoblet, desto raskere forbrukes boenhets-batteriets energiforråd.

Lade Boenhets-batteriet må kun lades via strømsentralen. Koble kjøretøyet til en 230 V-forsyning så ofte som mulig. For tilkobling skal i hovedsak kun 230 V-tilkoblingen på kjøretøyet (CEE-stikkontakt) brukes.

- ▷ Lad batteriet minst 48 timer etter en fullstendig utlading.
- ▷ Ved temperaturer under 0 °C tar et boenhets-batteri opp mindre strøm. Ved ca. -15 °C trekkes ikke strøm lenger. Boenhets-batteriet kan ikke lades lenger.
- ▷ Last- og ladeledningene må alltid kobles til diagonalt. Dette er nødvendig for at batteriene alltid skal ha samme ledningsmotstand mot hverandre. Dermed kan lade-/utladingsstrømmen fordele seg jevnt.

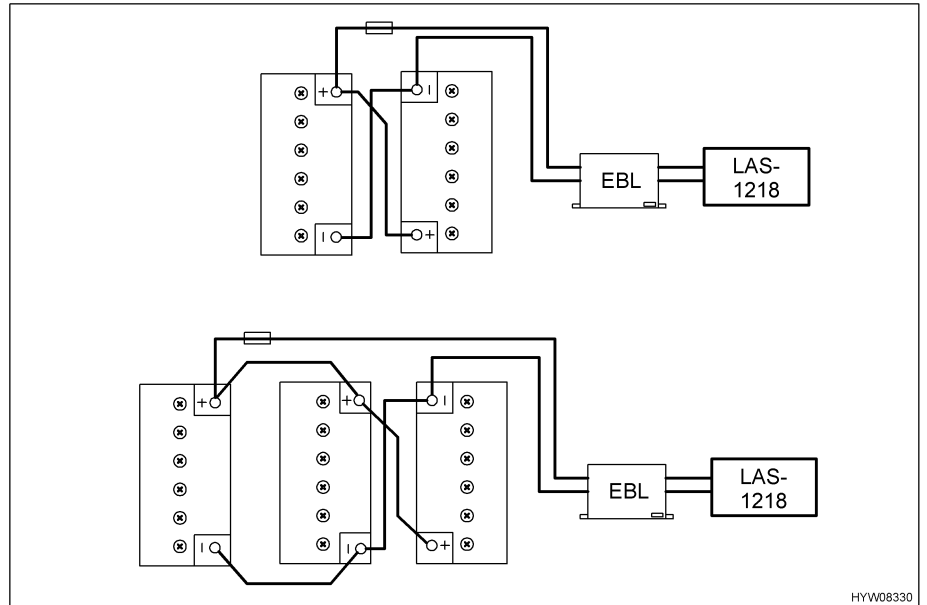
Lagring I dette avsnittet finner du opplysninger om lagring av boenhets-batteriet.

- Oppbevare utkoblet batteri på et kjølig og tørt sted.
- Med et utkoblet fulladet gelbatteri kan det være tilstrekkelig å lade batteriet etter 6 måneder.

Anbefaling: Også lade et utkoblet gelbatteri hver 4. til 6. uke i 24 til 48 timer.

- ▷ Hvis en "smart" batterilader med en vedlikeholdsladefunksjon er tilgjengelig, kan ladeapparatet forbli tilkoblet og slått på batteriet under hele lagringsperioden.

Bilde 127 Koble til ekstras batteri

Montere ekstras batteri

For at alle batteriene skal lades hhv. lades ut jevnt, er batteriene koblet som vist på Bilde 127.

8.3.5 Energistatus til boenhets-batteri

Boenhets-batteriet har kun et begrenset energiforråd. Derfor bør elektriske forbrukere ikke stå på over lengere tid uten 230 V-tilkobling.

Etterfølgende avsnitt beskriver hvordan den maksimale driftstiden for aktuell tilgjengelig batterikapasitet kan regnes ut.

- ▷ Eksempelregnestykket tar utgangspunkt i et nytt, helt oppladet batteri. Den faktiske tilgjengelige batterikapasiteten er avhengig av momentan ladetilstand og alderen på batteriet. Den momentane batterikapasiteten kan avleses med spesielle visningsapparater.
- ▷ Hvis det finnes et ekstra boenhets-batteri, dobles den tilgjengelige kapasiteten.
- ▷ Alle lamper er LED-lamper med svært lavt strømforbruk. Per LED-lampe kan man grovt regne med en effekt på 2 W.
- Før dagsbehovet i en protokoll. Noter brukstiden og effekten for de brukte apparatene (se tabellen nedenfor).

Eksempel:

Fjernsynsapparat (effekt 36 W) med satellittanlegg (effekt 36 W) går hver dag i 2 timer.

- Regn om effektmålingene til den nødvendige kapasiteten ved bruk av følgende formler:

$$\text{Effektbehov [W]} : 12 \text{ V} = \text{Strømstyrke [A]}$$

$$\text{Strømstyrke [A]} \times \text{Driftstid [h]} = \text{Kapasitet [Ah]}$$

$$36 \text{ W} + 36 \text{ W} = 72 \text{ W}$$

$$72 \text{ W} : 12 \text{ V} = 6 \text{ A}$$

$$6 \text{ A} \times 2 \text{ h} = 12 \text{ Ah}$$

For en hel dag kan tabellen se slik ut:

Energiforbrukerstatus
(eksempel)

Apparat	Effektbehov [W]	Strømstyrke [A]	Driftstid [h]	Kapasitet [Ah]
Dykkpumpe	42	3,5	0,1	0,35
Varmeanlegg	12	1,5	3,0	4,50
Fjernsynsapparat	36	3,0	2,0	6,00
Satellittanlegg	36	3,0	2,0	6,00
Kjøleskapstyring	2	0,2	24,0	4,00
Belysning (10 LED-lamper à 2 W)	20	1,6	3,0	4,80
Gjennomsnittlig dagsbehov				25,65

- Beregn den maksimale tilgjengelige energien med følgende formel eller les av på et spesielt visningsapparat:
Momentan kapasitet [Ah] : Utladingsvern = Maksimal tilgjengelig energi [Ah]

Eksempel: 95 Ah : 1,4 (blybatteri) = 67,9 Ah

- Beregn maksimal driftstid med følgende formel:
Maks. tilgjengelig energi [Ah] : Dagsbehov [Ah] = Maks. drifttid (i dager)

Eksempel: 67,9 Ah : 25,65 Ah = 2,65

Den momentane batterikapasiteten varer mer enn to og en halv dag hvis dagsbehovet er det samme.

Solceller Det uavhengige tidsrommet kan utvides ved bruk av solceller.

2 solarceller à 90 W gir følgende utbytte:

- Sommer: Ca. 60 Ah/dag (uavhengig drift nådd)
- Vinter: Ca. 15,5 Ah/dag (for å forlenge det uavhengige tidsrommet her, må man installere et boenhets-batteri til)

8.3.6 Montering av vekselretter

- ▷ Montering av en vekselretter kan føre til skader på det elektriske anlegget. Vi påtar oss intet ansvar for slike skader.

Montering av en 230 V-vekselretter fører til en svært høy strømbelastning. F.eks. har en vekselretter med en utgangseffekt på 800 W på 12 V-siden et strømpoptak på opp til 75 A.

Denne strømmen er for stor for utgangene på strømsentralen (se avsnittet 8.13.1).

Når vekselretteren kobles direkte til batteriet, registreres ikke strømpoptaket til vekselretteren via panelet. Den høye utladningsstrømmen gjør at polspenningen på batteriet synker kraftig. Det installerte målesystemet registrerer da underspenning og kobler eventuelt fra 12 V-spenningen. I tillegg brukes boenhetsens batteri svært raskt opp ved drift av en vekselretter.

8.4 HYMER-smartbatterisystem

HYMER-smartbatterisystemet består av ett eller to bly-fleece-batteri (heretter kalt blybatteri(er)) og en eller to HY-Tec-litiumbatterier 135 (heretter kalt litiumbatteri(er)). Begge er boenhets-batterier.

- ▷ Ikke gjør noen endringer i fabrikkinstallasjonen av litiumbatteriet.
- ▷ Litiumbatteriet må ikke åpnes.
- ▷ Følg anbefalt driftstemperatur på 15–25 °C. Ytterligere informasjon om driftstemperaturen finnes i bruksanvisningen til produsenten.
- ▷ Lad opp batterisystemet fullstendig hver 6. måned.
- ▷ Koble strømsentralen under installasjon og vedlikehold.
- ▷ Når du installerer og arbeider på ledninger, fjern sikringene mellom blybatteriet og litiumbatteriet.
- ▷ Hvis indikatoren for batterikapasitet ikke når 100 %, selv etter lang tid, ring kundeservice.
- ▷ Bare transporter og avhend litiumbatteriet i henhold til produsentens anvisninger.
- ▷ Følg bruksanvisningen til produsenten.

Litiumbatteriet består av seks moduler og er tilkoblet parallelt med standard blybatteri. Litiumbatteriet klarer seg bedre med hyppige ladesykluser enn blybatteriet og overtar mesteparten av ladesyklusene. Det øker levetiden til blybatteriet.

Litiumbatteriet er utstyrt med en beskyttelsesfunksjon mot overbelastning og fullstendig utlading.

Monteringssted

Litiumbatteriet er installert ved siden av blybatteriet i dobbeltgulvet og er tilgjengelig via en gulvlem.

Integrert utladingsstyring

Den integrerte intelligente utladingsstyringen sikrer at strømmen først trekkes fra litiumbatteriet ved utlading og bare deretter fra blybatteriet. Når litiumbatteriet leverer strøm tjener blybatteriet til backuplagring.

Ved høyt strømforbruk tas strømmen parallelt fra litiumbatteriet og blybatteriet.

Lade

Ved lading blir blybatteriet ladet først og deretter litiumbatteriet.

- ▷ Etter fornyet drift eller lengre tids stillstand lad batterisystemet.

Lagring

- ▷ Ikke fjern sikringene mellom litiumbatteriet og blybatteriet, ellers vil ikke overvintringsstøtte for boenhets-batteriet fungere, og blybatteriet kan bli skadet.

Litiumbatteriet har en levetid på opptil 10 år når det brukes riktig.

Fullad batterisystemet før lagring og koble det fra strømsentralen (slå av batteri-skillebryteren på strømsentralen).

Kontroller ladestatus på displayet til litiumbatteriet senest etter 6 måneder. Slå på batteriskillebryteren på strømsentralen. Etterlad batteriet ved drift.

Ved lengre lagringstid: Lad opp batteriet flere ganger etter behov for å oppnå full batterisystemytelse.

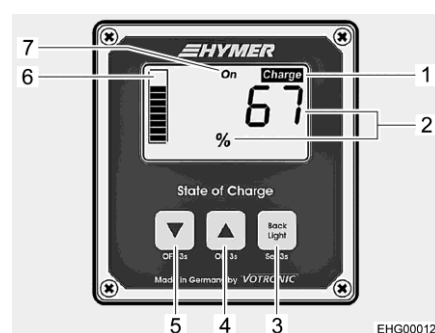
Oppbevar batterisystemet tørt og godt ventilert.

Følg anbefalt lagringstemperatur på 10–20 °C. Ytterligere informasjon om lagringstemperaturen finnes i bruksanvisningen til produsenten.

8.4.1 Indikatorpanel

Spenning- og lade-informasjon til batterisystemet vises på et ekstern indikatorpanel.

Monteringssted Indikatorpanelet er montert innvendig i kjøretøyet (for eksempel i et veggskap).

- 1 Laddningsindikator "Charge"
- 2 Visning total ladetilstand (SoC) i prosent
- 3 På/av-knapp, hente opp meny
- 4 Knapp for tilbakekobling av displayet
- 5 Knapp for viderekobling av displayet
- 6 Visning total ladetilstand (SoC) i stolpediagram
- 7 Koblingsstatusvisning (ikke aktiv)

Bilde 128 Indikatorpanel (visning total ladetilstand)

Slå på/av Indikatorpanel er designet for å spare energi. Fullstendig frakobling er unødvendig.

Grunninnstillingene til **HYMER** beholdes etter strømforsyning.

Displaybelysning Når en knapp på panelet trykkes, slås displaybelysningen på automatisk. Hvis ingen knapp trykkes i 3 minutter, slås belysningen automatisk av. Med knappen (Bilde 128,3) kan displaybelysningen slås av manuelt.

Visning av total ladetilstand (SoC) Displayet viser total ladetilstanden til blybatteriet og litumbatteriet, referert til som "State of Charge" (SoC). Verdien av batterikapasiteten er oppgitt i prosent (Bilde 128,2) samt vist som et stolpediagram (Bilde 128,6).

- Trykk på en hvilken som helst knapp for å slå på displaybelysningen.
- Hvis displayet viser spenningsvisning: Trykk knapp (Bilde 128,4) eller knapp (Bilde 128,5) i kort for å skifte til visning av SoC-verdien (Bilde 128,2).

Når SoC-verdien faller under 20 % blinker visningen "Charge" (Bilde 128,1). I så fall må batteriet lades opp.

- 1 Visning av batterispensing i volt (V)
- 2 Visning total ladetilstand (SoC)

Bilde 129 Indikatorpanel (visning batterispensing)

Vise batterispensing

Batterispensing vises i volt (Bilde 129,1). Stolpediagrammet viser også SoC (Bilde 129,2).

- Trykk på en hvilken som helst knapp for å slå på displaybelysningen.
- Når displayet viser SoC-verdien: Trykk knapp (Bilde 128,4) eller knapp (Bilde 128,5) kort for å skifte til visning av batterispensing (Bilde 129,1).

▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

8.5 Strømsentral (EBL 30)

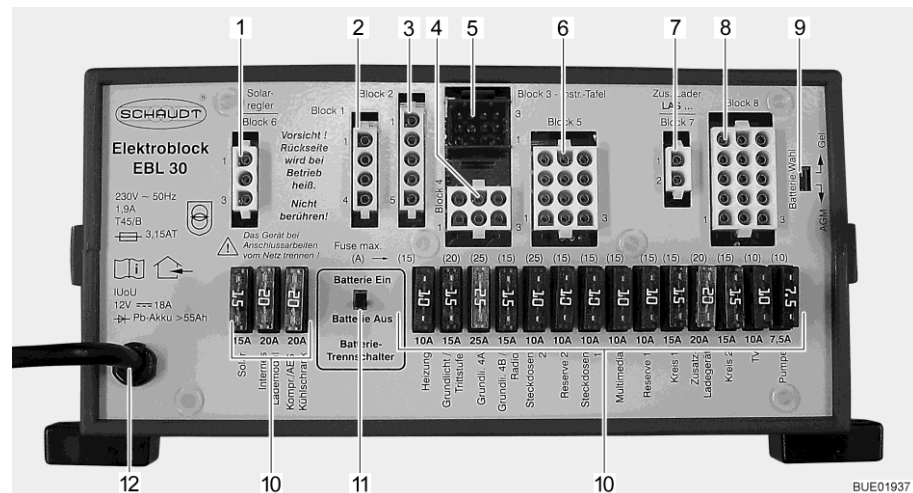

▷ Luftingsåpningene må ikke tildekkes. Fare for overheting!

▷ Det er ikke alltid at alle pluggplassene for sikringer er bestykket, dette avhenger av modellen.

▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

Bilde 130 Strømsentral (EBL 30)

- 1 Blokk 6: Laderegulator for solcelleanlegg (hvis montert)
- 2 Blokk 1: Kjølenskap
- 3 Blokk 2: Kjølenskapforsyning D+, batteriføler/styreledninger
- 4 Blokk 4: Varmeanlegg, grunnbelysning (belysning i inngangssonen), stigtrinn
- 5 Blokk 3: Panel
- 6 Blokk 5: Reserve 2, stikkontakter, grunnbelysning
- 7 Blokk 7: Ekstra ladeapparat
- 8 Blokk 8: Forbruker, TV, vannpumpe, reserve 1, multimedia, stikkontakter
- 9 Bryter batterivalg (Gel/AGM)
- 10 Sikringer
- 11 Batteri-skillebryter ("Batterie Ein/Aus" (batteri på/av))
- 12 Nettilkobling 230 V~

Oppgaver Strømsentralen har følgende oppgaver:

- Strømsentralen lader boenhets-batteriet. Startbatteriet blir kun vedlikeholdsladet av strømsentralen.
- Strømsentralen overvåker spenningen i boenhets-batteriet.
- Strømsentralen fordeler strømmen til 12 V-strømkretsene og sikrer disse. Til stikkontaktene kan det tilkobles apparater med maks. 10 A.
- Strømsentralen har tilkoblinger for en laderegulator for solcelleanlegg, ekstra ladeapparat, samt ytterligere styre- og overvåkingsfunksjoner.
- Strømsentralen skiller startbatteriet elektrisk fra boenhets batteri når kjøretøymotoren er slått av. På denne måten kan 12 V-forsyningen i boenheten ikke lade ut startbatteriet.
- Batteri-skillebryteren i strømsentralen skiller alle forbrukerne fra boenhets-batteriet.

Strømsentralen virker kun i sammenheng med et panel.

Strømmen som vises på strømsentralen (maks. 18 A) er delt inn i ladestrøm og forbrukerstrøm. Ladestrømmen er alltid kun den andelen som forbrukerne ikke trenger for øyeblikket. Når forbrukerstrømmen overstiger den tilgjengelige strømmen, lades boenhets-batteriet ut.

Monteringssted Strømsentralen er montert inn i dobbeltgulvet og er tilgjengelig via en gulvlem i boenheten.

8.5.1 Batteri-skillebryter

Batteri-skillebryteren slår av **alle** forbrukerne i boenheten, også kontinuerlig innkoblede forbrukere. Heller ikke forbrukere som stigtrinn, grunnbelysning eller kjøleskap vil fungere da. Dermed unngås en langsom utladning av boenhets-batteriet dersom kjøretøyet ikke brukes over lengre tid (f.eks. kortere lagring).

Når kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen via CEE-stikkkontakten, kan batteriene videre lades, også når batteri-skillebryteren er avslått.

8.5.2 Batteri-valgbryter

- ▶ Hvis batteri-valgbryteren er feil innstilt, kan det danne seg knallgass. Eksplosjonsfare!

- ▷ Boenhets-batteriet kan skades dersom batteri-valgbryteren står i gal stilling.
- ▷ Ikke forandre fabrikkinnstillingen av batteri-valgbryteren.

8.5.3 Batteriovervåking

- ▷ Et utladet boenhets-batteri bør lades fullt opp på nytt så snart som mulig.

Batteriovervåkeren i strømsentralen kontrollerer spenningen i boenhets-batteriet.

Dersom batterispenningen synker under 10,5 V, kobler batteriovervåkingen i strømsentralen ut alle 12 V-forbrukere.

Forholdsregler:

- Slå av alle elektriske forbrukere som ikke er absolutt nødvendige med den tilhørende bryteren.
- Hvis nødvendig slå på 12 V-forsyningen med hovedbryteren 12 V en liten stund igjen. Dette er kun mulig, når batterispenningen ligger over 11 V. Dersom spenningen ligger under dette, kan 12 V-forsyning først gjeninnkoples når boenhets-batteriet er ladet.

8.5.4 Batterilading

Når motoren er i gang, blir boenhets-batteriet og startbatteriet koblet sammen med et relé i strømsentralen og lades med kjøretøyets dynamo. Hvis kjøretøyets motor er avslått, blir batteriene automatisk skilt av strømsentralen igjen. Det hindrer at startbatteriet utlades av strømforbrukende apparater i boenheten. Dette sikrer kjøretøyets startevne. Boenhets-batteriets eller startbatteriets polspenning kan vises på panelet.

Når kjøretøyet er tilkoblet 230 V-forsyningen via CEE-stikkkontakten, blir boenhets-batteriet og startbatteriet ladet via lademodulen i strømsentralen. Startbatteriet lades kun med en vedlikeholdslading. Ladestrømmen tilpasses batteriets ladetilstand. Overlading er derfor ikke mulig.

Slå av alle strømforbrukende apparater under lading slik at lademodulen i strømsentralen kan benyttes med full kapasitet.

8.5.5 Ettermontere flere 12 V-forbrukere

Det elektriske anlegget i boenheden til kjøretøyet kan utstyres med tilleggsapparater. Tilleggsapparatene kobles til på reserveutgangene på strømsentralen. Ytelsen for tilleggsapparater skal ikke overskride verdien for sikringen (f.eks. 15 A). På strømsentralen må det ikke brukes sikringer med høyere verdi enn den som er angitt på strømsentralen.

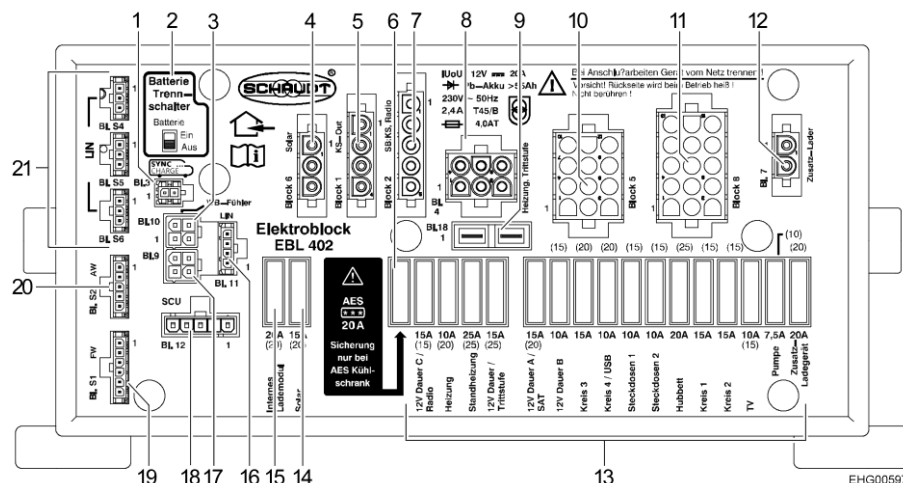
8.6 Strømsentral (EBL 402)

- ▶ Apparatet inneholder deler som inneholder 230 V nettspenning. Livsfare pga. elektrisk støt eller brann!
Ikke foreta vedlikehold eller reparasjoner på apparatet. Ved skader på kabler eller huset må ikke apparatet brukes mer og man må koble fra nettspenningen. La ikke væsker trenge inn i apparatet.
- ▶ Defekte sikringer skal kun skiftes ut når nettspenningen er frakoblet.
- ▶ Defekte sikringer skal kun byttes ut når årsaken til feilen er kjent og feilen er utbedret.
- ▶ Sikringer må aldri forbikobles eller repareres.
- ▶ Bruk kun originalsikringer med verdier som er angitt på apparatet.
- ▶ Deler av apparatet kan bli varme under drift. Ikke berør.
- ▶ Luftingsåpningene må ikke tildekkes. Fare for overheting!
- ▶ Varmefølsomme objekter må ikke oppbevares nær apparatet (f.eks. temperaturfølsomme plagg, hvis apparatet er installert i skapet).
- ▶ Følg sikkerhetsanvisningene og informasjonen i den separate bruksanvisningen fra produsenten av apparatet.

- ▷ Hvis boenhets-batteriet blir fullstendig utladet, blir det kanskje skadet og kan ikke repareres. Derfor må boenhets-batteriet lades fullstendig før og etter avstengning.
- ▷ Hvis grenseverdiene på 230 V nettspenning overskrides, kan strømsentralen, 12 V-forbrukere eller tilkoblede enheter bli ødelagt. Derfor må du sørge for at en generator er helt i samsvar med strømtilkoblingsverdiene.
- ▷ Kjøretøyet må bare kobles til en generator når generatoren går stabilt.
- ▷ Strømsentralen må ikke kobles til nettspenningen om bord i bilferger (nettspenningen på bilferger har ikke alltid perfekt spenning).

Bilde 131 Strømsentral (EBL 402)

- 1 Blokk 3 SYNCCHARGE®
- 2 Batteri-skiltebryter (batteri på/av)
- 3 Blokk 10 TSF01 (parallelt med blokk 9)
- 4 Blokk 6 laderegulator for solcelleanlegg
- 5 Blokk 1 kjøleskap
- 6 Sikring AES 20 A (kun dersom kjøretøyet er utrustet med AES kjøleskap)
- 7 Blokk 2 inngang D+, startbatteri, kjøleskapskontroll
- 8 Blokk 4 varmeanlegg, stigtrinn
- 9 Blokk 18 kupévarmer
- 10 Block 5 forsyning 12 V-forbrukere
- 11 Block 8 forsyning 12 V- forbrukere
- 12 Blokk 7 ekstra ladeapparat
- 13 Bladsikringer (sikring av 12 V- forbrukere)
- 14 Sikring solaranlegg
- 15 Sikring intern lademodul
- 16 Blokk 11 LIN-BUS
- 17 Blokk 9 TSF01 (parallelt med blokk 10)
- 18 Blokk 12 (ikke i bruk)
- 19 Blokk S1 sonde ferskvann
- 20 Blokk S2 sonde/sensorer spillvann
- 21 Blokk S4, blokk S5, blokk S6 LIN-BUS

Moneringssted Strømsentralen er montert i dobbeltgulvet i boenheten og er tilgjengelig via en gulvlem.

Betjening Strømsentralen betjenes via det tilkoblede 7"-betjeningspanelet (unntak: Batteriskille ved avstengning, se under).

Ved normal drift er ingen brukerskritt påkrevd på strømsentralen.

I de følgende tilfellene er det påkrevd med innstillingsarbeider:

- Ved første igangkjøring.
- Når du skifter batteritype.
- Når tilbehør oppgraderes.

Slike innstillingsarbeider må utføres av en autorisert servicestasjon.

Bruksformål Strømsentralen EBL 402 utgjør sammen med kontrollenheten SCU og BUS-modulene det sentrale styrings- og strømforsyningsystemet for alle 12 V-forbrukerne i det elektriske anlegget i kjøretøyet.

- Oppgaver**
- Strømsentralen lader boenhets-batteriet. Startbatteriet blir kun vedlikeholdsladet av strømsentralen.
  - Strømsentralen overvåker spenningen i boenhets-batteriet.
  - Strømsentralen skiller startbatteriet elektrisk fra boenhetsens batteri når kjøretøymotoren er slått av. På denne måten kan 12 V-forbrukerne i boenheten ikke lade ut startbatteriet.
  - Strømsentralen styrer og overvåker tilkoblet laderegulator for solaranlegg og ekstra ladeapparate.
  - Strømsentralen forsyner alle BUS-modulene samt de tilkoblede sensorene og forbrukerne med strøm.
  - Strømsentralen sørger for kommunikasjon med BUS-modulene, panelet og styreenheten SCU via BUS-ledningene.

Strømsentralen fungerer bare i sammenheng med et BUS-aktivert panel.

Stømmen som er tilgjengelig i strømsentralen, deler seg opp i ladestrøm og forbrukerstrøm. Ladestrømmen er alltid kun den andelen som forbrukerne ikke trenger for øyeblikket. Når forbrukerstrømmen overstiger den tilgjengelige strømmen, lades boenhets-batteriet ut.

- Lagring** Selv om 12 V-forsyningen er slått av på panelet, er noen kretser strømførende. Alle disse er forbrukere som er koblet til 12 V permanent, for eksempel:

- Stigtrinn
- Varmeanlegg

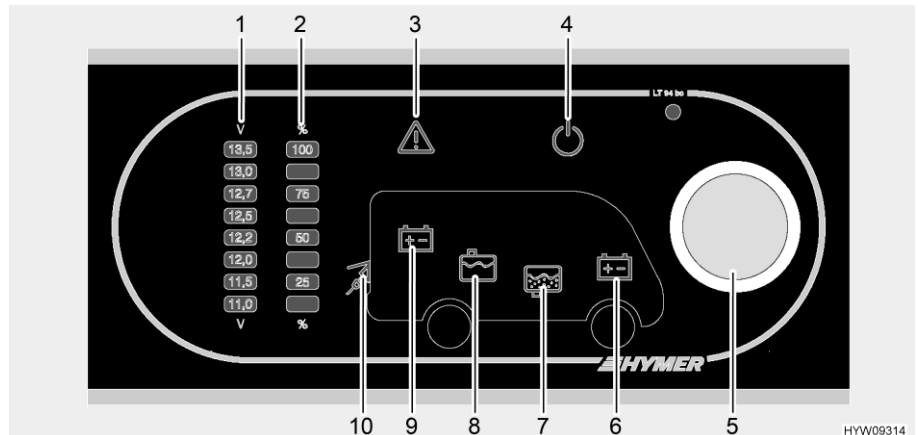
Ved lagring blir også disse forbrukerne koblet fra batteriet.

- Lagring:*
- Slå av 12 V-forsyningen på panelet.
  - Skyv batteri-skillebryteren (Bilde 131,2) i strømsentralen EBL 402 til posisjon "Aus" (av).
- Avbryte lagring:*
- Skyv batteri-skillebryteren (Bilde 131,2) i strømsentralen EBL 402 til posisjon "Ein" (på).
  - Slå på 12 V-forsyningen på panelet.

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

8.7 Panel (LT 94)

Bilde 132 Panel (LT 94)

- 1 Indikatorskala batterispenning
- 2 Indikatorskala tankens fyllenivå
- 3 Varsellampe alarm
- 4 12 V-kontrollampe
- 5 Dreieknapp
- 6 Symbol startbatteri
- 7 Symbol spillvannstank
- 8 Symbol vanntank
- 9 Symbol boenhets-batteri
- 10 230 V-kontrollampe

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

8.7.1 Koble inn/ut 12 V-forsyning

Dreieknappen (Bilde 132,5) kobler panelet og 12 V-forsyningen i boenheten inn og ut.

Unntak: Varmeanlegg, grunnbelysning (belysning i inngangområde), stigtrinn og kjøleskap er alltid klare til bruk.

- For å slå på:*
- Trykk dreieknappen (Bilde 132,5): 12 V-forsyningen i boenheten er aktivert. Den 12 V-kontrollampen (Bilde 132,4) lyser.

- For å slå av:*
- Trykk dreieknappen (Bilde 132,5): 12 V-forsyningen i boenheten er deaktivert. Den 12 V-kontrollampen (Bilde 132,4) slukker.

- ▷ Slå alltid av 12 V-forsyningen med dreieknappen når du forlater kjøretøyet. Slik forhindres unødvendig utlading av boenhets-batteriet.
- ▷ Forbrukere som styreenheter (f.eks. laderegulator for solcelleanlegg, Eis-Ex eller panel) eller innebygde apparater (f.eks. varmeanlegg, kjøleskap eller stigtrinn) tar i tillegg strøm fra batterikapasiteten, også når 12 V-forsyningen på panelet er avslått. Derfor må boenhets-batteriet kobles fra kjøretøyets 12 V-spenning med bryteren på strømsentralen når kjøretøyet ikke skal benyttes på lengre tid.

8.7.2 Indikere batterispenning

- ▷ Panelet viser batterispenningen til hele batterisystemet. Hvis kjøretøyet har et **HYMER**-smartbatterisystem (spesialutstyr), er enda en visningspanel integrert. På dette ekstra indikatorpanelet kan de nåværende spenningsverdien leses av.
- ▷ Etter å ha hentet fram vises batterispenningen i ca. 20 sekunder.

Med dreieknappen (Bilde 132,5) kan man få vist både spenningen i boenhets-batteri og spenningen i startbatteriet. Spenningen vises på indikatorskalaen for batterispenningen (Bilde 132,1).

Indikeringer:

- Vri dreieknappen (Bilde 132,5) til symbolet lyser for batteriet hvis spenning skal undersøkes.

Symbol	Betydning
	Boenhets-batteriets spenning vises (Bilde 132,9)
	Startbatteriets spenning vises (Bilde 132,6)

- Les av spenningen på indikatorskalaen for batterispenning (Bilde 132,1). Følgende tabeller hjelper til å forklare den anviste batterispenning.

Merknader for batterispenningen

Batterispenning (verdi ved løpende drift)	Kjøredrift (kjøretøyet kjører, ingen 230 V-tilkobling)	Batteridrift (kjøretøyet står, ingen 230 V-tilkobling)	Nettdrift (kjøretøyet står, 230 V-tilkobling)
Mindre enn 11 V Fare for fullstendig utlading	Ingen lading via dynamoen	Når forbrukere er utkoblet: Batteriet tomt	Ingen lading via strømsentralen
	12 V-spenning overbelastet	Når forbrukere er innkoblet: Batteri overbelastet	12 V-spenning overbelastet
11,5 V til 13 V	Ingen lading via dynamoen ¹⁾	Normalt område	Ingen lading via strømsentralen ¹⁾
	12 V-spenning overbelastet ¹⁾		12 V-spenning overbelastet ¹⁾
13,5 V og over	Batteriet lades	Inntreer kun kort etter ladingen	Batteriet lades

¹⁾ Når spenningen ikke overstiger dette området etter flere timer.

Verdi for hvilespenning	Batteriets ladetilstand
Mindre enn 12 V	Fullstendig utlading
12,2 V	25 %
12,3 V	50 %
Mer enn 12,8 V	100 %

- ▷ Langvarig fullstendig utlading skader batteriet kan ikke repareres.

- ▷ Mål helst hvilespenningen flere timer etter siste opplading (f.eks. om morgenen) og ikke umiddelbart etter et strømforbruk.

8.7.3 Visning av tankens fyllenivå

- ▷ Etter å ha hentet fram vises tankfyllenivået i ca. 20 sekunder.

Med dreieknappen (Bilde 132,5) kan man få vist både fyllenivået i vanntanken og fyllenivået i spillvannstanken. Fyllenivået vises på tankfyllingsindikatorkalaen (Bilde 132,2).

Indikeringer:

- Vri dreieknappen (Bilde 132,5) til symbolet lyser for tanken hvis fyllenivå skal undersøkes.

Symbol	Betydning
	Fyllenivået i vanntanken vises (Bilde 132,8)
	Fyllenivået i spillvannstanken vises (Bilde 132,7)

- Les av fyllenivået på indikatorkalaen for tankfyllenivå (Bilde 132,2).

- ▷ Hvis indikatorene på indikatorkalaen blinker under avlesing av fyllenivået, foreligger det en sensorfeil. Rengjør sensoren eller oppsøk kundeservice.

8.7.4 Alarmer

Varsellampen Alarm (Bilde 132,3) blinker straks fastsatte grenseverdier overskrides eller underskrides.

Batterialarm

Varsellampen Alarm (Bilde 132,3) blinker straks batterispenningen underskrider 11 V. Hvis 12 V-forsyningen er slått på lyser dessuten det tilhørende batterisymbolet (Bilde 132,6 eller 9), og indikatoren "11,0" på indikatorkalaen for batterispenning (Bilde 132,1) blinker. Fare for fullstendig utlading.

- ▷ Fullstendig utlading skader batteriet.

- ▷ Dersom batterispenningen synker under 10,5 V, kobler batteriovervåkingen i strømsentralen ut alle 12 V-forbrukere.

Forholdsregler:

- Ved batterialarm må alle forbrukere slås av og batteriet lades, enten ved kjøredrift eller ved tilkobling av 230 V-spenning.

Tankalarm

Varsellampen Alarm (Bilde 132,3) blinker og det tilhørende tanksymbolet (Bilde 132,7 eller 8) lyser straks vanntanken er tom eller spillvannstanken er full.

Forholdsregler:

- Fyll vanntanken eller tøm spillvannstanken.

230 V-kontrolllampe

- ▷ Hvis kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen, lyser 230 V-kontrolllampen også når 12 V-forsyningen er slått av med dreiebryteren.

230 V-kontrolllampen (Bilde 132,10) lyser når det er nettspenning ved inngangen til strømsentralen.

8.8 7"-panel

7"-panelet monteres kun dersom kjøretøyet er utrustet med et BUS-system (ekstrautstyr). (Andre komponenter hos BUS-systemet er EBL 402, systemkontrollen SCU, samt appen HYMER Connect). På 7"-panelet kan ulike funksjoner vises, overvåkes og styres. 7"-panelet kan forbindes med appen HYMER Connect.

- 1 Visningsfelt for ladetilstand hos batterier og fyllenivå hos vanntank
- 2 Visningsfelt for appen HYMER Connect
- 3 Hovedmeny

Bilde 133 7"-panel, startskjerm

Moneringssted 7"-panelet er montert over inngangsdøren.

Startskjerm Startskjermen (Bilde 133) viser følgende informasjon:

- Batterienes ladetilstand
- Fyllenivå hos ferskvann- og spillvannstanken
- Informasjon om appen HYMER Connect
- Hovedmeny

Via knappene på hovedmenylinjen kan ytterligere undermenyer hentes frem.

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

8.9 System Control Unit (SCU - kontroll av BUS-funksjoner)

System Control Unit (SCU) overtar sentrale kontroll- og overvåkningsfunksjoner i kjøretøyet.

Via appen HYMER Connect (tilgjengelig for Android og iOS) kan følgende funksjoner hentes frem på en smarttelefon:

- Kontroll av de enkelte komponentene i boenheten
- Overvåkning av komponentene i boenheten
- Kontroll av ulike forhåndsprogrammerte scenarier (bolig, privat)
- Visning av kjøretøyinformasjon

På selve SCU er betjeningen for brukerens del begrenset til å utløse modusen for parvis tilkobling, for å forbinde nye Bluetooth-apparater med SCU.

Monteringssted SCU er integrert i et rom i dobbeltgulvet.

- ▷ Fremgangsmåten ved parvis tilkobling samt ytterligere informasjon om SCU er å finne i den separate bruksanvisningen fra produsenten.

8.10 Vekselretter (MSI 1812T)

- ▶ Frakoblingen av 230 V-tilkoblingen eller utkoblingen av 230 V-hovedsikringen aktiverer ikke stikkontaktene når vekselretteren er på, ettersom de forsynes av vekselretteren.
- ▶ Ledningsbeskyttelsesbryteren i den ekstra sikringsboksen ved vekselretteren sikrer og kobler bare fra stikkontaktene i kjøretøyet.
- ▶ En fullstendig aktivering av nettet skjer kun når begge sikringsboksene slås av og vekselretteren kobles ut.

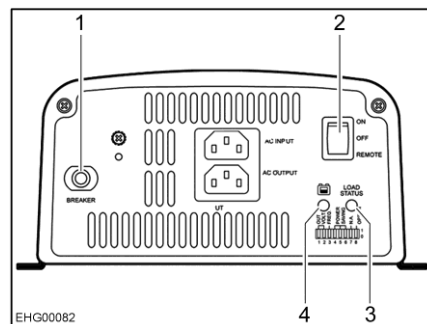
- ▷ Ved tilkobling av apparater må alltid de tillatte verdiene for utgangseffekt og topp-utgangseffekt overholdes:
  - Utgangseffekt (for 10 min ved 25 °C): 1800 W
  - Topp-utgangseffekt: 3200 W

Det er ikke tillatt å koble til apparater som har et høyere effektbehov.

- ▷ Luftingsåpningene må ikke tildekkes. Fare for overheting!
- ▷ Ved kontinuerlig drift kan sikringen bli utløst grunnet overoppheting. Monteringsstedet til sikringen, se avsnittet 8.13.2.
- ▷ Ikke legg ekstra gjenstander i oppbevaringsrommet til vekselretteren. Fare for overheting!
- ▷ Kontroller jordfeilbryteren ved hver tilkobling til 230 V-forsyningen, minimum hver 6. måned.
- ▷ Når kjøretøyet ikke er koplet til 230 V-forsyningen og det ikke er behov for strøm, må vekselretteren slås av. Vekselretteren trekker strøm fra boenhets-batteriet også når den er i hviletilstand.

- ▷ Vekselretteren er utstyrt med en 230 V-prioritetskobling. Når en ekstern 230 V-spenning foreligger, har bruken av denne prioritet. Kun når ingen ekstern 230 V-spenning foreligger, brukes boenhets-batteriet til spenningsforsyningen.
- ▷ Når ingen ekstern 230 V-forsyning er koblet til, tar vekselretteren energi fra boenhets-batteriet. Boenhets-batteriet har kun et begrenset energiforråd. Derfor bør elektriske forbrukere ikke stå i stikkontaktene over lengre tid uten 230 V-tilkobling.
- ▷ For å beskytte boenhets-batteriet mot fullstendig utlading, slås vekselretteren automatisk av ved underspenning. Vekselretteren slås automatisk på igjen når spenningen har nådd normalverdi igjen.
- ▷ Ved overlast eller utilstrekkelig kjøling, slås vekselretteren automatisk av. Vekselretteren slås automatisk på igjen når det ikke lenger er overlast og apparattemperaturen er sunket til en ufarlig verdi.
- ▷ Når apparatsikringen har utløst, må den trykkes inn igjen manuelt.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

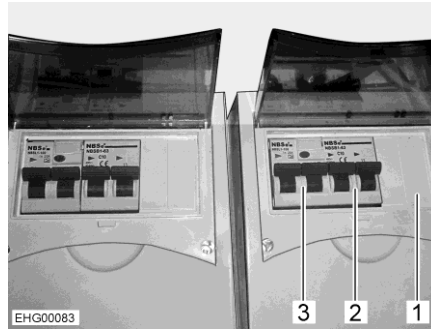
- 1 Apparatsikring
- 2 Hovedbryter "ON/OFF/REMOTE"
- 3 LED for inngangsspenningsområde
- 4 LED "LOAD LEVEL"

Bilde 134 Vekselretter (eksempelvis fremstilling)

Oppgaver Vekselretteren har følgende oppgaver:

Når ingen ekstern 230 V-forsyning er koblet til, genererer vekselretteren en 230 V-spenning for alle stikkontaktene i kjøretøyet fra 12 V-likespenningen til boenhets-batteriet.

Når en ekstern 230 V-forsyning er koblet til, brukes denne til forsyningen til stikkontaktene. Det er dermed ingen strømforbruk fra boenhets-batteriet via vekselretteren.

- 1 Sikringsboks
- 2 Ledningsbeskyttelsesbryter for stikkontakter
- 3 Jordfeilbryter for stikkontakter

Bilde 135 Ekstra sikringsboks

En ledningsbeskyttelsesbryter (Bilde 135,2) og en jordfeilbryter (Bilde 135,3) i den ekstra sikringsboksen (Bilde 135,1) sikrer stikkontaktene.

Monteringssted

Vekselretteren og den ekstra sikringsboksen er montert i dobbeltgulvet og er tilgjengelig via en gulvlem.

Betjening på vekselretteren

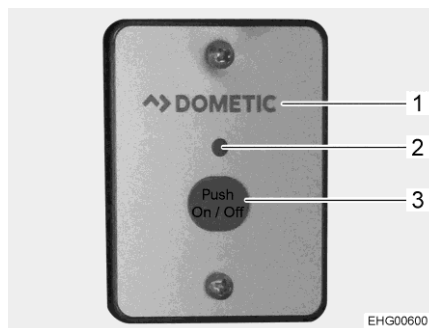
Betjeningselementene er plassert på framsiden av vekselretteren.

For å slå på:

- Sett hovedbryteren (Bilde 134,2) i stilling "ON". LED-en for inngangsspenningsområde (Bilde 134,3) lyser grønt.
- Sett hovedbryteren (Bilde 134,2) i stilling "REMOTE". Styringen via fjernbetjeningsbryteren er aktivert.

For å slå av:

- Sett hovedbryteren (Bilde 134,2) i stilling "OFF". LED-en for inngangsspenningsområde (Bilde 134,3) slukker.

Bilde 136 Ekstern bryter (vekselretter)

Monteringssted for ekstern bryter

Den eksterne bryteren (Bilde 136,1) er montert i veggskapet over bordet.

▷ Hovedbryteren direkte på vekselretteren må stå i stillingen "REMOTE".

For å slå på:

- Trykk knappen "On/Off" (Bilde 136,3). LED-en (Bilde 136,2) lyser.

For å slå av:

- Trykk knappen "On/Off" (Bilde 136,3). LED-en (Bilde 136,2) slukker.

Brytere og indikatorer

I normaldrift krever vekselretteren ingen betjening utenom inn- og utkobling via den eksterne bryteren. Indikatorene på vekselretteren brukes frem for alt til diagnose av feil.

Posisjonsnr. i Bilde 134	Betegnelse	Funksjon
1	Apparatsikring	Beskytter vekselretteren mot overbelastning. Før apparatsikringen trykkes inn igjen, må årsaken til feilen utbedres
2	Hovedbryter	Stilling "OFF" = Vekselretter slått av Stilling "ON" = Vekselretter slått på Stilling "REMOTE" = Ekstern bryter er aktivert
3	LED for inngangsspenningsområde	Viser spenningsområdet, som inngangsspenningen ligger i: Rødt, langsom blinking = Underspenning (< 10,6 V) Rødt = Underspenning (10,6 til 11,0 V) Oransje = Underspenning (11,0 til 12,0 V) Grønt = Inngangsspenning ok (12,0 til 14,2 V) Oransje, blinkende = Overspenning (14,2 til 15,0 V) Rødt, hurtig blinking = Overspenning (> 15,0 V)
4	LED "LOAD LEVEL"	Viser effektområdet, som avgis av vekselretteren: Av = 0 til 160 W Grønt = 160 til 640 W Oransje = 640 til 1440 W Rødt, langsom blinking = 1440 til 1600 W Rødt, hurtig blinking = > 1600 W

Kontrollere jordfeilbryter:

- Når kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen, trykker du på prøvetasten på jordfeilbryteren (Bilde 135,3). Jordfeilbryteren (FI) må utløses.

8.11 230 V-spenning

- ▶ Arbeid på det elektriske anlegget må kun utføres av fagpersonell.
- ▶ Det elektriske anlegget i kjøretøyet må kontrolleres minst hvert tredje år av en elektrisk fagperson. Ved hyppigere bruk av kjøretøyet anbefales en årlig kontroll.

230 V-spenning forsyner følgende apparater (hvis tilgjengelig):

- Stikkontaktene med jordet kontakt for apparater med maks. 10 A
- Kjøleskapet
- Strømsentralen
- Et ekstra ladeapparat
- Klimaanlegget

De strømforbrukende apparatene som er tilkoblet 12 V-spenningen i boenhetsbatteriet, forsynes med strøm fra boenhetsbatteriet.

Koble kjøretøyet til en ekstern 230 V-forsyning så ofte som mulig. På denne måten lader lademodulen i strømsentralen boenhetsbatteriet automatisk. I tillegg blir startbatteriet vedlikeholdsladet med 2 A.

Avhengig av utstyret er tilleggsapparater sikret med en egen topolet sikringsautomat.

8.11.1 230 V-tilkobling (CEE-stikkontakt)

- ▷ Overspenning kan skade apparater som er tilkoblet. Årsaker til overspenning kan f.eks. være lynnedslag, uregulerte spenningskilder (f.eks. bensingeneratorer) eller strømtilkoblinger ved kjøring.

Krav til 230 V-tilkoblingen

- Tilkoblingsledningen, pluggforbindelsene til forsyningspunktet og pluggforbindelsen til kjøretøyet må tilsvare IEC 60309. Handelsbetegnelsen for pluggforbindelsene er "CEE blå".
- Bruk gummislangeledning H07RN-F med minst 2,5 mm² ledningstverrsnitt og maksimal 25 m lengde.
- Pluggforbindelser med jordet kontakt (schuko) er ikke tillatt. Seriekobling av CEE-/schuko-adaptore er heller ikke tillatt.

8.11.2 Kople til 230 V-forsyning

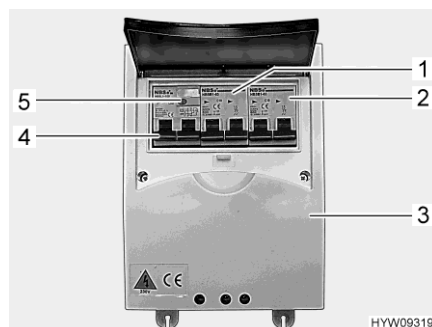

- ▶ Den eksterne 230 V-forsyningen må sikres via en jordfeilbryter (FI-bryter, 30 mA).
- ▶ Ledningen må være viklet helt av kabeltrommelen for å unngå overoppheting.
- ▶ I tvilstilfeller eller hvis 230 V-forsyningen ikke er tilgjengelig eller er defekt, må du kontakte leverandøren av forsyningsanlegget.

- ▷ 230 V-tilkoblingen på kjøretøyet er utstyrt med en jordfeilbryter (FI-bryter).
- ▷ Det kreves jordfeilbrytere (FI-brytere, 30 mA) for koblingspunkter på campingplasser (campingfordelere).

Kjøretøyet kan tilkobles en ekstern 230 V-forsyning. For tilkobling skal i hovedsak kun 230 V-tilkoblingen på kjøretøyet (CEE-stikkontakt) brukes.

Bilde 137 Ledningsbeskyttelsesbryter og FI-bryter (230 V-sikringsboks)

Bilde 138 230 V-tilkobling til kjøretøyet (CEE-stikkontakt)

- ▷ Den andre ledningsbeskyttelsesbryteren (Bilde 137,2) er valgfri. Det er avhengig av kjøretøyets utstyr om denne ledningsbeskyttelsesbryteren er tilgjengelig.

Koble til kjøretøyet:

- Kontroller om strømforsyningsapparatet er egnet med tanke på tilkobling, spenning, frekvens og strøm.
- Kontroller om ledningene og tilkoblingene er egnet.

- Kontroller pluggforbindelsene og ledningene med tanke på synlige skader.
- Slå av begge ledningsbeskyttelsesbrytere (Bilde 137,1 og Bilde 137,2) i sikringsboksen (Bilde 137,3).
- Åpne dekselet for 230 V-tilkoblingen til kjøretøyet (Bilde 138) og sett i stikkontakten. Pass på at låsetappen til det fjærbelastede dekselet har gått i lås.
- Sett støpselet til tilkoblingsledningen i stikkontakten på campingfordeleren. Pass på at låsetappen på det fjærbelastede dekselet også har gått i lås.
- Slå på begge ledningsbeskyttelsesbrytere i sikringsboksen.

Kontrollere jordfeilbryter:

- Når kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen, trykker du på prøvetasten (Bilde 137,5) til jordfeilbryteren (FI-bryter) (Bilde 137,4) i sikringsboksen (Bilde 137,3). Jordfeilbryteren skal utløses.
- Slå på jordfeilbryteren (Bilde 137,4) igjen.

Koble fra forbindelsen:

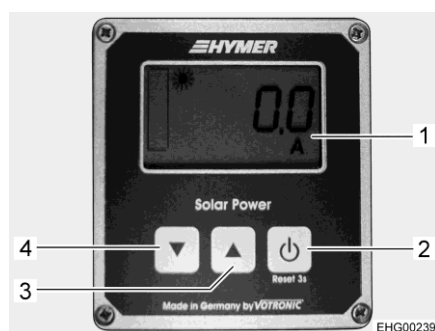
- Slå av begge ledningsbeskyttelsesbrytere (Bilde 137,1 og 2) i sikringsboksen (Bilde 137,3).
- Løsne låsetappen på campingfordeleren og trekk støpselet til tilkoblingsledningen ut av stikkontakten.
- Løsne låsetappen på kjøretøyet, trekk ut stikkontakten og lukk dekselet for 230 V-tilkoblingen.

8.12 Solaranlegg

Informasjon om solaranlegget vises på et indikatorpanel.

Monteringssted

Indikatorpanelet er montert i veggskapet over bordet.

- 1 Indikator
- 2 Slå på/av knappen for visning, tilbakestill målerstand
- 3 Knapp tilbake/opp
- 4 Knapp frem/ned

Bilde 139 Indikatorpanel for solaranlegg

Skru på/av

Solaranlegget kobles ikke manuelt. Så snart sollys foreligger vil solcelleregulatoren lade boenhets-batteriet. Indikatorpanelet forsynes med strøm av solcelleregulatoren.

- Driftstilstander** Apparatet har følgende driftstilstander:
- Standby: Ingen visning bortsett fra "Charge"-symbolet (dersom batteriet er utladet) og solsymbolet (dersom solcelleregulatoren er aktiv)
  - Visning med og uten belysning: Dersom en vilkårlig knapp trykkes på indikatorpanelet, blir visningsbelysningen koblet inn og forblir innkoblet i 3 minutter.
Hvis ingen knapp trykkes innen 3 minutter, slås belysningen automatisk av igjen. Symbolene på displayet vises fortsatt. Tastefunksjonene utføres kun når en knapp trykkes, så lenge belysningen er innkoblet.

Betjening Følgende informasjon vises etter trykking på Frem-knappen (Bilde 139,4) i tur og orden:

- Aktuell strøm hos solaranlegget i ampere ("A")
- Spenning hos batteriet i volt (V)
- Energi som dannes av solaranlegget (telles fortløpende og vises som ampère-timer (Ah) samt Watt-timer (Wh)/Kilowatt-timer (kWh))
For å tilbakestille målerstand: Vis ønsket målerverdi, trykk på På/av-knappen (Bilde 139,2) ca. 3 sekunder til visningen "Set ----" vises.
- Aktuell effekt hos solaranlegget i Watt ("W")

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

8.13 Sikringer

- ▶ Defekte sikringer skal kun byttes ut når årsaken til feilen er kjent og feilen er utbedret.
- ▶ Defekte sikringer skal kun byttes ut når strømforsyningen er frakoblet.
- ▶ Sikringer må aldri kortsluttes eller repareres.
- ▶ Defekte sikringer må alltid skiftes ut med en ny sikring med samme verdi.

8.13.1 Sikringer 12 V

De strømbrukende apparatene som i boenheten er tilknyttet 12 V-forsyningen, er sikret med separate sikringer. Sikringene er tilgjengelige på forskjellige monteringssteder i kjøretøyet.

Før du skifter sikringene, må du følge angivelsene nedenfor vedr. funksjon, verdi og farge til de aktuelle sikringene. Ved skifting av sikringer, bruk kun bladsikringer med verdier som er angitt nedenfor.

Enkelte signaler er beskyttet av såkalte "polyswitch"-sikringer. Polyswitch er en intern, selvregulerende sikring. Etter opphevelse av overstrøm eller kortslutning blir driftsstrømmen frigitt automatisk. Dette kan ta flere sekunder (kjølefasen).

8.13.2 Monteringssted sikring

- ▷ Alle monteringssteder og verdier på sikringer er merket med klistremerker.

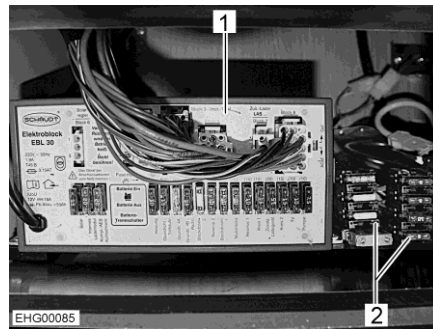
De fleste sikringer finnes på en av følgende monteringssteder:

- I strømsentralen
- I begge sikringsholder ved siden av strømsentralen
- I setekonsollen til førersete

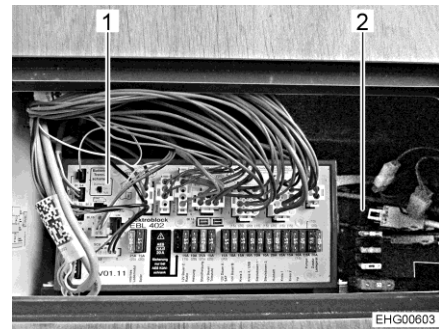
Strømsentral med sikringsholder

På strømsentralen EBL 30 (Bilde 140,1) hhv. EBL 402 (Bilde 141,1) er det plassert flere sikringer. Sikringene kan identifiseres entydig via fargen og angivelsene for funksjon og verdi. Ved siden av strømsentralen befinner sikringsholderen (Bilde 140,2 og Bilde 141,2) seg med flere sikringer.

Strømsentralen og sikringsholderne er montert i et rom i dobbeltgulvet og tilgjengelig via en gulvlem.

Bilde 140 Strømsentral EBL 30 og sikringsholder

Bilde 141 Strømsentral EBL 402 og sikringsholder

Setekonsoll førersete

Sikringen til setekonsoll til førersete er tilgjengelige via et avtagbart deksel. Et klistremerke på setekonsollen eller et separat koblingsskjema informerer om de innebygde sikringene.

Bilde 142 Setekonsoll til førersete

Videre informasjon om monteringssted for sikring:

Sikringer ved startbatteriet

Se bruksanvisning til basiskjøretøyene.

Sikring for Thetford-toalett

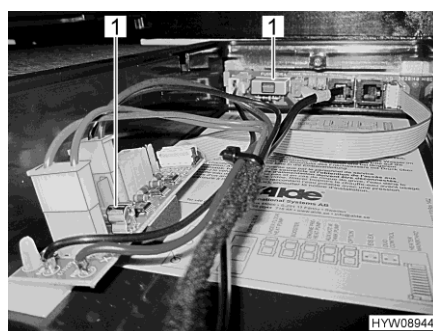
Toalettet har en vedlikeholdsfri automatisikring.

Sikring ventilasjonssystem

Sikringen (10 A) for det elektriske ventilasjonssystemet til toalettet befinner seg på krets 1 eller krets 2 hos strømsentralen.

Sikringer for varmtvanns-varmeanlegg (Alde)

Elektronikken til varmtvanns-varmeanlegget beskyttes av to sikringer.

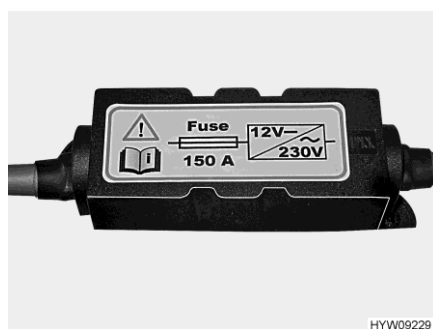
1 Glassrørsikring 3,5 A

Bilde 143 Sikringer (varmtvanns-varmeanlegg)

Begge finsikringene (glassrørsikringer) 3,5 A (Bilde 143,1) er montert bak service-luken på venstre kjøretøyside under et deksel. Dette dekselet kan løsnes oppover ut av låsen.

Sikring for vekselretteren

Sikringene for vekselretteren er i nærheten av boenhets-batteriet.

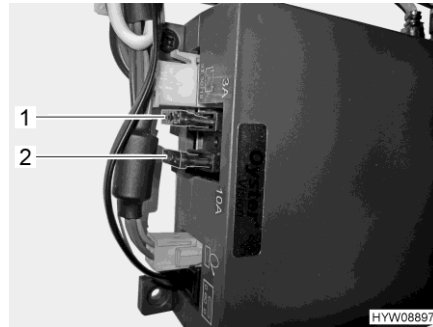

Bilde 144 Sikring (vekselretter (150 A))

Sikringen lar seg identifisere ut fra sin etikett.

Sikringer for satelittanlegget

Styreenheten til TV-satelittanlegget er montert i klesskapet.

- 1 Sikring 3 A/fiolett
- 2 Sikring 10 A/rød

Bilde 145 Styreenhet (TV-satelittanlegg)

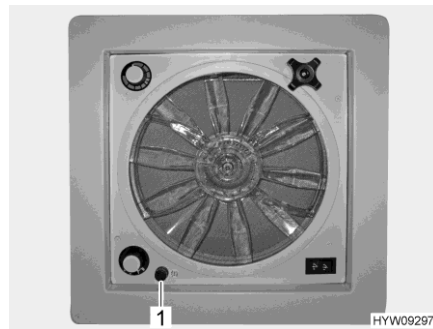
Sikring for nedfellbar seng

Sikringen (25 A) for motoren til den nedfellbare sengen befinner seg i strømsentralen (grunnlys).

Sikringen (2 A) for kontroll av den nedfellbare sengen er montert i sikringsholder ved siden av strømsentralen (F3).

Sikring for takluken

Sikringen for takluken med vifte befinner seg i en hette på takluken.

- 1 Hette med glassikring 4 A/type "SLO BLO"

Bilde 146 Sikring (takluke)

8.13.3 230 V-sikring

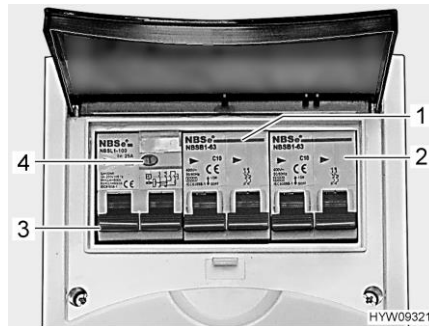
Vær oppmerksom på følgende ved kjøretøy med vekselretter som spesialutstyr:

- ▶ Frakoblingen av 230 V-tilkoblingen eller utkoblingen av 230 V-hovedsikringen aktiverer ikke stikkontaktene når vekselretteren er på, ettersom de forsynes av vekselretteren.
- ▶ Ledningsbeskyttelsesbryteren i den ekstra sikringsboksen ved vekselretteren sikrer og kobler bare fra stikkontaktene i kjøretøyet.
- ▶ En fullstendig aktivering av nettet skjer kun når begge sikringsboksene slås av og vekselretteren kobles ut.

- ▷ Kontroller jordfeilbryteren ved hver tilkobling til 230 V-forsyningen, minimum hver 6. måned.

Bilde 147 Ledningsbeskyttelsesbryter og FI-bryter (230 V-sikringsboks)

En jordfeilbryter (FI-bryter) (Bilde 147,3) i sikringsboksen sikrer hele kjøretøyet mot feilstrøm (30 mA).

Den etterkoblede ledningsbeskyttelsesbryteren (10 A) (Bilde 147,1) sikrer 230 V-stikkontakten, strømsentralen, det ekstra ladeapparatet og kjøleskapet.

På kjøretøy med spesialutstyr, f.eks. takklimaanlegg, sikrer en ekstra ledningsbeskyttelsesbryter (16 A) (Bilde 147,2) apparatet.

Kontrollere jordfeilbryter:

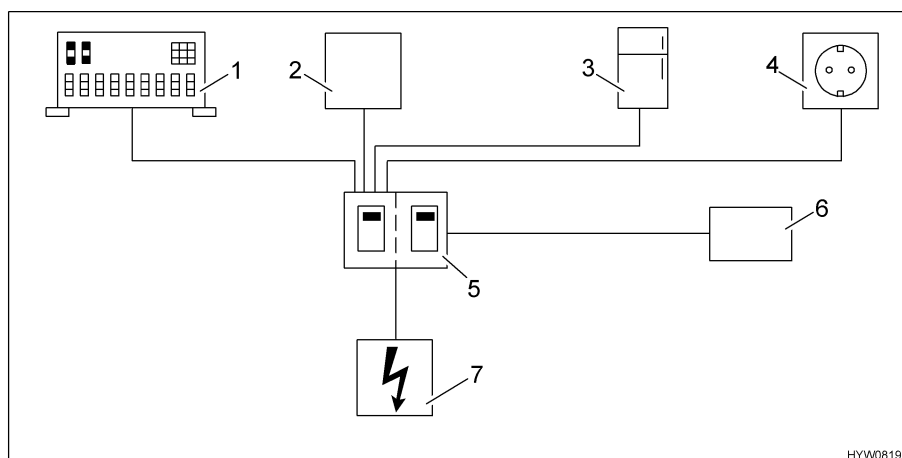
- Når kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen, trykker du på prøvetasten (Bilde 147,4). Jordfeilbryteren (FI) må utløses.

Monteringssted

Sikringsboksen er montert i nærheten av 230-V-koblingen i et rom i dobbeltgulvet.

8.14 Strømløpsskjema

8.14.1 Blokk-skjema 230 V

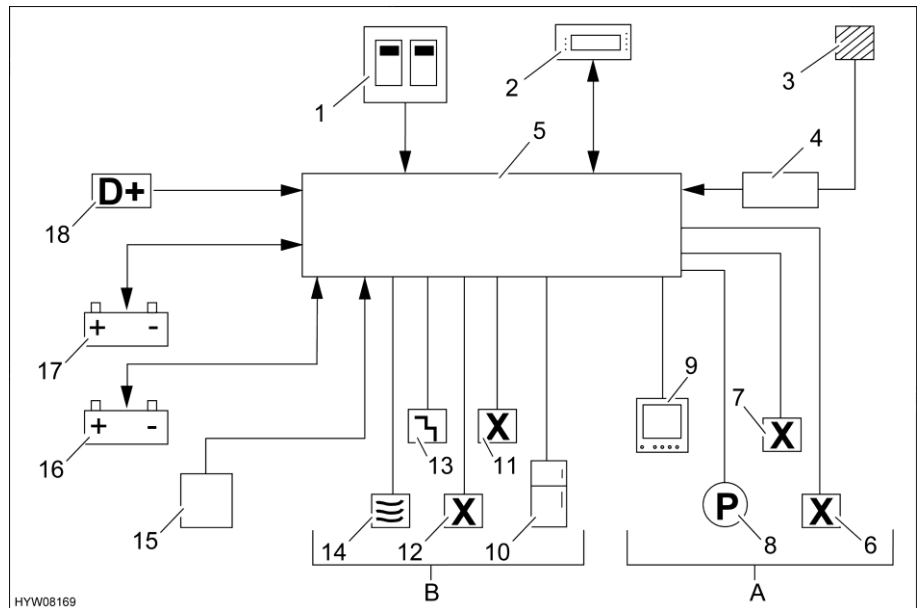

Bilde 148 Skjema 230 V-kabelføring

- 1 Strømsentral
- 2 Ekstra ladeapparat
- 3 Kjøleskap
- 4 Stikkontakter
- 5 Sikringsautomat
- 6 Tilleggsapparat (f.eks. klimaanlegg)
- 7 230 V-tilkobling

Bilde 148 viser en skjematisk framstilling av 230 V-nettet.

8.14.2 Blokkskjema 12 V

Bilde 149 Skjema 12 V-kabelføring

1	230 V-sikringsautomat
2	Panel med hovedbryter 12 V
3	Solar
4	Solcelleregulator
5	Strømsentral med batteri-skillebryter
A	Lys, forbrukerkrets kan slås på/av via hovedbryter 12 V
6	Stikkontakter 1, stikkontakter 2, reserve 1, 2
7	Krets 1, krets 2
8	Pumpe (vannpumpe)
9	Multimedia/TV
B	Grunnforsyning kan slås på/av via batteri-skillebryter
10	Kjøleskap
11	Grunnbelysning 4A (spesialutstyr, f.eks. Eis-Ex)
12	Grunnbelysning 4B/radio
13	Grunnbelysning/stigtrinn
14	Varmeanlegg
15	Ekstra ladeapparat
16	Boenhets-batteri
17	Startbatteri
18	(D+)

Bilde 149 viser en skjematisk framstilling av 12 V-nettet.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om innbyggingsapparatene i kjøretøyet.

Informasjonen gjelder kun betjeningen av innbyggingsapparatene.

Ytterligere informasjon om innbyggingsapparatene finner du i bruksanvisningene til innbyggingsapparatene, som er vedlagt kjøretøyet separat.

9.1 Generelt

- ▷ Av sikkerhetsgrunner må reservedeler for varmeapparater tilsvare produsentens spesifikasjoner, og produsenten må ha godkjent dem som reservedeler. Disse reservedelene må bare monteres av produsenten selv eller på et autorisert fagverksted.

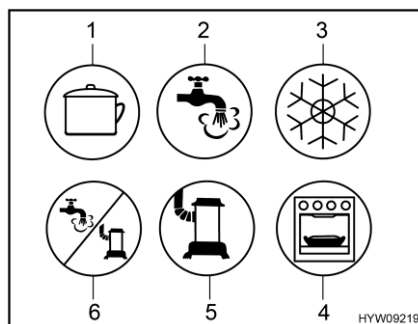

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen for apparatet. Denne er vedlagt separat.

Avhengig av modell er kjøretøyet utstyrt med varmeanlegg/varmtvannsbereider, kokeplass og kjøleskap.

I denne bruksanvisningen beskrives kun betjeningen av disse apparatene og deres spesifikasjoner.

Før et gassdrevet innbyggingsapparat settes i gang, må man åpne gassflaskens hovedventil og gassavstengeventilen.

- 1 Kokeplass
- 2 Varmtvann
- 3 Kjøleskap
- 4 Stekeovn/grill
- 5 Varmeanlegg
- 6 Varmtvann/varmeanlegg

Bilde 150 Mulige symboler på gassavstengeventilene

9.2 Varmeanlegg og varmtvannsbereider

Med varmeanlegget kan man både varme opp kjøretøyet boenhet (gjennom oppvarming av romluft), samt varme opp bruksvannet (varmtvannsbereider-funksjon). De etterfølgende tipsene gjelder også når varmeanlegget benyttes som varmtvannsbereider.

- ▶ På grunn av eksplosjonsfaren må det aldri slippes ut gass uten at flammen brenner.
- ▶ Ved tanking, på ferger og i garasjer, må varmeanlegget aldri drives med gass. Eksplosjonsfare!
- ▶ Aldri bruk varmeanlegget i gassdrift i lukkede rom (f.eks. i garasjer). Forgiftnings- og kvelningsfare!

- ▶ Eksosavtrekket må ikke stenges av eller overbygges.
- ▶ Rommet bak varmeanlegget skal ikke brukes som oppbevaringsrom.
- ▶ Vannet i varmtvannsberederen kan varmes opp til 65 °C. Fare for skålding!

- ▷ Varmtvannsberederen må aldri settes i gang uten vann.
- ▷ Tøm varmtvannsberederen ved frostfare når den ikke er i drift.
- ▷ Still varmtvannsberederen kun på maks. temperatur når det trengs mye varmtvann. Det beskytter varmtvannsberederen mot forkalkning.

- ▷ Ikke bruk vannet i varmtvannsberederen til drikkevann.
- ▷ Når strømforsyningen til varmeanlegget har vært avbrutt, må klokkeslettet legges inn på nytt.

Første igangsetting

Når varmeanlegget settes i gang for første gang, vil det for en kort tid avgis røyk og lukt. Still umiddelbart varmeanlegget på bryteren på høyeste trinn. Åpne vinduer og dører og luft godt. Røyk og lukt forsvinner av seg selv etter kort tid.

9.2.1 Riktig oppvarming

Bilde 151 Luftdyse (varmlufts-varmeanlegget)

Varmluftfordeling

I kjøretøyet finnes det flere luftdyser (Bilde 151). Rør fører varmluften til luftdysene. Still luftdysene slik at varmluften kommer ut der den er ønsket. For å forhindre gjennomtrekk, stenges luftdysene på dashbordet og luftspredningen i bobilen stilles på resirkulering.

Innstilling av luftdysene

- Fullstendig åpen: Full varmluftsstrøm
- Halv- eller delvis åpen: Redusert varmluftsstrøm

Når 5 luftdyser er helt åpne, kommer det mindre varmluft ut fra hver enkelt dyse. Når bare 3 luftdyser er åpne, strømmer det mer varmluft ut av hver enkelt dyse.

9.2.2 Varmlufts-varmeanlegg og varmtvannsbereder med digitalt kontrollpanel CP plus

- ▷ Hvis varmeanlegget er ute av drift på grunn av frostfare, må man tømme varmtvannsberederen.
- ▷ Resirkuleringsviften slår seg på automatisk når varmlufts-varmeanlegget settes i drift, og fortsetter å være i drift. Dermed blir boenhets-batteriet ekstremt belastet, når kjøretøyet ikke er tilkoblet en ekstern 230 V-forsyning. Ta hensyn til at boenhets-batteriet kun har et begrenset energiforråd.

- ▷ Drift er mulig med varmlufts-varmeanlegg ved tom varmtvannsbereder.
- ▷ Når strømforsyningen til varmeanlegget har vært avbrutt, må klokkeslettet legges inn på nytt.

Maksimal varmeeffekt

Gassdrift	Elektrisk drift	Blandingsdrift (Gass og elektrisk drift)
6000 W	1800 W	5800 W

Kontrollpanel

Kontrollpanelet er inndelt i to områder:

- Display
- Betjeningsknapper

- 1 Display
- 2 Dreie-/trykknapp
- 3 Tilbaketast

Bilde 152 Kontrollpanel (varmlufts-varmeanlegg og varmtvannsbereder)

Etter innkobling aktiveres de siste innstilte verdiene/driftsparameterne.

Når ingen taster betjenes, kobles kontrollpanelet etter noen minutter i stand-by-modus.

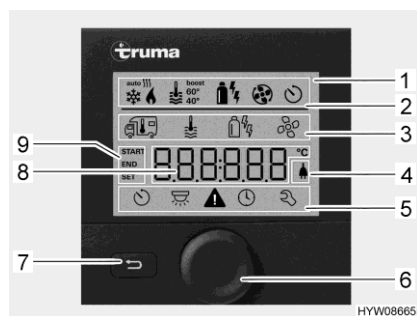
Når klokkeslettet er stilt inn, skifter i stand-by-modus indikatoren i displayet mellom klokkeslett og innstilt romtemperatur.

Etter utkobling kan indikatoren i betjeningsdelen på grunn av etterløp til varmeanlegget enda være aktivert noen minutter.

Betjeningsknapper

Betjeningsknappene har følgende funksjoner:

Knapp	Tastebetjening	Funksjon
Dreie-/trykkknapp (Bilde 152,2)	Drei til høyre	Menyen går gjennom fra venstre til høyre
		Verdier økes
	Drei til venstre	Menyen går gjennom fra høyre til venstre
		Verdier reduseres
Lett trykk	Valg verdi lagres	
		Menypunkt velges til endring av verdier (valgt menypunktet blinker)
	Trykkes (3 sekunder)	Slå på eller av
Tilbaketast (Bilde 152,3)	Trykkes	Hoppe tilbake fra et menypunkt, uten å lagre verdiene

- 1 Indikator
- 2 Statuslinje
- 3 Øvre menylinje
- 4 Indikator nettspenning 230 V
- 5 Nedre menylinje
- 6 Dreie-/trykkknapp
- 7 Tilbaketast
- 8 Indikatorområde innstillinger og verdier
- 9 Indikator tidsbryter

Bilde 153 Kontrollpanel med indikatorer

Display

Displayet er inndelt i fire områder:

- Statuslinje (Bilde 153,2)
- Øvre menylinje (Bilde 153,3)
- Indikatorområde (Bilde 153,8)
- Nedre menylinje (Bilde 153,5)

Slå kontrollpanel på-/av:

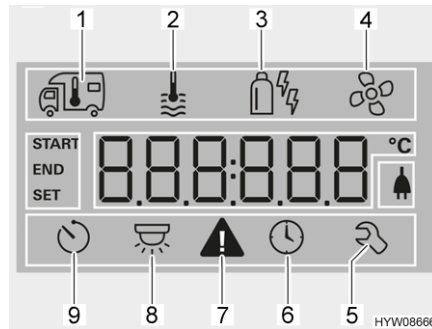
- Trykk dreie-/trykkknappen (Bilde 153,6) i ca. 3 sekunder. Begge menylinjene (Bilde 153,3 og Bilde 153,5) vises. Det første symbolet blinker.

- ▷ Inn-/utkopling av kontrollpanelet betyr egentlig omkobling mellom stand-by-modus og innstillingsmodus. I stand-by-modus vises den innstilte romtemperaturen og klokkeslettet i veksel.

Foreta innstillinger:

- Drei dreie-/trykkknappen (Bilde 153,6) til ønsket menysymbol blinker.
- Trykk dreie-/trykkknappen.
- Drei dreie-/trykkknappen, til ønsket verdi vises.
- Trykk dreie-/trykkknappen, for å lagre innstilt verdi. Dersom den opprinnelige innstilte verdien likevel ikke skal endres: Trykk på tilbaketasten (Bilde 153,7).

- 1 Varmeanlegg
- 2 Varmtvann
- 3 Driftsmåte
- 4 Vifte
- 5 Servicemeny
- 6 Stille klokkeslett
- 7 Varselsymbol
- 8 Belysning (ikke brukt her)
- 9 Tidsbryter

Bilde 154 Display (kontrollpanel)

- Slå på varmeanlegg:*
- Åpne hovedventilen på gassflasken og den gassavstengeventilen "Varmeanlegg/varmtvannsbereder".
  - Drei dreie-/trykknappen (Bilde 153,6) til menysymbolet varmeanlegg (Bilde 154,1) blinker.
  - Trykk dreie-/trykknappen.
  - Drei dreie-/trykknappen, til ønsket verdi vises.
  - Trykk dreie-/trykknappen, for å lagre innstilt verdi. Symbolet i statuslinjen (Bilde 153,2) blinker, til innstilt romtemperatur er nådd. Dersom den opprinnelige innstilte verdien likevel ikke skal endres: Trykk på tilbaketasten (Bilde 153,7).

- Slå av varmeanlegg:*
- Drei tilbake temperaturverdien, til OFF vises. Trykk dreie-/trykknappen for å lagre.

- ▷ Ønsket romtemperatur kan også endres i stand-by-modus ved å dreie dreie-/trykknappen.

- Slå på varmtvannsberedning:*
- Åpne hovedventilen på gassflasken og den gassavstengeventilen "Varmeanlegg/varmtvannsbereder".
  - Drei dreie-/trykknappen (Bilde 153,6) til menysymbolet varmtvann (Bilde 154,2) blinker.
  - Trykk dreie-/trykknappen.
  - Drei dreie-/trykknappen, til ønsket verdi vises:
    - OFF: Varmtvannsberedning er slått av.
    - 40°: Varmtvann varmes opp til 40 °C.
    - 60°: Varmtvann varmes opp til 60 °C.
    - BOOST: Rask oppvarming av varmtvann (varmtvannsbereder forrang) i maks. 40 minutter. Deretter holdes vanntemperaturen i to ettervarming sykluser på det høyere nivået (omtrent 62 °C).
  - Trykk dreie-/trykknappen, for å lagre innstilt verdi. Symbolet i statuslinjen (Bilde 153,2) blinker, til innstilt varmtvannstemperatur er nådd. Dersom den opprinnelige innstilte verdien likevel ikke skal endres: Trykk på tilbaketasten (Bilde 153,7).

- Slå av varmtvannsberedning:*
- Drei dreie-/trykknappen, til OFF vises. Trykk dreie-/trykknappen for å lagre.

Sikkerhets-/avtappingsventil

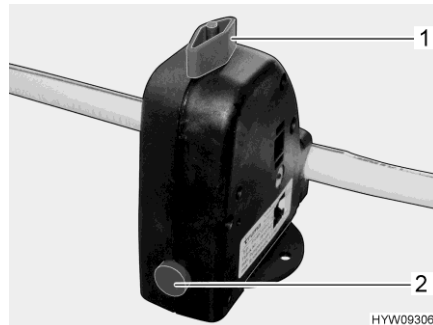
Bobilen er utstyrt med en sikkerhets-/avtappingsventil (Bilde 155). Sikkerhets-/avtappingsventil hindrer at vannet i varmtvannsberederen fryser når varmeanlegget ikke er på når det er frost.

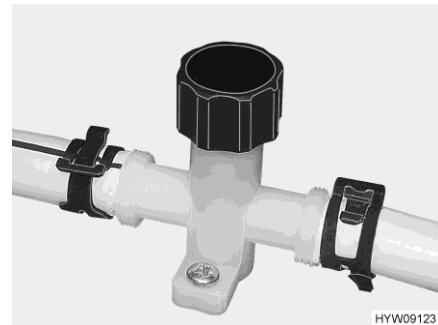
- ▷ Åpne sikkerhets-/avtappingsventilen og tøm varmtvannsberederen når kjøretøyet ikke brukes over lang tid.
- ▷ Ved temperaturer under 3 °C åpner sikkerhets-/avtappingsventilen automatisk. Først når temperaturen på sikkerhets-/avtappingsventilen er over 7 °C, kan sikkerhets-/avtappingsventilen lukkes igjen.
- ▷ Sikkerhets-/avtappingsventilen beskytter ikke vannpumpen og vannarmaturene mot frost.

- ▷ Tømmestussene til sikkerhets-/avtappingsventilen må alltid holdes fri for smuss (f.eks. løv, is).

Bilde 155 Sikkerhets-/avtappingsventil (varmtvannsbereder)

Bilde 156 Tappekran (vannledning)

Monteringssted

Monteringssted for sikkerhets-/avtappingsventil, se avsnittet 10.7.

Fylle/tømme varmtvannsberederen

Varmtvannsberederen forsynes med vann fra vanntanken.

Fyller varmtvannsberederen med vann:

- Slå på 12 V-forsyningen på panelet.
- Steng sikkerhets-/avtappingsventilen. Drei dreiebryteren (Bilde 155,1) på tvers av sikkerhets-/avtappingsventilen og trykk inn trykknappen (Bilde 155,2).
- Still alle vannkraner på "Varmt" og åpne dem. Vannpumpen slås på. Varmtvannsrørene fylles med vann.
- La vannkranene være åpne til vannet som renner ut er uten luftbobler. Dette er den eneste måten å garantere at varmtvannsberederen er fylt med vann.
- Steng alle vannkraner.

Tømme varmtvannsberederen:

- Slå av varmtvannsberedning.
- Åpne sikkerhets-/avtappingsventilen. Vri dreiebryteren (Bilde 155,1) langs med sikkerhets-/avtappingsventilen. Trykknappen (Bilde 155,2) hopper ut. Varmtvannsberederen tømmes ut via sikkerhets-/avtappingsventilen.
- Kontroller at alt vannet renner ut av varmtvannsberederen (ca. 10 liter).
- Steng tappekranene. Drei hetten til tappekranen (Bilde 156) med urviseren.

Driftsmåter Varmtvanns-varmeanlegget med varmtvannsberederen kan drives med forskjellige energikilder.

Velge driftsmåte:

- Drei dreie-/trykknappen (Bilde 153,6) til menysymbolet driftsmåte (Bilde 154,3) blinker.
- Trykk dreie-/trykknappen.
- Drei dreie-/trykknappen, til ønsket driftsmåte vises:
  - Gassdrift
  - Elektrisk drift, effektnivå 1 (900 W)
  - Elektrisk drift, effektnivå 2 (1800 W)
  - Gassdrift og elektrisk drift, effektnivå 1 (900 W)
  - Gassdrift og elektrisk drift, effektnivå 2 (1800 W)
- Trykk dreie-/trykknappen for å lagre den driftsmåten som er stilt inn. Dersom den opprinnelige innstillingen likevel ikke skal endres: Trykk på tilbaketasten (Bilde 153,7).

- ▷ 230 V elektrisk drift er kun mulig, når kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen.
- ▷ Ved effektnivå 1 (900 W) brukes et strømforbruk på 3,9 A. Ved effektnivå 2 (1800 W) brukes et strømforbruk på 7,8 A.

Stille inn vifte:

- Drei dreie-/trykknappen (Bilde 153,6) til menysymbolet vifte (Bilde 154,4) blinker.
- Trykk dreie-/trykknappen.
- Drei dreie-/trykknappen, til ønsket verdi vises:
  - OFF: Viften er slått av.
  - VENT: Omluft
  - ECO: Lav viftehastighet
  - HIGH: Høy viftehastighet
  - BOOST: Rask romoppvarming. Boost er tilgjengelig, når den aktuelle romtemperaturen ligger minst 10 °C under den valgte romtemperaturen.
- Trykk dreie-/trykknappen, for å lagre innstilt verdi. Dersom den opprinnelige innstilte verdien likevel ikke skal endres: Trykk på tilbaketasten (Bilde 153,7).

Stille inn tidsbryter:

- Drei dreie-/trykknappen (Bilde 153,6) til menysymbolet tidsbryter (Bilde 154,9) blinker.
- Trykk dreie-/trykknappen. Starttiden vises, timeindikeringen blinker.
- Drei dreie-/trykknappen, til time for ønsket starttid vises.
- Trykk dreie-/trykknappen. Minuttindikatoren blinker.
- Drei dreie-/trykknappen, til minutt for ønsket starttid vises.
- Trykk dreie-/trykknappen.
- På samme måte stiller en etter hverandre inn utkoblingstid, ønsket romtemperatur, varmtvannstrinn og viftetrinn.
- Trykk dreie-/trykknappen. Tidsbryteren er aktivert. Symbolet tidsbryter (Bilde 154,9) blinker, når tidsbryteren er programmert og aktivert.

- ▷ Servicemenyen inneholder punkt, som vanligvis kun må stilles inn en gang (språk, bakgrunnsbelysning, kalibrering), samt spesifikasjoner for servicestasjoner (versjonsnummer).

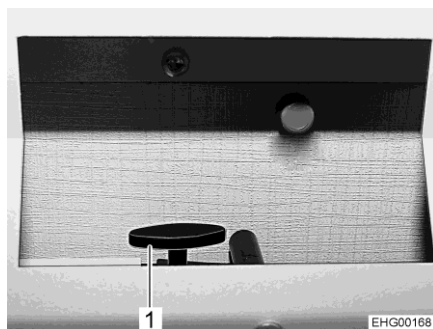
Feilindikator

Ved en varsling blinker varselsymbolet (Bilde 154,7). Varmeanlegget forsetter å gå. Hvis det kun dreier seg om en midlertidig feil, slokner varselsymbolet automatisk.

Ved en feil viser betjeningsdelen omgående feilkoden til feilen. Varmeanlegget slås av. Trykk dreie-/trykkknappen, for å starte varmeanlegget på nytt.

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

Bilde 157 Strupeventil (åpnet)

Varmefordeling i det bakre område

Varmeanlegget for det bakre området kan stilles inn separat ved bruk av strupeventiler (Bilde 157,1).

Strupeventilene er montert på høyre og venstre side av madrassen til den nedslagbare sengen i kjøretøyets sidevegger.

Varmeeffekten varierer avhengig av posisjonen til strupeventilene.

9.2.3 Varmtvanns-varmeanlegg og varmtvannsbereder Alde

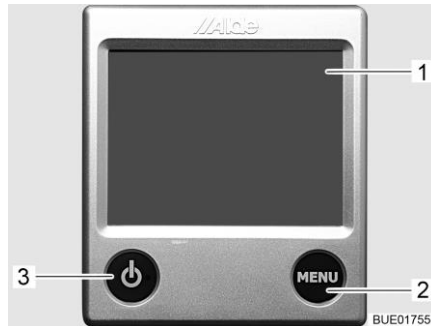
- ▷ Varmtvanns-varmeanlegget må aldri brukes uten varmevæske. Se anvisningene i kapittel 12.
- ▷ Bor aldri hull i gulvet. Varmtvannsrørene kan bli skadet.
- ▷ Kontroller at tilstrekkelig ferskvann er tilgjengelig i ferskvannstank, for påfylling av varmtvannsberederen.

- ▷ Dersom varmtvanns-varmeanlegget er i drift, må sirkulasjonspumpen alltid være slått på.
- ▷ Etter første oppvarmingsdrift anbefaler vi at varmesystemet utluftes og glykolkonsentrasjonen kontrolleres. Se anvisningene i kapittel 12.
- ▷ Når varmeanlegget er slått på, starter det med de innstillingene som sist ble anvendt.
- ▷ Se den separate bruksanvisningen fra produsenten for ytterligere informasjon. Følg instruksjonene om vedlikehold i kapittel 12.

Kontrollpanel Kontrollpanelet er inndelt i to områder:

- Display (berøringskjerm)
- Betjeningsknapper

- 1 Display (berøringskjerm)
- 2 Knapp "MENU"
- 3 På/av-knapp

Bilde 158 Kontrollpanel (varmtvanns-varmeanlegg)

- ▷ Når ingen knapper blir aktivert, kobles kontrollpanelet automatisk til hvilestilling etter to minutter.
- ▷ Endringer av innstillingene lagres automatisk etter 10 sekunder.

Betjeningsknapper

Betjeningsknappene har følgende funksjoner:

Pos. i Bilde 158	Knapp	Funksjon
2	MENU	Åpne innstillingsmenyen
3		Aktivere varmeanlegget

Display

Displayet (Bilde 158,1) er konstruert som kontaktflate (berøringskjerm). Berøringen av symboler henter opp den tilordnede funksjonen.

Bilde 159 Startbilde (kontrollpanel)

Startbilde

Etter at varmeanlegget er slått på, vises startbildet på displayet. Startbildet inneholder følgende informasjon:

Symbol	Betydning
	Dette symbolet vises når sirkulasjonspumpen er aktivert
	Dette symbolet vises når automatisk start av varmeanlegget er aktivert
	Dette symbolet vises når dagsautomatikk er aktivert

Symbol	Betydning
	Dette symbolet vises når nattautomatikk er aktivert
	Dette symbolet vises når et omkoblingsanlegg for gassflasker er aktivert
	Dette symbolet vises når det foreligger en spenning på 230 V på varmeanlegget
	Ved siden av dette symbolet indikeres innetemperaturen
	Ved siden av dette symbolet indikeres utetemperaturen såfremt det er montert en utendørs føler

Innstillingsmeny Knappen "MENU" henter opp innstillingsmenyen. De enkelte symbolenes betydning beskrives i den følgende tabellen.

Bilde 160 Innstillingsmeny (kontrollpanel)

Via symbolene "+" eller "-" kan verdiene økes eller reduseres.

Symbol	Betydning
	Stille inn ønsket temperatur på +5 °C til +30 °C
	Stille inn vanntemperaturen i varmtvannsberederen
	Stille inn varmeeffekten i elektrisk drift
	Knapp Oppvarming i gassdrift på/av
	Knapp Verktøymeny
	Knapp AC for å slå på klimaautomatikken (kun synlig når klimaanlegget Truma Aventa er installert)
	Knapp for aktiverte funksjoner

Verktøymenyer Via verktøymenyene kan man hente opp og stille inn varmeanleggets forskjellige funksjoner. Pilsymbolene tjener til å skifte mellom menyene. De enkelte symbolenes betydning beskrives i bruksanvisningen fra produsenten.

Velge driftsmåte

Varmtvanns-varmeanlegget kan drives av følgende energikilder:

- Gassdrift
- 230 V elektrisk drift
- Gass og 230 V elektrisk drift

Driftsmåten velges fra kontrollpanelet.

Velge gassdrift:

- Trykk på knappen "". Knappen lyser grønt. Gassdrift aktiveres.
- Trykk på knappen "" igjen. Knappen lyser blått. Gassdrift er slått av.

Velge 230 V elektrisk drift:

- Trykk på knappen "+" ved siden av symbol "" helt til ønsket varmeeffekt er oppnådd.

- ▷ Velg effekttrinnet ved 230 V elektrisk drift slik at sikringen til 230 V-tilkoblingen tilsvarer:

Trinn 1 (1 kW) ved 6 A

Trinn 2 (2 kW) ved 10 A

Trinn 3 (3 kW) ved 16 A

Velge gass og 230 V elektrisk drift:

- Velg både gassdrift og 230 V elektrisk drift på kontrollpanelet.

- ▷ Når gass- og 230 V elektrisk drift blir valgt, og kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen, arbeider varmtvanns-varmeanlegget først og fremst kun i 230 V elektrisk drift. Først når varmeanlegget ikke er tilstrekkelig lenger, kobles gassdriften inn automatisk.
- ▷ Gassdrift er kun mulig når hovedventilen på gassflasken og gassavstengingsventilen er åpnet.
- ▷ 230 V elektrisk drift er kun mulig, når kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen.

Når varmeanlegget er slått på, starter det med den sist innstilte driftsmåten.

Slå på varmeanlegg:

- Trykk på knappen "". Startbildet vises på displayet. Varmeanlegget starter automatisk.

Slå av varmeanlegg:

- Trykk på knapp "". Varmeanlegget kobles ut.

Stille inn vanntemperaturen i varmtvannsberederen:

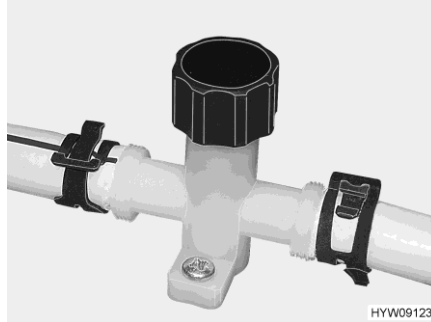
- For å stille inn temperaturtrinn 1: Trykk én gang på knappen "+" ved siden av symbolet "". Kilesymbolet ved siden av knappen "+" blir halvt sort.
- For å stille inn temperaturtrinn 2: Trykk to ganger på knappen "+" ved siden av symbolet "". Kilesymbolet ved siden av knappen "+" blir helt sort. Etter 30 minutter går varmtvannsberederen automatisk tilbake fra trinn 2 til trinn 1.

Fylle/tømme varmtvannsberederen

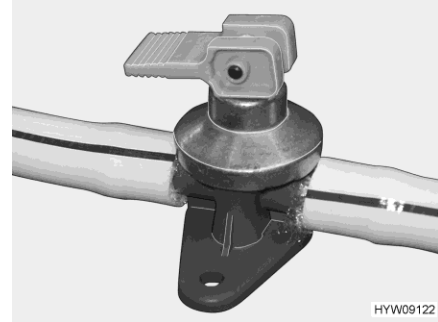
Varmtvannsberederen forsynes med vann fra vanntanken.

- ▷ Det må være nok ferskvann tilgjengelig i ferskvannstanken for at varmtvannsberederen skal kunne fylles.

Bilde 161 Tappekran (vannledning)

Bilde 162 Tappekran (varmtvannsbereder Alde)

Fylle varmtvannsberederen med vann:

- Steng tappekranene. Drei hetten (Bilde 161) med urviseren og still vippearmen (Bilde 162) vannrett.
- Slå på 12 V-forsyningen på panelet.
- Still alle vannkraner på "Varmt" og åpne dem. Vannpumpen slås på. Varmtvannsledningene fylles med vann.
- La vannkranene være åpne til vannet som renner ut er uten luftbobler. Dette er den eneste måten å garantere at varmtvannsberederen er fylt med vann.
- Steng alle vannkraner.

Tømme varmtvannsberederen:

- Slå av varmtvannsberederen.
- Åpne tappekranene. Drei hetten (Bilde 161) mot urviseren og still vippearmen (Bilde 162) loddrett.
- Kontroller at alt vannet renner ut av varmtvannsberederen (ca. 7-10 liter).

- ▷ For mer informasjon om tømning av vannanlegget se avsnittet 10.2.6.
- ▷ Se den separate bruksanvisningen fra produsenten for ytterligere informasjon om varmtvannsberederen. Følg instruksjonene om vedlikehold i kapittel 12.

Varmefordeling

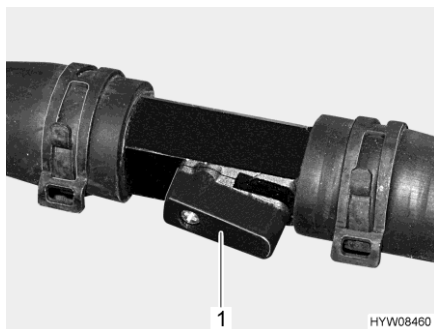
Avhengig av modell, kan temperaturen på konvektorene i sengedelen styres separat. I sengedelen i kjøretøyet er det dessuten installert en stoppekran og en strupeventil.

Stoppekranen styrer gjennomstrømningen til konvektorene i sengedelen.

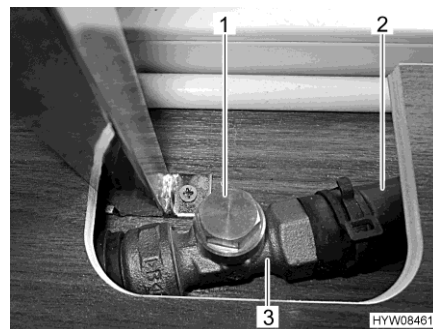
Strupeventilen styrer gjennomstrømningen i omløpsledningen i sengedelen. Omløpsledningen beskytter ferskvannsledningene i sengedelen mot frost, og opprettholder varmekretsløpet selv om ledningene til konvektorene i sengedelen er stengt.

- ▷ Ved fare for frost, må du kontrollere at strupeventilen ikke er helt stengt. Hvis den er litt åpen vil det forhindre at ferskvannslangene fryser til.

Bilde 163 Stoppekran (åpnet)

Bilde 164 Strupeventil (åpnet)

Åpne for tilførsel til konvektorene:

- Sett stangen (Bilde 163,1) parallelt med rørledningen (Bilde 163). Jo mer stoppekranen blir åpnet, desto høyere er varmeeffekten.

Stenge tilførselen til konvektorene:

- Sett stangen (Bilde 163,1) på tvers av rørledningen. Varmekretsløpet opprettholdes gjennom omløpsledningen.

Kontrollere varmekretsløp:

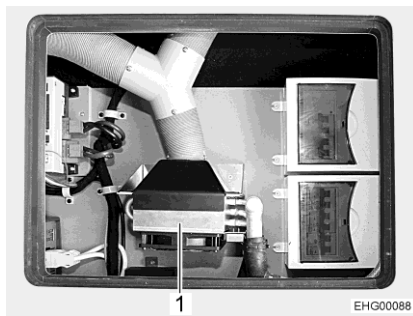
- Ta tak i omløpsledningen (Bilde 164,2) bak strupeventilen (Bilde 164,3). Slangen må være lunken.

Tilleggsvifte

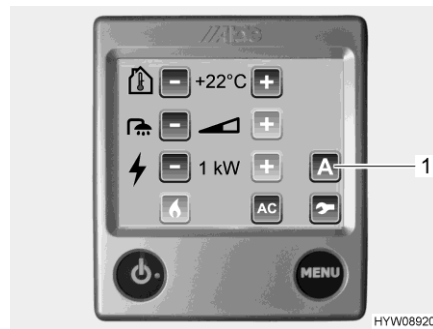
Tilleggsviften sørger for å hjelpe en integrerte varmeveksler med en bedre varmefordeling i kjøretøyet.

Tilleggsvifte (Bilde 165,1) er montert 3 steder i kjøretøyet. Bilde 165 viser et eksempel på en monterings situasjon.

Tilleggsviften styres via kontrollpanelet (Bilde 166) til varmtvanns-varmeanlegget.

Bilde 165 Tilleggsvifte med varmeveksler (eksempel)

Bilde 166 Innstillingsmeny (tilleggsvifte)

- Trykk tast "MENU" på kontrollenheten.
- Trykk på knapp "A" (Bilde 166,1). Funksjonene vises.

Bilde 167 Aktiverte funksjoner (tilleggsvifte)

Bilde 168 Kontroll (tilleggsvifte)

- Trykk på knappen Booster (Bilde 167,1). Styringsskjermen (Bilde 168,1) for tilleggsviften vises.
- Still inn ønsket vifteeffekt med knappene "+" og "-" (Bilde 168).

Varmeveksler for motorvarmer

Den ekstra varmeveksleren og den ekstra sirkulasjonspumpen har følgende funksjoner:

- Varmefordeling bak i kjøretøyet under kjøring
- Motorvarmer (kupévarmer)

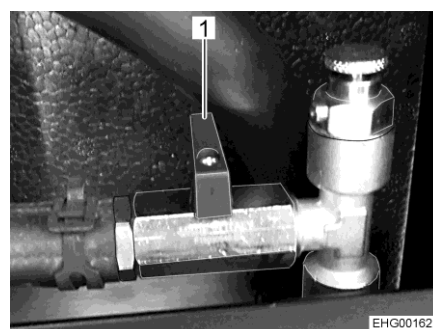
Bilde 169 Knapp motorvarmer

Slå på motorvarmeren:

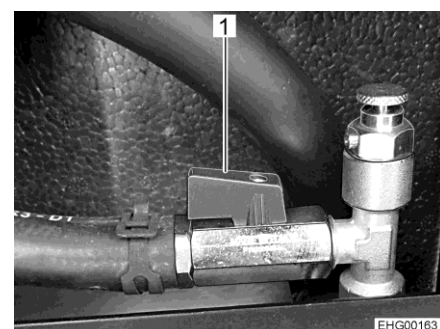
- Trykk på knapp (Bilde 169,1).

Sommerdrift

En uønsket oppvarming av varmeveksleren og varmeanlegget om sommeren kan forhindres ved å stenge kuleventilen til varmeveksleren.

Bilde 170 Kuleventil (stengt)

Bilde 171 Kuleventil (åpnet)

Lukk kuleventilen (sommerdrift):

- Sett stangen (Bilde 170,1) på tvers av rørløpingen.

Åpne kuleventilen:

- Sett stangen (Bilde 171,1) parallelt med rørløpingen.

Monteringssted kuleventil

Kjøretøy med gasskap **bak** bakakselen: Kuleventilen er bygd inn bak fører-setet i sittebenken. Tilgang er via en luke til oppbevaringsrom fra utsiden.

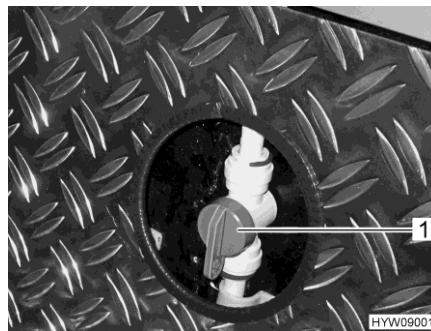
Kjøretøy med gasskap **for** bakakselen: Kuleventilen er bygd inn i gulvet under bordet. Tilgang er fra innsiden via et bakdeksel.

9.2.4 Varmtvanns-varmeanlegg bakre lasteluke

- ▷ Bor aldri hull i gulvet. Varmtvannsrørene kan bli skadet.

- ▷ Bakre lasteluke kan kun varmes når varmtvanns-varmeanlegget er i drift.
- ▷ Varmeeffekten er avhengig av temperaturen på væsken i varmtvanns-varmeanlegget.
- ▷ Med tilløpsventilene stiller man bare inn fordelingen av varmtvannet som benyttes til oppvarming. Temperaturen og dermed også selve varmeeffekten stilles inn på kontrollpanelet.

Bilde 172 Tilløpsventil (oppvarming bakre lasteluke)

Slå på baklukevarmer:

- Still håndtaket (Bilde 172,1) på tilløpsventilen for baklukevarmeren slik at den står parallelt med varmeledningen. Baklukevarmeren jobber nå med maksimal effekt.

Regulere varmeeffekten:

- Still håndtaket (Bilde 172,1) på tilløpsventilen for baklukevarmeren i en hvilken som helst stilling. Fordelingen av varmtvann til den bakre lasteluken kan på den måten stilles inn trinnløst.

Slå av baklukevarmeren:

- Still håndtaket (Bilde 172,1) på tilløpsventilen for baklukevarmeren slik at den står på tvers av varmeledningen. Baklukevarmeren er nå slått av.

9.2.5 Veggpipe

Friskluft og avgasser fra varmeanlegget ledes i en to-kammers veggpipe.

- ▷ Parker kjøretøyet slik, at veggpipen får tilstrekkelig friskluft.
- ▷ Veggpipen må alltid være fri. Veggpipen må ikke tildekkes.
- ▷ Ved vintercamping må veggpipen holdes fri for snø og is.
- ▷ Kontroller veggpipen regelmessig, avhengig av været (snø, løvfall, smuss osv.). Om nødvendig, rengjør veggpipen.
- ▷ Ved rengjøring av kjøretøyet må vannstrålen ikke rettes direkte på veggpipen.
- ▷ Ved ignorering kan en feilfri funksjon av varmeanlegget ikke garanteres.

Bilde 173 Veggpipe (varmtvanns-varmeanlegg)

Bilde 174 Veggpipe (varmlufts-varmeanlegg)

Veggpipen er montert på den venstre sideveggen.

9.3 Klimaanlegg Truma Aventa

- ▷ Kjølekretsen må kun åpnes av produsenten eller et autorisert fagverksted.
- ▷ Luftinntakene og luftutløpene må ikke blokkeres.
- ▷ Kjør ikke i fall eller stigninger på mer enn 8 % når klimaanlegget er i gang. Ellers kan kompressoren skades.
- ▷ Enheten må ikke brukes i lengre tid i kjølemodus når bilen står skrått. Kondens kan trenge inn i interiøret.

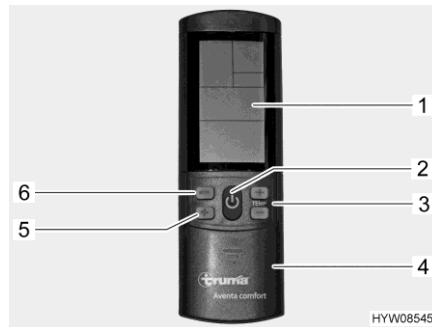

- ▷ Klimaanlegget går kun når kjøretøyet er koblet til en 230 V-forsyning.
- ▷ Den eksterne 230 V-forsyningen må sikres med minimum 6 A. Ellers er ikke forskriftsmessig drift av klimaanlegget mulig.
- ▷ Varmeanlegg ved utetemperaturer under 4 °C er ikke mulig fordi varmeeffekten da avtar sterkt. Mellom 4 °C og 7 °C vil enheten midlertidig veksle til tinemodus. Ved utetemperaturer over 7 °C er oppvarmingsdrift mulig uten begrensninger.
- ▷ Fjernkontrollen må alltid rettes mot den infrarød-mottakeren når du bruker den.
- ▷ Følg også bruksanvisningen til produsenten.

Driftsmåter Klimaanlegget kan drives med følgende driftsmåter:

- Automatikk
- Kjøling
- Varmeanlegg
- Omluft

Fjernkontroll Alle funksjonene til klimaanlegget kan betjenes ved hjelp av fjernkontrollen.

- 1 Display
- 2 På/av-knapp
- 3 Bruk "+" eller "-" til temperaturvalg
- 4 Skyveklaff til panel med innstillingstaster
- 5 Valgtast vifteeffekttrinn (tre trinn)
- 6 Valgtast driftsmåte

Bilde 175 Fjernkontroll (klimaanlegg)

Automatisk drift I automatisk drift må ønsket temperatur innstilles.

Avhengig av romtemperatur velger klimaanlegget automatisk kjøle- eller oppvarmingsdrift og viftehastighet.

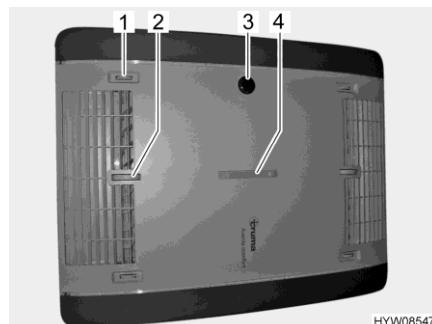
For å slå på: ■ Trykk på på/av-knappen (Bilde 175,2). De sist brukte innstillingene brukes.

▷ Etter innkobling kjører resirkuleringsviften. Kompressoren starter senest etter 3 minutter, den blå LED-en (kjøling) eller den gule LED-en (varmeanlegg) blinker.

■ Still inn ønsket temperatur med knappene "+" og "-" (Bilde 175,3).

For å slå av: ■ Trykk på på/av-knappen (Bilde 175,2). Belysningen kan fortsatt betjenes.

- 1 Luftfordeling til høyre/venstre
- 2 Luftfordeling tak/gulv
- 3 IR-mottaker, funksjonsdisplay, manuell på/av
- 4 Luftfordeling, foran/bak

Bilde 176 Funksjonsdisplay og luftfordeling (klimaanlegg)

9.3.1 Betjening og visning på apparatet

Enkelte funksjoner kan kontrolleres direkte på apparatet.

Stille inn luftfordeling: ■ Stille inn justeringshjul og glidebryter til trinnløs luftfordeling etter ønske.

Slå på/av manuelt: ■ Trykk på mikroknappen (f.eks. med en penn, når fjernkontrollen ikke er innen rekkevidde).

	Tilstand LED	Betydning
Funksjonsdisplay	Blå LED blinker	Kompressoren starter (kjølemodus)
	Blå LED lyer	Kjøledrift
	Gul LED blinker	Kompressoren starter (oppvarmingsdrift)
	Gul LED lyser	Oppvarmingsdrift
	Rød LED blinker	Data overføres
	Rød LED lyser	Feil

Manuell drift I manuell drift kan kjøling, varmeanlegg og omluft stilles inn hver for seg på fjernkontrollen.

Slå på kjøling: ■ Trykk på på/av-knappen (Bilde 175,2).
 ■ Trykk på valgknapp driftsmåte (Bilde 175,6) inntil kjølesymbolet vises på displayet (Bilde 175,1).
 ■ Still inn ønsket temperatur med knappene "+" og "-" (Bilde 175,3).
 ■ Still inn ønsket vifteeffekttrinn med valgknappen "🌀" (Bilde 175,5).

Når romtemperaturen som er stilt inn med fjernkontrollen, er nådd, slås kompressoren av, den blå LED på IR-mottakeren slukker. Resirkuleringsviften fortsetter å kjøre.

Hvis romtemperaturen stiger over innstilt temperatur, vil enheten automatisk veksle tilbake til kjølemodus.

Slå på varmeanlegg: ■ Trykk på på/av-knappen (Bilde 175,2).
 ■ Trykk på valgknapp driftsmåte (Bilde 175,6) inntil varmesymbolet vises på displayet (Bilde 175,1).
 ■ Still inn ønsket temperatur med knappene "+" og "-" (Bilde 175,3).
 ■ Still inn ønsket vifteeffekttrinn med valgknappen "🌀" (Bilde 175,5).

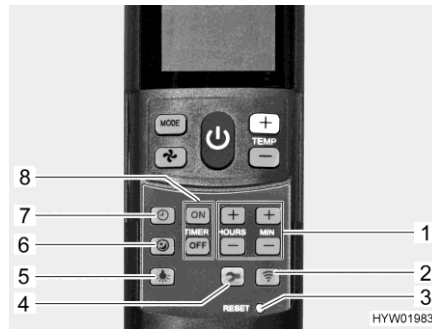
Når romtemperaturen som er stilt inn med fjernkontrollen, er nådd, slås kompressoren av, det gule lyset på IR-mottakeren slukker. Resirkuleringsviften fortsetter å kjøre.

Hvis romtemperaturen synker under innstilt temperatur, vil enheten automatisk veksle tilbake til oppvarmingsdrift.

Slå på omluft: ■ Trykk på på/av-knappen (Bilde 175,2).
 ■ Trykk på valgknapp driftsmåte (Bilde 175,6) inntil omluftsymbolet vises på displayet (Bilde 175,1).
 ■ Still inn ønsket temperatur med knappene "+" og "-" (Bilde 175,3).
 ■ Still inn ønsket vifteeffekttrinn med valgknappen "🌀" (Bilde 175,5).

I omluftdrift blir inneluften sirkulert og renset av filteret. Ingen LEDer lyser i IR-mottakeren.

- 1 Knapper for å stille klokken og tidsuret
- 2 Send-knapp (ny dataoverføring)
- 3 Mikrobryter "RESET" (tilbakestilling til fabrikkinnstillinger)
- 4 Knapp Setup for igangsetting
- 5 Lysknapp (operere lysene)
- 6 Stille drift-knapp (stillegående kjøle-drift)
- 7 Klokkeslett-knapp (til å stille inn klokkeslett)
- 8 Slå på/av knapper "TIMER" for tidsforvalg

Bilde 177 Fjernkontroll med innstillingsknapper (klimaanlegg)

Slå på stille drift: ■ Trykk på stille drift-knappen (Bilde 177,6). I kjølemodus kjører viften da med lavere hastighet og er derfor veldig stillegående.

Stille klokkeslett: ■ Trykk på klokkeslett-knappen (Bilde 177,7).
 ■ Still inn timer og minutter med knappene (Bilde 177,1).

Slå på tidsur: ■ Trykk på på/av-knappen (Bilde 175,2).
 ■ Still inn ønsket driftsmåte og temperatur.

Programmere innkoblingstid: ■ Trykk på knapp "ON" (Bilde 177,8).
 ■ Trykk på knappen for tidsinnstilling (Bilde 177,1) til ønsket tidsperiode til innkobling er nådd.
 ■ Trykk på knapp "ON" (Bilde 177,8).

Programmere utkoblingstid: ■ Trykk på knapp "OFF" (Bilde 177,8).
 ■ Trykk på knappen for tidsinnstilling (Bilde 177,1) til ønsket tidsperiode til utkobling er nådd.
 ■ Trykk på knapp "OFF" (Bilde 177,8).

Deaktivere tidsur: ■ Trykk på "ON" eller "OFF"-knappene (Bilde 177,8) på nytt.

Med det integrerte tidsuret kan inn-/utkoblingstiden for klimaanlegg stilles inn mellom 15 minutter og 24 timer i forveien (beregnet ut fra gjeldende klokkeslett).

Slå på belysning: ■ Trykk på belysningsknappen (Bilde 177,5). Lyset blir slått på med det siste dempetrinnet.

Dempe belysningen: ■ Trykk på belysningsknappen (Bilde 177,5) og hold til ønsket lysstyrke er oppnådd.

Slå av belysning: ■ Trykk på belysningsknappen (Bilde 177,5).

- ▷ Knappen Setup (Bilde 177,4) brukes til å koble fjernkontrollen til klimaanlegget ved første igangsetting.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

9.4 Kontroll av Truma-apparater med en mobilenhet (spesialutstyr)

Avhengig av utstyret finnes det en Truma iNet-Box i kjøretøyet. Ved hjelp av Truma iNet-Box kan varmeanlegget og klimaanlegget betjenes fra en mobilenhet (f.eks. Smarttelefon, nettbrett PC) via en app. Truma-appen kan lastes ned for vanlige mobilenheter fra den aktuelle App Store.

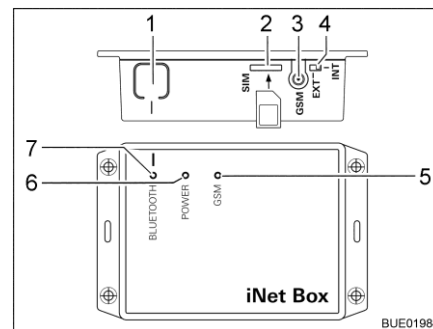
Det er to alternativer for å koble Truma-apparatet til mobilenheten:

- Bluetooth-tilkobling (begrenset rekkevidde)
- Tilkobling via mobilnettverk (mini-SIM-kort med eget telefonnummer og tilstrekkelig kreditt kreves, ikke inkludert). Betjeningen er via SMS.

Betjening av Truma-apparatet er også mulig fra flere mobilenheter. Til dette formålet skal Truma-appen installeres på alle mobilenhetene.

- ▷ Hvis mobilenheten har en Internett-tilkobling, blir instruksjonene for betjening av Truma-apparatet lastet ned og lagret. Deretter vil instruksjonene alltid være synlige (selv uten Internett-tilkobling).

- 1 BLUETOOTH-knapp
- 2 Spor for mini-SIM-kort
- 3 Antenneforbindelse for ekstern GSM-antenne
- 4 Omkobler for ekstern/intern GSM-antenne
- 5 LED GSM, rød (lyser, hvis ingen GSM-drift er mulig)
- 6 LED POWER, grønn (lyser under drift)
- 7 LED BLUETOOTH, blå (blinker ved sammenkobling)

Bilde 178 Truma iNet-Box

Opprette Bluetooth-tilkobling:

- Installer Truma-appen på mobilenheten.
- Slå på 12 V-forsyningen til kjøretøyet på panelet.
- Slå på Bluetooth på mobilenheten.
- Start Truma-appen og velg "SETTINGS – Setup Truma iNet-Box – Configure Bluetooth". De enkelte trinnene er forklart i detalj i Truma-appen.
- Trykk på BLUETOOTH-knappen (Bilde 178,1) på iNet-Box i 1 sekund. Truma iNet-Box er synlig i mobilenheten i ca 2 minutter (navn: "Truma iNet-Box"). I dette tidsrommet blinker den blå LED BLUETOOTH (Bilde 178,7).
- I Bluetooth-innstillingene til mobilenheten, bekreft forbindelsen til Truma iNet-Box. Forbindelsen er etablert når den blå LED-en på Truma iNet-Box lyser permanent.

Opprette mobilnetttilkobling:

- Sett opp Bluetooth-tilkobling som beskrevet ovenfor.
- Etter Bluetooth-oppsettet trykker du på knappen "Next".
- Sett forsiktig mini-SIM-kortet med ditt eget telefonnummer og tilstrekkelig kreditt inn i sporet (Bilde 178,2) i Truma iNet-Box som vist, til det klikker på plass. Den røde LED GSM (Bilde 178,5) må blinke permanent. Når den røde LED-en slås av etter 20 sekunder: Kontrollerer du mini-SIM-kortet.
- Skriv inn PIN-koden og telefonnummeret til mini-SIM-kortet i iNet-Box, samt et fritt valgbart navn i de tilsvarende feltene i installasjonsveiviseren.
- Trykk på knappen "Ready".

Truma iNet-Box skifter automatisk fra mobilnettverk til Bluetooth-tilkobling så snart en lagret mobilenhet befinner seg i mottaksområdet til Bluetooth. Når du går ut av mottaksområdet skiftes automatisk til mobilnettverket (hvis det er satt opp). Truma iNet-Box kan også brukes uten et mini-SIM-kort. Dermed er betjening bare mulig i nærheten av Bluetooth.

Betjene Truma-apparater via Truma-appen:

- Trykk på knappen "REMOTE CONTROL".
- Utfør betjeningskommandoer.

- ▷ For at betjeningen skal kunne fungere via SMS, er det nødvendig at standard SMS-appen til mobilenheten bruker telefonnummeret som avsender og ikke manipulerer teksten. Ikke bruk WebSMS-kontakter.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

Monteringssted

Truma iNet-Box er montert i boenheten (f.eks. i klesskapet).

9.5 Kokeplass

- ▶ Når gasskomfyren er i bruk, må du ikke la den stå uten tilsyn. Selv om gasskomfyren bare vil være uten tilsyn i en kort periode (f.eks. hvis du må gå på toalettet), må du slå den av.
- ▶ På grunn av eksplosjonsfaren må det aldri slippes ut gass uten at flammen brenner.
- ▶ Luft godt før komfyren settes i gang. Åpne vindu eller takluke.
- ▶ Ikke bruk gasskomfyr eller gass-stekeovn til oppvarming.
- ▶ Når man håndterer varme gryter, panner og lignende gjenstander må man bruke vatter eller grytekluter. Fare for personskade!
- ▶ Ikke plasser gardiner i nærheten av kokeplass. Brannfare!
- ▶ Hvis en varmekilde er i drift, må du alltid sette en kjele eller panne over flammen.

- ▷ Ikke plasser varme gjenstander, som kasseroller, på vaskbeskyttelsen, gasskomfyredekslet eller benkeplaten.

9.5.1 Gasskomfyr

- ▶ Mens den slås på og når gasskomfyren er i bruk, må det ikke være noen brennbare eller lettantennelige gjenstander som f.eks. kopphåndklær, servietter osv. i nærheten av gasskomfyren. Brannfare!
- ▶ Hele tenningsprosessen må være synlig ovenfra og må ikke dekkes til av kasseroller.
- ▶ Hvis du har en flammevernplaten, skal denne alltid brukes når gasskomfyren brukes. Før kjøring må flammevernplaten tas av og lagres trygt.
- ▶ Gasskomfyrdekslet lukkes ved hjelp av fjærkraft. Fare for skader når dekslet lukkes!

- ▷ Gasskomfyrdekslet av glass skal ikke brukes som kokefelt.
- ▷ Lukk ikke gasskomfyrdekslet når komfyren er i bruk.
- ▷ Ikke belast gasskomfyrdekslet med trykk når det er lukket.
- ▷ Etter kokingen må man la gasskomfyrdekslet være åpent så lenge brennerne avgir varme. Ellers kan glassplaten eksplodere.

- ▷ Bruk kun gryter og panner som passer til diameteren på brennerristen til gasskomfyren.
- ▷ Når flammen slukkes, stenger tennsikkeringsventilen automatisk gasstilførselen.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

Kjøkkenbenken i kjøretøyet er utstyrt med en gasskomfyr med 3 flammer.

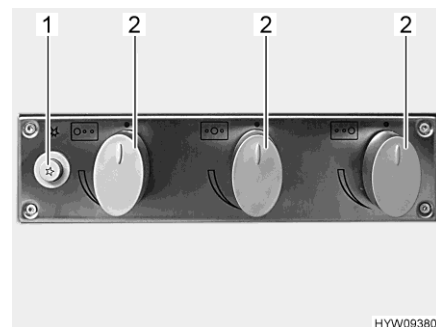
Bryterne for gasskomfyren er plassert på forsiden under benkeplaten.

Tenningsautomatikk med tenningsknapp

Gasskomfyren har elektronisk tenning.

Bilde 179 Gasskomfyr

Bilde 180 Brytere (gasskomfyr)

For å slå på:

- Åpne hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen "Kokeplass".
- Åpne gasskomfyrdekslet.
- Drei dreieregulatoren (Bilde 180,2) til ønsket varmekilde til tenningsposisjon (stor flamme).
- Trykk inn dreieregulatoren og hold den inne.

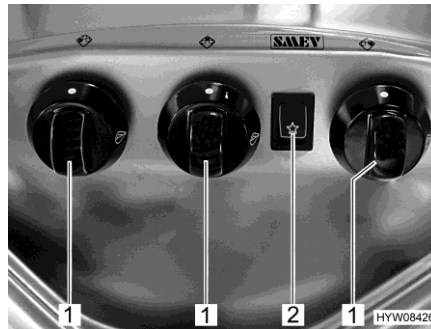
- Trykk på tenningsknappen (Bilde 180,1). Det dannes gnister ved brenneren.
- Når flammen brenner holder man dreieregulatoren inne, til tennsikringsventilen holder gasstilførselen åpen.
- Slipp dreieregulatoren løs og drei den til ønsket innstilling.

For å slå av:

- Vri dreieregulatoren til 0-posisjon. Flammen slukkes.
- Steng gassavstengeventilen "Kokeplass" og hovedventilen på gassflasken.

Tenning

Gasskomfyren har elektronisk tenning.

Bilde 181 Brytere (gasskomfyr)

For å slå på:

- Åpne hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen "Kokeplass".
- Åpne gasskomfyrdekslet.
- Drei dreieregulatoren (Bilde 181,1) til ønsket varmekilde til tenningsposisjon (stor flamme).
- Trykk inn dreieregulatoren og hold den inne.
- Trykk vippebryteren (Bilde 181,2). Det dannes gnister ved brenneren.
- Når flammen brenner holder man dreieregulatoren inne, til tennsikringsventilen holder gasstilførselen åpen.
- Slipp dreieregulatoren løs og drei den til ønsket innstilling.

For å slå av:

- Vri dreieregulatoren til 0-posisjon. Flammen slukkes.
- Steng gassavstengeventilen "Kokeplass" og hovedventilen på gassflasken.

9.5.2 Komfyr med gassgrill og gass-stekeovn

Kjøkkenbenken i kjøretøyet er utstyrt med en komfyr, en gassgrill og en gass-stekeovn.

Komfyr Komfyren i kjøretøyet er utstyrt med 3 gassbluss.

- ▶ Mens det tennes og når et gassbluss er i bruk, må det ikke være noen brennbare eller lettantennelige gjenstander som f.eks. kopphåndklær, servietter osv. i nærheten av brenneren. Brannfare!
- ▶ Prosessen ved tenning av et gassbluss må hele tiden være synlig ovenfra og må ikke dekkes til av kasseroller.
- ▶ Hvis brennerflammen slukker ved et uhell, dreier man dreieregulatoren til 0-posisjon og lar brenneren være avslått i minst 1 minutt. Tenn den på nytt først da.
- ▶ Komfyrdekselet lukkes ved hjelp av fjærkraft. Fare for skader når dekselet lukkes!

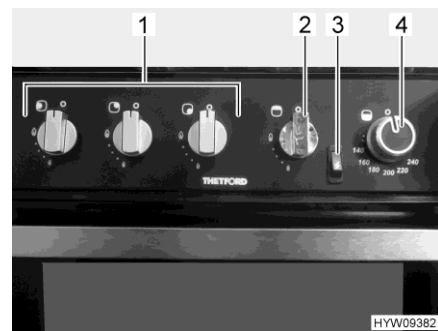
- ▷ Komfyrdekselet av glass skal ikke brukes som kokefelt.
- ▷ Komfyrdekselet må ikke lukkes når komfyren er i bruk.
- ▷ Ikke belast komfyrdekselet med trykk når det er lukket.
- ▷ Ikke sett varme kasseroller på komfyrdekselet.
- ▷ Etter bruk må man la komfyrdekselet være åpent så lenge brennerne til gassblussen avgir varme. Ellers kan glassplaten eksplodere.

- ▷ Bruk kun gryter og panner som passer til diameteren på brennerristen til gasskomfyren.
- ▷ Når flammen i et gassbluss slukkes, stenger tennsikringsventilen automatisk gasstilførselen.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

Bilde 182 Komfyr med gassbluss

Bilde 183 Brytere (kjøkkenbenk)

Gassbluss Komfyren er utstyrt med tre gassbluss (Bilde 182,2).

Tenne gassbluss:

- Åpne hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen "Kokeplass".
- Åpne komfyrdekselet (Bilde 182,1).
- Trykk dreieregulatoren (Bilde 183,1) til ønsket varmekilde, dreier til tenningsposisjon (stor flamme) og hold den nedtrykket helt til flammen brenner (maks 15 sekunder).

- Når flammen brenner holder man dreieregulatoren inne, til tennsikkeringsventilen holder gasstilførselen åpen.
  - Slipp dreieregulatoren løs og drei den til ønsket innstilling.
  - Hvis tenningen mislykkes, vent ett minutt og gjenta prosedyren fra begynnelsen.
- Slukke gassbluss:*
- Vri dreieregulatoren til 0-posisjon. Flammen slukkes.
  - Steng gassavstengeventilen "Kokeplass" og hovedventilen på gassflasken.

Gassgrill

Gassgrillen er plassert under bryterne (Bilde 183).

- ▶ Når gass-stekeovnen er i bruk kan det også hende at grillområdet blir svært varmt, selv om gassgrillen er slått av. Ikke ta på varme deler med bare hendene.
- ▶ Klaffen på gassgrillen må alltid holdes åpen under tenning og bruk av grillen.
- ▶ Ved tenningsprosessen og når gassgrillen er i bruk, må det ikke være noen brennbare eller lettantennelige gjenstander som f.eks. kopphåndklær, servietter osv. i nærheten av gassgrillen. Brannfare!
- ▶ Hvis tenningen mislykkes, gjentas fremgangsmåten fra begynnelsen. Ved behov må man undersøke om det mangler gass og/eller strøm i gassgrillen.
- ▶ Hvis gassgrillen likevel ikke fungerer, må du stenge gassavstengeventilen og ta kontakt med en autorisert servicestasjon.
- ▶ Hvis brennerflammen slukker ved et uhell, dreier man dreieregulatoren til 0-posisjon og lar brenneren være avslått i minst 1 minutt. Tenn den på nytt først da.

- ▷ Før gassgrillen tas i bruk for første gang, må den varmes opp og stå på høyeste trinn i 20 minutter for å fjerne gjenværende belegg fra produksjonen. Det kan forekomme røykdannelse som ikke er giftig når du gjør dette. Åpne alle vinduer, og luft godt ut.

Slå på gassgrill:

- Åpne hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen "Kokeplass".
- Åpne klaffen på gassgrillen helt.
- Trykk lett på dreieregulatoren (Bilde 183,2) og vri den til tenningsposisjon (stor flamme).
- Trykk inn tenningsknappen (Bilde 183,3) inntil flammen brenner (ikke lenger enn 15 sekunder).
- Når flammen brenner holder man dreieregulatoren inne, til tennsikkeringsventilen holder gasstilførselen åpen.
- Slipp dreieregulatoren løs og drei den til ønsket innstilling.
- Hvis tenningen mislykkes, vent ett minutt og gjenta prosedyren fra begynnelsen.

Slå av gassgrill:

- Vri dreieregulatoren til 0-posisjon. Flammen slukkes.
- Steng gassavstengeventilen "Kokeplass" og hovedventilen på gassflasken.

Gass-stekeovn Gass-stekeovnen er montert under gassgrillen.

- ▶ Når gass-stekeovnen er i bruk kan det også hende at grillområdet blir svært varmt, selv om gassgrillen er slått av. Ikke ta på varme deler med bare hendene.
- ▶ Ved tenningsprosess og når stekeovnen er i bruk, må det ikke være noen brennbare eller lettantennelige gjenstander som f.eks. kopphåndklær, klær osv. i nærheten av gass-stekeovnen. Brannfare!
- ▶ Stekeovnsluken må være åpen når stekeovnen tennes.
- ▶ Hvis tenningen mislykkes, gjentas fremgangsmåten fra begynnelsen. Ved behov må man teste om det mangler gass og/eller strøm i gass-stekeovnen.
- ▶ Hvis gass-stekeovnen likevel ikke fungerer, lukker man gassavstengeventilen og underretter servicestasjonen.
- ▶ Hvis brennerflammen slukker ved et uhell, dreier man dreieregulatoren til 0-posisjon og lar brenneren være avslått i minst 1 minutt. Tenn den på nytt først da.

- ▷ Før gass-stekeovnen tas i bruk for første gang, må den varmes opp og stå på 200 °C i 30 minutter for å fjerne gjenværende belegg fra produksjonen. Det kan forekomme røykdannelse som ikke er giftig når du gjør dette. Åpne alle vinduer, og luft godt ut.
- ▷ Temperaturen i gass-stekeovnen blir regulert med en termostat. Varmen kan justeres fra 130 °C til 240 °C. Den innstilte temperaturen refererer til midten av gass-stekeovnen. Temperaturen vil være høyere øverst i gass-stekeovnen, og lavere nederst.

Slå på gass-stekeovn:

- Åpne hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen "Kokeplass".
- Åpne klaffen på gass-stekeovnen helt.
- Trykk lett på dreieregulatoren (Bilde 183,4) og vri den til høyeste trinn (240 °C).
- Trykk inn tenningsknappen (Bilde 183,3) inntil flammen brenner (ikke lenger enn 15 sekunder).
- Når flammen brenner holder man dreieregulatoren inne i enda 10 til 15 sekunder, til tennsikringsventilen holder gasstilførselen åpen.
- Slipp dreieregulatoren løs og drei den til ønsket innstilling.
- Sett ovnsristen inn i ønsket rillehøyde, og lukk klaffen på gass-stekeovnen.
- Hvis tenningen mislykkes, vent ett minutt og gjenta prosedyren fra begynnelsen.

Slå av gass-stekeovn:

- Vri dreieregulatoren til 0-posisjon. Flammen slukkes.
- Steng gassavstengeventilen "Kokeplass" og hovedventilen på gassflasken.

9.6 Kjøleskap

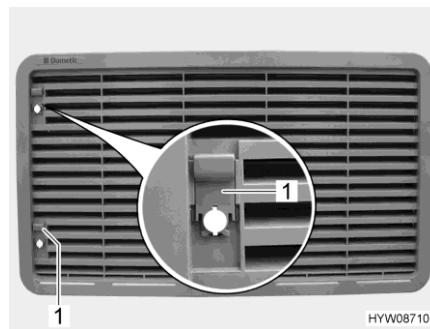
Hvis det ikke finnes et gasstrykk-kontrollsystem med kollisjonssensor, skal kjøleskapet bare drives av 12 V-spenning under kjøring. Ved høye omgivelsestemperaturer kommer ikke kjøleskapet opp i full kjøleeffekt lenger.

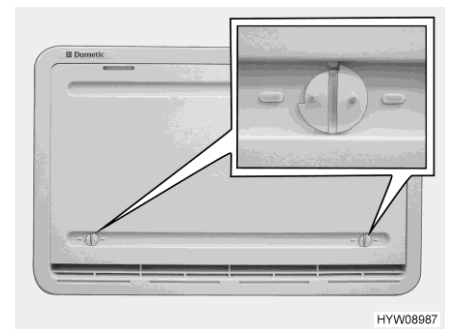
- ▷ Sett alltid på kjøleskapets luftegitter når du forlater kjøretøyet. Hvis ikke kan det trenge inn vann når det er regnvær.
- ▷ Kjøleskapets kjøleeffekt er avhengig av hvordan kjøretøyet er parkert. Kjøleeffekten kan synke allerede fra 5° skråstilling. Derfor må man alltid parkere kjøretøyet vannrett på oppstillingsplassen.
- ▷ Absorbasjonskjøleskap arbeider ved normal romtemperatur (ca. 21 °C) i det angitte temperaturområdet. Kjøleeffekten reduseres ved betydelig høyere omgivelsestemperaturer (> 30 °C).

9.6.1 Kjøleskapets luftegitter

Ved høye utetemperaturer oppnår kjøleaggregatet full kjøleeffekt kun når kjøleskapet får tilstrekkelig lufttilførsel.

Bilde 184 Kjøleskapets luftegitter

Bilde 185 Vinterdeksel (kjøleskapets luftegitter)

- Demontering:*
- Skyv skyveren (Bilde 184, 1) oppover.
  - Ta av kjøleskapets luftegitter.

Vinterdeksel Vinterdekslene (Bilde 185) beskytter kjøleaggregatet mot kald luft. Vinterdekslene settes foran hvert kjøleskapets luftegitter når utetemperaturen synker under +10 °C (både ved gassdrift og elektrisk drift).

Hos mindre apparater (med en kapasitet på under 130 l) benyttes ved gassdrift kun det **underste** vinterdekslet.

Ved svært lave temperaturer (-5 °C til -30 °C) skal det **isolerte** vinterdekslet benyttes. Det isolerte vinterdekslet benyttes i stedet for det **underste** kjøleskap-luftegitteret.

Ta av vinterdeksler når temperaturen stiger igjen.

- Montering:*
- Åpne begge låseanordningene (Bilde 185) (sporet står vannrett).
  - Sett vinterdekslet foran luftegitteret.
  - Lås låseanordningene med en liten mynt (sporet står loddrett).
- Demontering:*
- Åpne begge låseanordningene (Bilde 185) (sporet står vannrett).
  - Ta av vinterdekslet fra luftegitteret.

- ▷ Ta av vinterdeksler når temperaturen stiger over +10 °C. Ellers kan kjøleskapet skades.
- ▷ Ta av **isolerte** vinterdeksler når temperaturen stiger over -5 °C. Ellers kan kjøleskapet skades.

- ▷ Under kjøring kan vinterdekselet forbli montert.

9.6.2 Thetford serie N3000 E/A

Avhengig av utstyret er det montert ulike modeller av kjøleskapet.

Utførelse Thetford N3000 E

Manuelt energivalgsystem, automatisk tenning

Utførelse Thetford N3000E+/N3000 A

Automatisk og manuelt energivalgsystem, automatisk tenning

Driftsmåter

Kjøleskapet har 3 driftsmåter:

- 230 V-drift
- 12 V-drift
- Gassdrift

- ▷ Kjøleskapet trenger alltid en 12 V-styrespenning, uavhengig av hvilken energitype det drives med. Styrespenning foreligger så snart strømsentralen slås på. Det strømmer derfor alltid en hvilestrøm, også når kjøleskapet er slått av. Ved midlertidig avstengning, må man alltid slå av strømsentralen.
- ▷ Lukk gassavstengeventilen "Kjøleskap" når kjøleskapet drives elektrisk.

230 V-drift

Kjøleskapet drives via et eksternt strømmnett.

12 V-drift

Kjøleskapet drives via bilbatteri.

- ▷ I automatisk modus velges 12 V-drift kun når kjøretøymotoren er i gang.

Gassdrift

Kjøleskapet drives med gass fra en tilkoblet gassflaske.

- ▷ Ved bruk av propangass må et filter brukes. Filteret må installeres av en kvalifisert tekniker.

Å veksle mellom energikildene

Ved veksling mellom de ulike energikilder oppstår det forsinkelser som er innebygd med hensikt. Derfor er kjøleskapet ikke driftsklart rett etter omkobling til en ny energikilde. Ved veksling fra 12 V-drift til gassdrift er forsinkelsen 15 minutter. Dette forhindrer at det kobles om til gassdrift under korte opphold (f.eks. bensinstasjon).

Bensinstasjon

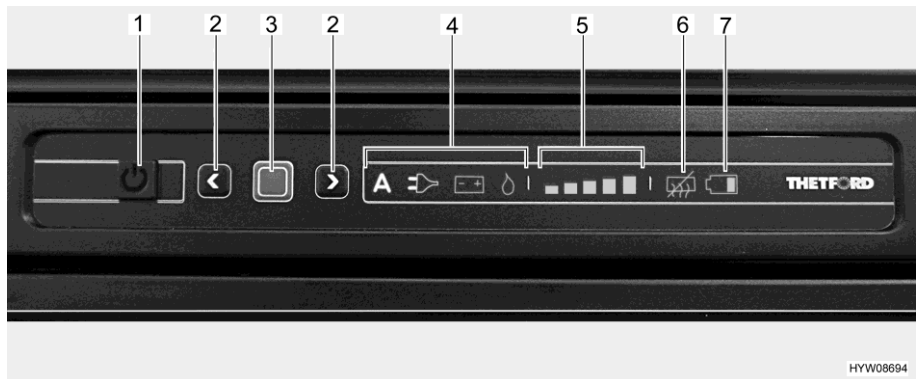

- ▶ Åpen ild er forbudt ved bensinstasjoner.
- Hvis kjøleskapet ble manuelt stilt inn til gassdrift mens man kjører: Slå av kjøleskap på bensinstasjonen eller bytt til 12 V-drift.
- Hvis kjøleskapet ble brukt i automatisk modus under kjøring (kun ved utførelse med automatisk energivalg) og stoppet varer i mer enn 15 minutter: Slå av kjøleskapet. Ellers byttes det automatisk energivalgssystemet automatisk til gassdrift 15 minutter etter at man har slått av kjøretøymotoren.

Tennsikring

Ved valg av gassdrift åpnes tennsikringen automatisk, slik at gass kan strømme ut til brenneren. Samtidig koples den elektroniske tenneren inn. Hvis gassflammen går ut, f.eks. pga. trekk, aktiveres tenneren umiddelbart og antenner gassen på nytt.

Betjening

Bilde 186 LED-betjeningsfelt (kjøleskap Thetford)

- 1 På/av-knapp
- 2 Piltaster
- 3 Bekreftelsestast
- 4 Visning av driftsmåte ("A" ikke tilgjengelig i alle versjoner)
- 5 Kjølenivåindikator
- 6 Indikator for "Anti-kondensering av"
- 7 Indikator for "Batteri tomt" (ikke aktiv)

- ▶ Hvis kjøleskapet skal drives med gass: Åpne hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen "Kjøleskap".

For å slå på:

- Trykk på på/av-knappen (Bilde 186,1) i 1 sekund. Knappen lyser grønt. Etter ca. 10 sekunder dempes displayet for å spare strøm.
- Trykk på bekreftelsestasten (Bilde 186,3). Den siste valgte driftsmåten vises.

Velge driftsmåte:

- Trykk på bekreftelsestasten (Bilde 186,3) i ca. 2 sekunder. Symbolet for driftsmåte blinker.
- Manuell energivalg: Velg den ønskede energikilden med piltastene (Bilde 186,2).
- Automatisk energivalg (kun ved utførelse med automatisk energivalg): Bruk piltastene (Bilde 186,2) for å driftsmåte "A".
- Bekreft valget med bekreftelsestasten (Bilde 186,3).

I versjonen med automatisk energivalg utføres energivalget i denne rekkefølge, avhengig av tilgjengelige energikilder:

- 230 V vekselspanning
- 12 V likespenning
- Gass

Still inn kjøletemperatur:

- Trykk på bekreftelsestasten (Bilde 186,3) i ca. 2 sekunder. Symbolet for driftsmåte blinker.
- Trykk på bekreftelsestasten (Bilde 186,3) på nytt. Kjølenivåindikatoren (Bilde 186,5) blinker.
- For å endre innstillingen trykker du på piltastene (Bilde 186,2) til ønsket innstilling vises.
- Bekreft valget med bekreftelsestasten (Bilde 186,3).

For å slå av:

- Trykk på på/av-knappen (Bilde 186,1) i ca. 2 sekunder. Alle lysene går ut. Kjøleskapet er slått av.
- Hvis kjøleskapet ble drevet med gass: Steng gassavstengeventilen "Kjøleskap" og hovedventilen på gassflasken.

Regulering av kjøleskaptemperatur

Etter at det er slått på, velger kjøleskapet automatisk sist valgte termostatinnstilling. Denne innstillingen kan etterjusteres manuelt med hjelp av piltastene (Bilde 186,2). Det tar et par timer før kjøleskapet når normal driftstemperatur. Termostatinnstillingen beholdes selv om det velges en annen driftsmåte.

Tilleggsfunksjoner

Blinkende lamper på kontrollpanelet viser en feil. Merknader til feilretting, se kapittel 14.

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen "Kjøleskap" som er vedlagt separat.

9.6.3 Kjøleskapsdør-lås

Avhengig av modellen har kjøleskapet et separat frysenskap. Informasjonen i dette avsnittet gjelder også for døren på frysenskapet.

- ▷ Under kjøring må kjøleskapsdøren alltid være lukket og låst i lukket posisjon.

- ▷ Når kjøleskapet er avslått, låses kjøleskapsdøren i luftstilling. På denne måten unngår man at det danner seg mugg.

Kjøleskapsdøren kan stå i to stillinger:

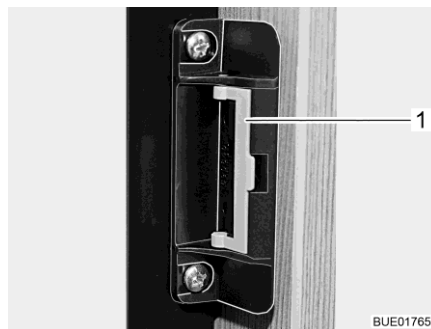
- Lukket kjøleskapsdør mens man kjører og når kjøleskapet er i bruk
- Kjøleskapsdøren litt åpen for å luften når kjøleskapet er avslått

- ▷ For ytterligere informasjon om låsing, se separat bruksanvisning fra produsenten.

Thetford Kjøleskapet åpnes og lukkes med håndtaket på døren.

Luftstilling Kjøleskapsdøren kan blokkeres i luftstilling med hjelp av en svingbar bøyle.

Bilde 187 Låseanordning (normalstilling)

Bilde 188 Låseanordning (luftstilling)

Låse i luftstilling:

- Åpne kjøleskapsdøren.
- Vri bøylene (Bilde 187,1) framover (Bilde 188).
- Lukk kjøleskapsdøren til første hasp, da er den låst i luftstilling.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om sanitæranlegget i kjøretøyet. På slutten av kapitlet finner du monteringsstedene til sanitæranleggets komponenter.

10.1 Vannforsyning, generelt

- ▶ Vanntanken må kun fylles fra drikkevannsnettet slik at kvaliteten på drikkevannet er sikret.
- ▶ Til påfylling må det kun brukes slanger eller beholdere som er tillatt for bruk til drikkevann.
- ▶ Påfyllingsslanger eller beholdere må skylles grundig med drikkevann (to til tre ganger kapasiteten).
- ▶ Påfyllingsslanger eller beholdere må tømmes fullstendig etter påfylling, og åpningene på påfyllingsslanger eller beholdere må lukkes.
- ▶ Vann som blir stående i vanntank og i vannledninger blir ubrukelig etter kort tid. Sørg derfor for at vannledningene og vanntanken rengjøres grundig hver gang før du tar i bruk kjøretøyet. Sørg for at vanntanken og vannledningene tømmes helt etter bruk av kjøretøyet.
- ▶ Hvis kjøretøyets vannanlegg er ute av bruk i mer enn en uke, må det desinfiseres før det tas i bruk igjen (se kapittel 14).

- ▷ Dersom kjøretøyet ikke skal benyttes på flere dager, eller dersom det står på varme ved frostfare, skal hele vannanlegget tømmes. Kontroller at vannpumpen er koblet ut. Ellers går vannpumpen varm og kan skades. La vannkranene stå åpne i midtstilling. La alle tappekranene stå åpne. Derved unngås fare for frostskafer på innbyggingsapparatene, frostskafer på kjøretøy og avlagringer i vannførende komponenter.
- ▷ Hvis den er tom for vann, går vannpumpen varm og kan skades senest etter ett minutt. Bruk aldri vannpumpen når vanntanken er tom.

Kjøretøyet er utstyrt med en vanntank. En elektrisk vannpumpe pumper vann til de ulike kranene. Når en vannkran åpnes, slår vannpumpen seg automatisk på og pumper vann til uttappingspunktet.

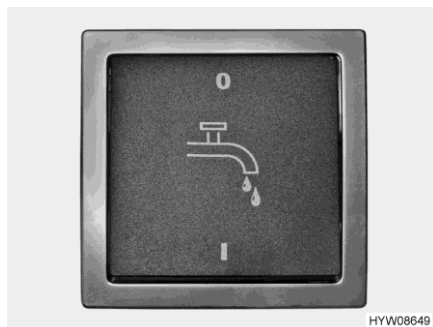
Spillvannstanken fanger opp spillvannet. På panelet vises hvor full vanntanken eller spillvannstanken er.

Vannpumpe

Avhengig av hvordan kjøretøyet er utstyrt, slås vannpumpen på eller av via hhv. en separat bryter eller via 7"-panelet.

- ▷ Før du bruker vannarmaturene, må du slå på vannpumpen på bryter eller på 7"-panelet.
- ▷ Når vanntanken fylles, kan det dannes en luftboble på bunnen av pumpen. Denne luftboblen forhindrer at vannet suges opp. Rist vannpumpen kraftig opp og ned i vannet.

Bilde 189 Bryter for vannpumpe

Kjøretøy med panel LT 94

For kjøretøy utstyrt med panel LT 94 (se avsnittet 8.7), styres 12 V-forbrukerne analogt. I dette tilfellet er det montert en separat bryter for vannpumpen i kjøretøyet. Bryteren er plassert i baderomsskapet.

Kjøretøy med 7"-panel

For kjøretøy utstyrt med et BUS-system med 7"-panel (se avsnittet 8.8), styres 12 V-forbrukerne digitalt. I dette tilfellet betjenes vannpumpen over 7"-panelet.

10.2 Vannanlegg**10.2.1 Vanntank**

Vanntanken rommer ca. 180 l.

Monteringssted for vanntanken, se avsnittet 10.2.4.

Varmluft fra boenhets-varmeanlegget varmer opp vanntanken. Vanntanken er dermed beskyttet mot frost.

- ▷ Når boenhets-varmeanlegget er ute av drift, har ikke lenger vanntanken tilfredstillende beskyttelse mot frost. Ved frostfare må man tømme vanntanken og la tappekranen stå åpen.

- ▷ På grunn av kjøresikkerheten og tekniske tillatelser må fyllemengden reduseres til ca. 20 l under kjøring. Når vannet tappes ved hjelp av dreiehandtaket for sikkerhetsavløpet (se avsnittet 10.2.5), blir det igjen en restmengde på ca. 20 l i vanntanken.

10.2.2 Påfylling av vannanlegget

- ▶ Ved fylling av vanntanken må man følge teknisk tillatt totalvekt til kjøretøyet. Hvis vanntanken er full, må bagasjen reduseres tilsvarende.

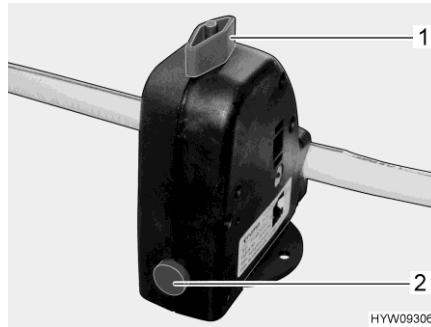
- ▷ Hvis den er tom for vann, går vannpumpen varm og kan skades senest etter ett minutt. Bruk aldri vannpumpen når vanntanken er tom.

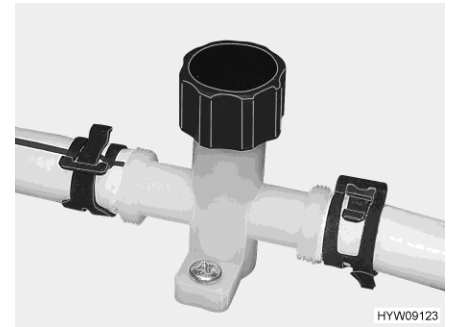

▷ Man kan kontrollere vannmengden på panelet mens vanntanken fylles.

- Still kjøretøyet vannrett.
- Slå på 12 V-forsyningen på panelet.
- Koble inn vannpumpen på bryteren.

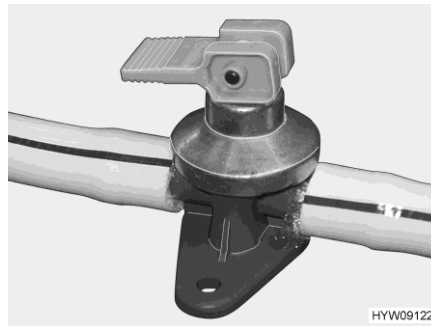

Bilde 190 Sikkerhets-/avtappingsventil (Truma)

Bilde 191 Tappekran (vannledning)

- Steng sikkerhets-/avtappingsventilen (Truma). Drei dreiebryteren (Bilde 190,1) på tvers av sikkerhets-/avtappingsventilen og trykk inn trykknappen (Bilde 190,2).
- Det er ikke mulig å lukke sikkerhets-/avtappingsventilen ved temperaturer under 6 °C.

Bilde 192 Tappekran (varmtvannsbeholder Alde)

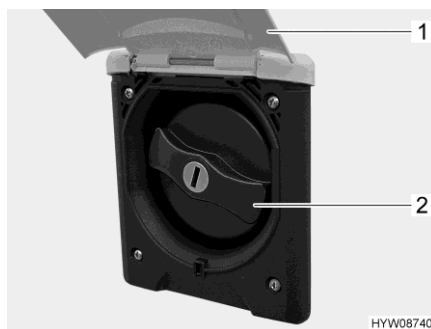
- Steng tappekranene (Bilde 192 og Bilde 191). Trekk til hettene med urviseren hhv. still vippearmen vannrett. Monteringsstedet for sikkerhets-/avtappingsventilen og tappekranene finnes i avsnittet 10.7 på slutten av dette kapitlet.
- Steng alle vannkraner.
- Lukk utløpsåpningen på vanntanken.
- Åpne drikkevann-påfyllingsstussen på utsiden av kjøretøyet.
- Fyll vanntanken med drikkevann. Bruk vannslange, vannkanne med trakt eller lignende til å fylle på vann.
- Still alle vannkraner på "Varmt" og åpne dem. Vannpumpen slås på. Varmtvannsrørene fylles med vann.

- La vannkranene være åpne til vannet som renner ut er uten luftbobler. Dette er den eneste måten å garantere at varmtvannsberederen er fylt med vann.
- Still alle vannkraner på "Kaldt" og la dem stå åpne. Kaldtvannsrørene fylles med vann.
- La vannkranene være åpne til vannet som renner ut er uten luftbobler.
- Steng alle vannkraner.
- Lukk drikkevann-påfyllingsstussen.
- Kontroller at dekslet på vanntanken er tett.

10.2.3 Etterfyll med vann

- ▶ Dekslene for påfyllingsstussene for drivstoff og for drikkevann-påfyllingsstussene er svært like. Før man fyller tanken skal merkingen kontrolleres.
- ▶ Ved fylling av vanntanken må man følge teknisk tillatt totalvekt til kjøretøyet. Hvis vanntanken er full, må bagasjen reduseres tilsvarende.

Bilde 193 Deksel (drikkevann-påfyllingsstuss)

Drikkevann-påfyllingsstussen er, avhengig av modellutførelse, plassert på venstre eller høyre side av kjøretøyet.

Drikkevann-påfyllingsstussen er merket med symbolet "☞".

Åpne drikkevann-påfyllingsstussen:

- Sving den utvendige luken (Bilde 193,1) oppover.
- Stikk nøkkelen i låsesylinderen, og dreii den en kvart omdreining. Dekselet er låst opp.
- Trekk ut nøkkelen.
- Drei det blå dekselet (Bilde 193,2) en kvart omdreining.
- Fjern dekslet.

Fylle på vann:

- Fyll vanntanken med drikkevann. Bruk vannslange, vannkanne med trakt eller lignende til å fylle på vann.

Lukk drikkevann-påfyllingsstussen:

- Sett dekslet på drikkevann-påfyllingsstussen.
- Drei dekselet en kvart omdreining.
- Stikk nøkkelen i låsesylinderen, og dreii den en kvart omdreining. Dekselet er låst.
- Trekk ut nøkkelen.
- Kontroller at dekslet sitter godt fast på drikkevann-påfyllingsstussen.
- Sving den utvendige luken ned og lukk den.

10.2.4 Redusere vannmengden for kjøring

- ▶ Ved fylling av vanntanken må man følge teknisk tillatt totalvekt til kjøretøyet. Hvis vanntanken er full, må bagasjen reduseres tilsvarende.

Dreiehåndtak Dreiehåndtaket er montert på vanntanken.

Bilde 194 Dreiehåndtak (vanntank)

- For å stenge:*
- Drei dreiehåndtaket (Bilde 194,1) på vanntanken til stopp med urviseren.
  - Fyll opp vanntanken med drikkevann.
- For å åpne:*
- Drei dreiehåndtaket (Bilde 194,1) på vanntanken mot urviseren til første hasp. Vannet renner ut opptil ca. 20 liter.

Monteringssted Se avsnittet 10.7.

10.2.5 Tappe vann (dreiehåndtak for sikkerhetsavløp)

- På vanntanken dreier du dreiehåndtaket (Bilde 194,1) mot urviseren fra du møter motstand til stopp for å åpne utløpsåpningen fullstendig.

10.2.6 Tømme vannanlegg

- ▷ Dersom kjøretøyet ikke skal benyttes på flere dager, eller dersom det står på varme ved frostfare, skal hele vannanlegget tømmes. Kontroller at 12 V-forsyningen på panelet er slått av. Ellers går vannpumpen varm og kan skades. La vannkranene stå åpne i midtstilling. La sikkerhets-/avtappingsventilen (Truma) og alle tappekranene stå åpne. Derved unngås fare for frostskafer på innbyggingsapparatene, frostskafer på kjøretøy og avlagringer i vannførende komponenter.

- ▷ Følg miljøvernansvisningene i dette kapitlet.

Monteringsstedet for sikkerhets-/avtappingsventilen og tappekranene finnes i avsnittet 10.7 på slutten av dette kapitlet.

Gå fram på følgende måte for å tømme og lufte vannanlegget. Slik unngår man frostskafer:

- Still kjøretøyet vannrett.
- Slå av 230 V-forsyningen.
- Slå av 12 V-forsyningen på panelet.
- Ta varmtvannsberederen ut av drift (se avsnittet 9.2).
- Åpne tappekranene. Drei hetten mot urviseren eller still vippearmen loddrett.
- Åpne sikkerhets-/avtappingsventilen (Truma). Vri dreiebryteren langs med sikkerhets-/avtappingsventilen.
- Åpne vanntankens avløp.
- Åpne alle vannkraner og still dem i midtstilling.
- Heng opp hånddusjen i dusjstilling.
- Skru av låseringen på vanntanken.
- Ta vannpumpen (festet på lokket) så langt ut som det er mulig for tilkoblingsledningene.
- Hold opp vannpumpen til vannledningen er helt tom.
- Kontroller at vanntanken er helt tom.
- Legg hånddusjen i dusjkaret.
- Blås ut vannet som er igjen i vannledningene (maks. 0,5 bar). Skill vannledningen fra vannpumpen og blås inn i vannledningen i retning av forbruker.
- Tøm spillvannstanken. Følg miljøvernanvisningene i dette kapitlet.
- Tøm kloakktanken. Følg miljøvernanvisningene i dette kapitlet.
- Rengjør vanntanken og spyl den deretter grundig.
- La vannanlegget tørke så lenge som mulig.
- La alle vannkraner stå åpne i midtstilling etter tømning.
- La sikkerhets-/avtappingsventilen (Truma) og alle tappekranene stå åpne.

10.3 Vannfilter (ekstrautstyr)

- ▶ Vannfilteret må ikke benyttes til filtrering av brønnvann, spillvann, elvevann eller regnvann. Vannfilteret egner seg ikke til utvinning av drikkevann på denne måten.
- ▶ Vannfilteret må ikke benyttes til filtrering av varmtvann.

Bruksformål Vannfilteret er kun ment for filtrering av kaldt drikkevann. Vannfilteret danner hygienisk ferskvann av dette.

Moneringssted Vannfilteret er montert på venstre side av kjøretøyet, og er tilgjengelig via en utvendig luke. Filterpatronen til vannfilteret er forbundet med filterhodet via en bajonettlås. Filterhodet har en integrert stoppeventil. Ingen ekstra stoppeventiler påkrevd i innløp og avløp.

- ▷ Fremgangsmåten ved filterskift samt ytterligere informasjon er å finne i den separate bruksanvisningen fra produsenten.

10.4 Spillvannstank

Spillvannstanken rommer ca. 150 l.

Monteringssted og tilgang, se avsnittet 10.7.

Varmeluft fra boenhets-varmeanlegget varmer spillvannstanken. Spillvannstanken er dermed beskyttet mot frost.

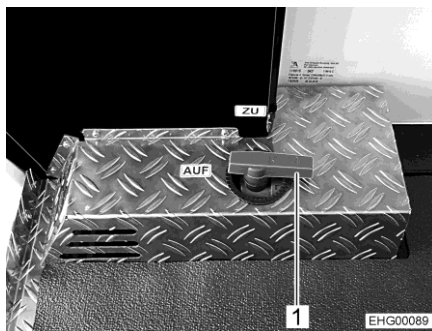
- ▷ Hvis boenhets-varmeanlegget ikke er i drift, er spillvannstanken ikke lenger tilstrekkelig beskyttet mot frost. Ved frostfare må man tømme spillvannstanken og la tappekranen stå åpen.
- ▷ Hell aldri kokende vann rett i utslagsvasken. Kokende vann kan føre til deformasjon eller utettheter i rørsystemet.

- ▷ Spillvannstanken må kun tømmes på deponier, campingplasser eller oppstillingsplasser.

Betjening med betjeningshendel

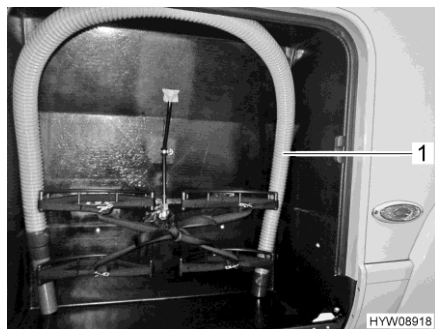
Tappekranen åpnes og lukkes ved hjelp av en betjeningshendel.

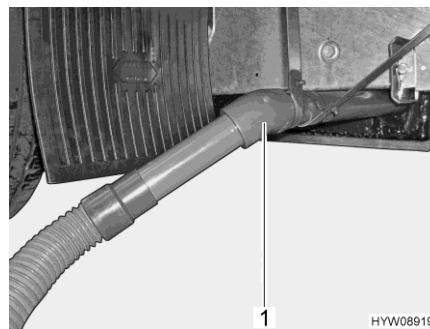
Bilde 195 Betjeningshendel (tappekran)

Monteringssted for betjeningshendel

Betjeningshendelen (Bilde 195,1) for tømning av spillvann er plassert i bakre lasteluke. Avløpsrøret med tilkobling for spillvannsslange befinner seg under kjøretøyet.

Bilde 196 Spillvannsslange (gasskap)

Bilde 197 Avløpsrør med spillvannsslange

Spillvannsslange

Spillvannslangen (Bilde 196,1) er plassert i gasskapet eller i gasskaputtrekket, og kan stikkes på avløpsrøret (Bilde 197,1) som forlengelse.

For å tømme:

- Stikk spillvannsslangen på avløpsrøret.
- Åpne tappekranen. Vri betjeningshendel (Bilde 195,1) til stillingen "AUF" (åpen). Spillvannet renner ut.
- Tøm spillvannstanken fullstendig.
- Når spillvannet er tappet helt av, skal tappekranen lukkes igjen. Vri betjeningshendelen (Bilde 195,1) til stillingen "ZU" (stengt).
- Trekk av spillvannsslangen og pakk den bort.

10.5 Bad

- ▷ Det må ikke transporteres last i dusjkabinettet. Dusjkabinettet eller andre gjenstander i toalettrommet kan bli skadet.

- ▷ For å luften under eller etter bruk av dusjen eller til tørking av våte klær; lukk toalettromsdøren og åpne vinduet eller takluken i toalettrommet. Da sirkulerer luften bedre.
- ▷ Vask bort såperester i dusjkaret etter bruk av dusjen, ellers kan det med tiden dannes sprekker i dusjkaret.
- ▷ Tørk dusjen etter bruk, ellers kan det dannes fuktighet.
- ▷ Sett kjøretøyet slik at det står mest mulig vannrett. Ellers kan ikke vannet renne riktig ut av dusjkaret.
- ▷ Ytterligere informasjon angående rengjøring av toalettrommet finner du i avsnittet 11.2.

Dusjrist

Dusjristen er laget av heltre. Dusjristen beskytter dusjkaret og sørger for et tørt gulv, selv etter dusjing.

Bilde 198 Dusjrist (eksempel)

Overhold følgende anvisninger for å få en lang levetid:

- Før du skal dusje tar du dusjristen (Bilde 198,1) ut av dusjen.
- Etter at du har dusjet, legger du dusjristen ned i dusjkaret igjen.
- Du bør behandle dusjristen minst to ganger i året med en lofri klut og kommersielt tilgjengelig heltreolje i fiberretningen (følg produsentens anvisninger).

10.6 Toalett

- ▷ Toalettet må maksimalt belastes med 120 kg.
- ▷ Tøm kloakktank når det er fare for frost og kjøretøyet ikke er oppvarmet.
- ▷ Ikke sitt på toalettlokket. Lokket er ikke konstruert for å bære personer og det kan brette.
- ▷ Bruk kjemiske midler som egner seg til toalett. Lufteanlegget fjerner kun lukt, ikke bakterier og gasser. Bakterier og gasser angriper tetningsgummen.

- ▷ Hvis kjøretøyet er utstyrt med et elektrisk ventilasjonssystem, starter viften automatisk når toalettskålen åpnes.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

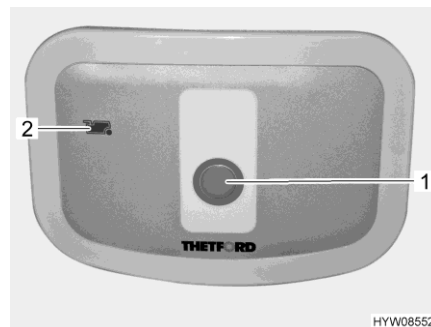
- ▷ Kloakktank må kun tømmes på deponier, campingplasser eller oppstillingsplasser.

10.6.1 Svingbart toalett

Thetford-toalettets nedspyling skjer direkte via kjøretøyets vannsystem. Om nødvendig kan toalettskålen snus i ønsket posisjon.

Bilde 199 Thetford-toalettsskål (svingbar)

Bilde 200 Spyleknapp/kontrolllampe (Thetford-toalett)

Kontrollpanelet befinner seg i nærheten av toalettsskålen.

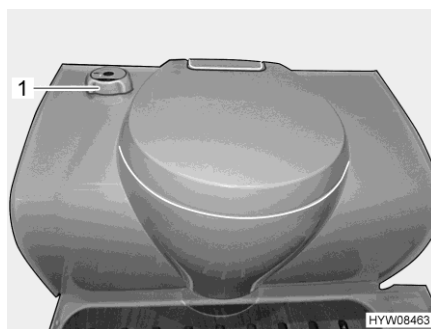
For å spyle ned:

- Før det spyles ned må skyveren på Thetford-toalettet åpnes. Skyv skyvearmen (Bilde 199,1) mot urviseren.
- Trykk den blå spyleknappen (Bilde 200,1) for å spyle ned.
- Lukk skyveren etter skylling. Skyv skyvearmen med urviseren.

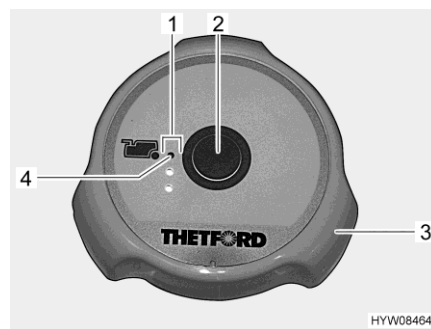
Kontrolllampen (Bilde 200,2) lyser når kloakktanken må tømmes.

10.6.2 Toalett med fast benk

Toalettet spyles direkte via ferskvannstanken.

Bilde 201 Thetford-toalett

Bilde 202 Spyleknapp/kontrolllamper (Thetford-toalett)

Toalettet kan brukes med åpen eller lukket skyver.

Åpne skyver:

- Drei dreiehandtaket (Bilde 201,1) mot urviseren.

Lukke skyver:

- Drei dreiehandtaket (Bilde 201,1) med urviseren.

For å spyle ned:

- Før det spyles ned må skyveren på Thetford-toalettet åpnes. Drei dreiehandtaket (Bilde 202,3) mot urviseren.
- Trykk den blå spyleknappen (Bilde 202,2) for å spyle ned.
- Lukk skyveren etter skylling. Drei dreiehandtaket (Bilde 202,3) med urviseren.

Kontrolllampene (Bilde 202,1) viser fyllenivå for kloakktanken. Når den røde kontrolllampen (Bilde 202,4) lyser, må kloakktanken tømmes.

10.6.3 Tømme kloakktanken

- ▷ Når kjøretøyet er utstyrt med et elektrisk ventilasjonssystem: Før tømming av kloakktanken må slangen til ventilasjonssystemet trekkes ut av kloakktanken.

- ▷ Kloakktanken kan kun tas ut når skyveren er lukket.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten.

Bilde 203 Klaff (kloakktank)

- Skyv skyvearmen på toalettstålen med urviseren. Skyveren lukkes.
- Åpne klaffen til kloakktanken på utsiden av kjøretøyet. For å gjøre dette stikker du nøkkelen i låsesylindren til trykklåsen (Bilde 203,1) og dreier den en kvart omdreining med urviseren.
- Trekk ut nøkkelen.
- Begge trykklåsene (Bilde 203,2) trykkes samtidig med tomlene og luken til kloakktanken åpnes.

Bilde 204 Kloakktank (i kjøretøyet)

Bilde 205 Kloakktank

- Når kjøretøyet er utstyrt med et elektrisk ventilasjonssystem: Koble slangen fra ventilasjonssystemet.
- Trekk sikringsklemmen (Bilde 204,3) opp og trekk kloakktanken (Bilde 204,1) ut med håndtaket (Bilde 204,2).
- Sving tømmestussen (Bilde 205,1) på en markert tømmestasjon og skru av lokket (Bilde 205,2).
- Trykk inn den fargede lufteknappen (Bilde 205,3) og hold den inne helt til kloakktanken er tom.
- Rengjør kloakktanken med ferskvann.

- Lukk tømestussen med lokket og sving den tilbake.
- Skyv kloakktanken så langt inn i deponeringsbrønnen til den smekker på plass.
- Når kjøretøyet er utstyrt med et elektrisk ventilasjonssystem: Koble slangen til ventilasjonssystemet.
- Lukk klaffen for kloakktanken.
- Fyll på ny sanitærvæske.

10.6.4 Elektrisk ventilasjonssystem

Det elektriske ventilasjonssystemet som suger luften inn i toalettrommet, fører først luften gjennom kloakktanken og deretter til et uttak i bakken, i døren eller i taket til utsiden.

- ▷ Hvis kjøretøyet er utstyrt med et elektrisk ventilasjonssystem, starter viften automatisk når toalettskålen åpnes.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

10.6.5 Vinterdrift

- ▷ Bruk ingen frostvæske. Frostvæske kan føre til skade på toalettet.

Når kjøretøyet er oppvarmet, befinner toalett, vanntank og kloakktank seg i et frostfritt område. Toalettet kan dermed også brukes om vinteren.

Hvis kjøretøyet ikke blir oppvarmet, må vanntank, kloakktank og vannledninger tømmes ved frostfare. På denne måten unngår man frostskafer.

10.6.6 Midlertidig lagring

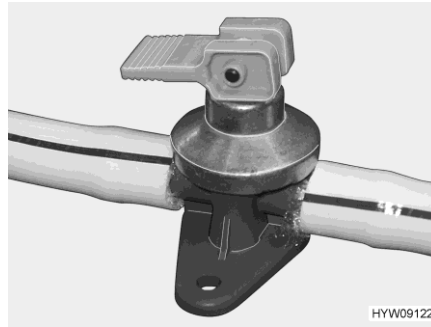

- ▷ Dersom toalettet ikke brukes over lengre tid, tømmes vanntanken, kloakktanken og vannledningene.

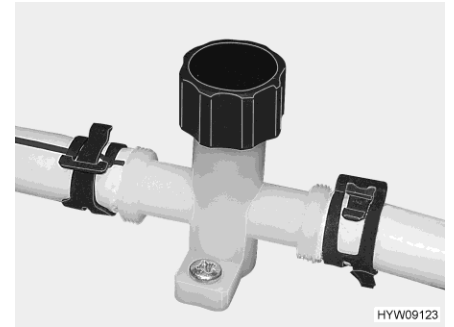
Stenge av toalettet:

- Tøm vanntanken.
- Betjen toalettspylingen inntil det ikke renner mer vann i toalettet. Vær oppmerksom på at pumpen kan skades senest etter ett minutt hvis den går tørr.
- Tøm kloakktanken.
- Skyll kloakktanken grundig.
- La tømestussene på kloakktanken være åpne.
- La kloakktanken tørke så lenge som mulig.

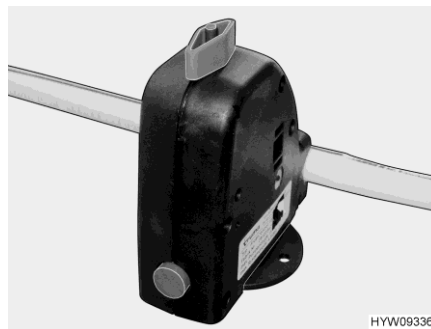
10.7 Monteringssteder

Bilde 206 Tappekran (varmtvannsbe- reder Alde)

Bilde 207 Tappekran (vannledning)

Bilde 208 Sikkerhets-/avtappingsven- til (Truma)

Avhengig av modell, er komponentene i sanitæranlegget tilgjengelig på føl- gende monteringssteder:

Ferskvanns- tank (tilgang)	Spillvanns- tank (tilgang, rengjøre)	Spillvanns- tank (tilgang, tappekran)	Vannavtap- pingsventiler	Sikkerhets-/ avtappings- ventil
I dobbeltgulvet under gulvlem	I dobbeltgulvet under gulvlem	Kuleventil med håndtak i den bakre lastelu- ken	I oppbevarings- rommet på før- rersiden	I oppbeva- ringsrommet på førersiden

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om stell av kjøretøyet.

På slutten av kapitlet finner du sjekklister med forholdsregler som må tas når kjøretøyet ikke skal brukes over lengre tid.

11.1 Utvendig stell

11.1.1 Generelt

Vanlig utvendig stell består av regelmessig vask. Det avhenger av bruken og omgivelsene hvor ofte kjøretøyet må vaskes. I områder med mye luftforurensing eller når man kjører på veier hvor det er brukt veisalt, må kjøretøyet vaskes oftere. Hvis kjøretøyet utsettes for saltholdig og fuktig luft (kystområder, fuktig og varmt klima), må det vaskes oftere.

Hvis det er mulig, bør man unngå å parkere under trær. Det kvaelignende stoffet som drypper fra noen trær, gir lakken et matt utseende og igangsetter en mulig korrosjonsprosess.

Fugleskitt må vaskes av umiddelbart og grundig, da syren i fugleskitten virker etsende.

11.1.2 Vaske med høytrykksspyler

- ▷ Dekkene må ikke vaskes med høytrykksspyler. Dekkene kan ta skade av det.
- ▷ Ikke sprut direkte på klistremerkene (pyntefolier) med høytrykksspyleren. Klistremerkene kan løse seg opp.

Les bruksanvisningen for høytrykksspyleren før denne brukes til å vaske kjøretøyet.

Ved vasking med rundstråledyse mellom kjøretøyet og rengjøringsdysen må det være en minimumsavstand på ca. 700 mm.

Påse at vannstrålen kommer ut av rengjøringsdysen med trykk. Ukyndig håndtering av høytrykksspyleren kan føre til skader på kjøretøyet. Vanntemperaturen må ikke overskride 60 °C. Beveg vannstrålen under vasking. Vannstrålen må ikke rettes direkte mot dørsprekken, elektriske deler, stikkontakter, pakninger, luftegitter eller taklukene. Kjøretøyet kan bli skadet eller det kan trenge inn vann.

11.1.3 Vaske kjøretøyet

- ▷ Rengjør aldri kjøretøyet i vaskegater. Det kan trenge vann inn i kjøleskaps luftegitter, i eksosavtrekket eller i det automatiske luftesystemet. Kjøretøyet kan bli skadet.

- Rengjør kjøretøyet kun på vaskeplasser som er beregnet for vasking av kjøretøyer.
- Unngå direkte sollys. Ta hensyn til miljøet.
- Følg produsentens anvisninger ved bruk av rengjøringsmidler. Rengjøringsmiddelet må være pH-nøytralt.
- Prøv først rengjøringsmiddelets egnethet på et lite synlig område.

- Til rengjøringen av utvendige klistremerker og deler av plast skal det utelukkende brukes rikelig med varmt vann, oppvaskmiddel og en myk klut.
- Vask kjøretøyet med rikelig vann, en ren svamp eller en myk børste. Vanskelige flekker fjernes ved å tilsette vaskevannet litt oppvaskmiddel.
- Lakkerte yttervegger kan i tillegg rengjøres med et spesialmiddel.
- Gummilister på dører og luker til oppbevaringsrom behandles med vanlig kommersielt pleiemiddel for gummi.
- Låsesylindere på dører og luker til oppbevaringsrom behandles med grafittstøv.

11.1.4 Vindusruter av akrylglass

Fordi vindusrutene av akrylglass er så ømfintlige, trenger de særlig nøyaktig behandling.

- ▷ Tørk aldri av akryl-vindusruter med en tørr klut. Støvkorn kan skade overflaten.
- ▷ Rengjør akrylglass-vindusruter kun med rikelig med varmt vann, litt oppvaskmiddel og en myk klut.
- ▷ Glassrens med kjemiske, slipende eller alkoholholdige tilsetningsstoffer må under ingen omstendigheter brukes. Resultatet vil da være at rutene blir sprø fortere og deretter danner sprekker.
- ▷ Rengjøringsmidler som brukes i karosseriområdet (f.eks. tjære- eller sili-konfjerner) må ikke komme i kontakt med akrylglass.
- ▷ Kjør ikke i vaskehaller.
- ▷ Ikke fest klistremerker på akrylglass-vindusruten.
- ▷ Etter at kjøretøyets vindusruter i akrylglass er rengjort, skal de spyles med rikelig med rent vann.
- ▷ Gummilister behandles med vanlig kommersielt pleiemiddel for gummi.

- ▷ Akrylglass-rengjøringsmiddel med antistatisk virkning er godt egnet til etterbehandling. Små riper kan behandles med akrylglass-politur. Tilbehørsforhandleren har dette.

11.1.5 Deler i glassfiberforsterket plast (GRP)

- ▷ Unngå at politur kommer i kontakt med vindusgummi og profiler.
- ▷ Glassfiberforsterket plast (GRP) må ikke bli for varm. Derfor må man ved polering med poleringsmaskin bevege denne hele tiden.

- ▷ For store byggkomponenter av GRP, kan det oppstå aldersbetingede overflateriss. Dette er en egenskap for GRP-materialer med belegg, som ikke har noen innvirkning på funksjonen til komponenten. Dette utgjør derfor ingen reklamasjonsrett.

Deler i glassfiberforsterket plast (GRP) kan på grunn av manglende vedlikehold av kjøretøyet og på grunn av materialaldring gulner eller forvitrer.

GRP-deler må derfor etterbehandles. Dermed unngår du at GRP-delene gulner, og forseglingen på overflaten opprettholdes.

Etterbehandle GRP-deler:

- Kjøretøyet vaskes og tørkes som beskrevet over. Kontroller at GRP-deler er rene og tørre.
- Poleringsmiddel påføres jevnt på overflaten av GRP-delen med en myk klut.
- Vent til det har dannet seg en gråhvit overflate.
- Poler GRP-delene med en tørr, myk klut. Beveg kluten i sirkler på overflaten til GRP-delene.

Vi anbefaler at du bruker en poleringsmaskin til dette arbeidet.

- ▷ For å konservere polituren må du benytte lakkbeskyttelse. Følg bruksanvisningen til lakkebeskyttelsen.

11.1.6 Undergulv

Kjøretøyets undergulv har et belegg som delvis beskytter mot slitasje. Skader på undergulvbeskyttelsen bør straks utbedres. Flater som er innsatt med beskyttelsesmidler må ikke behandles med sprayolje.

- ▷ Bruk kun produkter som er godkjente av produsenten. Våre autoriserte forhandlere og servicestasjoner hjelper deg gjerne.

11.1.7 Motorrom

- ▷ Rengjøring og pleie av motorrommet må kun utføres mens tenningen er slått av.
- ▷ La motoren avkjøles før alle arbeider i motorrommet. Det består fare for forbrenning ved berøring av motordeler som fortsatt er varme!
- ▷ Før alle arbeider i motorrommet må de tilsvarende varsel- og håndteringsanvisningene i bruksanvisningen til basiskjøretøyprodusenten leses og følges.
- ▷ Motorvask må kun utføres av et autorisert fagverksted.
- ▷ Dampstrålen må ikke rettes direkte på lampeinnfatninger, servomotorer og tetninger. På denne måten unngås det fuktighet i lyskasterne og feil som resulterer av dette.
- ▷ Dampstrålen må ikke rettes mot vindusviskermotoren og vindusviskerstengene.
- ▷ Motorbeskyttelseslakk må kun påføres, når komponentene i motorrommet er avkjølt og fri for smuss.
- ▷ Bruk kun smøremidler, fett og væsker som er godkjent av produsenten til basiskjøretøyet.

Produsenten overtar ingen garanti for skader, utettheter eller svikt på elektriske komponenter, som oppstår etter en motorvask.

11.1.8 Vindusspyleranlegg og vindusvisker

- ▷ Spylervæskebeholderen skal utelukkende fylles med rengjøringsmidlene (med/uten frostbeskyttelse) som er angitt i bruksanvisningen til produsenten til basiskjøretøyet i det foreskrevne blandingsforholdet. Ikke bruk kjølesystem-frostvæske eller andre midler. Disse midlene forringer rengjøringsvirkningen og angriper viskerbladene.
  - ▷ Ikke slå på vindusspyleranlegget eller vindusviskerne, når viskerbladene er frosset fast. Løsne først viskerbladene med avisingsmiddel.
  - ▷ Ikke bruk vindusviskerne til å fjerne snø som har samlet seg på frontruten. Fei først bort snøen fra frontruten.
  - ▷ Ikke slå på vindusviskerne når frontruten er tørr.
  - ▷ Ikke rengjør vindusviskerstengene og vindusviskermotoren med høytrykksspyler.
-
- Kontroller vindusspyler og vindusvisker regelmessig for korrekt funksjon.
  - Kontroller fyllenivået til spylervæskebeholderen regelmessig. Det er kun når det tilføres tilstrekkelig med spylervæske på frontruten, at vindusviskerne kan rengjøre denne. Fri sikt er avgjørende for sikker kjøring.
  - Før frostperioden begynner må spylervæskebeholderen fylles med vindusspylervæske som har tilstrekkelig frostbeskyttelse.
  - Etterfyll vindusspylervæske i tide. Bruk kun rent vann til fortykning av vindusspylervæsken.
  - Insektrester skal fjernes snarest mulig fra viskerbladene.
  - Rengjør viskerbladene regelmessig med vindusspylervæske. Til dette føres en svamp eller en klut langs gummileppen.
  - Fjern voksrester etter kjøretøyvask med en voksløsende vindusspylervæske.
  - Rengjør dysene til vindusspyleranlegget regelmessig for smussavleiringer.
  - Etter kjøring på sterkt tilsmusset strekning skal vindusspylerdysene skylles med rent vann, for å forebygge avleiringer.
  - Rengjør tilstoppede vindusspylerdysere med en tynn nål.

11.1.9 Klimaanlegg

- ▷ Klimaanlegget skal ikke rengjøres med en høytrykksspyler. Dersom vann trenger inn kan det skade klimaanlegget.
- ▷ Kjør ikke i vaskehaller.
- ▷ Ikke benytt noen skarpe eller harde gjenstander ved rengjøringen. Dette kan føre til skader på klimaanlegget og takvinduet.

- ▷ Ved rengjøring av takvinduet skal man kun benytte det rengjøringsmiddelet som produsenten har anbefalt. Våre autoriserte forhandlere og servicestasjoner hjelper deg gjerne.

- Klimaanlegget skal kun rengjøres med vann og et skånsomt rengjøringsmiddel.
- Kabinettet til klimaanlegget og luftutslippsenheten skal tørkes iblant med en fuktig klut.
- Fjernkontrollen skal iblant rengjøres med en lett fuktig klut. Displayet rengjøres med en brilleklut.
- Rullegardiner rengjøres ved behov med mild såpelut og mye vann.
- Løv og annet smuss skal fjernes regelmessig fra klimaanleggets ventilasjonsåpninger.
- Dreneringen av kondensvann kontrolleres regelmessig, for å se om kondensvannet som oppstår kan flyte vekk fritt.
- Filter på hver side av lufttaksenheten rengjøres regelmessig.
- Hvert år skiftes aktivkullfilter på hver side av lufttaksenheten.
- Hvert år kontrolleres profiltetningen på kjøretøytaket for å oppdage eventuelle skader.

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

11.1.10 Stigtrinn

Når stigtrinnene smøres kan store smussbiter feste seg i smøremidlet under kjøring og dermed ødelegge funksjonen til trinnene eller føre til skade på stigtrinnene. Derfor skal stigtrinnets bevegelige deler ikke smøres med fett eller olje.

11.2 Innvendig stell

- ▷ Hvis mulig skal flekker fjernes umiddelbart.
- ▷ Fordi vindusrutene av akrylglass er så ømfintlige, trenger de særlig nøyaktig behandling (se avsnittet 11.1.4).
- ▷ Fordi kunststoffdeler i bad og boenhet er så ømfintlige, trenger de særlig nøyaktig behandling. Det må ikke brukes løsemidler eller alkoholholdige rengjøringsmidler eller skuremidler. Slik unngår du at delene blir sprø og får riper.
- ▷ Hårfargemiddel, neglelakk, sigarettaske og lignende stoffer kan forårsake flekker eller misfarginger på plastdeler, som ikke lar seg fjerne. Unngå derfor at disse stoffene kommer i kontakt med plastdeler. Fjern disse stoffene straks hvis de likevel skulle komme i kontakt med plastdeler.
- ▷ Ikke tøm etsende midler i avløpsåpningene. Ikke tøm kokende vann i avløpsåpningene. Etsende middel og kokende vann skader avløpsrørene og vannlås.
- ▷ Ikke bruk eddikessens til rengjøring av toalettet og vannanlegget, heller ikke når vannanlegget skal avkalkes. Eddikessens kan skade pakninger eller deler på anlegget. Til avkalking skal det brukes avkalkingsmidler som er å få i vanlig handel.
- ▷ Bruk lite vann. Tørk opp alle rester av vann.

- ▷ Våre representanter og servicestasjoner står til disposisjon for ytterligere informasjon om bruk av midler til vedlikehold.
- Møbelflater, møbelhåndtak, lamper og samtlige kunststoffdeler i bad og boenhet rengjøres med vann og en ullklut. Vannet kan tilsettes et mildt rengjøringsmiddel. Ved behov behandles lakkflater med møbelpolitur.
- Gardiner og stores skal renses kjemisk på renseri.
- Tepegulvene skal rengjøres med teppeskum og støvsuges ved behov.
- PVC-gulvbelegg rengjøres med et mildt, såpeholdig rengjøringsmiddel for PVC-gulv. Ikke legg teppegulv på vått PVC-gulvbelegg. Tepegulv og PVC-gulvbelegg kan klisteres sammen.
- Børst myggnettingen/insektnettsjalousien med en myk børste eller sug av den med støvsugerens børsteoppsats.
- Børst blendingsgardinen med en myk børste eller sug av den med støvsugerens børsteoppsats. Fett og vanskelige flekker fjernes med såpevann (kjernesåpe) på 30 °C.
- Børst blendingsfoldegardinen med en myk børste eller sug av den med støvsugerens børste. Fett og vanskelige flekker fjernes med såpevann (kjernesåpe) på 30 °C.
- Sikkerhetsbelter kan rengjøres med varmt såpevann når det er rullet ut. Sikkerhetsbeltene må være helt tørre før de rulles opp igjen.

11.3 Veggbelegg, innvendig (Renolit)

- ▶ Det må ikke benyttes noen skurende (slipende) rengjøringsmidler, som f.eks. Ata eller Viss.
- ▶ Ikke bruk noen blekende/oksidierende rengjøringsmidler.
- ▶ Ikke bruk noen pleiende rengjøringsmidler med tilsetningsstoffer som voks eller polymerdispersjon. Herunder også førerhus- eller kunststoffspray.
- ▶ Ikke bruk noen midler for trepleie eller pussemidler.
- ▶ Ikke bruk damprenseutstyr.
- ▶ Ikke bruk konsentrert alkohol (rødsprit, isopropanol).
- ▶ Før bruk av fortynnet alkohol eller av alkoholholdige rengjøringsmidler, må det utføres en test på et tildekt sted.
- Urenheter fjernes med varmt, fortynnet såpevann. Bruk her eksempelvis en myk børste eller en myk svamp. Fortynninger av ethvert vanlig rengjøringsmiddel som anbefales for kunststoffoverflater (ioniske og ikke-ioniske tensider) vil være egnet. Fjern rester av såpevannet med rent vann og gni tørt med en myk klut. Foreta en forhåndskontroll av egnetheten til rengjøringsmidler av enhver art på et tildekt sted.
- Urenheter som ikke lar seg fjerne med såpevann kan fjernes med fortynnet alkohol (etanol), eller med alkoholholdige rengjøringsmidler (f.eks. spylevæske). Foreta en test på forhånd på et tildekt sted. Tørk over det urene stedet kun kjapt og med lite trykk. Ikke la rengjøringsmidlet virke over lengre tid.

11.4 Kjøkkeninnredning

11.4.1 Generelle vedlikeholdsanvisninger

- Utslagsvaskene og gasskomfyren må ikke vaskes med sandholdige skuremidler. Unngå alt som kan forårsake riller og furer.
- Overflaten til kjøkkenarbeidsplaten er ikke ripefast. Bruk alltid et underlag ved arbeid med skarpe gjenstander. Bruk kun milde rengjøringsmidler til rengjøring og pleie. Det må ikke brukes skurende eller slipende pleieprodukter eller skuresvamper.
- Rengjør vaskbeskyttelsen for hånd med vann og oppvaskmiddel. Vaskbeskyttelsen må ikke rengjøres i oppvaskmaskin.
- Brennerne på gasskomfyren må kun rengjøres med en fuktig klut. Vann må ikke komme inn i åpningene på brennerdekslene. Vann kan skade brennerne på gasskomfyren.
- Ved rengjøring av brennerringen må det påses, at hullene ikke er tilstoppet.
- Kokeplassens overflate og særlig kokefeltet rengjøres med varmt vann og litt oppvaskmiddel. Flytende skuremiddel og skarpe gjenstander skader overflaten på kokeflaten. Kokeflatens overflate er lettere å rengjøre når den fortsatt er litt varm. Før rengjøringen må det sikres at kokeflaten bare er lunken (restvarmeindikatoren er slukket). Kokeflaten må under alle omstendigheter rengjøres før den benyttes på nytt.
- Dreieknappene kan trekkes av for rengjøring.
- Rengjør de ytre flatene til kjøkkeninnredningen med enfuktig klut uten skurende, korrosive eller klorholdige rengjøringsmidler. Ikke bruk stålull.
- Syreholdige eller alkaliske substanser (eddik, salt, sitronsaft og liknende) må fjernes omgående.
- La stekeovnen eller grillen kjøles av før rengjøringen. Varme overflater kan skades av kaldt vann eller en fuktig klut. Emaljerte flater må kun rengjøres med vann tilsatt såpe eller oppvaskmiddel.

11.4.2 Kjøleskap

- Rengjør kjøleskapet utvendig og innvendig med en myk klut og lunkent vann (tilsatt et mildt rengjøringsmiddel).
- Skyll deretter kjøleskapet med rent vann og la det tørke.
- Hold avløpsrennen for kondensvann fri for avleiringer.
- For å unngå materialendringer, må det ikke brukes såpe og ingen skarpe, kornete eller sodaholdige rengjøringsmidler.
- Sørg for at det ikke kommer olje eller fett på dørpakningen.

11.5 Overflater i rustfritt stål

- ▷ Overflater i rustfritt stål skal ikke rengjøres med blekemidler, med produkter som inneholder klor eller saltsyre, med bakepulver eller med pussemiddel for sølv.
- ▷ Det skal ikke benyttes flytende skuremiddel eller grove svamper.

- ▷ Før rengjøringen testes på et lite iøynefallende sted om rengjøringsproduktet som benyttes egnert seg for denne overflaten.
- ▷ Etter rengjøringen skal overflatene tørkes grundig for å unngå kalkspor.
- ▷ Hos børstede overflater i rustfritt stål tørkes i sliperetningen.

Fjerne riper fra overflaten:

- Overflater i rustfritt stål behandles med en myk rengjøringsklut og med spesialmiddel for rengjøring/glans på overflater i rustfritt stål.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

Fjerning av krevende smuss og fastbrent fett:

- Overflater i rustfritt stål rengjøres med en vanlig svamp og med rengjøringsmelk.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

Fjerning av fingeravtrykk:

- Overflater i rustfritt stål rengjøres med en myk rengjøringsklut og med oppvaskmiddel eller glassrens.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

Fjerning av flekker fra kaffe og te:

- Overflater i rustfritt stål behandles med en natron-blanding. La natronblandingen virke i 15 minutter.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

Fjerning av rustflekker:

- Overflater i rustfritt stål rengjøres med en vanlig svamp og med rengjøringsmelk. Benytt evt. en myk rengjøringsklut og et rengjøringsmiddel for rustfritt stål.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

11.6 Puter

De instruksene til stell og rengjøring som står oppført nedenfor er kun ment som en hjelp. Instruksene gir ingen garanti for at rengjøringen blir vellykket. Instruksene berettiger ikke til noen garantikrav.

- ▷ Hvis mulig skal flekker fjernes umiddelbart.
- ▷ Flekker skal aldri fjernes med husholdningsrensmedler (f.eks. oppvaskmiddel).
- ▷ Før flekker behandles, må rensemidlet testes på et skjult sted på putetrekkene. Slik kan du se om rengjøringen har en negativ innvirkning på stoffene eller fargene.
- ▷ Fuktige eller oljeholdige flekker må kun bare tørkes av, men aldri gnis. Det mest effektive er å bruke en klut med god sugeevne eller en svamp og trykke denne lett på flekken.
- ▷ Putetrekkene skal ikke vaskes.
- ▷ Når skinntrekk rengjøres, må det påses at skinnet ikke blir gjennomfuktet og at vannet ikke trenger inn i sømmene på skinntrekket.

- ▷ Flekken skal behandles utenfra og innover. På denne måten kan flekken ikke spre seg utover.
- ▷ Ved faste eller bløtere forurensninger skal først de grove delene fjernes. Deretter behandles flekken forsiktig av med en sløv kniv eller en spatel.
- ▷ Dersom flekken allerede har tørket, skal de grove delene børstes forsiktig av. Deretter tørkes flekken forsiktig av med en fuktig klut eller svamp.
- ▷ Når putetrekkene utsettes for sollys, falmer de etter hvert. Hvis temperaturen samtidig stiger i kjøretøyet, påskyndes fargeendringen. Derfor anbefaler vi at man lukker blendingsgardinene på vinduene ved sterkt sollys. Påse at det ikke oppstår noen varmeakkumulering når vinduene blendes.

Fjerne fett, olje, vin, melk, alkoholfrie drikkevarer:

- Fukt klut med kommersielle rengjøringsmidler på vannbasis. (Alternativt kan man blande 2 spiseskjeer ammoniakk med 1 liter vann.)
- Tørk forsiktig av med kluten.
- Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.

Fjerne urin, svette:

- Fukt klut med kommersielle rengjøringsmidler på vannbasis. (Alternativt kan man blande 2 spiseskjeer ammoniakk med 1 liter vann.)
- Tørk forsiktig av med kluten.
- Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.

Fjerne sjokolade, kaffe:

- Fukt kluten med lunkent vann.
- Tørk flekken forsiktig av med kluten.

Fjerne fruktresten:

- Fukt kluten med kaldt vann.
- Tørk flekken forsiktig av med kluten.

Fjerne stearin/voks:

- Skrap voksen forsiktig av med en sløv kniv eller en spatel.
- Dekk til flekken med flere lag blekkpapir og stryk den.

- Fjerne blod:*
- Bland 2 spiseskjeer salt og 1 liter vann.
  - Fukt flekken og tørk den av med en tørr klut.
  - Ved vanskelige flekker tørker man forsiktig av med salmiakkspiritus.

- Fjerne blekk (fra kulepenn):*
- Fukt kluten med white spirit.
  - Tørk forsiktig av flekken med kluten.
  - Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.

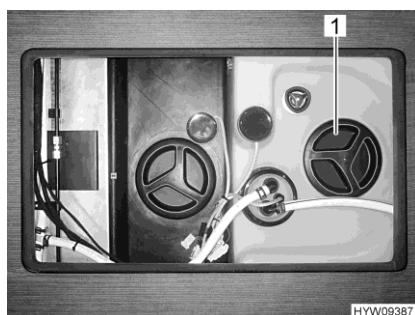
- Fjerne søle:*
- Fjern forsiktig så mye smuss som mulig med en sløv kniv eller en spatel.
  - La smusset tørke og fjern det med en støvsuger.
  - Ved vanskelige flekker fukter du kluten med kommersielle rengjøringsmidler på vannbasis. (Alternativt kan man blande 2 spiseskjeer salmiakkspiritus med 1 liter vann.)
  - Tørk forsiktig av med kluten.
  - Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.

- Fjerne blyantflekker:*
- Fukt klut med milde rene tekstilrensere uten vann.
  - Tørk forsiktig av med kluten.
  - Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.

- Fjerne oppkast:*
- Fjern oppkassen forsiktig.
  - Tørk puter av med kaldt vann.
  - Fukt klut med kommersielle rengjøringsmidler på vannbasis. (Alternativt kan man blande 2 spiseskjeer ammoniakk med 1 liter vann.)
  - Tørk forsiktig av med kluten.
  - Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.

11.7 Vannanlegg

11.7.1 Rengjør vanntanken

Bilde 209 Rengjøringsåpning (vanntank)

- Tøm vanntanken og steng av avløpsåpningen.
- Ta av dekslet (Bilde 209,1) på vanntanken.
- Fyll på vann med litt oppvaskmiddel i vanntanken (ikke bruk skuremiddel).

- Skrubb vanntanken med en vanlig oppvaskbørste inntil det ikke finnes synlig belegg i den.
- Skrubb også pumpehuset.
- Hvis det er mulig skal drikkevannssonnen rengjøres for hånd gjennom rengjøringsåpningen.
- Skyll vanntanken med rikelige mengder med drikkevann.

- ▷ I tilfelle det på grunn av byggeformen på vanntanken ikke er mulig å rengjøre den mekanisk: Benytt et egnet kjemisk rengjøringsmiddel.

De autoriserte forhandlerne er gjerne behjelpelig ved utvalg av et egnet rengjøringsmiddel.

Følg anvisningene til produsenten av rengjøringsmidlet.

11.7.2 Rengjøre vannledninger

- ▷ Bruk kun egnet rengjøringsmiddel fra forhandleren.
- ▷ Rengjøringsmiddelet må oppfylle nasjonale krav og være godkjent (hvis nødvendig).

- ▷ Samle opp blandingen av vann og rengjøringsmiddel og sørg for korrekt avfallshåndtering.

- Tøm vannanlegget.
- Steng av alle avløpsåpninger og tappekraner.
- Fyll en blanding av vann og rengjøringsmiddel i vanntanken. Overhold produsentens angivelse av blandingsforhold.
- Åpne tappekranene en etter en.
- La tappekranene stå åpne så lenge at blandingen av vann og rengjøringsmiddel når frem til hvert enkelt utløp.
- Steng tappekranene igjen.
- Still alle vannkraner på "Varmt" og åpne dem.
- La vannkranene stå åpne så lenge at blandingen av vann og rengjøringsmiddel når frem til hvert enkelt utløp.
- Still alle vannkraner på "Kaldt" og åpne dem.
- La vannkranene stå åpne så lenge at blandingen av vann og rengjøringsmiddel når frem til hvert enkelt utløp.
- Steng alle vannkraner.
- Betjen toalettspylingen flere ganger.
- La rengjøringsmidlet virke slik produsenten angir.
- Tøm vannanlegget. Samle deretter opp blandingen av vann og rengjøringsmiddel og sørg for korrekt avfallshåndtering.
- For å skylle hele vannanlegget skal det fylles opp med drikkevann og tømmes gjentatte ganger.

11.7.3 Desinfisere vannanlegget

- ▷ Bruk kun egnet desinfiseringsmiddel fra forhandleren. Ta hensyn til kompatibilitet for mennesker og dyr.
- ▷ Desinfeksjonsmiddelet må oppfylle nasjonale krav og være godkjent (hvis nødvendig).

- ▷ Samle opp blandingen av vann og rengjøringsmiddel som tappes ut, og sørg for korrekt avfallshåndtering.

Gå frem på samme måte ved desinfeksjon av vannanlegget som ved rengjøringen av vannledningene (se avsnittet 11.7.2). Bruk desinfeksjonsmiddel i stedet for rengjøringsmiddel.

11.7.4 Rengjør spillvannstanken

Rengjør spillvannstanken etter hver gangs bruk.

Bilde 210 Rengjøringsåpning (spillvannstank)

- Rengjøre:*
- Tømme spillvannstanken.
  - Åpne da tappekranen og rengjøringsåpningen (Bilde 210,1) på spillvannstanken.
  - Skyll spillvannstanken grundig med rent vann.
  - Avløpssonden rengjøres for hånd gjennom rengjøringsåpningen hvis mulig.

Tilgang til rengjøring, se avsnittet 10.7.

11.8 Takluke med vifte

- ▶ Slå ikke på viften uten myggnett. Ikke grip inn i viften når den kjører. Koble fra strømforsyningen før rengjøring.

Rengjøring av takluke:

- Rengjør alle plastdeler med en fuktig klut.
- Bruk et mildt rengjøringsmiddel ved behov.
- Skru ut skruene på myggnettingen og fjern det.
- Rengjør myggnettingen med en støvsuger eller børste.

11.9 Stell ved bruk av kjøretøyet om vinteren

Veisalt skader undergulvet og de delene som er utsatt for skvettvann. Vi anbefaler å vaske kjøretøyet oftere om vinteren. Mekaniske og overflatebehandlede deler og bilens understell er spesielt utsatt, og de må derfor rengjøres grundig.

- ▷ Ved frostfare må varmeanlegget alltid drives med minst 15 °C. Sett resirkuleringsviften (hvis den finnes) på auto. Ved ekstreme utetemperaturer bør også møbelklaffer og -dører stå litt på gløtt. Innstrømming av varmluft kan motvirke frysing av f.eks. vannledninger og at det dannes kondens i oppbevaringsrommene.
- ▷ Ved frostfare må i tillegg vinduene på utsiden av kjøretøyet dekkes til om natten med vinterisolasjonsmatter.

11.10 Lagring

11.10.1 Midlertidig lagring

- ▶ Ta hensyn til at vannet er ubrukelig etter kort tid.
- ▶ Kabelskader forårsaket av dyr kan føre til kortslutning. Brannfare!

Dyr (spesielt mus) kan forårsake store skader inne i bilen. Det gjelder spesielt dersom dyr får oppholde seg uforstyrret i det parkerte kjøretøyet.

For å unngå eller begrense skader forårsaket av dyr som har kommet seg inn, bør du regelmessig kontrollere kjøretøyet for skader eller spor etter dyr.

Hvis du oppdager spor etter dyr, må du kontakte en autorisert forhandler eller servicestasjon. Dersom det foreligger kabelskader, kan disse skadene føre til kortslutning. Kjøretøyet kan begynne å brenne.

11.10.2 Lagring generelt/om vinteren

Hvis kjøretøyet skal stå en lengre tid (f.eks. på slutten av reisesesongen), må man implementere noen tiltak, slik at starten går knirkefritt når kjøretøyet skal tas i bruk igjen.

Men det er ikke bare basiskjøretøyet hhv. chassiset som er i fokus her, men hele påbygget med alle monterte komponenter (vannanlegg, gassanlegg, elektrisk anlegg, møbler og puter).

- ▷ I kjøretøy med display av batterikapasitet tilbakestilles dataene når hovedbryteren på strømsentralen skrur av. Derfor må systemet kalibreres når kjøretøyet tas i drift igjen ved å utføre en full ladesyklus. I tillegg må dato og klokkeslett stilles inn på nytt. Hvis gasstrykk-kontrollsystemet Duomatic L-Plus er montert i kjøretøyet (spesialstyr), må Eis-Ex-funksjonen omprogrammeres igjen fra "Automatic" til "Off".

Før lagring må følgende tiltak gjennomføres:

Basiskjøretøy	Generelle lagringstiltak	Utført
	Fyll drivstofftanken helt full. På denne måten unngås rustskader på de indre veggene i drivstofftanken	
	Luftrykket i dekkene økes med 0,5 bar for å forebygge skader pga. stillestående dekk	
	Avlast hjulene eller beveg kjøretøyet hver 3. til 4. uke. Hvis kjøretøyet står på naturlig bakke, legges ev. passende tre eller plastplater under dekkene	
	Beskytt dekkene mot direkte sollys. Fare for sprekkdannelse!	
	Kontroller dekkene. Nedslitte dekk eller dekk som er eldre enn 6 år skal ikke brukes lenger	
	Sørg for god lufting på oppstillingsplassen. Tilstrekkelig luftsirkulasjon er spesielt viktig for undergulvet. Fuktighet eller oksygenmangel kan føre til skader	
	Gummilister behandles med vanlig kommersielt pleiemiddel for gummi	
Følg anvisningene i bruksanvisningen til basiskjøretøyet		

Tilleggstiltak ved lagring over vinteren	Utført
Hvis det er et dieselskjøretøy, fyll drivstofftanken med vinterdiesel	
Karosseriet og understellet må rengjøres grundig og sprayes med varmvoks eller med lakkpleiemiddel	
Utbedre lakkskader	
Sjekk kjølesystem-frostvæsken og fyll på ved behov	
Sjekk frostbeskyttelsen i vindusspyleranlegget og fyll på ved behov	

Karosseri (utvendig)	Generelle lagringstiltak	Utført
	<p>Dekk alle avtrekk med de tilhørende dekkhettene og tett alle gjenværende åpninger (bortsett fra luftesystemet). Slik hindrer du dyr (f.eks. mus) i å trenge inn</p> <p>For å unngå at det danner seg kondens og for at dette ikke føre til muggvekst: Luft boenheten, alle oppbevaringsrom som nås utvendig og oppstillingsplassen (f.eks. garasjen) hver tredje uke</p>	

Tilleggstiltak ved lagring over vinteren	Utført
 ▷ Automatisk luftesystem må stå åpent! Plasser tildekkingen slik at lufteåpningene ikke tildekkes, eller bruk presenninger som tillater luftgjennomstrømning	
Rengjøre kjøretøyet grundig utvendig	
Påmonterte støtter skal rengjøres og smøres	
Samtlige dør- og klaffehengsler må rengjøres og smøres	
Låser skal pensles med olje eller glyserin	
Låsesylindrene skal behandles med grafittstøv	
Alle gummilistene behandles med vanlig kommersielt pleiemiddel for gummi	
Bruk kjøleskap-vinterdeksel	

Karosseri (innvendig)

Generelle lagringstiltak	Utført
Still opp putene til lufting og dekk dem til	
Rengjør kjøleskap (og frysenskap) og sett døren i luftestilling (se avsnittet 9.6.3)	
Koble flatskjermen fra strømmen	
Åpne rullegardiner og avlast slik fjærene	

Tilleggstiltak ved lagring over vinteren	Utført
Sett opp avfukter (granulater)	
Lagre puter og madrasser tørt	
Tøm alle skap og oppbevaringsrom og åpne klaffer, dører og skuffer	
Rengjør boenheten grundig	
Boenheten må luftes hver tredje uke	
Ved frostfare må flatskjermen tas ut av kjøretøyet	

Gassanlegg

Generelle lagringstiltak	Utført
Steng gassflaskens hovedventil	
Lukk alle gassavstengeventiler	
Ta alltid gassflasken ut av gasskapet, selv om de er tomme	

Vannanlegg

Generelle lagringstiltak	Utført
 ▷ Vannpumpen må ikke drives uten vann!	
Tøm ferskvannsanlegget. Blås restvannet ut av vannledningene (maks. 0,5 bar)	
Rengjør ferskvannsanlegget med et egnet rengjøringsmiddel som fås hos en forhandler. For å tømme åpnes alle tappekraner og vannkraner (se avsnittet 11.7.2)	
La vannkranene stå åpne i midtstilling. La alle tappekranene stå åpne.	
Rengjør og tøm spillvannstanken (husk sonden) (se avsnittet 11.7.4), la tappekranen stå åpen	

Tilleggstiltak ved lagring over vinteren	Utført
Hvis mulig, tøm vannlåsene på vasken og utslagsvasken, for å hindre et det fryser	

Elektrisk anlegg Det elektriske anlegget til en bobil har to separate forsyningskretser:

- Startbatteri, starter og dynamo (generator)
- Boenhets-batteri, strømsentral (EBL) og betjeningspanel

Generelle lagringstiltak	Utført
Rengjør batteripolene på startbatteriet	
Hvis nødvendig, fyll på batterivann i startbatteriet	
Utfør en fullstendig lading av startbatteriet via et eksternt ladeapparat	
Aktiver hvilemodusen til kjøretøyet (se avsnittet 11.10.3)	
Følg anvisningene om startbatteriet i bruksanvisningen til basiskjøretøyet	
Utfør en fullstendig lading av boenhets-batteriet via en kupélader (ladetid avhengig av utstyret). Lad batteriet ved temperaturer over 0 °C for at batteriet også kan ta opp kapasitet	
Ta ut sikringen fra vannpumpen på strømsentralen	
Koble boenhets-batteriet fra 12 V-spenningen. Til dette må hovedbryteren til strømsentralen skrus av	
Kontroller batteriets spenning regelmessig i perioden kjøretøyet står opplagret. Når batterispenningen synker under 12,5 V: Etterlad batteriet	

Tilleggstiltak ved lagring over vinteren	Utført
Demonter starterbatteri og boenhets-batteri og lagre det frostfritt eller koble kjøretøyet til en 230 V-forsyning. Fjern sikringene på boenhets-batteriet før demontering	

11.10.3 Aktiver hvilemodusen til kjøretøyet

- ▶ Komfortfunksjonene til kjøretøyet bruker strøm fra startbatteriet også når kjøretøyet står stille og strømsentralen er slått av. Etter lengre tid stillstand kan det derfor oppstå problemer med å starte.

Når kjøretøyet er i hvilemodus, blir energiforbruket redusert til en minimum. Det tar bedre vare på startbatteriet. Dette gjør at kjøretøyet også som regel kan startes igjen uten problemer etter lengre tid stillstand.

Aktivere hvilemodus: ■ Avhengig av utstyret, kan du aktivere hvilemodus på MBUX-displayet eller på kombiinstrumentet via rattastene. Betjeningen er beskrevet i bruksanvisningen til basiskjøretøyet.

Avbryte hvilemodus: ■ Slå på tenningen. Hvilemodus avsluttes når man aktiverer tenningen, og må aktiveres på nytt ved behov.

11.10.4 Igangsetting av kjøretøyet etter midlertidig lagring eller etter overvintring

- ▷ I kjøretøy med display av batterikapasitet tilbakestilles dataene når hovedbryteren på strømsentralen skrur av. Derfor må systemet kalibreres når kjøretøyet tas i drift igjen ved å utføre en full ladesyklus. I tillegg må dato og klokkeslett stilles inn på nytt. Hvis gasstrykk-kontrollsystemet Duomatic L-Plus er montert i kjøretøyet (spesialutstyr), må Eis-Ex-funksjonen omprogrammeres igjen fra "Automatic" til "Off".

Gjennomgå følgende sjekkliste før igangsetting:

	Ting å gjøre	Utført
Basiskjøretøy	Har kjøretøyet stått stille over lengre tid (ca. 10 måneder), må bremseanlegget kontrolleres på et autorisert verksted	
	Sjekk trykket i reservehjulet, hvis tilgjengelig	
	Kontroller trykket i dekkene	
Karosseri	Rengjør stigtrinnets dreielager	
	Kontroller at støttene fungerer	
	Kontroller at dører, vinduer og takluker fungerer	
	Kontroller at alle utelåser fungerer, som f.eks. lås til vanddeksel, påfyllingsstusser, utvendige oppbevaringsrom og inngangsdører	
	Let etter spor etter dyr som har kommet seg inn	
	Fjern dekslet foran eksosavtrekket (der det finnes)	
	Fjern vinterdekslet foran kjøleskapets luftgitter (der det finnes)	
Gassanlegg	Har kjøretøyet stått stille over lengre tid (ca. 10 måneder), må gassanlegg kontrolleres på et autorisert verksted	
	Sett inn gassflasker i gasskapet, surr dem fast og koble dem til gassstrykkregulatoren	
Elektrisk anlegg	Koble til 230 V-forsyning via utvendig stikkontakt	
	Monter boenhets-batteri og startbatteri, sett inn sikringene til boenhets-batteriet og lad opp batteriene helt	
	 ▷ Etter lagring skal batteriet lades opp i minst 20 timer.	
	Koble boenhets-batteriet til 12 V-spenningen. Slå på batteri-skillebryteren på strømsentralen (se kapittel 8)	
	Kontroller at det elektriske anlegget, f.eks. innelamper, stikkontakter og installerte elektriske apparater, fungerer	

	Ting å gjøre	Utført
Vannanlegg	Desinfisere vannledninger og vanntank	
	Kontroller at betjeningshendelen på spillvannstanken fungerer	
	Steng tappekraner og vannkraner	
	Kontroller at vannanlegget er tett	
Innebygde apparater	Kontroller funksjonen for innebygde apparater	

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om inspeksjons- og vedlikeholdsarbeid på kjøretøyet.

På slutten av kapitlet finner du viktige råd om bestilling av reservedeler, og om våre handelspartnere og servicestasjoner.

12.1 Service- og distribusjonspartnere

De godkjente service- og distribusjonspartnere er kontaktpunkt når du trenger reservedeler og/eller reparasjoner.

Adresser og telefonnummer for godkjente service- og distribusjonspartnere finner du:

Hymer: på Internet under www.hymer.com/de/de/service/haendlersuche

ALKO: på Internett under <https://www.alko-tech.com/de/servicestuetzpunkte-0>

Mercedes: på Internett under <https://www.mercedes-benz.de/vans/de/content-pool/apps/dealer-locator>

- ▷ Sjekk hvilke muligheter som finnes tilgjengelig ved havari før du starter reisen.
- ▷ Vær oppmerksom på at man ikke har produsentens service- og mobilitetsgarantier tilgjengelig på alle reisemål.
- ▷ Ved reiser i land uten servicepartnere skjer reisen på eget ansvar!

12.2 Lovlige kontroller

Avhengig av nasjonal lovgivning, må følgende lovlige kontroller gjennomføres regelmessig:

- Hovedkontroll
- Avgasskontroll
- Kontroll av gassanlegget

Kontrollintervaller i henhold til nasjonale lovbestemmelser må overholdes. Kjøretøysmonterte prøveskilt angir når neste kontroll er nødvendig.

- ▷ Endringer på gassanlegget må kontrolleres av et autorisert fagverksted.
- ▷ Selv med ikke-registrerte kjøretøyer er det nødvendig med en kontroll av gassanlegget.

12.3 Inspeksjonsarbeider

I likhet med alle tekniske apparater, må kjøretøyet undersøkes med jevne mellomrom.

Fagfolk må utføre disse inspeksjonsarbeidene.

Dette arbeidet forutsetter spesielle fagkunnskaper som ikke kan beskrives innenfor rammen av denne bruksanvisningen. Denne fagkunnskapen fås hos alle servicestasjoner. Fabrikkens erfaring og regelmessige tekniske anvisninger herfra, samt innretninger og verktøy garanterer faglig korrekt inspeksjon utfra den nyeste kunnskapen.

Servicestasjonen som utfører arbeidet bekrefter arbeidet som er utført.

Inspeksjonsarbeider på chassis skal bekreftes av chassisprodusenten i kundeserviceheftet.

- ▷ Legg merke til inspeksjonene som er fastsatt av produsenten, og sørg for at de utføres i de foreskrevne intervaller. På denne måten tas kjøretøyet godt vare på.
- ▷ Bekreftelse av de utførte inspeksjonsarbeidene gjelder samtidig som bevis ved eventuelle skader og garantisaker.

12.4 Vedlikeholdsarbeid

Som ethvert annet teknisk apparat trenger kjøretøyet vedlikehold. Omfang og hyppighet retter seg etter de ulike drifts- og bruksforholdene. Vanskeligere driftsforhold krever hyppigere vedlikehold.

Vedlikehold basiskjøretøyet og innbyggingsapparatene ved intervallene som er oppgitt i de aktuelle bruksanvisningene.

12.5 Smør bakakselen

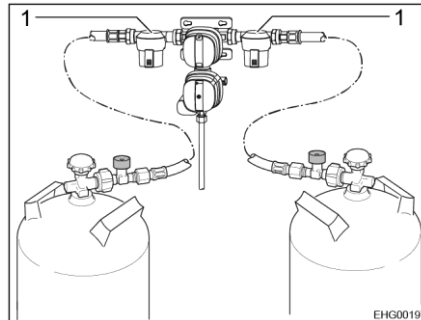
- ▷ I tillegg til forskriftene og henvisningene i bruksanvisningen til basiskjøretøyet samt vedlikeholdshåndboken, må man etter 20 000 km, minimum hver 12. måned, ettersmøre bakakslingene. For å gjøre dette, ta kontakt en autorisert forhandler/servicepartner.
  - ▷ Bevis på utførelsen av arbeid.
- Merknader for servicepartneren, se kapittel 17.

12.6 Bytte gassfilterets filterpute

- ▶ Brannfare! Ikke røyk når gassfilteret åpnes! Ikke åpne gassfilteret i nærheten av åpne flammer!
Gassfilteret må kun åpnes i trykkløs tilstand.

Bilde 211 Gassfilter

Filterputen må byttes ut hver gang gassflasken byttes ut. Bruk kun originale Truma-filterputer.

Byttet av filterputene til gassfilteret (Bilde 211,1) er beskrevet i bruksanvisningen til produsenten.

- ▷ Filterputer er tilgjengelige fra din autoriserte forhandler.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

12.7 Varmtvanns-varmeanlegg Alde

- ▷ Kontroller nivået på varmevæsken regelmessig på ekspansjonstanken.
- ▷ Under og etter de første driftstimene til varmtvanns-varmeanlegget kan væsknivået synke under minimum. I så fall må det fylles varmevæske.
- ▷ Etter første oppvarmingsdrift anbefaler vi at varmesystemet utluftes og glykolkonsentrasjonen kontrolleres.
- ▷ La den autoriserte forhandleren eller servicestasjon skifte varmevæske ca. hvert femte år, ettersom korrosjonsbeskyttelsen avtar med tiden.
- ▷ Varmesystemet skal kun etterfylles med en standard G13 vann-glykolblanding (60:40). Denne blandingen gir frostbeskyttelse ned til ca. -25 °C. Følg informasjonen i bruksanvisningen fra produsenten ved etterfylling av varmtvanns-varmeanlegg som er koblet til kjølekretsløpet på kjøretøyets motor.

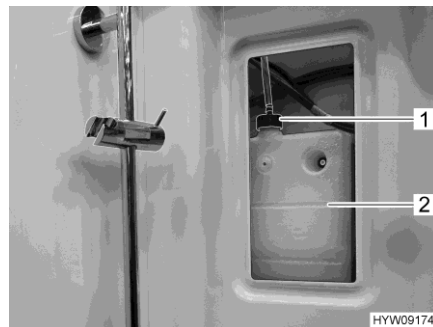

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

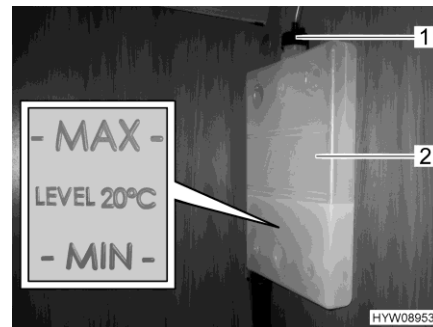
12.7.1 Skifte ut varmevæske

La en autorisert forhandler skifte ut varmevæsken hvert femte år.

12.7.2 Kontroll av væsknivået

Bilde 212 Ekspansjonstank
(varmtvanns-varmeanlegg)

Bilde 213 Markering "MIN/MAX"

- Varmtvanns-varmeanlegget må være slått av og avkjølt.
- Ta av lokket på ekspansjonstanken (Bilde 212,2) til høyre oppe i dusjen.
- Kontroller at væsken i ekspansjonstanken (Bilde 213,2) står mellom "MIN"- og "MAX"-merkene (Bilde 213).

12.7.3 Etterfylling av varmevæske

- Still kjøretøyet vannrett. På denne måten unngår man bæredannelse.
- Varmtvanns-varmeanlegget må være slått av og avkjølt.
- Skru hhv. dra av dekslet.
- Skru opp skrudekslet (Bilde 212,1 eller Bilde 213,1) på ekspansjonstanken.
- Fjern dekslet.
- Kontroller frostvæsken med en frostvæske-spindel. Frostvæskeskonsentrasjonen må være 40 % eller tilsvare frostbeskyttelse ned til -25 °C.
- Etterfyll vann-frostvæske-blanding (standard G13) langsomt på ekspansjonstanken.

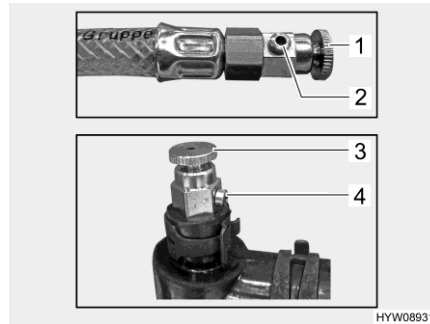

- ▷ Optimalt væsknivå er nådd når væsken i avkjølt tilstand står 1 cm over "MIN" merket i ekspansjonstanken.

12.7.4 Utlufting av varmeanlegget

Lufteventilene til varmtvanns-varmeanlegget er plassert på forskjellige steder i kjøretøyet.

For å få tilgang til lufteventilene, må det tilhørende luftegitteret over konvektoren delvis fjernes. Tilgang er delvis mulig via deksler (f.eks. i ryggputeluftingen). Lufting skal gjennomføres på alle lufteventilene.

- 1 Lufteventil på slangeforlengelsen
- 2 Ventilåpning
- 3 Lufteventil på rørledningen
- 4 Ventilåpning

Bilde 214 Lufteventiler (varmtvanns-varmeanlegg)

Utlufting:

- Varmtvanns-varmeanlegget må være slått av og avkjølt.
- Åpne lufteventilen (Bilde 214,1 eller 3) og la den være åpen, til det ikke lenger kommer ut luft fra ventilåpningen (Bilde 214,2 eller 4).

- ▷ Alt etter monteringssted er en av de to lufteventiltypene montert.

12.8 Kokeplass/stekeovn/kjøleskap

Produsenten anbefaler at det gjennomføres en årlig inspeksjonsservice i et autorisert fagverksted, for å opprettholde en effektiv apparatytelse. Etter service- eller vedlikeholdsarbeider må apparatet kontrolleres for elektrisk sikkerhet så vel som gassikkerhet.

12.8.1 Kjøleskap

Rengjør gassbrenneren for tilsmussing ved behov, men minst en gang årlig. Ved bruk av propangass (tank eller flaske som kan etterfylles) må vedlikeholdet gjennomføres hvert halvår eller kvartalsvis.

Ta vare på bevis for gjennomførte vedlikehold på kjøleskapet.

12.9 Skifte vindusviskerblad

- ▷ Spylervæskebeholderen skal utelukkende fylles med rengjøringsmidlene (med/uten frostbeskyttelse) som er angitt i bruksanvisningen til produsenten til basiskjøretøyet i det foreskrevne blandingsforholdet. Ikke bruk kjølesystem-frostvæske eller andre midler. Disse midlene forringer rengjøringsvirkningen og angriper viskerbladene.
- ▷ Det anbefales å skifte ut begge de to vindusviskerbladene samtidig.

- ▷ Vindusviskerbladene skiftes som på en personbil.

Bilde 215 Skifte vindusviskerblad

- Trekk ut tenningsnøkkelen, for å unngå utilsiktet igangsetting av vindusviskeren.
- Løft vindusviskerarmen (Bilde 215,3) fra frontruten og vipp den opp frem til anslaget.
- Skyv festeelementet av plast på vindusviskerbladet (Bilde 215,1) ut av den bøyde holderen på vindusviskerarmen (pil).

- ▷ Det må skyves forbi en motstand. Klem evt. festeelementet av plast litt sammen.
- Monter nytt vindusviskerblad i omvendt rekkefølge. Skyv festeelementet av plast i den bøyde holderen til vindusviskerarmen, til den går i lås.
- Rengjør vindusspylerdysene (Bilde 215,2).

12.10 Utskiftning av lyspærer, utvendig

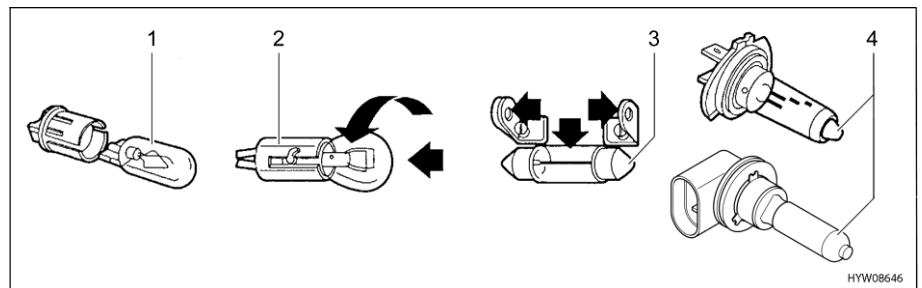
- ▶ Xenon-lyskastere står under høyspenning. Når kontaktene på xenon-lampene blir berørt, kan det føre til alvorlige eller dødelige skader på grunn av strømstøt. Kapslingsdekslet til xenon-lyskasterne må ikke tas av.
- ▶ La et kvalifisert fagverksted skifte lampe på xenon-lyskastere. Verkstedene har nødvendig fagkunnskap og verktøy. **HYMER GmbH & Co. KG** anbefaler **HYMER**-servicestasjoner.
- ▶ Lyspærer og lampeholdere kan være meget varme. La dem derfor alltid avkjøles før de byttes ut.
- ▶ Oppbevar lyspærer utilgjengelig for barn.
- ▶ Ikke bruk lyspærer som er falt ned eller som har riper i glasset. Lyspærene kan sprekke.

- ▷ Ikke ta på en ny lyspære med fingrene. Bruk en klut når du skal sette inn en ny lyspære.
- ▷ Bruk kun lyspærer av samme type og med riktig styrke (se avsnittet 12.10.4).
- ▷ Når lysdiodene i lampene er defekte, oppsøk en autorisert forhandler eller servicestasjon.

Lyspæretyper

I kjøretøyet blir det benyttet forskjellige lyspæretyper. I det følgende er skifte av den aktuelle lyspæretypen beskrevet.

Bilde 216 Lyspæretyper

Pos. i Bilde 216	Sokkeltype/lyspæretype	Skifte
1	Pluggsokkel	For å ta ut må man trekke ut lyspæren
		For å sette inn skyves lyspæren med et lett trykk inn i sokkelen
2	Bajonettsokkel	For å ta ut trykkes lyspæren nedover, og drei mot urviseren
		For å sette inn settes lyspæren inn i sokkelen, og drei med urviseren
3	Sylindriske lyspærer	For å ta ug og for å sette inn bøyes kontaktene til lampeholderen forsiktig utover
4	Halogenpære	Løsne holde fjæren eller bajonettlåsen for å ta den ut
		Etter at den er satt inn, må holde fjæren henges inn igjen, eller halogenpæren må settes inn i bajonettlåsen

12.10.1 Belysning front

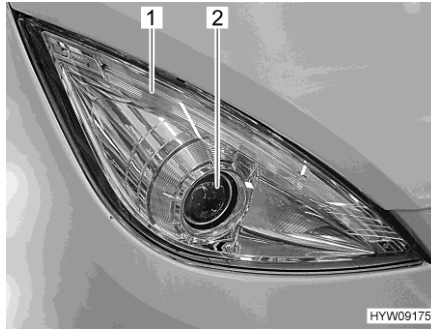
- ▷ Når tenningen er slått på, lyser dagkjørelyset.
- ▷ Når dagkjørelyset er på, lyser ikke markeringslysene på siden.
- ▷ Når nærlyset slås på, slukker dagkjørelyset.
- ▷ På innsiden av klarglass-lyskasterne kan det ved store temperaturforskjeller eller ekstreme værforhold dannes litt dugg av kondensvann. Lyskasteren er konstruert slik at denne duggen fordunster når lyskasteren slås på eller under kjøring. En negativ innvirkning på lyseffekten eller en skade på lyskasteren på grunn av kondensvann behøver man ikke å frykte.

- 1 Frontlys
- 2 Kurvelys/tåkelys

Bilde 217 Belysning front

Frontlys Dagkjørelys og retningsvisere er integrerte i frontlyset (Bilde 217,1). Lyspærene til nærlys og fjernlys skiftes fra motorrommet.

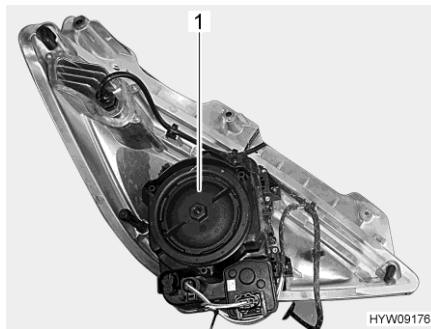

Bilde 218 Frontlys

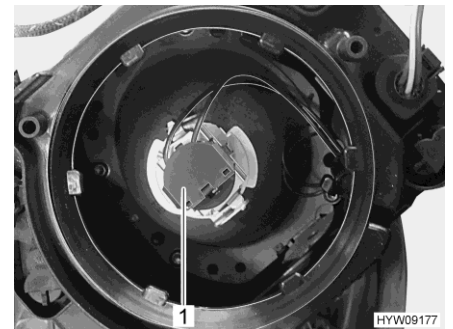
Dagkjørellys og retningsviser

Dagkjørellys og retningsvisere er LED-lys (Bilde 218,1). Kontakt en autorisert forhandler eller servicestasjon for å skifte lysdiodene.

Nærlys/fjernlys (Bilde 218,2)

Bilde 219 Frontlys (bakside)

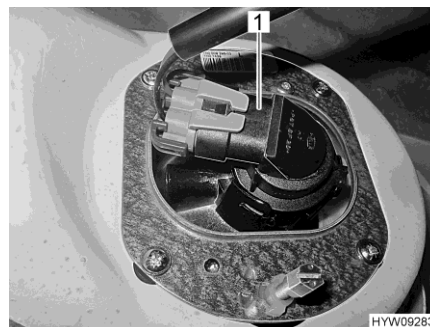
Bilde 220 Lyspære (nærlys/fjernlys)

- Slå av tenningen og belysningen.
- Åpne motorlokket (se kapittel 4).
- Drei husdekselet (Bilde 219,1) mot urviseren og ta det av.
- Drei sokkelen (Bilde 220,1) med pæren mot urviseren og ta den ut av lampehuset.
- Trekk lyspæren ut av sokkelen.
- Deretter setter du en ny lyspære (H7 - 12 V/55 W) inn i sokkelen slik at bunnen passer inn i sokkelen.
- Sett sokkelen (Bilde 220,1) med lyspæren tilbake i lampehuset og drei den med urviseren. Sokkelen klikker på plass.
- Sett på husdekselet (Bilde 219,1) igjen og drei det med urviseren for å feste det.
- Lukk motorlokket.

Kurvelys/tåkelys (Bilde 217,2)

Bilde 221 Kurvelys/tåkelys

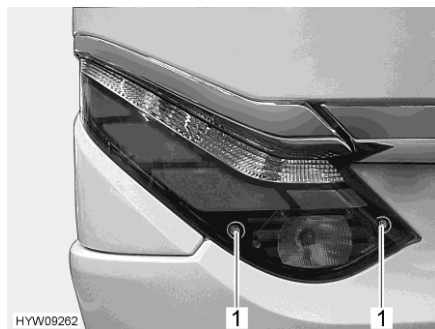
Bilde 222 Kurvelys/tåkelys (sett bakfra)

- Grip bak det kombinerte frontlyset for kurvelys/tåkelys (Bilde 221), dreii sokkelen (Bilde 222,1) med lyspæren mot urviseren og ta den ut av lampehuset.
- Trekk lyspæren ut av sokkelen.
- Deretter setter du en ny lyspære (H7, 12 V/55 W) inn i sokkelen slik at bunnen passer inn i sokkelen. Ikke rør lyspæren med bare fingre.
- Sett sokkelen (Bilde 222,1) med lyspæren tilbake i lampehuset og dreii den med urviseren. Sokkelen klikker på plass.

12.10.2 Belysning bak

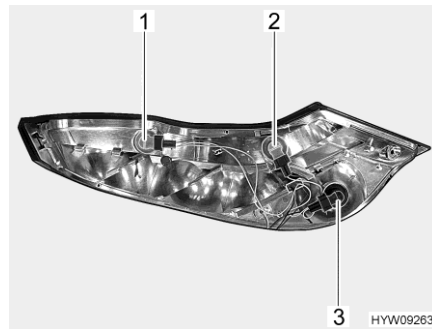
- ▷ Kontakt en autorisert forhandler eller servicestasjon for å skifte lampene som er utstyrt med LED.

Bilde 223 Baklysenhet

- Løsne de innvendige sekskantskruene (Bilde 223,1).
- Ta av baklysenhet.

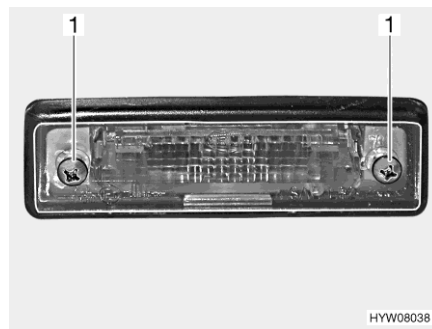
- 1 Retningsviser
- 2 Ryggelys
- 3 Tåkebaklys

Bilde 224 Baklysenhet (demontert)

- Drei defekt lyspære (Bilde 224) mot urviseren for å låse opp bajonett-sokkelen.
- Skift den defekte lyspæren.

Nummerskiltlys

Nummerskiltlyset er likt for alle modeller.

Bilde 225 Belysning bak (nummer-skiltlys)

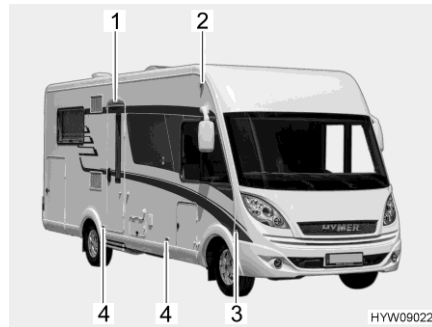
- Løsne to husskruer (Bilde 225,1).
- Ta av huset.
- Skift den defekte lyspæren.

Tredje bremselys

Bremselysene er utstyrt med lysdioder.

Kontakt en autorisert forhandler eller servicestasjon for å skifte lysdiodene.

12.10.3 Belysning side

- 1 Forteltlampe
- 2 Konturlys
- 3 Retningsviser
- 4 Markeringslys

Bilde 226 Belysning side

- Konturlys**
- Løft av dekslet med egnet verktøy (f.eks. skrutrekker). Sett verktøyet på innsnevringen i huset.
  - Ta av huset.
  - Skift lyspære.

- Retningsviser**
- Lampen er limt inn. Når lyspæren er defekt, henvend deg til en autorisert forhandler eller en servicestasjon.

- Markeringslys**
- Lampene er utstyrt med lysdioder. Kontakt en autorisert forhandler eller servicestasjon for å skifte lampene.

- Forteltlampe**
- Lampen er utstyrt med lysdioder. Kontakt en autorisert forhandler eller servicestasjon for å skifte lampen.

12.10.4 Lyspæretyper for utelys

	Posisjonsnr. i Bilde 217	Utelys	Lyspæretype
Front	1	Nærlys/fjernlys	H7 12 V 55 W
	2	Kurvelys/tåkelys	H7 12 V 55 W

	Posisjonsnr. i Bilde 224	Utelys	Lyspæretype
Bak	1	Retningsviser	P 12 V 21 W
	2	Ryggelys	P 12 V 21 W
	3	Tåkebaklys	P 12 V 21 W
	-	Bremselys	Henvend deg til en forhandler eller en service-stasjon
	-	Baklys	Henvend deg til en forhandler eller en service-stasjon
	-	Nummerskiltlys	Henvend deg til en forhandler eller en service-stasjon
	-	Tredje bremselys	Henvend deg til en forhandler eller en service-stasjon

	Posisjonsnr. i Bilde 226	Utelys	Lyspæretype
Side	1	Forteltlampe	Henvend deg til en forhandler eller en service-stasjon
	2	Konturlys	C 12 V 5 W
	3	Retningsviser	Henvend deg til en forhandler eller en service-stasjon
	4	Markeringslys	Henvend deg til en forhandler eller en service-stasjon

12.11 Belysning i boenheten

- ▶ Lysdiodene i lampene må ikke erstattes med vanlige lyspærer. Brannfare pga. kraftig varmeutvikling.

I boenheten er alle lampene utstyrt med LED-teknologi.

LED-lamper er økonomiske, vedlikeholdsfrie og har en svært lang levetid. Det er vanligvis ikke nødvendig å skifte lyspære.

- ▷ Når lysdiodene i lampene er defekte, oppsøk en autorisert forhandler eller servicestasjon.

12.12 Luftfjæring

- ▷ Luftfjærings-komponentene kan ikke rengjøres med dampvasker eller høytrykkspyler. Ikke benytt organiske løsningsmidler eller slipemidler. Tillatte rengjøringsmidler er såpелøsning (lut), metanol, etanol og isopropanol.

Kontroller luftfjæringsbelgene og luftledningene regelmessig for skader og lekkasjer.

Ved lengre tids stillstand kan det forekomme at kjøretøyets nivå gradvis synker. For å unngå varige misforminger og skader på luftbelgene: Benytt støttebeina til stabilisering av kjøretøy som har støttebein, eller fyll luftbelgene med trykkluft en gang i uken.

12.13 Elektrisk ventilasjonssystem

Hvis inntaksluften kanaliseres ut gjennom et utløp i døren eller gulvet, skift aktivkullfilter en gang i året. Når luften ledes inn i atmosfæren via taket, er ventilasjonssystemet vedlikeholdsfritt.

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

12.14 Reservedeler

- ▶ Enhver endring av kjøretøyets forinnstilte tilstand kan redusere kjøre- og trafikksikkerheten.
- ▶ Spesialutstyret og original-reservedelene som anbefales av **HYMER GmbH & Co. KG** er utviklet og godkjent spesielt for ditt kjøretøy. Den autoriserte forhandleren eller servicestasjonen fører disse produktene. Den autoriserte forhandleren eller servicestasjonen er informert om tilatte tekniske enkeltheter og utfører nødvendige arbeider faglig korrekt.
- ▶ Tilbehør og påbygde, ombygde eller innebygde deler som ikke er godkjent av **HYMER GmbH & Co. KG** kan forårsake skader på kjøretøyet og føre til redusert trafikksikkerhet. Selv om det foreligger en uttalelse fra sakkyndig, en generell driftstillatelse eller en typegodkjenning, kan det ikke dermed garanteres at produktet er av tilfredsstillende kvalitet.
- ▶ Vi påtar oss ikke ansvar for skader forårsaket av produkter som ikke er godkjent av **HYMER GmbH & Co. KG**. Dette gjelder også for ulovlige endringer på kjøretøyet.

Av sikkerhetsgrunner må reservedeler for apparater tilsvare produsentens spesifikasjoner, og produsenten må ha godkjent dem som reservedeler. Reservedelene må bare monteres av produsenten selv eller på et autorisert fagverksted. Autoriserte forhandlere og servicestasjoner står til disposisjon ved bestilling av reservedeler.

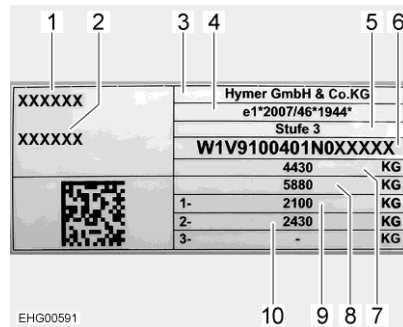
Noen eksempler på viktige reservedeler:

- Sikringer
- Lyspærer
- Vannpumpe (dykkpumpe)

Ved bestilling av reservedeler må man oppgi serienummer og kjøretøysmodell til den autoriserte forhandleren eller servicestedet.

Kjøretøyet som beskrives i denne bruksanvisningen er konstruert og utrustet i samsvar med fabrikknormene. Avhengig av bruksområde tilbys det nyttig tilleggsutstyr. Ved montering av tilleggsutstyr må det undersøkes om disse må føres inn i vognkortet. Ta hensyn til teknisk tillatt totalvekt. Autoriserte forhandlere eller servicestasjoner hjelper deg gjerne.

12.15 Typeskilt kjøretøy

- 1 Kjøretøytype
- 2 Fortløpende serienummer
- 3 Produsent
- 4 Godkjenning for kjøretøytype
- 5 Påbygg
- 6 Chassisnummer
- 7 Tillatt totalvekt
- 8 Tillatt total tilhengerlast (ved alternativet tilhengerkobling)
- 9 Tillatt akseltrykk 1. aksel
- 10 Tillatt akseltrykk 2. aksel

Bilde 227 Typeskilt

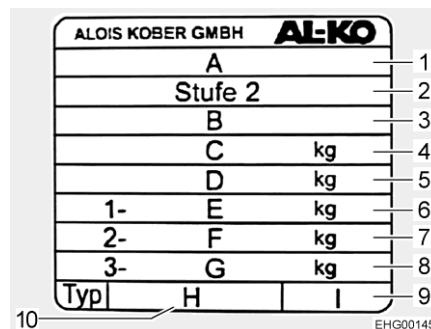
Typeskiltet med serienummeret er festet nede på bakre høyre sidevegg. Ikke fjern typeskiltet. Typeskiltet:

- Identifiserer kjøretøyet
- Er til hjelp ved bestilling av reservedeler
- Dokumenterer sammen med vognkortet hvem som eier bilen

▷ Oppgi alltid **serienummeret** ved spørsmål til kundeservicestasjonen.

12.16 Typeskilt Chassis

- 1 EG-godkjenningsnummer
- 2 Spesifikasjonsnivå
- 3 Basiskjøretøy-identifiseringsnummer (17-siffer)
- 4 Tillatt totalvekt for kjøretøyet
- 5 Tillatt vogntogvekt for kjøretøyet med tilhenger
- 6 Tillatt framaksel
- 7 Tillatt bakakseltrykk (akse 2)
- 8 Tillatt bakakseltrykk (akse 3)
- 9 Serienummer
- 10 Typebeskrivelse

Bilde 228 Typeskilt Chassis

Typeskiltet er festet til setekonsollen på førersetet, på siden mot førerens inngang.

Ikke fjern typeskiltet.

Hvis du har spørsmål til kundeservice, har du informasjon på typeskiltet.

12.17 Varsel- og henvisningsklistremerker

På og i kjøretøyet finnes det varsel- og henvisningsklistremerker. Varsel- og henvisningsklistremerker er der av hensyn til sikkerheten, det er ikke tillatt å fjerne dem.

▷ Reserve-klistremerker kan bestilles hos autoriserte forhandlere eller på servicestasjoner.

12.18 Reservenøkkel

Følgende informasjon er viktig ved bestilling av reservenøkler:

Låser fra:	Nødvendig for bestilling:	Anskaffes hos:	Info telefon:
Basiskjøretøy Mercedes-Benz	Chassisnummer	Mercedes-Benz-kontraktssverksted	–
Karosseri	Serienummer, chassisnummer, ekstranøkkel eller nøkkelnummer	Forhandler	–

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om dekkene i kjøretøyet.

På slutten av kapitlet er det en tabell hvor du finner korrekt dekktrykk for ditt kjøretøy.

13.1 Generelt

- ▶ Før start eller annenhver uke skal dekktrykket kontrolleres. Feil dekktrykk fører til forhøyet slitasje og kan føre til alt fra skade på dekkene til punktering. Sjåføren kan miste kontrollen over kjøretøyet (se avsnittet 13.7).

- ▷ Kontroller dekktrykket når dekkene er kalde. Et for høyt dekktrykk i varme dekk må ikke reduseres.
- ▷ Det er montert slangefrie dekk på kjøretøyet. Monter aldri slanger i disse dekkene.
- ▷ Følg bruksanvisningen for basiskjøretøyet.

- ▷ Avhengig av utførelse, er kjøretøyet som standard utstyrt med et dekkreparasjonssett.
- ▷ Kjør ut på siden av veibanen ved punktering. Sikre kjøretøyet med varseltrekant. Slå på varselblinkanlegget.
- ▷ Dekkene må ikke være eldre enn 6 år, fordi materialet blir slitt med tiden. Det firesifrede DOT-nummeret på siden av dekket viser produksjonsdatoen. De to første sifrene viser uken, de to siste produksjonsåret.

Eksempel: 0720 Uke 07, produksjonsår 2020.

- OBS:**
- Foreta regelmessig (hver 14. dag) kontroll av dekkene, kontroller om det er jevn mønsterslitasje, mønsterdybde og utvendige skader.
  - Ta hensyn til påbudt minste mønsterdybde.
  - Bruk alltid dekk av samme modell for hver aksel.
  - Vær oppmerksom på merknadene i vognkortet.
  - Bruk bare dekk som er tillatt for felgtypen. Tillatte felgstørrelser og dekkdimensjoner er angitt i kjøretøyets vognkort, men den autoriserte forhandleren eller servicestasjonen hjelper deg også gjerne.
  - Nye dekk skal kjøres inn på en ca. 100 km lang strekning i middels hastighet - først da er godt veigrep garantert.
  - Kontroller regelmessig at hjulmutrene og hjulskruene er godt festet.
  - Ved lagring eller ved lengre stillstand må man hindre trykk på dekk og hjullagre:
Jekk opp kjøretøyet, slik at dekkene ikke belastes, eller beveg kjøretøyet hver 4 uke slik at stillingene til hjulene forandrer seg.

13.2 Dekkutvalg

- ▶ Under kjøringen kan feil dekkvalg føre til alt fra skade på dekkene til punktering.

- ▷ Når det monteres dekk som ikke er tillatt for kjøretøyet, kan det oppheve driftstillatelsen for kjøretøyet og dermed forsikringsbeskyttelsen. Autoriserte forhandlere eller servicestasjoner hjelper deg gjerne.

Tillatte dekkstørrelser for ditt kjøretøy står i vognkortet eller du kan få det oppgitt hos de autoriserte forhandlerne eller på servicestasjonene. Hvert dekk må passe til kjøretøyet som det skal brukes på. Dette gjelder først og fremst for utvendige mål (diameter, bredde) som angis gjennom den standardiserte størrelsesbetegnelsen. I tillegg må dekkene oppfylle kravene kjøretøyet stiller med tanke på vekt og hastighet.

Ved vekt går man ut fra tillatt maksimal akseltrykk som fordeles på to dekk. Maksimal bæreevne til et dekk utvises gjennom lastindeksen (= LI, bæreevne-karakteristikk).

Et dekkets tillatte maksimalhastighet (ved full bæreevne) angis ved en speedindeks (= GSY, hastighetssymbol). Last-indeks og speed-indeks utgjør til sammen kjørespesifikasjonen til et dekk. Det er offisiell bestandel til den fullstendige, standardiserte dimensjonsbetegnelsen som står på hvert dekk. Disse angivelsene på dekket må stemme over ens med angivelsene i vognkortet.

13.3 Betegnelser på dekket

215/70 R 15C 109/107 Q
(eksempel)

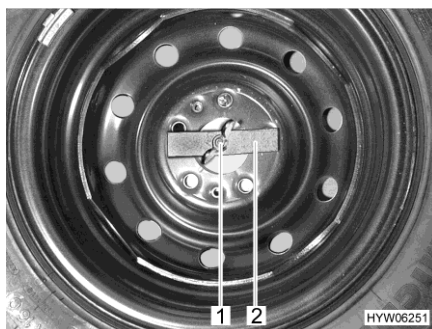
Betegnelser	Forklaring
215	Dekkets bredde i mm
70	Forhold høyde/bredde til dekket i prosent
R	Dekkonstruksjon (R = radial)
15	Felgdiameter i tommer
C	Commercial (Transporter)
109	Bæreevne-karakteristikk enkeltdekk
107	Bæreevne-karakteristikk tvillingdekk
Q	Hastighetssymbol (Q = 160 km/t)

13.4 Håndtering av dekkene

- Kjør på skrå over kantsteiner. Hvis ikke kan dekkene bli klemt på flanken. Hvis man kjører over kantstein i spiss vinkel, kan det skade dekkene og føre til punktering.
- Kjør sakte over høye kloakklokk. Hvis ikke kan dekkene bli klemt. Hvis man kjører over høye kloakklokk med stor fart, kan det skade dekkene og føre til punktering.
- Kontroller støtdemperne med jevne mellomrom. Hvis man kjører med dårlige støtdempere fører det til betydelig større slitasje.
- Ved ujevn mønsterslitasje kontakt kundeservice.
- Dekkene må ikke vaskes med høytrykksspyler. I løpet av få sekunder kan dekkene blir skadet, noe som kan føre til punktering.

13.5 Reservehjul

Reservehjulet er bygd inn i det bakre oppbevaringsrommet eller i den bakre lasteluken.

Bilde 229 Reservehjul i bakre oppbevaringsrom

Ta av reservehjulet:

- Løsne skruemutteren (Bilde 229,1) for hånd og skru den opp.
- Fjern presstykket (Bilde 229,2).
- Ta av reservehjulet.

13.6 Nødsett

- ▶ Legg merke til sikkerhetsanvisningene i bruksanvisningen fra produsenten.

Betjeningsanvisningene er å finne i bruksanvisningen fra produsenten.

13.7 Hjulbytte

13.7.1 Generelle råd

- ▶ Kjøretøyet må stå på et jevnt, hardt og sklisikkert underlag.
- ▶ Sett bilen i første gir. Ved automatgir setter du bilen i stilling "P".
- ▶ Trekk til håndbremsen før kjøretøyet heves.
- ▶ Sikre kjøretøyet med støtteklosser på motsatt side, slik at det ikke begynner å trille.
- ▶ Kjøretøyet må ikke løftes ved hjelp av de påmonterte støttene.
- ▶ Når en tilhenger er tilkoblet: Koble fra tilhengeren før kjøretøyet løftes.
- ▶ Sett jekken på festepunktene som er beregnet til dette (se avsnittet 13.7.3).
- ▶ Jekken må aldri overbelastes. Maks. tillatt belastning er angitt på jekkens typeskilt.
- ▶ Bruk jekken kun til kortvarig løfting av kjøretøyet under dekkskiftet.
- ▶ Ikke start motoren mens kjøretøyet er hevet.
- ▶ Ingen må legge seg under kjøretøyet når det er løftet.

- ▷ Påse at gjengeboltens gjenger eller hjulskruene ikke skades under hjulbyttet.
- ▷ Hjulmutre eller hjulskruer trekkes til diagonalt.
- ▷ Ved bytte til andre felger (f.eks. alufelger eller hjul med vinterdekk) må det brukes tilhørende hjulskruer i riktig lengde og form. Sikkert feste av hjulet og funksjonen til bremseanlegget er avhengig av dette.
- ▷ Alle 4 hjulene må være av samme type og størrelse og godkjent for kjøretøyet.
- ▷ Felger og dekk som ikke er godkjent for kjøretøyet, kan føre til nedsatt trafiksikkerhet og må vurderes og skiftes av godkjent kontrollinstans.
- ▷ Hjulene må ikke skiftes kryssvis.

- ▷ Kjøretøyet skal sikres i henhold til nasjonale forskrifter, f.eks. med varseltrekant.
- ▷ Før hjulbytte må felg- og dekkdimensjonen kontrolleres, likeså dekkenes belastningsevne og hastighetindeksen på dekket. Bruk kun de felg- og dekkdimensjoner som står oppført i vognkortet.
- ▷ Håndverktøyet er tilpasset de monterte hjulmutrene eller hjulskruene. Hvis det er montert alufelger, må du alltid ha med et egnet verktøy til reservehjulet (stålfelg).
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen for basiskjøretøyet.

Håndverktøyet er lagret i fotrommet i førerhuset under en gulvplate.

13.7.2 Tiltrekningsmoment

Felger	Tiltrekningsmoment
Ståfelg	250 Nm ± 20 Nm
Alufelg	190 Nm ± 20 Nm

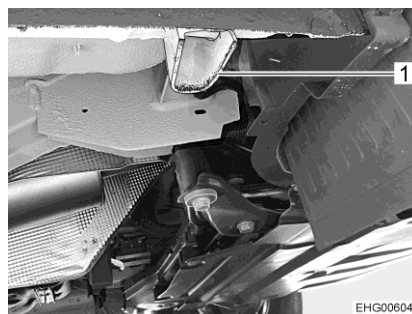
13.7.3 Bytte hjul

- ▶ Fotplaten til jekken må stå jevnt på gulvet.
- ▶ Med reservehjulet må du kun kjøre til neste verksted.
- ▶ Kjøretøyer med tre aksler (tandemaksel bak) kan ikke heves med en vanlig jekk. Et hjulbytte må utføres ved et fagverksted.

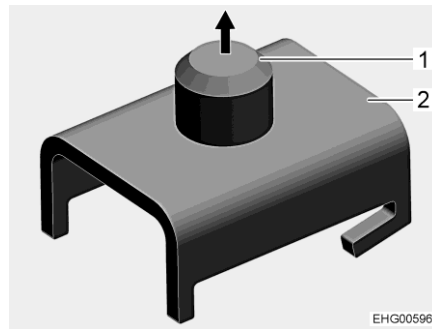

- ▷ Bruk en vanlig jekk.
- ▷ Dersom kjøretøyet er utrustet med et reservehjul (spesialutstyr), vil en adapter for å holde jekken på bakakselen være inkludert i leveringsområdet.
- ▷ Adapteren er ment for bruk med en vanlig jekk.
- ▷ Sørg for å få reparert hjulet som er byttet ut umiddelbart.
- ▷ Følg generelle anvisninger i dette kapitlet.
  - Parker kjøretøyet på et så flatt og fast underlag som mulig.
  - Sett bilen i første gir. Ved automatgir setter du bilen i stilling "P".
  - Trekk til håndbremsen.
  - Legg under bremseklosser eller lignende egnede gjenstander for å sikre kjøretøyet.
  - Løsne reservehjulet fra festeanordningen for reservehjulet.
  - Hvis underlaget er mykt, må man legge et stødig underlag under jekken, f.eks. en treplate.

Bilde 230 Holder framaksel

- Når et hjul skal veksles på framakselen: Sett jekken på den dertil mente holderen (Bilde 230,1).

Bilde 231 Adapter for holder til bakaksel

Bilde 232 Holder til bakaksel

- Når et hjul skal veksles på bakakselen: Fest adapteren (Bilde 231,2) på jekken.
- Før bolten (Bilde 231,1) inn i holderen til bakakselen (Bilde 232,1).
- Løsne hjulskruene noen omdreininger med hjulnøkkelen, men skru dem ikke ut.
- Hev kjøretøyet til hjulet er 2 til 3 cm over bakken.
- Skru ut hjulskruene og ta av hjulet.
- Sett reservehjulet på hjulnavet og rett det ut.
- Skru inn hjulskruene og trekk til i kryss.
- Jekk ned jekken og ta den bort.
- Trekk hjulskruene jevnt til med hjulnøkkel (tiltrekkingsmoment se avsnittet 13.7.2).

13.7.4 Bytte hjul med alufelger

- ▶ Det skal brukes ulike hjulskruer ved alufelger og stålfelger. Når det er montert alufelger, følger det med riktige hjulskruer for reservehjulet (stålfelger).

Hjulbytte med alufelger gjøres på samme måte som med stålfelger (se avsnittet 13.7.3).

13.8 Dekktrykk

- ▶ For lavt dekktrykk fører til overoppheting av dekket. Alvorlige skader på dekket kan være resultatet.
- ▶ Før start eller annenhver uke skal dekktrykket kontrolleres. Feil dekktrykk fører til forhøyet slitasje og kan føre til alt fra skade på dekkene til punktering. Sjåføren kan miste kontrollen over kjøretøyet.
- ▶ Bruk bare ventiler som er tillatt for det foreskrevne dekktrykket.
- ▶ Ved et dekktrykk over 4,5 bar anbefales bruk av en metall- eller hybrid-ventil.

- ▷ Kontroller dekktrykket når dekkene er kalde. Et for høyt dekktrykk i varme dekk må ikke reduseres.

Bæreevnen og dekkets holdbarhet er umiddelbart avhengig av dekktrykket. Luft er et flyktig medium som uunngåelig også siver ut av dekk.

Som tommelfingerregel kan man regne med et trykktap på 0,1 bar hver andre måned når et dekk er fylt. Kontroller dekktrykket regelmessig for å unngå dekkskader eller punktering.

- ▷ Dekktrykk-verdiene gjelder for lastete kjøretøy med kalde dekk.
- ▷ Ved varme dekk må trykket være 0,3 bar høyere enn ved kalde dekk. Kontroller trykket på nytt med kalde dekk.
- ▷ Dekktrykk-toleransen er +/- 0,05 bar.
- ▷ Informasjon om tillatt akseltrykk finner du i vognkortet hhv. på typeskiltet.

Luftrykk framaksel

Dekkdimensjoner	Dekk-produzent	Tillatt akseltrykk	
		1850 kg	2100 kg
225/75 R16	Alle	3,5 bar	4,1 bar
235/60 R17	Alle	3,6 bar	4,2 bar

Luftrykk bakaksel

Dekkdimensjoner	Dekk-produzent	Tillatt akseltrykk			
		1800 kg*	2100 kg	2430 kg	2500 kg
225/75 R16	Alle	4,0 bar	4,8 bar	5,5 bar	5,5 bar
235/60 R17	Alle	4,0 bar	4,8 bar	5,3 bar	-

* Ved 3-aksler (tandemaksel bak): Bakakseltrykk per bakaksel

- ▷ Tillatt aksellast se typeskiltet.

Avhengig av utstyret er kjøretøyet utrustet med et reservehjul. Hvis det er angitt forskjellige luftrykkverdier for fremre og bakre aksel: Brukes den høyeste av de to verdiene for reservehjulet.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om mulige feil på kjøretøyet.

Feilen er listet opp med mulige årsaker og forslag til hvordan de kan utbedres.

De nevnte feilene kan utbedres på egenhånd uten store fagkunnskaper og med noen få grep. Hvis de tiltak som er angitt i denne bruksanvisningen ikke løser problemene, må et autorisert fagverksted foreta feilsøkingen og utbedringen.

14.1 Bremseanlegg

- ▶ Defekter ved bremseanlegget må straks repareres på autorisert fagverksted.

14.2 Luftfjæring

- ▶ Veil ved luftfjæringen må straks repareres på et autorisert fagverksted.

14.3 Takluke

Hvis viften ikke virker, sjekk sikringen og bytt om nødvendig. Bruk kun sikringer av samme type (glassikring 4 A/type "SLO BLO"). For informasjon om plassering og bytte av sikringen se kapittel 8.

- ▷ Dersom dette tiltaket ikke fører til utbedring av feilen, oppsøk kundeservice.

14.4 Elektrisk anlegg

- ▷ Skift alltid ut boenhets-batteriet med et batteri av samme type og kapasitet.

- ▷ For skifte av sikringer, se kapittel 8.

Feil	Årsak	Tiltak
Lysanlegget fungerer ikke helt som det skal	Lyspære defekt	Skift lyspære. Vær oppmerksom på angitte Volt- og Watt-verdier
	Sikring defekt	Skift sikring
Den innebelysningen fungerer ikke	Feil på lyspærer, kontakter eller kabling	Ta kontakt med kundeservice
Elektriske stigtrinn kan ikke skyves ut eller trekkes inn	Sikring på strømsentralen defekt	Skift ut sikringen på strømsentralen
Stigtrinnet går ikke ut eller bare delvis ut (om vinteren)	Mekanikken er frosset Beskyttelsesinnretningen (klemvern) er blitt utløst på grunn av overbelastningsstrøm	Rengjør stigtrinn, fjern is
Ingen 230 V-forsyning på tross for tilkoblet nett	Sikringsautomat 230 V har utløst	Slå 230 V-sikringsautomat på
Start- eller boenhets-batteri lades ikke ved 230 V-drift	Stor bladsikring på start- eller boenhets-batteriet defekt	Skift stor bladsikring på start- eller boenhets-batteriet
	Ingen nettspenning tilstede	Slå på sikringsautomat ene i kjøretøyet
	Strømsentralen er overopphetet	Omgivelsestemperaturen er for høy eller lufting av strømsentralen er hindret
	For mange forbrukere er på	Slå av unødvendige forbrukere
	Lademodul i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
Boenhets-batteriet lades ikke av kjøretøyet	Sikring på dynamo klemme D+ defekt	Skift sikring
	Skillerele i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
Kontrollampen 12 V lyser ikke	12 V-forsyning avslått	Slå på 12 V-forsyning
	Batteri-skillerbryteren på strømsentralen er slått av	Slå på batteri-skillerbryteren
	Start- eller boenhets-batteriet er ikke oppladet	Lad startbatteriet eller boenhets-batteriet
	Skillerele i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
	Bladsikring på boenhets-batteriet defekt	Skift bladsikring på boenhets-batteriet

Feil	Årsak	Tiltak
12 V-forsyning i boenheten fungerer ikke	12 V-forsyning avslått	Slå på 12 V-forsyning
	Batteri-skillebryteren på strømsentralen er slått av	Slå på batteri-skillebryteren
	Boenhets-batteriet er utladet	Lad boenhets-batteri
	Stor bladsikring på boenhets-batteri defekt	Skift stor bladsikring på boenhets-batteri
	Skillerelé i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
12 V-forsyning fungerer ikke ved 230 V-drift	12 V-forsyning avslått	Slå på 12 V-forsyning
	Batteri-skillebryteren på strømsentralen er slått av	Slå på batteri-skillebryteren
	Sikringsautomat 230 V har utløst	Ta kontakt med kundeservice
	Lademodul i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
	Stor bladsikring på boenhets-batteri defekt	Skift stor bladsikring på boenhets-batteri
230 V-kontrollampen lyser ikke, selv om 230 V nettspenning er tilkoblet	Strømforsyningen er uten spenning	Kontroller ekstern nettspenning
	230 V-automatsikring er utløst før strømsentralen eller er slått av	Tilbakestill 230 V-sikringsautomat
Ingen spenning på en tilkoblet forbruker	Den selvtilbakestillende polyswitch-sikring er utløst	Kontroller kontakter og ledninger, slå av 12 V-forsyningen i ca. 2 minutter og deretter på igjen
	Selvtilbakestillende polyswitch-sikring har blitt utløst flere ganger (3 ganger), systemet har slått av den aktuelle utgangen permanent	Fjern årsaken til utløsning av polyswitch-sikringen Opphev den permanente frakoblingen (slå på 12 V-forsyning til boenhet, trykk dreieknapp og hold den inne minst 3 sekunder)
Startbatteriet blir utladet ved 12 V-drift	Skillerelé i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
	Batteri-skillebryteren på strømsentralen er slått av	Slå på batteri-skillebryteren

Feil	Årsak	Tiltak
Ingen spenning fra boenhets-batteriet	Boenhets-batteriet er utladet	Lad boenhets-batteriet umiddelbart Fullstendig utlading skader batteriet. Hvis kjøretøyet ikke skal brukes på lang tid, må boenhets-batteriet lades helt opp Utlading skjer gjennom kontinuerlig innkoblet forbruker (se kapittel 8)
Batterilading med av solaranlegg fungerer ikke	Feil med elektrisk tilkobling til solaranlegget	Kontroller kontakter og ledninger
	Sikring defekt	Skift ut sikringen på strømsentralen
	Laderegulator for solaranlegg defekt	Ta kontakt med kundeservice
Boenhets-batteriet blir overladet ("koker")	Batteri-valgbryteren er stilt inn feil	Endre innstilling for batterivalgbryteren
	Ladesensor eller relé er defekt	Dra i store bladsikringen på boenhets-batteriet, oppsøk deretter kundeservice

14.5 Vekselretter

Feil	Årsak	Tiltak
Stikkontakter uten spenning (med vekselretter som spesialutstyr)	Vekselretteren er slått av på grunn av en feil	Kontroller lysdiodene på vekselretteren
	Ledningsbeskyttelsesbryteren i den ekstra sikringsboksen er utløst	Slå på ledningsbeskyttelsesbryteren
LED "LOAD STATUS" (vekselretter) blinker hurtig rødt	For høy inngangsspenning	Ta kontakt med kundeservice
LED "LOAD STATUS" (vekselretter) blinker langsomt rødt	For lav inngangsspenning	Lad boenhets-batteri
LED "LOAD STATUS" (vekselretter) blinker periodisk rødt	Vekselretteren er for varm	Reduser belastningen og sørg for bedre ventilasjon av vekselretteren
LED "LOAD STATUS" (vekselretter) lyser permanent rødt	Kortslutning, feilkobling eller for høy belastning	Reduser belastningen, utbedre kortslutningen eller koblingsfeilen, trykk apparatsikringen inn igjen
		Ta kontakt med kundeservice

14.6 Gassanlegg

- ▶ Ved defekt på gassanlegget (gasslukt, høyt gassforbruk) er det fare for eksplosjon! Steng snarest gassflaskens hovedventil. Åpne vinduer og dører og luft godt.
- ▶ Ved feil på gassanlegget: Ikke røyk, ikke bruk åpen ild og ikke betjen noen elektriske brytere (lysbrytere osv.). Sjekk tettheten av gassførende deler og rør med lekkasjesøkingspray. Ikke bruk åpen flamme for å sjekke.
- ▶ Feil på gassanlegget må utbedres av et autorisert fagverksted.

Feil	Årsak	Tiltak
Ingen gass	Gassflasken er tom	Bytt gassflaske
	Gassavstengeventil stengt	Åpne gassavstengeventilen
	Gassflaskens hovedventil stengt	Åpne gassflaskens hovedventil
	For lav utetemperatur (-42 °C ved propangass, 0 °C ved butangass)	Vent til utetemperaturen har steget
	Innebygget apparat defekt	Ta kontakt med kundeservice

14.7 Kokeplass

Feil	Årsak	Tiltak
Tennsikringene går ikke på (flammen brenner ikke når reguleringshåndtaket slippes løs)	For kort oppvarmingstid	Hold reguleringshåndtaket nedtrykket i ca. 15 til 20 sekunder etter tenning
	Tennsikring defekt	Ta kontakt med kundeservice
Flammen går ut når den stilles på svakt	Tennsikringsføleren står ikke riktig	Still tennsikringsføleren riktig (ikke bøy den). Følerspissen skal stikke 5 mm over brenneren. Følerhalsen skal ikke ha mer enn 3 mm avstand til brennerkransen; oppsøk eventuelt kundeservice

14.8 Varmeanlegg/varmtvannsbereder

Ved feil må du ta kontakt med nærmeste kundeservice for vedkommende fabrikk. Adresselisten er vedlagt enhetenes papirer. Kun autoriserte fagfolk må foreta reparasjoner på apparatet.

14.8.1 Varmtvannsbereder for varmeanlegg med digitalt kontrollpanel CP plus

Feil	Årsak	Tiltak
Varmeanlegget tennes ikke	Temperaturføler på betjeningsdelen eller den eksterne føleren er defekt	Trekk ut støpslet på betjeningsdelen. Varmeanlegget fungerer da uten termostat. Oppsøk kundeservice så snart som mulig
Ingen indikator på kontrollpanelet	Sikring på strømsentralen defekt	Skift ut sikringen på strømsentralen
	Sikringen i den elektroniske styreenheten har utløst	Ta kontakt med kundeservice
	Defekt boenhets-batteri	Lad eller bytt boenhets-batteri
Feil med feilkode vises	Se tabell "Veiledning for feilsøk"	Se tabell "Veiledning for feilsøk"
Varmtvannsberederen tømmes, sikkerhets-/avtappingsventilen har åpnet seg	Innetemperatur under 8 °C	Varm opp boenheten
Sikkerhets-/avtappingsventilen kan ikke lukkes	Temperatur på sikkerhets-/avtappingsventilen under 8 °C	Varm opp boenheten
Viftehjulet går med høy lyd eller ikke jevnt	Viftehjulet er tilsmusset	Oppsøk Truma-service

Veiledning for feilsøk

Feilkode	Årsak	Utbedring
# 17	Sommerdrift med tom vannbeholder	Slå av apparatet og la det avkjøles. Fyll varmtvannsberederen med vann
	Varmluftutganger utgang blokkert	Kontroller utgangsåpninger
	Innsuging av omluft blokkert	Fjern blokkeringen til innsuging av omluft
# 18	Gasstrykkregulator isete	Bruk regulatoroppvarming (Eis-Ex) (hvis tilgjengelig)
	For høy andel butangass i gassflasken	Bruk propangass (særlig ved temperaturer under 10 °C er butangass ikke egnet til oppvarming)

Feilkode	Årsak	Utbedring
# 21	Romtemperatursensor eller kabel defekt	Ta kontakt med kundeservice
# 24	Truende underspenning For lav batterispenning < 10,4 V	Lad batteri
# 29	Kortslutning i varmelementet for Frost-Control	Trekk av pluggen til varmelementet på den elektroniske styreenheten. Skift ut varmelement
# 41	Elektronikk sperret	Ta kontakt med kundeservice
# 42	Sikkerhetsbryteren har utløst	(ikke brukt her)
# 43	Overspenning > 16,4 V	Kontroller batterispenning og spenningskilder (f.eks. ladeapparatet)
# 44	Underspenning For lav batterispenning < 10,0 V	Lad batteriet. Eventuelt skifte ut gammelt batteri
# 45	Ingen 230 V-forsyning	Kontroller ekstern nettspenning
	Sikringsautomat 230 V har utløst	Slå 230 V-sikringsautomat på
	Vern mot overoppheting har utløst	Tilbakestill vern mot overoppheting. La varmeanlegget avkjøles, ta av tilkoblingsdekselet og trykk tilbakestillingsknappen
#112, #202, #121, #211	Gassmangel	Åpne hovedventil og gassavstengeventil
		Kople til en full gassflaske
#122, #212	Forbrenningslufttilførsel eller avgassutgang lukket	Kontroller åpninger for smuss (snø, is, løv osv.) og eventuelt rengjør
#255	Ingen forbindelse mellom varmeanlegg og kontrollpanel	Ta kontakt med kundeservice
	Kabel defekt	Ta kontakt med kundeservice

Dersom tiltakene ikke fører til utbedring av feilen, oppsøk kundeservice.

14.8.2 Varmeanlegg/varmtvannsbereder Alde

▷ Når det oppstår en feil i systemet, vises årsaken i displayet.

Feil	Årsak	Tiltak
Varmeanlegget tennes ikke ved gassdrift	Gassmangel	Åpne hovedventil og gassavstengeventil
		Kople til en full gassflaske
Varmeanlegget tennes ikke	For lav batterispenning	Lad batteriet. Når batterispenningen stiger over 11 V, starter varmeanlegget automatisk
Varmeanlegget tenner ikke ved 230 V elektrisk drift	Ingen 230 V-forsyning	Slå 230 V-sikringsautomat på
		Kople til 230 V-forsyning
Varmeanlegget kobles ut	Overoppheting	La varmeanlegget avkjøles. For å tilbakestille visningen, avbryter man 12 V-strømforsyningen til varmeanlegget og kobler det til igjen
Varmeanlegget går, men det er ingen varme på konvektorene	Sirkulasjonspumpen fungerer ikke	Slå på romtermostat
		Ta kontakt med kundeservice
Varmeanlegget og sirkulasjonspumpen går, men det er ingen varme på konvektorene	Luft i varmeanlegget	Luft varmtvanns-varmeanlegget

14.9 Klimaanlegg

Feil	Årsak	Tiltak
Klimaanlegge kjøler ikke	Ingen 230 V-forsyning	Kople til 230 V-forsyning
	Sikring defekt	Kontroller sikring og event. bytt
	Temperatur under 16 °C	-
	Temperaturen er stilt inn feil	Still inn temperatur
	Luftfilteret er tilsmusset	Bytt luftfilter

14.10 Kjøleskap

14.10.1 Generelt

Ved feil må du ta kontakt med nærmeste kundeservice for vedkommende fabrikk. Adresselisten er vedlagt enhetenes papirer. Kun autoriserte fagfolk må foreta reparasjoner på apparatet.

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

Feil	Årsak	Tiltak
Kjøleskapet er ikke kaldt nok	Ventilasjon fra aggregatet er ikke tilstrekkelig	Sjekk om luftegitteret er tildekket, fjern evt. tildekkinger Ta av luftegitteret og rengjør rommet bak (f.eks. for løv)
	Termostat innstilt for lavt	Still inn termostaten på en høyere verdi
	Kjøleribber kraftig belagt med is	Kontroller om kjøleskapdøren lukker riktig
	For mange varme matvarer er blitt lagt inn i løpet av kort tid	La varme matvarer avkjøles før de legges i kjøleskapet
	Apparatet har ikke vært så lenge i drift ennå	Kontroller på nytt om kjøleskapet kjøler etter ca. 4 til 5 timer
	Omgivelsestemperatur er for høy	Ta av luftegitteret fra tid til annen
	Kjøretøyet står ikke vannrett	Still kjøretøyet vannrett
	Kjøleskapet kjøler ikke i gassdrift	Gassmangel
Luft i gassledning		Slå av apparatet av og start det på nytt (gjenta prosedyren evt. 3 til 4 ganger)
Kjøleskapet kjøler ikke i 12 V-drift	Sikring defekt	Skift sikring
	Batteriet er utladet	Kontroller og lad opp batteriet
	Tenningen er slått av	Slå på tenningen
	Varmeelement defekt	Ta kontakt med kundeservice

Feil	Årsak	Tiltak
Kjøleskapet kjøler ikke i 230 V-drift	Sikring defekt	Bytt sikring, slå på sikringen i sikringsboksen igjen
	Ingen 230 V-forsyning	Kople til 230 V-forsyning
	Varmeelement defekt	Ta kontakt med kundeservice
Kjøleskapet kobler til gassdrift til tross for nettkobling	For lav nettspenning	Kontroller nettspenningen (kjøleskapet blir ved korrekt nettspenning koblet automatisk tilbake i 230 V-drift)

14.11 Vannforsyning

Feil	Årsak	Tiltak
Lekkasjevann i kjøretøyet	Utett sted	Lokaliser det utette stedet, tilkoble vannledningene på nytt
Ikke vann	Vanntanken er tom	Fylle på drikkevann
	Tappekranen ikke stengt	Steng tappekranen
	12 V-forsyning avslått	Slå på 12 V-forsyning
	Bryter for vannpumpe slått av	Slå på vannpumpen
	Sikring for vannpumpe defekt	Skift ut sikringen på strømsentralen
	Vannpumpe defekt	Bytt vannpumpe (lassen)
	Vannledningen er knekt	Rett ut eller skift vannledningen
	Strømsentral defekt	Ta kontakt med kundeservice
Toalettet uten spylevann	Vanntanken er tom	Fylle på drikkevann
Indikator for vann og spillvann viser feil verdi	Målesonden i spillvannstanken eller vanntanken er tilsmusset	Rengjør spillvannstanken/vanntanken
	Målesonde defekt	Bytt målesonde
Ikke mulig å tømme spillvannstanken	Tappekranen tiltettet	Åpne rengjøringsdekslet på spillvannstanken og tapp av spillvannet. Spyl spillvannstanken grundig
Utløpet på engrepsblandertilstoppet	Perlator forkalket	Klips ut perlatoren, avkalles i eddikvann (gjelder kun metallprodukter)
Vanddysene på dusjhodet tilstoppet	Vanddysene er forkalket	Avkalk dusjhodet i eddikvann eller tørk av skitt i dysene (gjelder kun metallprodukter)
Vannet renner sakte eller ikke i det hele tatt ut av dusjkaret	Kjøretøyet står ikke vannrett	Still kjøretøyet vannrett

Feil	Årsak	Tiltak
Uklart drikkevann	Tilsmusset vann påfylt	Rengjør vanntanken mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann
	Avsetninger i vanntanken eller i vannanlegget	Rengjør vannanlegget mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann
Endring av smak eller lukt på vannet	Tilsmusset vann påfylt	Rengjør vannanlegget mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann
	Drivstoff er uforvarende fylt i vanntanken	Rengjør vannanlegget mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann. Hvis dette er resultatløst: Oppsøk fagverksted
	Mikrobiologiske avleiringer i vannanlegget	Rengjør vannanlegget mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann
Avleiringer i vanntanken og/eller i vannledende komponenter	For lang ståtid for vannet i vanntanken og i vannledende komponenter	Rengjør vannanlegget mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann

14.12 Karosseri

Feil	Årsak	Tiltak
Hengsler på luker/dører tunge å bevege	Hengsler på luker/dører ikke/for lite smurt	Smør hengsler på luker/dører med syre- og harpiksfritt fett
Hengsler/ledd i våtrom/toalettrom tunge å bevege/knirker	Hengsler/ledd ikke/for lite smurt	Smør hengsler/ledd med løsemiddel-/syrefri olje ▷ Oljen på spraybokser inneholder ofte løsemidler
Hengsler på skap tunge å bevege/knirker	Hengsler på skap ikke/for lite smurt	Smør skaphengslene med syre- og harpiksfri syntetisk olje
Motorlokkets hevesylinder går tungt	Motorlokkets hevesylinder ikke/for lite smurt	Smør motorlokkets hevesylinder med syrefritt og harpiksfritt fett
Takluke med sveiveløfting går tungt	Gjengespindel ikke smurt	Smør gjengespindel
	Gjengespindel defekt	Sett inn ny gjengespindel
Elektrisk nedfellbar seng beveger seg ikke	Sikring defekt	Skift ut sikringen
	Boenhets-batteriet er tomt, eller strømsentralen har koblet ut på grunn av for lav spenning	Lad boenhets-batteri
	Motoren er defekt	Den nedfellbare sengen kan beveges manuelt i nøddrift, og deretter kontaktes kundeservice

- ▷ Autoriserte forhandlere og servicestasjoner står til disposisjon ved bestilling av reservedeler.

15.1 Vekt og spesialutstyr

- ▶ Tilbehør og påbygde, ombygde eller innebygde deler som ikke er godkjent av **HYMER GmbH & Co. KG** kan forårsake skader på kjøretøyet og føre til redusert trafiksikkerhet. Selv om det foreligger en uttalelse fra sakkyndig, en generell driftstillatelse eller en typegodkjenning, kan det ikke dermed garanteres at produktet er av tilfredsstillende kvalitet.
- ▶ Enhver endring av kjøretøyets forinnstilte tilstand kan redusere kjøre- og trafiksikkerheten.
- ▶ Vi påtar oss ikke ansvar for skader forårsaket av produkter som ikke er godkjent av **HYMER GmbH & Co. KG**. Dette gjelder også for ulovlige endringer på kjøretøyet.
- ▶ Den "faktiske vekten" (jord kjøreklar tilstand pluss vekten av spesialutstyret) er oppgitt i COC papirene (COC: Certificate of Conformity), som kjøperen mottar ved levering av kjøretøyet. Teknisk tillatt totalvekt må ikke overskrides!

Tabellen viser en vektoversikt for spesialutstyr som produsenten kan tilby. Hvis disse gjenstandene ikke føres med i eller på kjøretøyet og ikke hører med til standardutstyret, må det tas hensyn til dette ved beregning av last.

Alle vekt opplysninger er "cirka"-opplysninger.

Tabellen viser et utdrag av mulige spesialutstyr.

Artikkelbetegnelse	Overvekt (kg)
Tilhengerfeste	63
Takluke (Fantastic Vent)	3
Takreling med stige	15
DuoControl	3
Gassfilter	5
Sykelstativ for 3 sykler	8
Komfyr Thetford	29
Klimaanlegg	33
Komfort-støtter, 2 stk.	9
Markise 450 cm	45
Markise 500 cm	50
Motorsykelstativ	57
Multifunktions-Buffer	15
Panorama-takluke	12
Satellitanlegg (Oyster)	15
Solaranlegg	20
Stigtrinn, elektrisk (førerdør)	8
TV-anlegg, HYMER-Smart-Multimedia-System	10
Blendingsgardin til frontvindu	10
Varmtvanns-varmeanlegg (inkl. booster)	55

Artikkelbetegnelse	Overvekt (kg)
Ekstravarmeanlegg, førerhus	4,5
Ekstra sete med 3-punkts-belte	30
Ekstra sete (setesokkel)	38
Ekstra boenhets-batteri (AGM)	30
Ekstra boenhets-batteri hybrid (lithium)	25

16.1 Tekniske data

- ▷ Opplysningene i kjøretøyspapirene vedr. tekniske data er bindende.
- ▷ Ved montering av tilleggsutstyr eller spesialutstyr kan kjøretøyets mål og egenvekt forandres. Avvik innenfor rammen av fabrikkstoleransene (+/- 5 %) er mulig og tillatt.

16.2 Dimensjoner og tillatt antall personer

BMC	Hjulbase i cm	Lengde i cm	Bredde i cm	Høyde i cm	Tillatt antall personer Regelmessig / i tillegg
550	390	699	229	296	4 + 1
580	390	699	229	296	4
600	400	719	229	296	4 + 1
680	420	739	229	296	4 + 1
690	420	739	229	296	4 + 1

Mer informasjon om tekniske data finnes i kjøretøyspapirene eller bruksanvisning til basiskjøretøyet. De autoriserte forhandlerene og servicestasjonene gir også informasjon om nødvendig.

Smør bakakselen

- ▷ Bakakselen må fornyes av en autorisert spesialist/servicepartner.
- ▷ Smør kun når bakakslingen er avlastet.
- ▷ Bruk kun følgende smørefett for smøringen:
Stabutherm GH 461, fra firma Klüber
(eller et annet smørefett godkjent av chassis-produsenten)

12 V-forbruker, ettermontere.....	122
12 V-forsyning	
Feillokalisering	235
Slå av	125
Slå på	125
12 V-kontrollampe	125
12 V-spenning.....	110
230 V-forsyning se 230 V-tilkobling	133
230 V-kontrollampe	128
230 V-sikring	139
230 V-sikringsboks.....	139
230 V-spenning.....	132
230 V-tilkobling	133
Feillokalisering	234

A

Ad-Blue	48
Alufelger	230
Anhengsbord	
Forminske	81
Med delbart støtteben	81
Ominnredning til sengebase	82
Utvide	81
Armlenene, stille inn.....	39
Automatisk energivalgssystem (AES)	170
Automatisk luftesystem	12, 66

B

Bad.....	182
Lufting	182
Bakakseltrykk.....	26
Baklukevarmer	157
Bakre kamera.....	45
Bakre lasteluke	24
Bakre oppbevaringsrom.....	24
Bakre seng	88
Barnesenger	87, 89
Barnesikringssystemer.....	36
Batteri se startbatteri eller boenhets-batteri.....	112
Batteri, lading med solarstrøm	134
Batterialarm.....	127
Batterienes kapasitet	110
Batteriovervåking	121
Batteri-skillebryter	121
Batterispenning, indikere	126
Batteri-valgbryter.....	121
Belastning	21
Bakre lasteluke	24
Bakre oppbevaringsrom.....	24
Lastestativ for taklast	22
Sykkelstativ	25
Belastning se også last.....	21
Belysning for bakre område	52

Belysning	
Bak	216
Bakre område.....	52
Boenhet	220
Feillokalisering.....	234
Førerhus.....	86
Front	214
Innstillingstrinn.....	86
Lamper, rengjøre	194
Lyspærer, skifte	213
Lyspæretyper, utvendige.....	219
Side	218
Betegnelse på dekket.....	226
Blendingsfoldegardin, førervindu.....	44
Åpne	72
Sikre	44
Stenge	72
Blendingsfoldegardin, passasjervindu.....	44
Åpne	72
Sikre	44
Stenge	72
Blendingsfoldegardin, rengjøre	194
Blendingsfoldegardin, takluke med sveiveløfting	
Åpne	75
Stenge	75
Blendingsfoldegardin, vinduer	
Åpne	71
Stenge	71
Blendingsfoldegardin, vippe-takluke	
Åpne	74
Stenge	74
Blendingsgardin, rengjøre	194
Blinklys, se retningsviser	218
Bluetooth	111
Parvis tilkobling av mobilenhet (Pairing)	111
Slå på/av	111
Boenhets-batteri	112
Batterialarm	127
Energistatus	115
Feillokalisering.....	234, 236
Lade	114
Merknader	112
Monteringssted.....	113
Spenning, indikering.....	126
Utladning	114
Bord.....	80, 81
Bord med søylebordben	
Bordplate, dreie	81
Bordplate, forskyve	81
Brann	
Oppførsel ved.....	11
Slukking.....	11
Brannfare, unngå.....	11
Brannvern	11

Bremseanlegg, feillokalisering	233
Bremser	35
Kontrollere.....	35, 233
Buffet, multifunksjonsratt.....	79
Butangass	15, 98

C

Campingflasker, bruke	16, 99
-----------------------------	--------

D

Dekk	
Bæreevne	228
Dekktrykk	231
Dekkvalg	226
Generelle råd	225
Håndtering av dekkene.....	227
Merking	226
Økt slitasje	13, 31, 225, 231
Dekkskifte se hjulbytte	228
Deler se spesialutstyr.....	12
Dimensjoner, se tekniske data.....	247
Dobbeltsegg	91
Dører	
Feillokalisering	244
Inngangsdør.....	61
Lås	62, 63
Dørlås.....	62, 63
Driftsmåter, kjøleskap (Thetford)	170
Driftsmåter, klimaanlegg (Truma)	159
Driftsmåter, varmlufts-varmeanlegg.....	149
Driftsmåter, varmtvannsbereder (Alde).....	153
Driftsmåter, varmtvannsbereder (Truma)	149
Driftsmåter, varmtvanns-varmeanlegg.....	153
Drikkevann-påfyllingsstuss	
Åpne.....	178
Stenge.....	178
Dugg se kondens	66, 67
Dusj	182

E

Ekstern gasstilkobling	100
Ekstrasete	41, 42
Elektrisk anlegg	
230 V-tilkobling, feillokalisering	234
Begrepsforklaringer	109
Belysning, feillokalisering.....	234
Feillokalisering	233
Sikkerhetsanvisninger.....	16
Elektrisk justerbare ytterspeil	44
Energistatus, boenhets-batteri	115

F

Faktisk vekt	18
Feillokalisering	
12 V-forsyning	235
230 V-tilkobling.....	234
Batteri	234
Belysning.....	234
Boenhets-batteri	234
Bremseanlegg	233
Elektrisk anlegg.....	233
Gassanlegg	237
Gasskomfyr	237
Innvendig dør	244
Karosseri	244
Kjøleskap.....	241
Klimaanlegg.....	240
Luftfjæring	233
Møbelklaffer.....	244
Startbatteri.....	234
Takluke.....	233
Toalett	242
Vannforsyning	242
Varmeanlegg.....	238
Varmlufts-varmeanlegg	238
Varmtvannsbereder.....	238
Vekselretter	236
Felgdimensjoner.....	228
Felgtype.....	225
Fjernkontroll, sentrallås	61
Fjernstyring Truma-apparater	
Bluetooth	162
Mobilnett.....	162
Fjernsynsapparat.....	29
Flatskjerm	29, 83, 84
Før kjøring	17
Fører dør, innvendig	
Åpne	63
Låse.....	63
Fører dør, utvendig	
Åpne	63
Låse.....	63
Førerhusbelysning.....	86
Fører sete	38
Armlenene, stille inn.....	39
Dreie i kjøreposisjon.....	39
Innstilles i setets lengderetning.....	39
Ryggstø, stille inn	39
Setehelling, stille inn	39
Setehøyde, stille inn.....	39
Forheng, førervindu.....	44
Forheng, frontrute.....	44
Forheng, passasjervindu	44

Første igangsetting	17
Forteltlampe	218
Frostfare	175, 179
Fullstendig utlading	109
Fyllenivåmåler for toalett	184

G

Garasjeport	64
Nøddopplåsing	64
Gassanlegg	
Betjening	103
Defekt	14, 97, 237
DuoControl	103
Feillokalisering	237
Gassflasker, skifte	103
Generelle råd	14
Ingen gass	237
Omkoblingsautomatikk	103
Gassavstengeventil	99
Symboler	99, 143
Gassbluss	166
Slå av	167
Slå på	166
Gassfilter	106
Skifte	209
Gassflasker	98
Sikkerhetsanvisninger	15, 98
Skifte	105, 106
Utskifting (med gasskaputtrekk)	101
Gassgrill	166, 167
Slå av	167
Slå på	167
Gasskap	15, 98, 102
Uttrekkbar	101
Gasskaputtrekk	101
Gasskomfyr	
Feillokalisering	237
Rengjøre	195
Slå av	165
Slå på	164
Gasskomfyr se også komfyr	166
Gasslukt	14, 97, 237
Gassregulator	30
Gass-stekeovn	166
Slå av	168
Slå på	168
Gasstilkobling, ekstern	100
Gasstrykkregulator, skrueforbindelser	99
Grill	167
Slå av	167
Slå på	167
GRP-deler, stell	190
Grunnutstyr	18

H

Håndbremse	51
Dra til	12
Håndtering av dekkene	227
Henvisningsklistremerker	222
Hevebord	80
Bordhøyde, stille inn	80
Bordplate, forskyve	80
Ominnredning til sengebase	80
Hjelp ved uhell	33
Hjulbytte	228
Tiltrekningsmoment	229
Ved alufelger	230
Holdebremse, se håndbremse	51
Hovedbryter 12 V	125
Høyt gassforbruk	14, 97, 237
Høytrykksspyler, vaske med	189
Hvilemodus, aktiver kjøretøy	204
Hvilespenning	109
Hvilestrøm	109
Hydrauliske støttebein	54

I

Igangsetting	
Etter lagring over vinteren	205
Etter midlertidig lagring	205
Indikeringer	
Batterispenning	126
Fyllenivå spillvannstank	127
Fyllenivå vanntank	127
Innebelysning	220
Innebelysning, feillokalisering	234
Innebygde apparater	143
Anvisninger	12
Innfellbart bord i kjøkkenbenken	82
Inngangsdør	61, 63
Myggnetting	65
Inngangsdør, innvendig	
Åpne	62
Låse	62
Inngangsdør, utvendig	
Åpne	62
Låse	62
Innvendig dør, feillokalisering	244
Innvendig stell	193
Insektnettjalusi, rengjøre	194
Insektnettjalusi, takluke med sveiveløfting	
Åpne	75
Stenge	75
Insektnettjalusi, vinduer	
Åpne	71
Stenge	71

Belysning side.....	218
Lyspæretyper, utvendige	219
Nummerskiltlys.....	217
Tredje bremselys	217
Utelys	213

M

Markeringslys.....	218
Markise.....	57
Mekaniske støttebein	
Lengde, justere	53
Skyve ut	53
Trekke in	53
Miljøvernanvisninger	10
Møbelflater, rengjøre.....	194
Møbelklaffer, feillokalisering.....	244
Motorlokk.....	46
Åpne.....	46
Stenge.....	46
Motorrom, stell	191
Multifunktions-Buffer	79
Multimedia-System	29
Myggnetting, rengjøre	194

N

Nakkestøtter.....	40
Demontering	40
Justere	40
Montering	40
Nedfellbar seng	
Åpne.....	87
Sikkerhetsnett	88
Stenge.....	87
Stige.....	88
Nedfellbar seng, elektrisk betjent.....	89
Nøddrift	91
Senke	90
Sikkerhetsbelter, stramme	90
Stige	90
Nødsett.....	227
Nøkkelsett	17

O

OEM-Service.....	31
Oljenivå, kontrollere	47
Ominnredning til senger	
Langsgående benk og enkeltsete.....	96
L-sittegruppe	95
Oppbevaringsrom	77
Oppbevaringsrom i dobbeltgulvet	78
Oppkjøringsklosser	51
Overbelastning	21
Overflater i rustfritt stål, rengjøres	196

P

Påfyllingsstuss for drivstoff.....	48
Åpne	48
Stenge	48
Panel (LT 94).....	125
Panel, 7 tommer	128
Panel, se også indikeringer	125
Passasjer sete	38
Armlenene, stille inn	39
Dreie i kjøreposisjon.....	39
Innstilles i setets lengderetning	39
Ryggstø, stille inn	39
Setehelling, stille inn	39
Setehøyde, stille inn	39
Passasjervindu	
Åpne	68
Stenge	68
Personlig utstyr.....	19
Plastdeler i toalett- og boenhet, rengjøre	194
Propangass	15, 98
Putetrekk, rengjøre	197
PVC-gulvbelegg, rengjøre	194

R

Reisebarnesenger	87, 89
Rengjøre se stell	189
Reservedeler	221
Reservehjul.....	227
Reservenøkkel	223
Resirkuleringsvifte	145
Retningsviser.....	218
Ryggekamera	45

S

Sanitæranlegg	175
Satellittanlegg.....	84
Med automatisk antenneposisjonering	84
Senger	87
Dobbelt seng, kan justeres mekanisk i	
høyden	91
Enkelt seng bak, liggeflate forlengelse	94
Skjerm/sengehest.....	92
Bakre seng	93
Sentrallås.....	61
Fjernkontroll.....	61
Låse.....	61
Låse opp.....	61
Serienummer	222
Service- og distribusjonspartnere.....	207
Seter, dreie	77
Setevarme	40
Sikkerhets-/avtappingsventil	
varmtvannsbereder	148
Monteringssted.....	148, 187

Sikkerhetsanvisninger	11	Tappekran	181
Brannvern	11	Tømme	182
Elektrisk anlegg	16	Startbatteri	
Hjulbytte	228	Batterialarm	127
Kobling av tilhenger	14	Feillokalisering	234
Kokeplass	163	Lade	112
Trafikksikkerhet	12	Monteringssted	112
Vannanlegg	16	Spenning, indikering	126
Sikkerhetsbelter	36	Stell	189
Rengjøre	194	Blendingsfoldegardin	194
Riktig festing	36	Blendingsgardin	194
Sikkerhetsnett, nedfellbar seng	88, 90	GRP-deler	190
Sikringer		Høytrykksspyler, vaske med	189
230 V-sikring	132, 139	Innvendig stell	193
For nedfellbar seng	138	Innvendige plastdeler	194
For satelittanlegget	138	Insektnettshalusi	194
For startbatteri	137	Kjøkkeninnredning	195
For takluken	138	Lagring	201
For Thetford-toalett	137	Lamper	194
For varmtvanns-varmeanleg	137	Møbelflater	194
For vekselretter	137	Motorrom	191
for ventilasjonssystem	137	Myggnetting	194
Monteringssteder	136	Om vinteren	201
Sikringer 12 V	135	Overflater i rustfritt stål	196
Sikringer 12 V	135	Putetrekk	197
For Thetford-toalett	137	PVC-gulvbelegg	194
For vekselretter	137	Sikkerhetsbelte	194
Startbatteri	137	Skinntrekk	197
Ventilasjonssystem	137	Spillvannstank	200
Sikringsknapp, vindu med åpning utover	68	Stigtrinn	193
Sitteplassforordning	43	Teppegulv	194
Sjekkliste		Undergulv	191
For igangsetting etter lagring	205	Utvendig stell	189
Før kjøring	31	Vannanlegg	198
Trafikksikkerhet	31	Vannledninger	199
Skinntrekk, rengjøre	197	Vanntank	198
Skumringslys, slå på/av	86	Varmtvanns-varmeanlegg	209
Slepeøye, montere	49	Vaske	189
Sleping	49	Ved midlertidig lagring	201
Smartbatterisystem	117	Veggbelegg, innvendig	194
Smør bakakselen	208, 249	Vindusruter	190
Solaranlegg	134	Vindusspyleranlegg	192
Solceller	116	Vindusvisker	192
Spesialutstyr		Stige bak	22
Beskrivelse	9	Folding nedover	23
Merking	9	Folding oppover	23
Sikkerhetsanvisninger	12	Stige, nedfellbar seng	88
Vekter	245	Stigtrinn	27, 51
Spillvannsmengde, indikere	127	Skyve ut	27
Spillvannsslange	182	Stell	193
Spillvannstank	181	Trekke in	27
Betjeningshendel tappekran	181	Varselsignal	27
Feillokalisering	242	Stigtrinn, førerdør	28
Fyllenivå, indikere	127	Stikkontakt 12 V	110
Rengjøre	200	Stikkontakter	
Stell	200	12 V	110
Tankalarm	127	USB	110

Still inn sete.....	38	Thetford-toalett	
Støttebein.....	53	Fyllnivåmåler.....	184
Lengde, justere.....	53	Skyver, åpne.....	184
Nødbetjening.....	56	Skyver, lukke.....	184
Skyve ut.....	53, 55	Spyle ned.....	184
Trekke in.....	53, 55	Tilbehør, montering.....	12
Støttekloss.....	51	Tilhengerkobling.....	26
Støttelast.....	26	Med avtagbar kulehals.....	26
Støtter se støttebein.....	53	Tilkoblingsledning se 230 V-tilkobling.....	133
Strømløpsskjema		Tillatt totalvekt, se teknisk tillatt totalvekt.....	17
Blokkskjema 12 V.....	141	Tilleggsutstyr.....	19
Blokkskjema 230 V.....	140	Tilleggsvifte varmtvanns-varmeanlegg.....	155
Strømsentral (EBL 30).....	119	Tiltrekkingsmoment, hjul.....	229
Monteringssted.....	120	Toalett.....	183
Oppgaver.....	120	Feillokalisering.....	242
Strømsentral (EBL 402).....	122	Kontrollampe.....	184
Bruksformål.....	123	Midlertidig lagring.....	186
Lagring.....	124	Sikring.....	137
Monteringssted.....	123	Spyle ned.....	184
Oppgaver.....	124	Ventilasjonssystem.....	186
Sykkelstativ		Vinterdrift.....	186
Belastning.....	25	Tømming	
Kjøring med lastet sykkelstativ.....	25	Kloakk.....	10
Symboler		Søppel.....	10
For instruksjoner.....	9	Spillvann.....	10
Gassavstengeventiler.....	99, 143	Tomvekt.....	18
System Control Unit.....	129	Trafikksikkerhet.....	31
		Anvisninger for.....	12
		Sjekkliste.....	31
		TV-anlegg.....	83
		Typeskilt.....	222
T		U	
Tåkelys.....	216	Undergulv, stell.....	191
Taklast.....	22	USB-stikkontakter.....	110
Takluke med sveiveløfting.....	75	Utelys.....	31
Åpne.....	75	Feillokalisering.....	234
Blendingsfoldegardin.....	75	Lyspærer, skifte.....	213
Feillokalisering.....	244	Utvendig stell.....	189
Insektnettsjalusi.....	75	Utvendige luker.....	65
Stenge.....	75	Klaffelås.....	65, 66
Takluker.....	72, 76		
Feillokalisering, Fantastic Vent.....	233	V	
Med vifte.....	76	Vannanlegg	
Sikring.....	138	Desinfisering.....	200
Takluke med sveiveløfting.....	75	Påfylling.....	176
Vippe-takluke.....	73	Rengjøre.....	198
Taklukevindu		Sikkerhetsanvisninger.....	16
Åpne.....	70	Stell.....	198
Langvarig lufting.....	70	Tømme.....	179
Stenge.....	70	Vannfilter.....	180
Takrail, belastning.....	22	Vannforsyning	
Takreling.....	22	Feillokalisering.....	242
Tanken.....	48	Generelt.....	175
Tanklokk, se påfyllingsstuss til drivstoff.....	48	Vannledning, rengjøre.....	199
Tappekraner, monteringssted.....	187		
Teknisk tillatt totalvekt.....	17, 20		
Tekniske data.....	247		
Tepegulv, rengjøre.....	194		

Vannmengde, indikere	127	Stell	209
Vannpumpe	175, 176	Tilleggsvifte	155
Vanntank		Væsknivå, kontroller	210
Fyllenivå, indikere	127	Varmeanlegg, slå av	153
Påfylling	178	Varmeanlegg, slå på	153
Rengjøre	198	Varmevæske, etterfylling	210
Tankalarm	127	Varmeveksler	156
Vann, fyller	178	Vedlikeholdsarbeid	209
Vann, tappe	179	Verktøymenyer	152
Vannmengde, redusere	179	Varselmerker	222
Varme i frontruten	28	Varselsignal, stigtrinn	27
Slå av	28	Vaskbeskyttelse	29
Slå på	28	Vaske med høytrykksspyler	189
Varme, ytterspeil	44	Vedlikeholdsarbeid	208
Varmeanlegg	143	Kjøleskap	211
Feillokalisering	238	Kokeplass	211
Første igangsetting	144	Luftfjæring	220
Luftdysene, stille inn	144	Varmtvanns-varmeanlegg	209
Resirkuleringsvifte	145	Veggbelegg, innvendig, stell	194
Utlufting	211	Vekselretter	116
Varmluftfordeling	144	Feillokalisering	236
Varmevæske		Vekt i kjøreklar tilstand	18, 20
Etterfylling	210	Vekt og spesialutstyr	245
Skifte	209	Ventilasjonsystem (toalett)	186, 220
Varmluftfordeling	144	Vindu med åpning utover	
Varmlufts-varmeanlegg	145	Åpne	68
Driftsmåter	149	Blendingsfoldegardin	71
Feillokalisering	238	Insektnettsjalusi	71
Kontrollpanel	145	Langvarig lufting	69
Resirkuleringsvifte	145	Stenge	69
Varmtvannsbereder	143	Vinduer	67
Varmtvannsbereder (Alde)		Blendingsfoldegardin	71
Tømme	154	Insektnettsjalusi	71
Vann, fyller	154	Vindusheis	43
Vanntemperatur, stille inn	153	Vindusruter, rengjøre	190
Varmtvannsbereder (Truma)	145	Vindusspyleranlegg, stell	192
Driftsmåter	149	Vindusspylervæske, fyller	47
Feillokalisering	238	Vindusvisker, stell	192
Sikkerhets-/avtappingsventil	148	Vindusviskerblad, skifte	212
Tømme	148	Vintervedlikehold	201
Vann, fyller	148	Vippe-takluke	
Varmtvannsberedning, slå av	147	Åpne	73, 74
Varmtvannsberedning, slå på	147	Blendingsfoldegardin	74
Varmtvanns-varmeanlegg		Insektnettsjalusi	74
230 V-elektrisk drift, velge	153	Låse i luftstilling	74
Driftsmåter	153	Stenge	73
Gass og 230 V elektrisk drift, velge	153		
Gassdrift, velge	153		
Innstillingsmeny	152		
Kontrollpanel	150, 151		
Startbilde	151		
		Y	
		Ytterspeil, elektrisk justerbare, justere	44